

Siamou: Bible for 2 Thessalonians, John, Luke, Ruth, Titus

Formatted for Translators

©2022 Wycliffe Associates

Released under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Bible Text: The English Unlocked Literal Bible (ULB)

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English Unlocked Literal Bible is based on the unfoldingWord® Literal Text, CC BY-SA 4.0. The original work of the unfoldingWord® Literal Text is available at <https://unfoldingword.bible/ult/>.

The ULB is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Notes: English ULB Translation Notes

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English ULB Translation Notes is based on the unfoldingWord translationNotes, under CC BY-SA 4.0. The original unfoldingWord work is available at <https://unfoldingword.bible/utn>.

The ULB Notes is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of the CC BY-SA 4.0 license visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Below is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license.

You are free to:

- Share — copy and redistribute the material in any medium or format.
- Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following conditions:

- Attribution — You must attribute the work as follows: "Original work available at <https://BibleInEveryLanguage.org>." Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.
- ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.
- No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Notices:

You do not have to comply with the license for elements of the material in the public domain or where your use is permitted by an applicable exception or limitation.

No warranties are given. The license may not give you all of the permissions necessary for your intended use. For example, other rights such as publicity, privacy, or moral rights may limit how you use the material.

Ruth

Chapter 1

¹A kiti kartêê ye mɔ, klɔ dyàn ni jo à kiyenɔni mɔ. Betelemu jo dyan n'a lu fù n'a' dye jen mɔn niin le Zude kiyenɔni mɔ yi ki denno ɲenké Moabu kiyenɔni mɔ. ²Fù jɔɔ yin ki Elimeleki ɔ fù n'a luú yin bè Naomi à dye jen mɔn niini bè Makilon ni Kilijon, fe ki Efrata yin in ki li Zuda kiyenɔni mɔ Betelemu yi ri là Mahamu kiyenɔni mɔ yi ki ɲinenè mimi. ³Nawomi dèè ri kué ki à n'a' dyé jen mɔn niine jelta. ⁴Yikun Mohabu kpanltosɛɛn mɛl mæ tyeldé. Fù mɛlí maâ yin be Oripa à maâ yin bè Riti. yi ri nɔtɔɛn mɔn fu' ku'ur kle mimi. ⁵Fù kwɔnɔ'n Makilon ni Kilijon ki saan kuè. Nawomi ki bwɔnè a' dèè n'a' dye jen mɔ'n niini mɔ. ⁶Fù gbarye Nawomi n'a' brê meli ri duklɔ yi k'a' sɛeno Moabu kiyenɔni mɔ ki dɛnno a' tɔdeni mɔ, fù bolo ɔ bo à r'a' Moabu kiyenɔni mɔ tɛɛn mɔ dé Ntotɔɛn ni yi n` jimiif kyan ki leyɛɛn tɛ yi to. ⁷Fù gbarye à ri ɲinenɛ tikeli mɔn in, ki duku'li mimi. A brê mɛl mɔn niini ki denno à tɔɛni mɔ. Yi ki ɲelja dé yii kɔ'ɔn Zuda kiyenɔni mɔ. ⁸Fù gbarye Nawomi k'a' wu' a' brê mɛlmɔn niini se dé: "yikun jir niini nɔnkur w'a' se yii ki a' tɛɛnfɔɛnɛ mɔ yii nɔɛɛ sadi. Yiigbo ɲon kle` fù jimin klɔmɛɛni mɔn se faâ mun to, ⁹Ntotɔɛn ki gbɔ ɲon kwo yii se ma'no. Ntotɔɛn ki jarfyɛ tɛ yii byéen byéeni to yi yi detéé sadi." Fù gbar ye ki yi ta mɔ ɲon, kɛ yi k'a' myɛel kwo a' faan sɔɔ. ¹⁰Yi k'a' wu Nawomi se dé: "owo n̄ bè kɔɔɛn a' wɔse an jimiif n kiyenɔni mɔ." ¹¹Nawomi ki yin gbukali mɔli dé: "Mu'n dye méèli ɛ yii w'a' se. Yiikun blaa'n mu'n se ɲonɔ? Mu'n bè bishaan maɛ ɲonbɛ yé fɛ ki tɛɛn yikun dètɛ yé a? ¹²Ye w'a' se n'dye méèl. Yii wo don, mu'n klɔmun ɔ tyel dɛ kle ɔ, mu'n déé ni ta ɲa fɔɛn mun se in mun tɛl b'à mɔ dé n'ki dye jɛɛ kwɔɛ, ¹³A shi yiikun b'a' ka'atyɛldɛ kle ɔ dé yiikun fɛ kɛɛnle yɛ ki sɔja, yi ki bɛ yikun tyeldé a? owo, n' dye méèl. Mun kyɛ gbɔɔ r'a' tɛtɛ ku'kwa' yikun se gbɔ mɔ, fù bolo ɔ bo Ntotɔɛn kɛɛn ni tokpartɛɛn mu'n fléen." ¹⁴Fù gbarye yɛ k'a' myɛ'el kwo yé a' faan sɔɔɔ. Fù kwɔ'ɔn Oripa k'a' wanɲini tà mɔɲon ki folo tɛ à to, kɛ Ruti k'a' tapɛnɛ Nawomi to. ¹⁵Nawomi k'a' wu Ruti se dé: " A sɔɔ mɛlí den mun nɛn a'n jimiif n'a' tonyɛlmɔɛ tɔɛni mɔ. Akun wo saan a' sɛno à tɔɛni mɔ." ¹⁶Kɛ Ruti k'a' wu' dé: "Be mu'n tonyel de mun ka'ri a' to n' k'a' jélɛ mimi bo, fù bolo ɔ bo a' n̄ dɛnno bɛn mɔn nɔkɔɛl se, mu'n bè dona mimi. A n̄ ɲinɛn bɛni nɔkɔɛl se mu'n saan bè ɲinɛ'na mimi. A jimiif be tɛɛna mun n' jimiif, Akun ɲonɔɔɔɔɔ bè tɛɛna mun n' ɲonɔɔɔɔɔ." ¹⁷Akun kloon bɛni mun se mun ni klo'on mimi, mun ki tokpɛ mimi. Mɔn ma' ki mun n'akun karli yi' to mun wo kun ɔ bo, Ntotɔɛn ki kyɛɛn ɲɛn mun fléen." ¹⁸Nawomi n'a' ɲmɔn de Ruti r'a' tapɛ àkun to hiin, à wo kɛl kan bo. ¹⁹Fù gbarye yi k'a' kɛli ɲɛnja yisɛyɛ ki denno loké Betelehemu. Yi mùfɔɛn lo mimi, à dyɛɛ jimiif nɔnkurn won ki kɔɛn kɔɛnɛ. À méèli k'a' wu dé: " À ni ki Nawomi ɔ y'aa?" ²⁰Nawomi ki yɛ n gbukali mɔli dé: " Yii be mun fɛɛn de Nawomi bo, kɛ yii wo mun fɛɛn dé Mara fù bolo ɔ bo lokur nɔnkurn totɔɛn n̄ gbɔ kukwa' sɔɛ kle mun to. ²¹Mun mɔntɔɛn mɔn déno, kɛ Dirɲon totɔɛn mun kɛɛn kwɛl se bur bɛ. ɲon mɔn nukwɔɛn yikun ni mun fɛɛn de Nawomi ta Dirɲon totɔɛn bè gbɔjaal kwɔɛn mun to? Lo kur nɔnkurn Totɔɛn bur mun ta." ²²Fù faâ to Nawomi n'a' wanɲin kpanltosɛɛn Ruti k'a' sɛeno Moabu kiyenɔni mɔ. Yi ri lô Betelehemu orje kɔnmɔɔ tityɛn gbâr ye.

Chapter 2

¹Nawomi dètêê sádi jo dyàn tènghèn ín, fù jòđ ki kwànjljen mótòghn ɔ ki li Elimileki n̄ krôô ta, fù yin ki Bwazi ɔ.

²Mwabu kpanltosêghn r'á ló Nawomi se dé: «À jél mún ki don klògh se, tóní mun nì mún múnurjà, mún bè kùnmo kwòghéna fù se.» Nawomi k'á wú à se dé: «Don, n̄ dyel-mél.»³Fù gbârí ye Ruti ki dénnò kùnmo kwòghénké à kùnmo kwòtêê, k'á ñmón d'ákun nì lo Bwazi n̄ klògh má m̄. Fù bè Emeleki n̄ ta jimin má ɔ. ⁴Fù se kwó, Bwazi lè Betelehemu ki bè lo mími, k'á wú kùnmo kwòtêê se dé: «Diryòghotòghn ki tènghn yíi wóse.» Yí k'á m̄li dé: «Diryòghotòghn ki dòkò gbòn á se.»⁵Fù jirêmun kwóghn, à klewòkletòghn mún n'á kòghmo kwatêê ténghlén, Bwazi k'á wú fê se dé: «Àni m̄lí ki gbò rɔ?»⁶À Kòghmo kwatêê ñmelòghn k'á m̄li dé: «Mowabu kpanltosêghn dye-m̄lí mun nì lè bèghèn Nawomi se ki li Mowabu n̄ kiyeghni m̄, fù rɔ. ⁷À ri mún tonyel dé mún k'á tosé àkun k'án kòghmo kwòđ jén à kòghmo tēghē tyé m̄, à kòghmo kwatêê besé. À ri byé gbâr ye. À n'á byé ɔ, à w'á kyèghmòghyèghn kèn bo, fóro kyághm̄, à ri dénnò á kyèghmòghyèghnké di kyáaghne.»⁸Mowabu r'á ló Ruti se dé: «Mún dye-mél, á tàshègh jén, bè don kòghmo kwò jénké klògh má m̄ bo, b'á fòghn bèlkwó húnmo to saagh bo. Á ki tènghn mún n̄ klewòkle m̄élí wóse húnmo. ⁹Á k'á klògh yí, á ki kpé à kòghmo kwatêê ta. Mún n'á ló n̄ klewòkletêê se dé yí b'á totá bo. Nín n'á jà, á ki don à nunblè kp̄a, á k'á gbè à mínénblè n̄ tū nuní m̄.»¹⁰Fù gbâr ye Ruti r'á kurkpé k'á j̄áa hlú j̄áan ta k'á wú Bwazi se dé: «Myén mún n'á jél á ki mún múnurtú, á k'á kpenja mún to jòn sóɔ? Mún ki tóghn ɔ.»¹¹Bowazi k'á wú dé: «Á ri gbòđ mun klè á wāgh̄ se á dèè klòmun kwóghn, fù nònkurn ló mún se. Fù n̄ á r'á tóđ n'á n̄ò, n'án kiyeghni jél ta, á kwògh fù mun m̄, á ki be kúur má fù kiyeghni m̄, á wo fê mun shi ín bo. ¹²Á ri m̄mun klè, Diryòghotòghn k'á sār fù ɔ. Á k'án klègbò jòn m̄yghnmun ñmóghn Diryòghotòghn, Isirayeli buryin̄ n̄ Jòghsòđ se, á ri byé á yá fù mun biyáa kòghn̄.»¹³Ruti k'á m̄li dé: «N̄ ki kjàrfye ñmón á j̄áa tòghn Diryòghotòghn. Ákún mun n'án fwògh m̄lí n̄ryeghni tofyeèghn, á ki gbukel nar kel à se, ta, án fwògh m̄lí bè fín mún to.»¹⁴À leè gbâr ye, Bowazi k'á wú à se dé: «Á sukúr be, á ki le di, án won-myeli tá à tánkúní m̄, á k'á di.» Fù gbâr ye Ruti ki jínéghn à kòghmo kwòtêê blè se. Bowazi ki kòghmòghbin gbèlmun má tē à to. Ruti ki le di fóro k'á búr jén á blè se.¹⁵Fù jirêmun, ki dukú ki kòghmo kwòghén yenja yé. Bowazi r'á ló án klewòkletêê se dé: «Yíi w'á jél k'án kòghmo kwòghén à kòghmo tē tyé m̄, yíi be bólo wú à to bo. ¹⁶Yí n̄ kòghmo kwàmun tanl m̄éè ki m̄el ta à besé, n̄kòghl ki fê tóghn. Yíi b'á gbòwú bo.»¹⁷Ruti ki kòghmo kwòghén fóro núkur gbâr ye. À ri kòghmo kwòđ mun ñmón, ki fù ñm̄e, ki efa jén byéghn kúur Origi ñmón. ¹⁸À dénnò fù rɔ à dye wono, à wāgh-m̄lí ki fù kòghmo kwòđ biní ñmón. Fù jirêmun kwóghn Ruti ki yekp̄èghl fwòghn má tē Nawomi to.¹⁹Ruti wāgh-m̄lí k'á wú dé: «Á r'ani kòghmo kwòđ rɔ lè fēghn ja? Á ri klewòklè fēghn? Tóní mun n'ákún múnurjà, fù ki dukò dye ɔ.» Ruti ri klewòklè jòđ mun se, à ri fù gbòlo á wāgh̄ se, k'á wú dé: «Mún ni klewòklè se, yí ri fù fēghn dé Bowazi.»²⁰Nawumi k'á wāgh-biní n̄ gbukeli m̄li dé: «Diryòghotòghn ki dukò gbòn á se, fù bólo ɔ bo Diryòghotòghn w'án jònbebē yénbréghn à jirlè n'á jimin klòméèè se bo.»²¹Mowabu kpanltosêghn Ruti k'á wú yé dé: «Á r'á ló mún se yé d'á ki tènghn mún n̄ klewòkletêê blè se fóro mún n̄ kòghmòđ ki kwa kòghn̄.»²²Nawomi k'á wú á wāgh-biní se dé: «N̄ dye-mél, à ri jòn á ki don à klewòkle m̄élí se, dó b'á ñmón klògh má m̄ bo.»²³Fù gbâr ye Ruti ki tènghn Bowazi n̄ klewòkle m̄élí wóse, ki kòghmo kwòghén fóro origi n̄ alikama kwà kóghn ɔ. Ruti ki tènghn á wāgh-m̄lí wóse mími.

Chapter 3

¹Ruti wânbin Nawomi k'à wu à sé dé: " N' dyê mél, mun n'à shi n' ki tikelpnen a' se a' ki pineen mimi fyâr mɔ, ²Fù bolo ɔ bo a'ri kpe Bowaze n biní mun ta fù ri shùn nmeen to. À kun n'an kùmɔɔ seenl an farí je na tu'uni se. ³Duku' a' k'a tê a' k'a tokin a' k'a wâ ɲɔɛɛ nen a' kpra a ki kyeeino à farí ta, kɛb'a' byéen yen a' to àn leè dikɔɲní n'an nun laâ tyémɔ bo. ⁴À nî shinè a' k'à la'fɔɲni tenlen a' ki don à tohlu wââ gbɔnli à kpanlî ta a' ki shiɲn à kpeltɔn. Ari yanɲè a' ki muûn kwo, àkun nɔnkurni be fù wua a' se.» ⁵«Ruti ki Nawomi n' gbukalí mɔli dé: "A' gbɔɛɛ mun nɔkɔɲl lo mun se n' bè fɛ kwo bɛ»⁶Ruti ki Nawomi ki jeeliino à farí ta. à wânâ ri mun lo' à se ki fɛ nɔnkurn kwo. ⁷Bowaze k'an leè dikɔɲɲ ɔ à ɲè mu'kwɔɲɲ, ki déno shiɲnké à kùmɔn biɲnî yento a' gbɔmɔn nar ɔ, Ruti k'a' nyeeibɛ k'a' tohlú wââ gbɔn li à kpalí ta ki shiɲnè. ⁸Gbɔtélɔ Bowazi k'a'tojîr ki bidyàn shiɲɲɛ nɔmɔn a' kpanltɔɲn ki yàntuè. ⁹Bowaze k'a wu dé: "gbôrɔ?" Fù biî rɔ dé: "Mun k'a' fwɔɲ mél Rutiî rɔ. A'n tohlu' wââ bu'r an fwɔɲ méli fléen, fù bolo ɔ bo mun ɲɔnlee ya'ɲɲè a' to." ¹⁰Bowaze k'a wu dé: "Dirɲɔn Totɔɲn n' dɔkɔ ki tenɲ a' se. Àni klegbɔɛɛ r'a' ɲɔnbéé yéen kyanmɔ ki jîré kyelye furí to, fu bolo ɔ bo a' wo menɛnble dakpenl fù nî kwa bo lo tɔɲn ɲeen a' byéen se bo. ¹¹Fù mɔ kyanmɔ kwo n' dye mélbɛ yantubo, à bè gbɔɛɛ mun nɔkɔɲl wua mun se n' bè fɛ nɔnkurn kwoa a' se, fù bolo ɔ bo mun n' jimiî n, nɔnkurn n'à shi d'a' ki mél télmun ɔ. ¹²Hlɔ a' ɲɔnlee yanɲè mun to, kɛ a' ɲɔnlee yanɲè jirma to, fù bè shùn akun to ki jîré mun to. ¹³Dɛ' humɔ. Fù jɔɔ n'àkun ɲɔnle kpenɲta fù nî kwoa bo à n'àkun ɲɔnle kpenɲta bo à bè fù wua dwɔn lee. A' ɲɔnle gbɔ n'a' mɔnar bo, à bè fù wua, mun nɔnkurni b'a' ɲɔnli Dirɲɔn totɔɲn leè yini nukwɔɲn. Shiɲn humɔ, foro woon ki tel. ¹⁴Fù kpenɲita, Ruti ki shiɲnè à kpanltɔn forô woon telyeɲɲse. Ki duku' woon telyeɲɲse do wo do mɔleshi bo, fù bolo Bowaze r'à wupɛ à se in d'à b'à jél de do k'à shu de mél dyàn bɛɲè à farí ta bo. ¹⁵Bowaze ki saan wu' à se dé: "Bɛ a' tonewâ ɔɔɔ rɔ a' k'a kwàɲlî tɲɲn." Ruti k'an tonewâ ɔɔɔ kwàɲlî tɲɲn. Bowaze ki orje biní mɔn ɲɛ kpaan shanɲ gbe à se d'à wo don à nɔ. Fù kwɔɲn Bowaze ki deno dye wono. ¹⁶Ruti k'a' sɛno a' wânâ to tɔɲnî mɔ. Fù k'à wu à se dé à gbano jà, n' dye mél?" ¹⁷À r'à lo saan dé: "Bowaze ri oriye shanmɔn kpaan tɛ mun to, à r'à lo dé mun be se déno n' kpenɲ kwel ɔ n' wââɲ tɔnîmɔ bo." ¹⁸À wâ méli k'à mɔli dé: "mun dye mél, a' ki tenɲ wâ humɔ kyaane a' k'à yi fu bolo ɔ bo à ni gbɔɔ bè tenɲ faâ mun to, ta fù jɔɔ bè ɲamɔgbâl ɲɔn a nɲmɔn na à gbɔɔ ɲa' mɔlee tyémɔ bo."

Chapter 4

¹Bowazi ki dénnò jínéénké à dyéé dée yéén se. Fù gbâr ye à tole kónjní fulóo tènghèn jòḡ mun se ín, Bowazi ri kel fù mun gbo mɔ, fù ki bè jiré, Bowazi k'à wú à se dé: «Hé jò! Á sukur be à húnmo, á ki jínéén húnmo.» Fù k'à sukur be, ki jínéén. ²Fù gbâr ye Bowazi k'à dyéé mɔ klòrɔn jir fù mɔtɔn, k'à wú yì se dé: «Yí wo jínéén à húnmo.» Yì ki jínéén. ³Fù kwóɔn, à toli kónjní ri jòḡ se, k'à wú à se dé: «Nawumi mun ni lì blaàn Mowabu kiyenɔn mɔ, fù ri ñ tɔbin jɔ Elimeleki ñ náatyar dyàn ye gbo ló. ⁴Mún ki fù wú ákún se ín, ñ k'à télobúr, àni jimiíi nònkurn ni mún ñ jimiíi klòréé jínra. Á n'à se á k'à toli, á k'à toli. Kè á n'à se á k'à toli bo, á ki fù wú mún se nòkɔnɔl ñ k'à shu. Á toleé hloḡ r'ákún mún kpenɔn. Mún kpenɔn jàpèn ákún mún to. «Fù jòḡ rɔ dé: «Mún b'à tolia.» ⁵Bowazi k'àn gbukelí mɔlì dé: «Á ni bè fù klòjɔ sɔnɔn lɔḡ mun lɔ, á ki Mowabu kpanltosèhɔn Rutì toli fù lɔḡ núkúurì mɔ, nòkɔnɔl á k'à dye-jéénì klòmuni yin li à kyèhɔn gbɔn gboḡ mɔ.» ⁶Á tole hloḡ ri tènghèn mùmun kpenɔn, fù k'à wú dé: «Mún w'à toli hin ñ byéen se bo, mún bè nea ñ tokɔhɔn kpenɔn nòkɔn. Ákún wo mún tole hloḡ gbɔn á byéen se, bólo ɔ bo mún kwo hin bo.» ⁷Kyèhɔn Isirayeli buryin se, kwòhɔn mɔn mɔ, á n'à se á k'àni gboḡ kúur kwo, ári klòmuntɔn besé gboḡ to kpenjaá è, fù ni kwoa bo, nú to sáɔn ri bwɔn ki tè jir má to. Fù ki níshíbé ɔ Isirayeli buryin tyé mɔ. ⁸Á tole hloḡ ri mùmun kpenɔn, fù k'à wú Bowazi se dé: «Ákún w'à toli á byéen se.» Fù kwóɔn, k'àn sáanɔn bwɔ à nú to. ⁹Fù se kwó Bowazi k'à wú à klòréé se n'à jimiíi nònkurn se dé: «Yíkun ki nínshítè ɔ ja, dé máéé mun ni tènghèn Emeleki kpenɔn ín, fù ni máéé mun tènghèn ín Kilijɔni ni Makilɔni kpenɔn, mún ni fè nònkur sòhɔn Nawomi kpenɔn. ¹⁰Mún ni Makilɔni lu Nawomi kúur Rutì sòhɔn saan, ñ k'à nɔ ñ tyèldé mɔlì jir nòkɔnɔl mún ñ jiminì yin be kú bo, nòkɔnɔl à yinì be jel li à kúur tyé mɔ bo, fè mun tènghèn à dyéé wono. Yíkun la tènghèn fù gboḡ nínshí ja.» ¹¹Á jimiíi mun nònkurn tènghèn à dyéé dée yéén se ín, fè n'à klòréé k'à mɔlì dé: «Nméén la tènghèn fù gboḡ nínshí, mɔlì mun ni déén á sádi, Diryɔntotɔn k'à jél fù mɔlì ki tènghèn ári Rashel ni Leya. Fè mun ni bukwohɔn hɔmɔn ki Isirayeli ñ dutwɔhɔn twòhɔn. Á k'à fáa yèn Efrata to, á ki yin sɔw hɔmɔn Betelehemu dyéé wono. ¹²Diryɔntotɔn ki kúur tyéén sɔw tè á to ki li fù mɔlì bisháanɔn mɔ. Fù k'àkun ñ denì ɔ, Perezi ñ denì lèshì jir, fù mun Zuda kwòhɔn Tamar se.» ¹³Á la mano tènghèn hin, Bowazi ki Rutì tyèldé dé à se. Diryɔntotɔn k'à mɔ kyon nén ki nya gbɔn, ki dye-jen kwòhɔn. ¹⁴Á méélì k'à wú Nawomi se dé: «Fulóo ki tè Diryɔntotɔn to. ¹⁵Áni bisháanɔn b'ákún nìrgbála k'àkún klòmun yènghèn jén. Fù n'à nònkurn mɔ, ákún wáanbínì mun gbo r'ákún tiyà, à bè fín dye-jen jir kiin to á se, fù mún la kwòhɔn.» ¹⁶Nawomi ki fù bisháanɔn gbɔn á kàr ɔ, k'à tobol. ¹⁷Á jínéénshì méélì n'àkun nònkurn k'à bisháanɔn yin nén, yì b'à lóon dé: «Nawomi ri jen-bisháanɔn kwòhɔn.» Yì k'à fèhɔn dé Obedi. Obedi ki Izayi kwòhɔn. ¹⁸Perezi n'à buryin kwòhɔn fáa ren: Perezi ri Hezerɔn kwòhɔn, ¹⁹Hezerɔn ki Ramu kwòhɔn, Ramu ki Aminadabu kwòhɔn ²⁰Aminadabu ki Nashikɔn kwòhɔn, Nashikɔn ki Salimon kwòhɔn, ²¹Salimon ki Bowazi kwòhɔn, Bowazi ki Obedi kwòhɔn, ²²Obedi ki Isayi kwòhɔn, Izayi ki Dawuda kwòhɔn.

Luke

Chapter 1

¹Gboḡ mun ni klè hɔmɔn se, jimin tyéén sɔw ri fù gboḡ klè fáa todèndèni nwár funkpé. ²Fù gboḡ ri klè mèmun jínra ki gbɔn à kle funkpé gbâr ye, fè ki bè tènghèn Jɔnɔsɔ gbukel kelé. Yì r'à klè fáa todènden hɔmɔn se fáa mun to, fù mɔn nwáartéé r'à nwár yì jínra klè fáa to. ³Mún saan fù gboḡ klè fáa níkyàn jɔn sɔw, ñ tɔbin Tewofili, ki gbɔn à yènghà fɔhɔn mɔ. Fù se kwó, mún ñ jéén mɔ dé mún ni yanghèn ñ ki fè nònkurn núr ákún se, à ténghèn fáa to ki gbɔn à dɔ to ⁴nòkɔnɔl á k'à shu d'à ri keelghèn gboḡ mun ɔ, á k'à hloja d'à klè fáa ɔ. ⁵Jude kiyenɔn wono, kiyenɔn Erɔdi ye mɔ fléklerɔn dyàn ni tènghèn ín, yì r'à fèhɔn ín dé Jakariya. Yì ri fléklerè jùmɔḡ mun yin nénghèn dé Abiya, à ri tènghèn fè wóse ín. Fù jòḡ luú ki Aruna burjir ɔ ín, yì b'à fèhɔn dé Elisabeti. ⁶Á blé jir níni ki bukwohɔn ɔ ín Jɔnɔsɔ se, yì r'à kpenghànghèn ín Diryɔntotɔn ñ tènghèn n'àn yèn gboḡ to. ⁷Kè, kwòhɔn dye mɔn byéen la yì yin ta ín bo, bólo ɔ bo à lu Elisabeti ki dye kwòhɔn kaarn mɔlì ɔ ín, yì jir níni bè kòlghèn. ⁸Lòondya, Jakariya b'àn fléé kleèn Jɔnɔsɔ se, bólo ɔ bo fù mlii ri yané àkun fù jùmɔḡ to. ⁹Ki yan à fléé kle fáa se, àkun fù mɔlì mún ni hɔmɔn gbɔn wono gbúshúmɔn mɔ nye brée ɔ à tonyeelkle-lósɔḡ mɔ mímì. ¹⁰Jakariya k'à gbúshúmɔn mɔ nye bré gbâr ye, à jùmɔḡ nònkurn tonyeel kleèn wo ín. ¹¹Á la máno tènghèn hín, Diryɔntotɔn ñ tònghèn dyàn k'à byéen yèn à to, à bè líghèn à fléklemóni kindíir bén se, à gbúshúmɔn mláan fɔhɔn mɔ. ¹²Jakariya mufɔn à hɔmɔn à niryenghèn ki lùné, à gbée ki jiré à to yànbé se. ¹³Kè Diryɔntotɔn ñ tònghèn k'à wú à se dé: «Be yàntú bo, Jakariya, bólo ɔ bo Jɔnɔsɔ r'àn tonyeelì jà, á luú bè dye-jen kwòhɔn á se, á ki b'à yin nén dé Yuhana. ¹⁴Á kwòhɔn bè tènghèn á se gbɔmɔnar gbo, á gbo b'à byéen tiyà, à saan bè tènghèn jimin tyéén sɔw se gbɔmɔnar gbo. ¹⁵Fù bólo ɔ bo à bè tènghèn jimin denghèn sɔw Diryɔntotɔn se, à bè tyen gbea bo, à saan be lamón bólo gbea mùmun bè jimin náa mɔkekel hin bo. Á bè ywára Jɔnɔsɔ ñ Tél-Tofénéé rɔ à kwòhɔn gbâr ye à nɔ se. ¹⁶Ákun b'à jéla Isirayeli burjir tyéén sɔw k'à sebe Diryɔntotɔn gboḡ tosé, yì ñ Jɔnɔsɔ è. ¹⁷Á bè búra

Jɔnɔsɔ nyân lotɔnbé b'à se, tɔnrɔn Eli fáâ to, ki tɔè nì yì derê tyé tityén. À bè gbɔtokátê nìryeɲn tojira ki teɲn (bùkwɔ̀ɲ) gbɔmɔbinhlɔrê nìryeɲn fáâ to, ki jùmɔ̀ sɛ̀bê sɔ́w mɔ́tityén nɛn Diryɔ́ntɔ́tɔ́n n̄ gbɔ ta.»¹⁸ Jakariya k'à wú Jɔnɔsɔ n̄ tɔnrɔnì se dé: «Mún bè gbáno fù shubê dé hlo ɔ? Bóló ɔ bo mún klòmun ɔ. Mún luú saan kòl déé dye kwɔ́ɲ ɔ.»¹⁹ Jɔnɔsɔ n̄ tɔnrɔnì k'à mɔli dé: «Mún ki tɔnrɔn Gabiriyeli ɔ mùmun ni lípèn Jɔnɔsɔ jáa bè mún to mano. À ri mún tɔnrɔn dé n̄ ki be àni Twóɔɲn Nar Sɔ́w wú á se.»²⁰ À fɔn yi, á yeɲn bè táanbê á wo kel hin teɲna ká bo, fóro àni gbɔɛ̀ɛ ki be kwo, bóló ɔ bo á wo mún n̄ kel gbukelì hlɔ́jà bo, gbɔ́w mun ni búryn̄n kle ta gbàri mun ni jɛ̀n̄jɛ̀n à to.»²¹ Fù gbàr ye à jùmɔ̀ ri Jakariya kpɛ̀ɲn̄lɛ̀n ín, à tonyeelkle-lɔ́sɔ́w mɔ́ à dálì ki yì wonkóɲnè.²² À mùfɔn lè à wo kel hin ká bo, yì k'à shu d'à r'á tél mɔ́ n̄mɔ́n klè à tonyeelkle-lɔ́sɔ́w mɔ́. Ki tɛ̀ɲnè à b'á kpɛ̀ɲn ɔ kèɛln yì wóse à yeɲntáa wono.²³ Jakariya fù klewɔ́w kle gbàri mùfɔn á mɔ́yìnè, k'à seno á sádi.²⁴ Fù gbɔɛ̀ɛ jir̄em̄un kwóɔn, Jakariya lu Elisabeti ki nya gbòn, k'à toyá fwóɲn kwenl wono à b'à lóon á byéen wono dé: «Diryɔ́ntɔ́tɔ́n n̄ klè fù ri ren la mún se, dye n̄mɔ́n kaarn flée fɔn mún to ín, Diryɔ́ntɔ́tɔ́n ki nukwó mún to ki fù fléeɛ gbònli mún to.»²⁵ Elisabeti nyaá fwóɲn kpaantɔn; à nen Jɔnɔsɔ k'án tɔnrɔn Gabiriyeli búrno Galile kiyɛɲnì mɔ́ dye dyàn mɔ́ dé Nasareti.²⁷ À r'à tɔnrɔn jɛn gbɔ hlɔ́ kaarn mímýée-bisháan̄n dyàn se ín, yì b'à fɛ́ɛɲn dé Mariyamu, mùmun ni blɛ̀jɛ̀n̄jɛ̀n Isufu se, kiyɛɲntɔn Dawuda burjiri è.²⁸ Jɔnɔsɔ n̄ tɔnrɔnì mùfɔn lò à to, k'à wú à se dé: «N̄ n'á fuló Mariyamu, ákún mùmun búryn̄n jàrfye mɔ́, Diryɔ́ntɔ́tɔ́n ni tɛ̀ɲn̄n á wóse.»²⁹ À fulóoò ki Mariyamu wonkóɲnè, à b'à byéen duùn ànií fulóoò tɔnrɔn gbɔ ɔ.³⁰ Jɔnɔsɔ n̄ tɔnrɔnì k'à wú à se dé: «Be yantú bo, Mariyamu, bóló ɔ bo á ri jàrfye n̄mɔ́n Jɔnɔsɔ se.»³¹ À fɔn yi, á bè nya gbɔnbê, á ki dye-jen kwɔ́ɲ, á ki be à yin nén dé Yesu.³² À bè teɲna jimin sɔ́w, ki be fɛ́ɛɲn dé Lokúur-Nònkurn-Totɔn Dye-Jen. Diryɔ́ntɔ́tɔ́n Jɔnɔsɔ b'à jínéena à kpàɲn Dawuda n̄ faɲ-jínémóni ta.³³ À bè Isirayeli buryini takela gbàr mun nɔ́kɔ́ɲl, àn kiyɛɲntɔnbéè bè teɲna dɔ kaarn gbɔ.»³⁴ Mariyamu k'à wú Jɔnɔsɔ n̄ tɔnrɔnì se dé: «Fù la gbáno kleèn, mún wo tɛ̀ɲn din jɛn dó wóse bo?»³⁵ Jɔnɔsɔ n̄ tɔnrɔnì ki Mariyamu n̄ gbukelì mɔli dé: «Tél-Toféné bè kyela á fléen, Lokúur-Nònkurn-Totɔn Jɔnɔsɔ b'án lotɔnbéè rɔ á tohlúuna; fù r'à jél à bisháan̄n tofénéè mun bè kwɔ́ɲbê, à bè fɛ́ɛɲna dé Jɔnɔsɔ Dye-Jen.»³⁶ À nen, á tɔbin mél Elisabeti, mùmun dwóɲn̄n dé kwɔ́ɲ-kaarn-mél ɔ, àkun saan nya gbɔɲn̄n dye-jen kwɔ́ɲ ɔ, à n'án múklòbée bra ɔ, fù fwóɲn kpaan nen.³⁷ Fù bóló ɔ bo gbɔ dó wo kyɛ̀n̄lɛ̀n Jɔnɔsɔ to bo.»³⁸ Mariyamu k'à wú dé: «Mún ki Diryɔ́ntɔ́tɔ́n tɔnr̄nklerɔn ɔ, án lô gbɔ́w ki kwo mún se, á k'à kel fáâ to.» Fù la klè híin, Jɔnɔsɔ n̄ tɔnrɔnì k'à sukúr li à fur.³⁹ Fù yefyél níin tyé mɔ́, Mariyamu ki sisà mɔ́ dénnɔ Jude káali kòkèlì dye dyàn mɔ́,⁴⁰ ki dé Jakariya sádi, ki fulóo búr Elisabeti se.⁴¹ Elisabeti ri Mariyamu n̄ fulóo kle myelì ná gbàri mun ye, à bisháan̄n k'à mɔgbé à bií nya mɔ́, à bií ki ywàré Jɔnɔsɔ n̄ Tél-Toféné ɔ,⁴² ki kóɔ́b á faɲ sɔ́w dé: «Kyon bè nénbê á mɔ́ ki jiré à mél búuri nònkurn to, fù n̄ bisháan̄n mun nya r'á jɛ kyon ki nén fù mɔ́.»⁴³ Mún ki gbɔ̀rɔ fóro mún Totɔn Jɔ́w kwɔ́ɲ nɔ́w ki be mún sádi?»⁴⁴ À nen, mún tàshɛɲ ri jò ákún n̄ fulóo kle myelì mɔ́ gbàri mun ye à bisháan̄n k'à mɔgbé mún nya mɔ́ á gbɔmɔnar se.⁴⁵ Mélì mun ni Diryɔ́ntɔ́tɔ́n k'à se lô fù ri hlɔ́jà, d'à bè kwoa, fù la á fyâr.»⁴⁶ Mariyamu k'à wú dé: «Mún ni sɔ́jà jɛ̀n̄jɛ̀n̄n Diryɔ́ntɔ́tɔ́n ta n̄ nìryeɲn nònkurn ɔ,⁴⁷ Mún gbɔ ri n̄ byéen mɔnar Jɔnɔsɔ núkwóɔn, Mún Tanyántóni è,⁴⁸ Fù bóló ɔ bo à r'á tél jɛ̀n̄jɛ̀n̄n mún gbɔ mɔ́, À tɔnr̄nklerɔn blómuni è. Fù mún n'á jél, jirbékúur mun nɔ́kɔ́ɲl b'à wúa, Dé mún ni la n̄ fyâr.»⁴⁹ Fù bóló ɔ bo Lokúur-Nònkurn-Totɔn ni gbɔ sɔ́w sɛ̀ klè mún se, À yin ki teɲn Toféné.⁵⁰ À r'á yànhlɔrê múnur jaàn, Fóro ki dénnɔ loké yì kpanltosɛ̀ɛɲn nònkurn to.⁵¹ À ri gbɔtokpâr sɔ́w klè á kpɛ̀ɲn tokpâri ɔ, Ki wonjéensóté tó melè yíi to.⁵² À ri faɛɲ tokyel li yì n̄ faɲ-jínémóni ta, Ki jimin blómée tɔnr̄nkúr.⁵³ À ri klɔ́ n̄ jà tɛ̀ kpɛ̀ɲn ló mɔ́n jɔn̄ jɔ́w ɔ, Ki nòfelé kpɛ̀ɲn kwél tó gbèè.⁵⁴ À ri Isirayeli buryini kpɛ̀ɲn to gbɔ nukwó, À tɔnr̄nklerɔnì è, k'à tél nɛn àkun nònkurni k'à múnur ja gbɔ mɔ́,⁵⁵ À n'á n̄mɔ́n ári à r'à ló n̄méen kpèɲɛ̀ se ín fáâ mun to, Brayima n'á kpanltosɛ̀ɛɲn è, D'à bè teɲna dɔ kaarn gbɔ.»⁵⁶ Mariyamu ki tɛ̀ɲnè Elisabeti wóse fóro fwóɲn tyáar kúur, ki fù kwóɔn á seno á sádi.⁵⁷ Elisabeti kwɔ́ɲ gbàri mùfɔn lò, ki kwɔ́ɲ jɛn-bisháan̄n.⁵⁸ À jínénshítèè n'á tɔbiin̄i k'à nâa se dé Diryɔ́ntɔ́tɔ́n n'án múnur jaá nájir jɛ̀nè Elisabeti bèn se, yì nònkurn gbɔ ki yì mɔnukwó à wóse.⁵⁹ À bisháan̄n kwòɲ yefyél kpɛ̀ɛntɔn lɔ, yì ki be à kpàkwóon hɛɲ ɔ, dé yíi k'à to Jakariya yini nén à to,⁶⁰ kè, à bisháan̄n kwòɲ nɔ́w k'à wú dé: «Owo, à bè fɛ́ɛɲnbê dé Yuhana.»⁶¹ Yì k'à wú à se dé: «Yì wo máno ákún n̄ dó fɛ́ɛɲn bo!»⁶² Yì ki tàshɛɲtúrè n̄ jéen mɔ́, á kpɛ̀ɲn ɔ kel à bisháan̄n tɔ́w wóse, nɔ́kɔ́ɲl à fɛ́ɛɲn yini ki shu.⁶³ Jakariya ki klóbin sârmun nyel yì se mɔ́n jwáar ɔ, k'à júr dé: «À yini ki Yuhana ɔ.» Yì nònkurn won ki kóɲnè.⁶⁴ Fù tíkél byéeni mɔ́ Jakariya yeɲn tãa ki flìè, à dééè hlɛ̀ɲɛ̀ ki jalè, ki kel, ki fulóo tè Jɔnɔsɔ to.⁶⁵ À la máno tɛ̀ɲn híin, à jínénshítèè nònkurn nìryeɲn ki lùnè yànbê se, jimii bè fù gbɔ́w klè fáâ todèndéen yíi se Jude káali kòkèlì nònkurn wono.⁶⁶ Mèmun nɔ́kɔ́ɲl n̄ fù gbukelì ná ki jínèné fè tél mɔ́, yì b'à byéen duùn dé: «Àni bè teɲna gbáno dye?» À fáto kwó, Jɔnɔsɔ ri tɛ̀ɲn̄n à wóse.⁶⁷ À la máno tɛ̀ɲn híin, à bisháan̄n to Jakariya ki ywàré Tél-Toféné ɔ, ki tɔnrɔnbé gbukel kel dé: «Diryɔ́ntɔ́tɔ́n ki tofɛ́ɛɲn ɔ, Isirayeli buryini n̄ Jɔnɔsɔ è, À k'án jùmɔ̀ tokpɛ̀ɲnjaá n̄ weel wono à tobúurni ta.»⁶⁹ À ri Nɔnletɔn ben fyèmun búr be n̄méen se, Mùmun ni fè lípèn Dawuda burjir mɔ́, À tɔnr̄nklerɔnì è,⁷⁰ À n'á n̄mɔ́n ári à r'à ló ín kyɛ̀n̄lye kyɛ̀n̄lye fáâ mun to, Àn tɔnr̄rè tofénéè se,⁷¹ D'à bè n̄méen sé kɛɲla n̄ kɛɲlshítè, Fù n̄ n̄ gbɔdétè nònkurn kpɛ̀ɲn.⁷² Fù wono, à r'án múnurjaá klè n̄méen fù kpèɲɛ̀ se ín, K'à téljɛn án tɔ́ɲyè-nyèbè tofénéè mɔ́,⁷³ À r'á mwòɲ ín fù mun kle gbɔ ɔ yeɲngbôn wono, Brayima se, n̄méen kpàɲnì è.⁷⁴ Fù n̄ ki n̄méen jɔn̄ li n̄ sé kɛɲlmun kwóɔn n̄méen kɛɲlshítè kpɛ̀ɲn, Nɔ́kɔ́ɲl n̄ k'à nìryeɲn fwàr ɔ àkun se gbɔɛ̀ɛ kwo,⁷⁵ Nɔ́kɔ́ɲl n̄méen ki teɲn jimin tofénéè, Fù n̄ n̄ ki teɲn bùkwɔ̀ɲ àkun jáa b'à to, N̄méen shií nònkurn wono.⁷⁶ Ákún

kwó, í tóé, á bè fēḡna déLokúur-nònkurn-Totòn ò Tóḡròn,Bóló ɔ bo á bè búra Diryɔḡtotòn nyânÁ k'à jirê ḡḡlì sár.
⁷⁷Á b'à kwoa àn jimiì ki yí ḡonleê shu,Yì ò klè ḡbɔjáàlì ḡmáan jirí se,⁷⁸Í tɔ Jɔnɔsɔɔ ò múnurjaâ n'àn ḡonbéê fan
mɔ.Fù múnurjaâ b'à jéla ò ki woyéel ḡmón ḡòḡ ḡeYe fē blakúnì fáâ to,⁷⁹Ki woyéel li à butúun mɔ tēḡnēn fēê,N'à jir
ja kún ḡehlóo fēê se, fù ò ki ò ní ḡbɔn ḡen jàrfye ḡl ta.»⁸⁰À bisháaḡnì kwó, fù ri fáâ mun to sɔjà dékɔḡḡn, à tēlì bè
máno nukwó dékɔḡḡn; ki tēḡnē máno à klɔḡáaa se fóro à k'à byéen yen yefyēlì lò ɔ Isirayeli buryinì to.

Chapter 2

¹Fù gbâr ye, Rômu kiyennton sôw Sesari Ogusiti ri twôwôon dyàn wúpnen ín dé kiyêê nònkurn mɔ jimii yin ki núr.
²Fù yin nwáar túkyènlí ri klè, fù gbâr ye Kiriniyusi bè Siri kiyenñi takel gbo to. ³Jimii nònkurn don ín án dye mɔ nɔkónl yì nɔkónl k'á yin núrké á tɔden mɔ. ⁴Isufu ki saan li Galile kiyenñi wono Nasareti dyeê mɔ á yin núrkwôon c Jude kiyenñi dye dyàn mɔ, Dawuda ñ dyeê è, mùmum ni fêen dé Betelehemu, bólo c bo kiyennton Dawuda burjir c ín. ⁵Isufu ki dénno á yin núrké á nyè Mariyamu wôse, fù mun ni flôw ín. ⁶Yi ki tènne mímí fóro Mariyamu kwôon gbâri lò c, k'á tú dye-jení kwôon, ⁷k'á tokekêl wá c, k'á shín yinmôè ñ le le kónkóolnb mɔ, bólo c bo tènfnôon wo ñmón yì se à tóèj bré lóô mɔ bo. ⁸Mòkòmyenté dyè tènñen fù kòkèl mɔ ín, fè ri woláan ín klôon se, yì ñ yinmôè ténlénfôn. ⁹Jónwô ñ tónrôn dyàn ki gbôn byéen c á byéen yèn yì to, Jónwô tènñení hláhlákúni bè ñmón yì tomli kyêê mɔ. Yàn ki yì nònkurn jàè tétè. ¹⁰Kè, Jónwô ñ tónróni k'á wú yì se dé: «Yíi be yántú bo! Bólo c bo mún ni byè Twôwôon Nar Sôw lóo c yikun se, à bè ténna jimii nònkurn se gbómáar twôwôon. ¹¹À nen, gbo mɔ jimii Nónleton ja kwôon yikun se Dawuda ñ dyeê mɔ, mùmum ki Jónwô ñ mótònmun jimin c, fù mun ki ñméen Totón c. ¹²Fù tofyèè bè shua fáa mun to fù ren: yíi bè bisháan-kpènl dyàn shínñen ñmóna yinmôè ñ le le kónkóoln mɔ, à bè tokekêlñen wá c.» ¹³Kyáan tén, Jónwô ñ tónrôn tyéèj sôw k'á jónò jé li be à máa tomli kpéè, yì bè Jónwô toféen dé: ¹⁴«Fuloo ki tè Jónwô to nónfléen jónò jé, námogbál ki tén à jáantyarí ta à gbómáar fèè se!» ¹⁵Jónwô ñ tónrèè mùfôn á sukúr li à mòkòmyentéè fur, yì k'á sedúno à jónò jé, à mòkòmyentéè k'á wú yì se dé: «Ñ ki don à dye wono, Betelehemu, àni gboò mun klémun nen, Diryontotón k'á kwo fù ki wú ñméen se, ñ ki fù yiké.» ¹⁶Yi k'á munân c dénno, yì ki Mariyamu ni Isufu ñmón, fù n'á bisháan-kpènlí bè shínñen yinmôè ñ le le kónkóoln mɔ. ¹⁷Yi mùfôn máno dénno à bisháanñi ñmónké, gboò mun ni lóon yì se ín, àni bisháanñi gbo mɔ, yì ki fù todènden. ¹⁸Mèmun nɔkónl à mòkòmyentéè ñ dèndèn gboò ná yì won ki kónnè. ¹⁹Kè, Mariyamu kwó, àni gboò ki tènne fù tél mɔ, à b'á kiséen. ²⁰À mòkòmyentéè k'á seno án tókèl mɔ, yì bè Jónwô súnkwôon, yì b'á toféen yì ñ ñmón gboò ni yì ñ ná gboò rɔ, bólo c bo à nònkurn klè á r'á ri todèndéen ín fáa mun to. ²¹À bisháan-kpènlí kwôon yefyèl kpreentón n'á moyín, ki kpákwoon-tìn. Yi k'á yin nén dé Yesu. Jónwô ñ tónróni fù yiní mún tè Mariyamu to ín à nya wo gbôn keñ bo. ²²Isufu ni Mariyamu ñ tofénebèc yefyèl moyínmun kwôon, ki yan Musa ñ tónni fáa se, yì ki dénno à jónni c Jerisalemu, ki yennté Diryontotón to; ²³bólo c bo à ri núrñen Diryontotón ñ tónni mɔ dé tú dye-jé nònkurn ki tén Diryontotón ñ gbo ta. ²⁴Yi ki saan flékwo yekákwoon món nín, fù ni kwoa bo nànbèrè káarn món nín c, Diryontotón ñ tónni mɔ à lô fáa to. ²⁵Jó dyàn ni tènñen Jerisalemu dyeê mɔ ín, mùmum yin ki Simeyón c. Fù jó ki búkwône c ín, à bè saan á kpenjaan Diryontotón ñ yèn gboèè to. À ri Isirayeli buryiní tofyenñi kpenlén ín, Jónwô ñ Tél-Toféné ri tènñen ín à wóse. ²⁶Tél-Toféné r'á yèn à to ín, d'á bè kúa á jáa bré kaarn mɔ Diryontotón ñ Mótònmun Jiminí to bo. ²⁷À ri dé à tonyèlkle-lósóò mɔ Tél-Toféné fan mɔ. Yesu kwônméèè mùfôn lò à jónni c, ki yennté à flékwe gboèè k'á tónni mɔ yèn fáa to, ²⁸Simeyón k'á gbôn búr á bô mɔ, ki fuloo tè Jónwô to, k'á wú dé: ²⁹«Mún Totón, á la kyánmɔ á tónkleróni kpisan ja híin, Ki don á námogbál c, Án kel gbukelí mɔ à yèn fáa to mún to. ³⁰Bólo c bo mún n'ákún ñ jónlè ñmón í jáa c, ³¹Á ri jónlè mun gbo mótityén jènñen jimii nònkurn nyân, ³²Fù ki tén woyéel tóbin kúur se, K'á kwo sójà ki jén án jimii, Isirayeli buryiní ta.» ³³Simeyón ñ kel gbukelí k'á bisháanñi tó n'á nɔ wónkónnè, à gbo mɔ lò fù ri ta. ³⁴Simeyón ki kyon nén yì mɔ, k'á wú Mariyamu se dé: «À fón yì, àni bisháanñi b'á kwobè Isirayeli burjir tyéèj sôw ki gburè, tyéèj sôw ki tónkúr lí. À bè ténna gbo tofyè, jimii bè yí tyaan à gbo ta. ³⁵À bè máno jimin tyéèj sôw wono gbo li búra woyéel to. Mariyamu, ákún kwó, á námáan se, à bè ténna ári yì r'á sáññen kèlñén-kwô c ki dénno loké á niryen to. ³⁶Aseri kpanltosén Fanuweli dye mél dyàn ni tènñen ín, tónrôn-mél c, yì r'á fèen ín dé Ani, à r'á tétè kòlñen ín. Ki gbôn à mímyée mɔ à tyèl c, à ri nótòñ kiin klè á dè wóse, ³⁷à dèè ki kúè. À bíi ki tènne máno mél sarón, à shii ki bè nótòñ kpèlñmen ámi yoro (84) ñmón, à w'á fónbelkwôon à tonyèlkle-lósóò to bo, à bè Jónwô tonyèl ki nínfwónf túun gbo ye gbo. ³⁸À bíi ki saan bè yanè Simeyón ñ tonyèl to fù gbâr món byéeni to, ki jo fuloo te to Jónwô to, à bè Yesu gbo dèndéen weel wono Jerisalemu tobréè kpenlè fèè se. ³⁹Yesu kwônmôèè ri Diryontotón ñ ténè mɔ yèn gboèè kwò moyiné gbâri mun ye, yì k'á seno Galile kiyenñi mɔ, Nasareti dyeê mɔ. ⁴⁰À bisháanñi fáa mun to sójà dékôon, à télí bè máno á mɔnurkwó dékôon, à bè ywáññen gbo mɔbinhlò tél c, Jónwô ki jàrfye tè à to. ⁴¹Yesu kwônmôèè be ni kàtèl mun nɔkónl doòn ín Jerisalemu, A-Bè-Jirea-Fu-Ta Wúwôwô wúwôon fónni mɔ. ⁴²Yesu kwôon nótòñ fú-níintón, à ri delñen à bè klèen fáa mun to, yì ki dénno yíse Jerisalemu à wúwôwô wúwôon fónni mɔ. ⁴³À wúwôwô mùfôn kónnè, yì sekôñnfôn Yesu jónni ki tal ta Jerisalemu à kwônmôèè w'á mɔhlò bo. ⁴⁴Yi ñ jéen mɔ d'á ri tènñen yíi wóse à dyewôon kónntéè tyé mɔ ín, yì ki yefyèl byéen jél kél, yì bè Yesu jéen yíi tóbiñi ni yíi hlòtèè tyé mɔ. ⁴⁵Yi w'á ñmón bo, fóro yì k'á seno Jerisalemu à jénfôn. ⁴⁶À yefyèl tyáartón lo, yì ki dénno à jínèññen ñmónké à tonyèlkle-lósóò mɔ à kelèè tyé mɔ, à bè yì ñ kel gbukelí tonáan, fù n'á bè duklèen yì se. ⁴⁷Jimii mun nònkurn n'án gbukelí tonáan ín án jéñhlòbèè n'án gbukelí mɔle fáa se, fè won ki kónnè. ⁴⁸À kwônmôèè mùfôn à ñmón fè won ki kónnè. À nɔ k'á du dé: «Ñ tóé, à ri gbáno já á k'ani kwo ñméen to? Mún n'á tó tél mɔkèñlmun n'á bèn jéen ín.» ⁴⁹K'á wú yì se dé: «À ri gbáno já

yíkun bè mún bén jéén? Yíkun w'à shi dé mún ni yanjènn n̄ ki tɛɛn n̄ Tɔɔ n̄ lóó mɔ ín be a?»⁵⁰Kè, yì w'àn kɛl gbukɛlì ná bo.⁵¹Fù la klè híin, Yesu k'á senò yì wóse Nasareti dyɛɛ mɔ, à bè sɔjá jènnjènn yì fléén. À nɔɔ k'àni gbɔɛɛ nònkurn jènnè á tɛl mɔ.⁵²Yesu kwó, fù n̄ gbɔ mɔbinhlò tɛlì b'á tabréén, à bè bèlkwóɔn, à gbɔ ki jɔnɔsɔ nì jimiì nònkurn tiyà tɛɛn.

Chapter 3

¹Romu kiyenɲntɔn sɔɔ Tiberi n̄ kiyenɲntɔnbéé nɔtɔɲn fú-kwenɲloní r'á n̄mɔn Pɔnsi Pilati bè Jude kiyenɲnɔ takeɛln. Erodi bè Galilé kiyenɲnɔ gbo n̄melé ɲerotɔn, à ɲínkar Filipu bè Iture n̄ Tarakoniti kiyenɲnɔ gbo n̄melé ɲerotɔn, fù n̄ Lisaniyasi bè Abileni kiyenɲnɔ gbo n̄melé ɲerotɔn. ²Fù gbâr ye Ani n̄ Kayifu bè flékleré n̄melé. Fù kâtêlɔ to ɲɔɲɔɔ n̄ gbukelí ri tɛ Jakariya dye Yuhana to klonɲkúur se. ³Fù la klê híin, Yuhana ki Jurudeni yísɔɔ kpraá n̄n̄kurn kél, à bè tyel-tofénéja gbo ɔ jimii sɛnbéen, dé hlómá wo dé yí se, yí ki kár gbojáal kle to, yí tyel-tofénéjaà ki yí to n̄máan jir. ⁴Tɔɲɔn Esayi n̄ sébêé mɔ ɲwâr gboéé la kwò mɔyínè, fù mun mɔ à ri ɲúrɲn̄n ín dé: «ɲɔ dyàn fɔn gbónkó kleen klonɲkúur se dé: "Diryɔntɔtɔn n̄ ɲêlɔ ki sár, À jirêfɔɲɛ̄ ki sòlnja. ⁵À mɔ gbólón fɔɲɛ̄ n̄n̄kurn ki túê, À káálɔ n'á kpéèè n̄n̄kurn k'á takéé, À ɲêl sheenɲlméèè ki tɛlnè, À ɲêl mɔ kùr kùr fɔɲɛ̄ ki také sòlnjaé. ⁶Jimin kúur n̄kɔɲl bè ɲɔɲɔɔ n̄ ɲɔnleé n̄móna."» ⁷À jimin tyéɛɲ sɔɔ ɔ mun blaàn ín Yuhana se á tɛ tofénéja ɔ, à r'á lóon fɛ se ín dé: «Fúfwóonè dyè kúur! Gbò ri yíkun sɛnbé, dé yí w'á byéen taɲl ɲɔɲɔɔ n̄ bla fù kítí to?» ⁸Yí wo ɲen fá ɲɔn mɔ á byéen ɲen mùmun b'á yen hìn dé hlómá ri dé yí se, yí ki kárè yí n̄ kle fù gbojáal to. Yí b'á búr á n̄mel mɔ dé Brayima ki yíkun kpàɲn ɔ bo, fù se kwó, n̄ b'á wúbé yí se dé ɲɔɲɔɔ r'ani kàkrɔéé tojir hìn, ki tɛɲn Brayima kpàɲltosèɛɲ. ⁹Yíkun ki tyémɔé ɔ, jéné tityénmun ɔ yíkun tɔɔ ɔ, yí dirn ki mɔ kár, bóló ɔ bo tímóni mun wo sɛɲn ɲɔn sɛɲn bo, fù bè tó nye kaana.» ¹⁰À jùmɔɔ r'á duùn ín dé: «N̄méen ki la kyáɲmɔ myén kwo?» ¹¹K'á moli dé: «Tonen-wá mɔn níin n̄ tɛɲn̄n tɔɲnɔ mun se, à w'á máá tɛè à tonen-wá kaarn tɔɲnɔ to. Leyéɛɲn n̄ tɛɲn̄n tɔɲnɔ mun se, fù ki má tɛ leyéɛɲn kaarn tɔɲn to.» ¹²Martar hláté máè ki saan be, Yuhana se á tɛ tofénéja gbo ɔ, fɛ k'á du dé: «Kelɔn, n̄méen ni yanɲn̄n n̄ ki myén kwo?» ¹³Ki yí n̄ gbukelí moli dé: «Ben n̄ kwòɲn̄n mùmun ta, yí be bóló sé ki fù takel bo.» ¹⁴Suruwáshi máè ki saan à du dé: «N̄méen híin, n̄méen ni yanɲn̄n n̄ ki myén kwo?» Ki yí n̄ gbukelí moli dé: «Yí be dó kpɛɲnmɔn sé à kpɛɲn faɲ ta bo, yí be wò dó ta bo, yí n̄ n̄mɔɔn fù ri ki yí náa ja.» ¹⁵À jùmɔɔ ri ɲɔɲɔɔ n̄ Mɔtɔɲnmun Jiminí blaá kpɛɲnleèn ín, yí n̄n̄kurn n̄ jéen mɔ dé Yuhana ki ɲɔɲɔɔ n̄ Mɔtɔɲnmun Jiminí ɔ ín. ¹⁶Kè, Yuhana k'á wú yí n̄n̄kurn se dé: «Mún fù ri ki yíkun tyel-tofénéja gbo ɔ nun ɔ, kè tɔɲnɔ mun n̄ lobéé ri sɔɔ mún fù ri to, fù mí blaàn. Mún ni dwan fù n̄ sáɛɲɛ̄ mɔ yenɲl jal ɔ. Fù bè yíkun tɛ tofénéjabé Têl-Toféné n̄ nye ɔ. ¹⁷Àn kùnmo bin fémóni ri jàɲn̄n à kpɛɲn, ki be fù rɔ án kùnmo biní mɔfé li à sháa mɔ, k'á gbe án líi mɔ, k'á sháa n̄mé din kaarn nye mɔ.» ¹⁸Yuhana r'ani gbukeélɔ kúur tyéɛɲ sɔɔ ɔ jimii sɛnbéen ín, fù n'á bè ɲɔɲɔɔ n̄ Twóɔɲn Nar Sɔɔɔ lóon yí se. ¹⁹Kè la, Yuhana ki hlo wú gbo n̄melé ɲerotɔn Erodi se, bóló ɔ bo à r'á ɲínkar ɲɔɔ lu Erodiyadi shé à kpɛɲn, ki tɛɲn̄n à lu, fù n'án gbojáal máèè klêé ta. ²⁰À w'án gbojáal klêé dɔɲn̄n fɛ fléen bo, ki Yuhana n̄n̄kurni jà mɔkpéè à mɔklálɔɔ mɔ. ²¹Yuhana k'á jimii n̄n̄kurn tyél tofénéja gbâr ye, ki saan Yesu tɛ tofénéja. Fù kwóɔn, Yesu n̄ tonyeélɔ klê gbâr ye à ɲɔnɔkpári k'á mɔfliè. ²²Têl-Toféné ki kyel be á twólè à ɲinatyé ári yekákwoon. Myel dyàn ki li à ɲɔnɔkpári mɔ, fù b'á lóon dé: «Á ki mún dye-jen ɔ, mùmun gbo ri mún tiyá tétè.» ²³Yesu r'án klewɔéé funkpé à kwóɲɔ n̄tɔɲn kufú. Jimii n̄ jéen mɔ dé Yesu ki Isufu dye-jen ɔ. Isufu ki Eli dye-jen ɔ. ²⁴Eli ki Matati dye-jen ɔ. Matati ki Lefi dye-jen ɔ. Lefi ki Meliki dye-jen ɔ. Meliki ki Janayi dye-jen ɔ. Janayi ki Isufu dye-jen ɔ. ²⁵Isufu ki Matatiasi dye-jen ɔ. Matatiasi ki Amosi dye-jen ɔ. Amosi ki Nahomi dye-jen ɔ. Nahomi ki Esili dye-jen ɔ. Esili ki Nagayi dye-jen ɔ. ²⁶Nagayi ki Mata dye-jen ɔ. Mata ki Matatiasi dye-jen ɔ. Matatiasi ki Semeyini dye-jen ɔ. Semeyini ki Yoseki dye-jen ɔ. Yoseki ki Yoda dye-jen ɔ. ²⁷Yoda ki Johanani dye-jen ɔ. Johanani ki Eresa dye-jen ɔ. Eresa ki Sorobabeli dye-jen ɔ. Sorobabeli ki Salatyeli dye-jen ɔ. Salatyeli ki Neri dye-jen ɔ. ²⁸Neri ki Meliki dye-jen ɔ. Meliki ki Adi dye-jen ɔ. Adi ki Kosami dye-jen ɔ. Kosami ki Elimadami dye-jen ɔ. Elimadami ki Eri dye-jen ɔ. ²⁹Eri ki Yesu dye-jen ɔ. Yesu ki Eliyeseri dye-jen ɔ. Eliyeseri ki Yorimi dye-jen ɔ. Yorimi ki Matati dye-jen ɔ. Matati ki Lefi dye-jen ɔ. ³⁰Lefi ki Simeyɔn dye-jen ɔ. Simeyɔn ki Juda dye-jen ɔ. Juda ki Isufu dye-jen ɔ. Isufu ki Yonami dye-jen ɔ. Yonami ki Eliyakimu dye-jen ɔ. ³¹Eliyakimu ki Meleya dye-jen ɔ. Meleya ki Mena dye-jen ɔ. Mena ki Matata dye-jen ɔ. Matata ki Natani dye-jen ɔ. Natani ki Dawuda dye-jen ɔ. ³²Dawuda ki Jesi dye-jen ɔ. Jesi ki Obedi dye-jen ɔ. Obedi ki Boosi dye-jen ɔ. Boosi ki Sala dye-jen ɔ. Sala ki Naasɔni dye-jen ɔ. ³³Naasɔni ki Aminadabu dye-jen ɔ. Aminadabu ki Adimini dye-jen ɔ. Adimini ki Arini dye-jen ɔ. Arini ki Esirɔni dye-jen ɔ. Esirɔni ki Peresi dye-jen ɔ. Peresi ki Juda dye-jen ɔ. ³⁴Juda ki Yakuba dye-jen ɔ. Yakuba ki Ishaka dye-jen ɔ. Ishaka ki Brayima dye-jen ɔ. Brayima ki Tera dye-jen ɔ. Tera ki Nawori dye-jen ɔ. ³⁵Nawori ki Serugi dye-jen ɔ. Serugi ki Ereyu dye-jen ɔ. Ereyu ki Pelegi dye-jen ɔ. Pelegi ki Eberi dye-jen ɔ. Eberi ki Sala dye-jen ɔ. ³⁶Sala ki Kayinamu dye-jen ɔ. Kayinamu ki Aripakisadi dye-jen ɔ. Aripakisadi ki Semu dye-jen ɔ. Semu ki Nufu dye-jen ɔ. Nufu ki Laméki dye-jen ɔ. ³⁷Laméki ki Matusalamu dye-jen ɔ. Matusalamu ki Enoki dye-jen ɔ. Enoki ki Yerédi dye-jen ɔ. Yerédi ki Malaleyeli dye-jen ɔ. Malaleyeli ki Kayinamu dye-jen ɔ. ³⁸Kayinamu ki Enosi dye-jen ɔ. Enosi ki Seti dye-jen ɔ. Seti ki Adama dye-jen ɔ. Adama ki ɲɔɲɔɔ dye-jen ɔ.

Chapter 4

¹Yesu ywârmunî è Tél-Féné ɔ, k'á seli Jurudeni yísɔɔ kpra, ki dénnɔ klɔŋnkúur se Tél-Toféné b'á twɔn-yèn dékɔŋŋn. ²Fù la klè híin, Sutana k'á tɔŋnli yi yefyèl bin kpèŋlkrɔ́, fù yefyèlì wono Yesu wo le bóló dì bo, fù mùfɔn kɔŋnè, klɔ́ ki la à ja. ³Sutana k'á wú à se dé: «Á nì Jɔɔɔ dye-jen kwó, à wú àni kàkrɔ́ se, d'á w'á won-myèl tojir. ⁴Yesu k'á mɔli dé: «Á ri núrŋnè jɔɔɔ n' gbukelí nwâr sébêè mɔ dé leyéŋŋ byéen w'á jéeln jimin ki tɔŋ á shi mɔ bo.» ⁵Fù jirèmun kwɔɔn, Sutana ki dénnɔ à nɔ káal dyàn nɔnfléen, ki díryɔŋ mɔ kiyenbéeè nɔnkurn yèn à to gbɔn byéen, ⁶k'á wú à se dé: «N' bè fù kiyenbéeè nɔnkurn fanbéè n'á lobéè tebè á to, bóló ɔ bo à ri tɔŋn mún to, n' k'á tɔ́ n' tɔyà tɔŋn to, ⁷ákún n'á kurkpé á k'á náa hlú náan ta mún tɔŋn, à nɔnkurn tɔŋna á fù.» ⁸Yesu k'á wú à se dé: «Á ri núrŋnè Jɔɔɔ n' gbukelí nwâr sébêè mɔ d'á k'á kurkpé Diryɔŋtɔtɔn tɔŋn, án Jɔɔɔɔ è, á k'á kun byéen tonyel.» ⁹Sutana ki dénnɔ à nɔ Jerisalemu dyeè mɔ, k'á jínéén à tonyeelkle-lóɔɔɔ nùmwàn se, k'á wú à se dé: «Á nì Jɔɔɔ dye-jen kwó, lun jo à náan ta; ¹⁰bóló ɔ bo à ri núrŋnè Jɔɔɔ n' gbukelí nwâr sébêè mɔ, d'á b'án tɔŋrè búr bea á tɔŋléén ɔ, ¹¹dé fù nì yi k'á hlúja á kpisànŋ to, nɔkɔŋl á b'á ní kír timin to bo.» ¹²Kè, Yesu k'án gbukelí mɔli dé: «Á ri wúŋn d'á be Diryɔŋtɔtɔn tɔŋnli bo, án Jɔɔɔɔ è.» ¹³Sutana ki Yesu tɔŋnli tar fá kúur nɔkɔŋl to, k'á sukúr li à fur wà. ¹⁴Yesu yârmunî è Tél-Toféné n' lotɔnbée mɔ, k'á seno Galile kiyenŋi mɔ, à gbo ki ná fù kòkèlì nɔnkurn wono. ¹⁵À ri jimii keeln ín à tonyeelkle-lóèè mɔ, jimii nɔnkurn n'á súnkwɔɔn ín. ¹⁶Yesu ki be Nasareti, à ri toblò dyeè mun mɔ, ki dé à tonyeelkle-ló mɔ tarwɔg yefyèl ta, à ri delŋn à bè kleén ín fáa mun to. À ri duklò Jɔɔɔ n' gbukelí nwâr sébêè keeln ɔ, ¹⁷yi ki tɔŋrɔn Esayi n' nwâr sébêè gbɔn tèè à to. À ri fù mɔtâr híin, ki tíkél dyàn ŋmón à mɔ à bè núrŋnè mímí dé: ¹⁸«Diryɔŋtɔtɔn Télì ri mún fléen, bóló ɔ bo à ri nyéel fùr mún fléen, nɔkɔŋl n' k'á Twɔɔŋ Nar Sɔɔɔ wú dàkweŋl se. À ri mún tɔŋŋn nɔkɔŋl n' ki don jimin jaméè tobrée gbo wúké yi se, fù nì kyaâr náa tofli gbo fù nì n' ki da-kleré nɔnli yi kèŋlshì tɔ kpeŋŋ. ¹⁹Nɔkɔŋl Diryɔŋtɔtɔn b'án nɔnbée ɔ bea díryɔŋ mɔ kàtèlì mun to, n' ki fù wú jimii se.» ²⁰Fù jirèmun kwɔɔn, Yesu k'á sébêè bliin, k'á tèè à tonyeelkle-ló mɔ klewɔ kletɔnì to, ki jínéénè. Fù tonyeelkle-ló mɔ jimii nɔnkurn k'á náa kpée à to. ²¹Fù la klè híin, k'á wú yi se dé: «Yíkun ki Jɔɔɔ n' Sébêè mɔ gbukelí mun nákún nen, fù la klè ja.» ²²À jimii nɔnkurn n'á yin nar féeŋŋ ín, fù n'á ri gbukel mɔbiŋŋi mun keeln ín, fù ki yi nɔnkurn wonkɔŋnè. Yi k'á wú dé: «Àni ki Isufu dye-jen ɔ be a?» ²³Yesu k'á wú yi se dé: «Mùmun wo gbo níin mɔ bo, yíkun b'áni wúa tel mɔ dé wɔŋklerɔn w'á byéen kpélŋja. Yíkun saan b'á wúa mún se dé n' nì gbɔèè mun nɔkɔŋl klè Kaperinayimu, dé yíi r'á ná, dé n' wo fù gbɔèè kúur kwo hún mɔ n' dyeè mɔ.» ²⁴Yesu ki saan à wú yi se yé dé: «Hlɔ ta, tɔŋrɔn dó wo jaan ja fá nɔn mɔ án dye mɔ bo.» ²⁵Kè, mún n'á lóon yíkun se hlɔ ta dé nò r'á ká tɔŋn ɔ kàtèl mɔn tyáar á to fwɔŋŋ kpaan wono, tɔŋrɔn Eli ye mɔ. Fù kàtèlì to klò ri jòŋn à kiyenŋi nɔnkurn mɔ ín. Dè-klò-mél tyéŋŋ sɔɔ ri tɔŋnè Isirayeli kiyenŋi mɔ ín. ²⁶Fù n'á nɔnkurn mɔ, Jɔɔɔ wo tɔŋrɔn tɔŋnò yi mɔ dó se bo, fóro dè-klò-mél dyàn kwó kè, mùmun nì tɔŋnè Sarepita dyeè mɔ ín, Sidoni kiyenŋi wono. ²⁷Túrbé láanŋ ri jimin tyéŋŋ sɔɔ to ín Isirayeli kiyenŋi wono tɔŋrɔn Elise ye mɔ, fè dó wo kpélbé ŋmón bo fóro Seri kiyenŋi jir Naman kwó kè.» ²⁸À tonyeelkle-ló mɔ fèè nɔnkurn nì fù gbukelí ná híin, yi k'á nìrfúnè tétè. ²⁹Yi ki dukú, yi ki Yesu totúr li à dyeè bur. Yi n' dyeè ri jínèŋnè káalì mun fléen, yi k'á jàno líké fù káalì kwó náaá yeŋŋ to, nɔkɔŋl yi k'á totúr búré mímí. ³⁰Kè, Yesu ki jiré yi tyé mɔ, ki jireno á kɔŋŋ fɔŋŋ. ³¹Yesu ki dénnɔ jimii keelnké à tarwɔ yefyèlì ta, Kaperinayimu dyeè mɔ Galile kiyenŋi wono. ³²Yesu k'á jimii keeln fáa ki tɔŋnè shó gbo yi se, bóló ɔ bo à ri yi keeln ín, fan b'án gbukelí mɔ. ³³Jen tyéŋŋntɔn dyàn nì tɔŋnè yi wóse à tonyeelkle-ló mɔ ín, fù jɔɔ ki fé yi ta á faanŋ sɔɔ ɔ dé: ³⁴«Hé jɔ! Á ri myén jéén ŋméén se Nasareti jir Yesu? Á ri byè ŋméén tó le ɔ a ? N' n'á shi, á ki tɔŋnì mun ɔ, Jɔɔɔ n' jimin toféén.» ³⁵Yesu ki fé á faanŋ sɔɔ ɔ à jɔɔ ta dé: «Á kɔŋnì kpé n' ta, á k'á jɔɔ búré!» À tyéŋŋnì k'á jɔɔ gbɔnsâr ta yi tyé mɔ, ki lè jiré à wo bóló gbɔjáal klè à to bo. ³⁶À jimii nɔnkurn won ki kɔŋnè, yi b'á lóon yíi se d'áni ki gbáno gbukel ɔ? Yesu bè keeln kòòl wóse fan nì totɔnbé b'á se, yi bè leén jimii mɔ. ³⁷Fù gbɔɔ klèè núkwɔɔn, Yesu yin ki dukú fù kòkèlì nɔnkurn wono. ³⁸À ri lè à tonyeelkle-ló mɔ ki dénnɔ Simɔn sádi. Simɔn brè-mélì gbée bè jèŋŋnè tétè, yi ki Yesu tonyel d'á w'á kyan kpélnbè gbo mɔ. ³⁹Yesu k'á tùtùwòn à biì fléen, k'á gbée jèni tóli à gbée mɔ fù tíkél byéénì mɔ á myel kpélŋ ɔ, à biì ki dukú ki le tɔ́ yi to. ⁴⁰À yeè jwèl gbâr ye jimii nɔnkurn ki be án lánŋrɔn kúur nɔkɔŋl ɔ, Yesu k'á kpeŋŋ nɔn yi byéen byéénì fléen, ki yi kpélŋjàè. ⁴¹Kòòl ki li jimin tyéŋŋ sɔɔ mɔ, yi bè fláan á faanŋ sɔɔ ɔ dé: «Ákún ki Jɔɔɔ Dye-Jenì ɔ.» Kè, Yesu ki yi tokùkwɔŋ, à w'á se yi ki kel bo, bóló ɔ bo yi r'á shi d'ani ki Jɔɔɔ n' Mɔtɔŋmun Jiminì ɔ. ⁴²À wóon wo saan tél máa Yesu ki li, ki dénnɔ klɔŋŋ se. À jimii nɔnkurn ki li à bèn jéén ɔ, yi ki dénnɔ à ŋmónké. Yi w'á se ki don ki yi tal ta bo. ⁴³Kè la, k'á wú yi se dé: «Fóro mún ki saan don à dye búurì mɔ n' ki Jɔɔɔ n' fanbé Twɔɔŋ Nar Sɔɔɔ wúké mímí, fù mùn núkwɔɔn ɔ mún nì tɔŋ bèŋnè.» ⁴⁴À b'á Twɔɔŋ Nar Sɔɔ wúun mli jimii se à tonyeelkle-lóèè mɔ Jude kiyenŋi wono.

Chapter 5

¹Loondya, Yesu bè tɛɲnɛn Jenesareti nun kárbrɛ sɔɔ kpra, à jùmɔɔ ki be à kpar táè á tyé mɔ, ɔɔɔɔ n gbukɛlɛ tona besé, ²ki kúrn mɔn níin líɲɛn ɲmɔn, à yɔfɛtɛɛ ri lè mɛmun mɔ, yì b'án yɔɛɛ toloón à nuní blè se. ³Ki dé fù kúrn mɔn níiní mɔ mɔn byéén mɔ, fù bè Simɔn fù. Yesu k'à wú Simɔn se d'à w'à fɔn belkwó à náantyarí to kyáañne. Yesu bè ɲínɛɲɛn à kúrní mɔ, à b'à jùmɔɔ keɛln. ⁴À mùfɔn yì keɛln kóɲnɛ, k'à wú Simɔn se dé: «Á sukúrno à nun twánl fɔɲní mɔ, yíi k'án yɔɔ fe.» ⁵Simɔn k'án gbukɛlɛ mɔli dé: «Kelɔn, ɲmɛén n'à byéén mɔɲmɛ wóon tɛlè à klewɔɔ mɔ, ɲ wo bólo ɲmɔn bo. Kɛ, án lóo ta, ɲ b'à yɔɔ febɛ.» ⁶Yì r'à yɔɔ fe híin, yì ki yéɛɲ tyéɛɲ sɔɔ ja, fóro à yɔɛɛ ki b'à mɔgbóngbón kùnmɔ. ⁷Yì króméɛɛ mun ni tɛɲnɛn à kúrn máá mɔ, yì ki fɛ fɛɲn á kpeɲn ɔ yíi kyan ɔ. Yì mùfɔn byè, yì k'à kúrn mɔn níiní nɔnkurn wú yéɛɲn ɔ, fóro yì ki bè kyel kùnmɔ à nuní fùnɔn. ⁸Simɔn, yì ri mùmun fɛɛɲn dé Piyeri, fù la máno à ɲmɔn híin, k'à kurkpé Yesu tɔɲn, k'à wú dé: «Ñ Totɔn, á fɔn belkwó mún to, bólo ɔ bo mún ki ɲmáantɔn ɔ.» ⁹Àni yɔɔ fɛɛ k'à yéɛɲɛ jà fáá k'àkun n'à wóse fɛɛ nɔnkurn wonkóɲnɛ. ¹⁰Sebede dye-jéɛ è: Jaki ni Yuhana, fɛ mun ki Simɔn brashi tɛ ɔ, fɛ won ki saan kóɲnɛ. Kɛ, Yesu k'à wú Simɔn se dé: «Be yàntú bo, ki la gbòn kyáɲmɔ to, á bè jimii ɲénbɛ ɔɔɔɔ se.» ¹¹Yì k'à sebe à kúúrɛ ɔ, yì k'à kpeɲnmóɛɛ nɔnkurn jél ta, yì ki kpé Yesu ta. ¹²Yesu tɛɲnɛn se dye dyàn mɔ, túrbɛ láan ɲ jàmun ɔ dyàn k'à ɲmɔn, fù ɔɔ k'à kurkpé k'à náa hlú à náan ta à tɔɲn, k'à tonyel dé: «Ñ Totɔn, á n'à toshé, á ki mún kpélnja.» ¹³Yesu k'à kpeɲn ɲen à fléen, k'à wú à se dé: «Ñ n'à toshé, á ki kpélnja.» Fù tikel byééní mɔ à ɔɔ ki kpélnjaè. ¹⁴Fù la klè híin, Yesu k'à yèn à ɔɔ to dé: «B'anií tokel dó se bo, kɛ don á byéén yenké à fléklerɔnɛ to, á ki kpélnbɛ ɲmɔn flékwo án tofénébéé ɲmɔnɛ ɔ Musa ɲ yèn fáá to, fù b'à jéla jimii k'à shu d'à ri kpélnjaè.» ¹⁵Fù n'à nɔnkurn mɔ, Yesu yini ki li bɛnkúur nɔnkurn se, fóro jimii ri leén ín tyéɛɲ sɔɔ, yì ki be yíi tobra àn gbukɛlɛ tonáa ɔ, fù ni ki yì to léɛɲ kpélnja yì se. ¹⁶Kɛ Yesu r'à sukúurn li yì fur ín dyàno, ki don klɔɲnkúur se tonyeɛkle ɔ. ¹⁷Loondya Yesu bè jimii keɛln, à Farisyéɛɛɲ n'à tɔɲn yen keléé máè bè ɲínɛɲɛn, fɛ mun ni lè Galile kiyeɲnɛ dyeɛ ni Jude kiyeɲnɛ dyeɛ nɔnkurn mɔ, fù ni Jerisalemu dyeɛ è. Diryɔɲtotɔn ɲ lotɔnbéé ri tɛɲnɛn Yesu se ín, à bè fù rɔ láanrɛ kpélnjaan. ¹⁸À nen, jimii dye ki ɔ dyàn mùrkómun gbòn be à shínmɔn ta, yì r'à se ín, yì ki dé à nɔ, yì k'à shín Yesu ɲero. ¹⁹Fù jimii w'à ɔɔ rɔ á dé fá shi à jùmɔɔ sɔɔ se bo, yì ki dú à lóɔ fléen à ɔɔ rɔ, yì ki kwó kwáɲl à klèé mɔ, yì k'à n'à shín móni ɔ kyelno fù kwóɔ se Yesu ɲero à jimii tyé mɔ. ²⁰Yesu r'à jimii ɲ gbo hɔ-jaá hlò, k'à wú à ɔɔ se dé: «Á to ɲmáanɛ ri jirè.» ²¹À tɔɲn yen keléé n'à Farisyéɛɛɲ ki fù gboɔ kisé kùnmɔ dé: «Àni ɔɔ ki gbò rɔ, à bè ɔɔɔɔ yin nínáan? Gbò ri ɲmáan jir hìn, à wo ɔɔɔɔ ɔ bo?» ²²Yesu ki yì ɲ kisé gboɛ hlò se, k'à wú yì se dé: «À ri gbáno jà yíkun bè máno á kiséen?» ²³Àni gbukel mɔn níiní mɔ fɛɛɲntɔn ló ri nar? Á to ɲmáanɛ ri jirè, fù ló ri nar dàà, dukú á ki kélí ló ri nar?» ²⁴Nɔkóɲl yíi k'à shu dé fan ri tɛɲnɛn à náan tyarí ta Jimin Dye-Jen to, à b'à nɔ ɲmáan jir hìn.» Fù se kwó, k'à wú à láanrɔn ɔɔ se dé: «Mún n'à lóon ákún se, dukú á k'à shínmɔnɛ gbòn á ki don á sádi.» ²⁵Fù la klè híin, à ɔɔ ki fyèɲn dukú yì nɔnkurn ɲɲra k'à shín móni gbòn, ki dénnɔ á sádi, à bè ɔɔɔɔ súnkwóɔn. ²⁶Yì nɔnkurn wonkóɲnmun bè ɔɔɔɔ súnkwóɔn, yàn ki yì jà tɛɲndɛ se, yì b'à lóon dé: «Njémén la ɲa shó gboɛ ɲmɔn.» ²⁷Fù gboɛ jirémun kwóɔn, Yesu ki li mímí, ki dénnɔ martar-hlárɔn dyàn ɲmónké, yì ri mùmun fɛɛɲn dé Lefi, à bè ɲínɛɲɛn án klewɔ kle fɔɲní mɔ, k'à wú à se dé: «Kpé ɲ ta!» ²⁸K'án kle gboɛɛ nɔnkurn yeɲɲnɛn ta, ki kpé Yesu ta. ²⁹Lefi ki fwɔɲn táanɲ Yesu se á sádi, martar-hlárɔn tyéɛɲ sɔɔ tɛɲnɛn ín, fù ni jimín máè, fɛ bè tɛɲnɛn à le le fɔɲní mɔ yì wóse. ³⁰À Farisyéɛɛɲ n'à tɔɲn keléé k'à yeɲn kóɲnɔn kwóɲn kùnmɔ, yì b'à lóon Yesu ɲ keɛln-bishéɛɲ se dé: «À ri gbáno jà yíi bè le leén àni martar-hláréè n'àni gbojáal-kleréè wóse?» ³¹Yesu k'à gbukɛlɛ mɔgbòn, k'à wú yì se dé: «Jiminí mun n'à kpéln ɔ, wɔɲklerɔn togbo wo fù se bo, à togbo mun la láanrɔn se. ³²Mún wo bèɲnɛn búkwòɲn fɛɛɲn ɔ bo, mún ni bèɲnɛn gbojáal-kleré fɛɛɲn ɔ, nɔkóɲl yì ɲ klè gbojáalí hlómá ki dé yì se, yì ki kár gbojáal to.» ³³Jimín máè k'à wú Yesu se dé: «Yuhana ɲ keɛln-bishéɛɲɛ ri nínfwóɔɲn tòmo-tomɔ, yì bè ɔɔɔɔ tonyeɛln, à Farisyéɛɛɲ ɲ keɛln-bishéɛɲɛ saan fù gbo mɔn byééní klèen. Ta, ákún fù keɛln-bishéɛɲɛ bè le leén, yì bè lamóè laàn.» ³⁴Yesu k'à wú yì se dé: «Yíkun ni jen k'à nyè tyèl gbo klefɔn à króméɛ tó búr hìn nínfwóɲn to yì bè tɛɲnɛn à dè ɔɔ wóse a?» ³⁵Loondya à dè ɔɔ bè gbòn lia yì tyé mɔ, fù lóɔ mɔ, yì bè nínfwóɲna.» ³⁶Yesu ki saan àni gbukɛlɛ kel tel mɔ dé: «Jimín dó wo wá fàɲl togboɔn ki fù rɔ wá klo bùtâr bo. Fù ni klè híin, à wá fàɲl gbómuni bè tɛɛɲna. À wá fàɲl togboɲnmuni n'à wá kloó wo saan ɲukwó hìn yíse bo.» ³⁷Jimín dó wo tyen búu gbèen bífyèɲn toklómun mɔ bo, fù ni la klè híin, à b'à bífyèɲnɛ bè gbóɔna, à tyenɛ ki fùrè, à bífyèɲnɛ ki nínáè. ³⁸Fù k'à ló ɔ dé tyen búu ri yanɲnɛn ki gbe bífyèɲn fàɲl mɔ. ³⁹Fù se kwó, jimíní mun ni delɲnɛn à bè tyen klómun laàn, fù wo tyen búu ɲéén la ɔ bo, bólo ɔ bo à r'à shi dé tyen klómun ni ɲɔn.»

Chapter 6

¹Tarwɔ yefyɛl dyàn ta, Yesu n'án keeln-bishéèŋɛ jiréf'ɔn klɔŋ dyàn tyé mɔ, àn keeln-bishéèŋɛ ki kùnmɔ dyàn taŋn kútúr mɔ kukúr á kpínatyé, yí k'à biní kun. ²Farisyèèŋ máè k'à wú yí se dé: «À ri gbáno já yíkun b'à tarwɔ yefyɛl ta klè kaarn gbɔèè klèè?» ³Yesu ki yí n' gbukélí mɔli dé: «Yeè mun fyɛl ɔ klɔ ri Dawuda n'á króméèè já ín, yí ki gbɔɔ mun kwo yíkun wo fù keeln din be a?» ⁴À ri fáa mun to dé ín Jɔnɔsɔ n' lɔɔ mɔ, ki Jɔnɔsɔ n' gbɔ ta jɛen won-myɛl gbɔn k'à kun, ki má tè á króméèè to, dó wo yanɛn ki won-myɛl mun kun flékleré kwɔsɛ bo.» ⁵Yesu k'à wú yí se dé: «Jimin Dye-Jení k'à tarwɔ yefyɛl totɔn ɔ.» ⁶Tarwɔ yefyɛl má dyàn ta, Yesu ki dé à tonyeɛkle-lɔɔ mɔ, à b'à jimiil keeln, ɔ dyàn n' tɛŋnɛn ín, à kindiirn kpeɛnɛ b'è kwó saɛn. ⁷À tɔŋn keleèè n'á Farisyèèŋɛ b'è Yesu tɛŋlɛen nɔkɔŋl yí k'à shu à n' b'è láanrè kpélnjaa à tarwɔ yefyɛl ta, nɔkɔŋl yí k'à n' hìn tɛŋn. ⁸Kè, Yesu ri yí wono gbɔɔ shi ín, k'à wú à kpeɛn kwó saɛn jɔɔ se dé: «Dukú á ki líè à jimiil tyé mɔ.» À jɔɔ ki dukú, ki líè. ⁹Fù la klè híin, Yesu k'à wú yí se dé: «Mún ki la yíkun du ná: à tarwɔ yefyɛl ta, myén gbɔ klè jɛl tɛpèn? Gbɔɔn dàà, gbɔjál? Jimin nɔnli kún mɔ dàà, jimin krɔ?» ¹⁰Yesu k'à jimiil nɔnkurn yí b'è kpéè, ki kwɔɔn à wú à jɔɔ se dé: «Á kpeɛnɛ mɔtir.» À r'à mɔtár híin, à jɔɔ kpeɛnɛ ki kpélnjàè. ¹¹À tɔŋn keleèè n'á Farisyèèŋɛ n'ir ki yí gbúshúè, yí b'è mùmun kwoa Yesu to, yí ki fù rɔ yí du kùnmɔ. ¹²Lɔɔndya Yesu ki dúno káal dyàn fléen Jɔnɔsɔ tonyeɛ ɔ, ki wodèè fù tonyeɛli kléfɔn. ¹³À wóon mùfɔn tɛl, k'án keeln-bishéèŋɛ fɛŋn tobra, ki jir fú-niín mɔtɔŋn yí tyé mɔ, ki fè yin nén dé twɔɔŋnlórè. ¹⁴Yí byéen byéeni yíŋ ren: Simɔn, yí ri mùmun seféɛŋn dé Piyerí. Fù n'á srɔɔ Andere, Jaki, Yuhana, Filipu, fù n' Batelemi, ¹⁵Matiyu, Tomasi, fù n' Alifu dye-jen Jaki, n' Simɔn, yí ri mùmun seféɛŋn dé Seloti, ¹⁶fù n' Jaki dye-jen Jude, n' Judasi Isikariyoti, fù ki b'è tɛŋnè dɔnblírɔn. ¹⁷À kyel li blafɔn à káalí fléen, àn keeln-bisháaŋn jir fú-niín b'à wóse, ki b'è lo déel fɔsɛ sɔɔ dyàn mɔ, àn keeln-bisháaŋn tyéŋn sɔɔ b'è tɛŋnɛn jùmɔ tyéŋn sɔɔ wóse. Fù jùmɔèè máè ri lè Jude kɛyɛŋn mɔ, máè ki li Jerisalemu dyeè mɔ, fù n' máè ki li à fiin-nuní kpra kɛyɛŋn dye sɔɔ sɔèè mɔ, Tiri n' Sidɔní dyeè è. ¹⁸Fè nɔnkurn ni byè yí ki b'àn gbukélí toná, fù n' ki yí mɔ lèèŋɛ kpélnja. À tyéŋntèè n' tyéŋn ki li yí mɔ. ¹⁹À jùmɔèè nɔnkurn ni fá jɛen ín nɔkɔŋl yí nɔkɔŋl k'à totá hìn tɛŋn bólo ɔ bo fan dyàn ni lèen à mɔ ín ki jimiil gbéè mɔ láan kɔŋnè. ²⁰À la máno tɛŋn híin, Yesu k'à náa tɔŋnkúr k'án keeln-bishéèŋɛ yí, k'à wú yí se dé: «Yíkun mèmun ki dàkwéŋl ɔ, yíkun la á fyârBólo ɔ bo Jɔnɔsɔ n' fanbée ki yíkun fù rɔ.» ²¹Yíkun mèmun fɔn klɔ ɔ, yíkun la á fyâr, bólo ɔ bo yíkun b'è nya ywâr ñmóna. Yíkun mèmun fɔn ja hleèn, yíkun la á fyâr, bólo ɔ bo yíkun b'è myena á gbɔmɔnar se. ²²Yíkun mèmun gbɔ ri jimiil déen, yí b'à káan yí se, yí b'è yí flaàn, yí b'è yí tojakwɔɔn, Jimin Dye-Jen gbɔ ta, fù gbâr ye yíkun la á fyâr. ²³Fù gbɔèè ri klèen yíkun to gbârí mun ye, Yíkun gbɔ ki yí byéen mɔnukwó, Yí ki téjo, bólo ɔ bo yíkun b'è kyon ñmónkúna jɔnɔkpár mɔ. Yíkun kpèŋɛ saan máno tɔŋrè fléen fár dé. ²⁴Kè, yíkun mèmun ki nòfel tɛ ɔnar la yíkun besé, bólo ɔ bo yíkun n'á fù fyârí ñmónmun ɔ. ²⁵Yíkun mèmun fɔn di n' ywâr janar la yíkun beséBólo ɔ bo yíkun b'è tɛŋna klɔ mɔ. Yíkun mèmun fɔn myeèn naa mɔ, nar la yíkun besé, bólo ɔ bo yíkun b'è tɛŋna námɔŋn n' hle mɔ. ²⁶Yíkun mèmun yin nar ri jimiil nɔnkurn kɔŋn, nar la yíkun beséBólo ɔ bo yíkun kpèŋɛ la máno keɛŋn lóo tɔŋrè sɔjá dé. ²⁷Yesu k'à wú dé: «Kè, mún n'anií lóon yí se, yíkun mèmun ni mún n' kel gbukélí tonáan: yí kèŋlshítè gbɔ ki yí mɔnukwó, yí wo gbɔɔn kwo yí gbɔndée tɛ se, ²⁸yí wo kyon nén yí to bál kletèè mɔ, yí ki Jɔnɔsɔ tonyel yí tojakwótèè se. ²⁹Jiminí mun n'á tã ñmè, á k'à máá tojir jɛn à se. Jimin n'án tonewá sɔɔ gbɔn, b'à tó à tonewá tíni gbɔn gbɔ ta bo. ³⁰Jiminí mun nɔkɔŋl ki mɔn dyàn nyel á se, à tɛè à tɔŋn to. Fù n' jiminí mun k'à kpeɛnmón gbɔn, be fù tɔŋn du á kpeɛnmóní gbɔ ɔ bo. ³¹Yí n'á se jimiil ki gbɔɔ mun kwo yí se, yí wo fù kúur kwo jimiil se. ³²Yíkun gbɔ ri jiminí mun tiyá, fù tɔŋn gbɔ n' yíkun mɔnukwó, yíkun b'è myén tɔŋn ñmónbè fù mɔ? À ta ñmáantè kwó, fè gbɔmɔnar tɛè gbɔ ri yí mɔnukwɔɔn. ³³Yí n' gbɔɔn klèen yíkun se gbɔɔn klerèè se, yíkun b'è myén tɔŋn ñmónbè fù mɔ? À ñmáantèè saan fù kúur klèen. ³⁴Yí n' mɔn ɔ jimin dàarn, fù tɔŋn b'à kúur tɛ hìn má yíkun to, yí b'è myén tɔŋn ñmónbè fù mɔ? À ta à ñmáantèè kwó, fè saan mɔn ɔ yí dàarn, nɔkɔŋl yí ki be à tyel ñmón fù tɔŋn se. ³⁵Kè, à ta yí kèŋlshítè kwó, yí gbɔ ki yí mɔnukwó, yí wo gbɔɔn kwo fè se, yí b'è yí dàarn mɔn ɔ, yí w'à kpeɛnjànɛn à tyel hláa gbɔ to bo. Yíkun b'è fù mɔ kyon denkenl sɔɔ ñmónkúna, yí ki tɛŋn Lokúur-Nɔnkurn-Totɔn dye-jéè, bólo ɔ bo àkun ni nɔn klèen nɔnhlɔɔ kaarn tɛ n' gbɔjál-klérè se. ³⁶Yí wo jimiil mùnur ja á n'á ñmón árí yíkun Tɔɔ ri fáa mun to jimiil mùnur jaan. ³⁷Yí be jimin dó n' bo, yíkun saan b'è nea bo. Yí be jimin dó kɛŋ bo, yíkun saan b'è kɛŋa bo. Yí w'à tejél jimiil se, yíkun saan b'è tejél ñmóna. ³⁸Yí wo jimiil kɛŋ, yíkun saan b'è kɛŋa. Yíkun kláan fù ri b'è shaŋna nɔn sɔɔ, ki gbe tojír yí n' wá yɛŋn mɔ, ki fun kíŋ, ki be á tofúr, bólo ɔ bo yíkun b'à jimiil fù ri shaŋna mɔn kwèlí mun mɔ, yíkun fù ri saan b'è shaŋna fù mɔn kwèlí núkúur mɔ.» ³⁹Yesu k'àn gbukélí kel yí se tel mɔ yé dé: «Kyar má ri kyar má kpár ja hìn a? Yí nɔkɔŋl b'è dénno wókúna à kwó mɔn byéeni se bo kè?» ⁴⁰Keeln-bisháaŋn wo fɛŋnkwɔɔn jɛjirɔn to bo, kè, keeln-bisháaŋn mun k'án tosháan fù ri toshán ja nɔn sɔɔ, fù b'è tɛŋna á jɛjir tɔŋn fáa to. ⁴¹Mèelní mun n'ákún tɔbin jɔɔ nábiní ta, à ri gbáno já ákún b'è fù lèen? Nan krɔɔ mun n'ákún fù nábiní ta, ákún wo fù tɛŋlɛnɛn bo? ⁴²Ákún b'è gbáno à wúbé á tɔbin jɔɔ se d'á k'à nábiní ta mèelní gbɔn lí, ákún w'à nábiní ta fù nan krɔɔ tɛŋlɛnɛn bo? Gbɔ níin mɔ jimin, ákún kyèŋl w'à fù nábiní ta fù krɔɔ gbɔn lí wà. Fù n' la klè, á b'à tɔbin jɔɔ nábiní ta mèelní ñmón gbɔn lia. ⁴³Tímón nɔn sɔɔ dó wo sɛŋn jaal séɛŋn bo, tímón jaal sɔɔ

dó wo sêɲɲ ɲɔn séeɲɲ bo. ⁴⁴Tímón kúur nɔkɔɲl ri hlɔ̀n à sêɲɲ se, dó wo bwɛl sêɲɲ káarn kɛɲmè fin fléen bo, dó wo yèɲnfúun sêɲɲ káarn wó fin fléen bo. ⁴⁵Jimin ɲɔn n'án món ɲɔ̀è lɛɛn án món ɲɛn fɔɲɲ, fù mun k'à nìryɛɲnì ɔ. Jimin jaal bè món jaal jaal sɔ̀è lɛɛn án món jaal jaal sɔ̀è ɲɛn fɔɲɲ mɔ. Jimin nìryɛɲnì ri súsóɲɲɛn gbɔ̀èè mun ɔ, fɛ̀ mún ni lɛ̀n à kɔɲnì mɔ. ⁴⁶À ri gbáno ja yíkun bè mún fɛ̀ɛɲɲ dé n Totɔn, n Totɔn, yíi w'a kɛɲɲɲàɲɛn mún n yèn gbɔ̀èè to bo? ⁴⁷Jiminì mun nɔkɔɲl ki bɛ mún se, ki mún n kel gbukeèlì toná, k'án kle gbɔ̀èè kwò yan fù to, fù tɔɲnì shaɲna mùmun to, n bè fù yɛnbè yíi to. ⁴⁸Fù tɔɲnì ri tɛɲɲɛn árí ló twɔɲɲntɔnì mun n'án ló fin ɲɛn mwɔn hleɛɲɲ twánl sɔ̀ɔ, ki don táaɲ jaké, ki kwɔ̀ɔn án ló finì ɲɛn fù fléen. À yísɔ̀ɔ̀ nì wúè nun ɔ, ki ké gbe bɛ à ló̀ɔ̀ nín, à w'a mɔgbéa bo, bólo ɔ bo à twɔ̀ɔ̀ɲɲ ɲukwóɲɛn. ⁴⁹Kè, tɔɲnì mun ki mún n kel gbukeèlì toná, à w'án kle gbɔ̀èè kwò yan fù to bo, fù tɔɲnì ri tɛɲɲɛn árí ló twɔɲɲntɔnì mun w'án ló fin ɲɛn mwɔn hleɛɲ bo, k'a fin ɲɛn mùku ta. À yísɔ̀ɔ̀̀ nì wúè nun ɔ, ki ké gbe bɛ à ló̀ɔ̀ nín, ki ɲman gbeè fù tìkél byéenì mɔ.»

Chapter 7

¹Yesu r'ani gbukeeli nɔnkurn kel kɔɔnɛ gbārī mun ye à jùmɔɔ se, fɛ mun n'á tashɛɲ nɛnɛn à se ín, ki kwɔɔn dɛnno Kaperinayimu dyeɛ mɔ.²Fù gbār ye tɔɔnklerɔn dyàn ni tɛɲnɛn Rɔmu sùrashi ñmelɔn jɔ dyàn se ín, à wo kpɛln bo, à b'á kló yeɲn se, à gbo bè la kpārɲɛn fù sùrashi jɔɔ to tɛtɛ. ³Fù jɔɔ ki bè Yesu gbo ná, ki Yawutui klɔrɔn máɛ tɔɲno Yesu tonyelké, ki be àkun tɔɔnklerɔn kpɛlnja. ⁴Fù klɔrɛɛ ki be Yesu se, yì k'á tonyel, yì b'á totɔɲnfɔn à lóon à se dé: «Àni fan jɔɔ nì kyan ri yanɲɛn, ⁵bóló ɔ bo ñmɛɛn fù tɔbin kúur sɔɔ ɔ gbo r'á tiyà. Àkun mún saan à tonyeelkle-lɔɔ twɔɲɲɛn ñmɛɛn se.»⁶Fù kpeɲni ta, Yesu ki braanno yì wɔse. Yì mufɔn shùɲjà à sùrashi jɔɔ ñ deni to, k'á jirɛ máɛ tɔɲno à wúkɛ Yesu se dé: «Mún Totɔn, b'á byéɛn kyeɲn be bo, bóló ɔ bo ákún ki dé mún sádi, mún wo yanɲɛn fù to bo. ⁷Fù núkwɔɔn, mún nɔnkurni wo yanɲɛn í ki í sukúr ákún to bo. Kɛ, gbukel kur mɔn byéɛn ɔ má, fù wú mún tɔɔnklerɔn ki kpɛlnjaɛ, ⁸bóló ɔ bo ñmelɛ ri tɛɲnɛn mún se, mún bè saan sùrashi máɛ takeɛln. N' b'á wú hìn yì mɔ jir se d'á wo don, ki don! N' bè saan à wú hìn yì mɔ jir se d'á wo be, ki be! N' b'á wú hìn í tɔɔnklerɔn se d'á w'anií kwo, ki fù kwo!»⁹Yesu ri fù gbukeeli ná gbārī mun ye à won ki kɔɔnɛ fù jɔɔ tɔɲn, k'á náa tojir á besé jùmɔɔ kɛɲ, k'á wú dé: «N' k'á wú yì se, à ta Isirayeli buryini tyé mɔ kwó, mún w'ani Rɔmu jiri ñ gbo-hlojaá kúur ñmɔn din bo.»¹⁰À tɔɲrɛ seloɔ n'á to gbo tyé, á ñmelɔn jɔɔ sádi, yì ki dɛnno à ñmɔnké, à tɔɔnklerɔn bè kpɛlnjaɲɛn.¹¹Fù jirɛmun kwɔɔn, Yesu ki dɛnno dye dyàn mɔ, yì ri mùmun féɲn dé Nayinu. Àn keɛln-bishéɛɲɛ nì jùmɔ kɛl sɔɔ ki dɛnno à wɔse. ¹²Yì mufɔn shùɲjà dye dyàn déɛ yéɛn to, yì ki jimií dye karmókír, yì bè dè-kló-mél dyàn dye-jen nikyéɛn gbɔnkɔɔɲn nikyéɛn gbɔn-gbá mɔ. Àkun byéɛn ki dye-jen ɔ à nɔ se. À dyeɛ mɔ jimin tyéɛn sɔɔ b'á bií wɔse.¹³Diryɔɲtotɔn n'á bií ñmɔn gbārī mun ye à múnur k'á ja, k'á wú à bií se d'á be to bo, ¹⁴k'á sukúrno yì to, k'á kpeɲn ɲɛn à nikyéɛn gbɔn-gbáá fléɛn, à gbɔn fɛɛ ki liɛ. Yesu k'á wú à se dé: «N' tɔé, mún n'á yɛn á to d'á wo dukú.»¹⁵À nikyéɛɲɛ ki dukú ñinéɛnɛ, ki kel kùnɲmɔ, Yesu k'á jɔɔni tɛɛ à nɔ to.¹⁶À jimií nɔnkurn won ki kɔɔnɛ yànbɛ se, yì nɔnkurn bè Jɔɔɔɔ súnkwɔɔn dé: «Tɔɲrɔn denkeɲl sɔɔ r'á ñmel tɔɲnkɔɔ ñmɛɛn tyé mɔ, Jɔɔɔɔ r'á kpeɲnjaɲɛn án jùmɔɔ to.»¹⁷Fù gbukeli k'á mɔmɛl Jude kiyɛɲni nɔnkurn wono, fù n'á tamlíi è.¹⁸Yuhana ñ keɛln-bishéɛɲɛ k'á kwó jirɛ gbɔɛɛ nɔnkurn tokel à se. Fù la kle híin, Yuhana k'án keɛln-bishéɛɲɛ mɔ jir níin féɲn, ¹⁹ki yì tɔɲno yì Totɔn Yesu besé ki wú à se dé: «Jɔɔɔɔ ñ jimin mɔtɔɲnmuni mun bla gbo ri wúɲɛn, ákún ɔ dàà ñ ki jir má kpeɲyíi?»²⁰Fù jimií mufɔn lò Yesu to, yì k'á wú à se dé: «Tyel-toféɛɲatɔn Yuhana ri ñmɛɛn tɔɲ dé ñ ki be á du, d'ákún ki Jɔɔɔɔ ñ jimin mɔtɔɲnmuni ɔ dàà ñ ki jir má kpeɲyíi?»²¹Fù gbār mɔn byéɛni to Yesu ki láaɲrɔn tyéɛn sɔɔ kpɛlnja, k'á kól láaɲ ñ jàmun fɛɛ kpɛlnja, ki kyar tyéɛn sɔɔ náa tofli. ²²Fù kwɔɔn k'á wú Yuhana ñ tɔɲ bè fɛɛ se dé: «Yíi ri gbɔɛ mun ñmɔn á náa ɔ, fù nì yíi ri mɛmun ná, yíi wo don fɛ tokelké Yuhana se, dé kyaár náa to ri fli, mùrkoɛ ki dukú kél, túrɛ ki kpɛlnja, tashɛɲtúrɛ ki ná kwo, jimin klómɛɛ ki ñinɛn, à Twɔɔɲn Nar Sɔɔɔ ki wú dàkpeɛɲl se. ²³Fù nì dé jiminí mun wo mún gbo hlojaá yeɲnɛrɛ bo, fù tɔɲni la fyár.»²⁴Yuhana ñ tɔɲrɛɛ seɛnmun kwɔɔn, Yesu ki kel kùnɲmɔ à jùmɔɔ se Yuhana gbo mɔ dé: «Yíi dɛnno myén yiké à klɔɲnkúurí se ín? Á sɔɲn ñ mɔgbɛɛ wɔsheɛɲ a?»²⁵ɔɲhɔɲ, yíkun nì dɛnno myén yiké ín? Jiminí mun n'á tonɛɲɲɛn kúur kaarn wáɛɛ ɔ a? Kɛ, jiminí mun n'á tonɛɛn kúur kaarn wáɛɛ ɔ, à bè fanbɛ le leɛn, fù tɔɲni mún nì tɛɲn kiyɛɲntɔn den mɔ. ²⁶À nì fù rɔ bo, yíkun la dɛnno myén yiké ín? Yíi ri dɛnno tɔɲrɔn yiké a? À nì fù kwó, à ri nur tɔɲrɔn to.²⁷À tɔɲrɔni gbo ri ñúrɲɛn Jɔɔɔɔ ñ gbukeli ñwár sɛbɛɛ mɔ dé: "N' ki í tɔɲrɔni tɔɲ blakún nɛn, à b'á jirɛ ñɛlí sára á nyàn." ²⁸Mún n'á lóon yíkun se dé jimin dó wo kwɔɲ keɲn díryɔɲ wono mùmun bè nur Yuhana to bo. Ta, Jɔɔɔɔ ñ fanbɛɛ mɔ jimin tíini la sɔɔ yé Yuhana to.»²⁹Jimií mun nɔkɔɲl ri Yuhana ñ gbukeli tonaan ín, fù n'á martar-hlátɛɛ è, yì nɔnkurn k'á shu ɲɔn sɔɔ dé Jɔɔɔɔ ñ gbɔɔ k'á hloɔ rɔ, fù mún n'á jél yì ki Yuhana ki yíi tyel-toféɛɲa gbɔɔ tose. ³⁰Kɛ, à Farisiyɛɲɛ n'á tɔɲn keleɛɛ k'á káɛ Jɔɔɔɔ se klegbɔɛɛ mɔ kle gbɔɛɛ to, fù wono yì wo Yuhana ki yì tyel-toféɛɲa gbɔɔ toshé bo.³¹Yesu k'á wú dé: «Mún ni ña yeɛ kpùnselkúurí shaɲn hìn gbò to? Yì ri gbò lɛ?»³²Fù jimií ri bisháɛɲ lɛ mɛmun nì ñínɛɲɲɛn déɛl fɔsɛ sɔɔ mɔ, yì b'á myel teɛnɛ yíi to dé:«Ñmɛɛn nì jél twɔɲ yíkun se,Yíkun wo sɛɲn fù to bo.Ñmɛɛn ki kún tɔɲn ɲɛɛn jél nɛn yíkun se,Yíi wo saan fù tò bo.³³Fù bóló ɔ bo tyel-toféɛɲatɔn Yuhana ri byɛ, à wo le leɛn bo, à wo tyɛɲ laàn bo, yíkun ɔ dé tyéɛɲntɔn ɔ. ³⁴Jimin Dye-Jen ki be, à bè le leɛn, à bè lamɔɛ laàn. Yíkun ɔ d'ani jɔɔ ki nyarɔn ɔ, à bè tyɛɲ laàn, fù n'á bè martar hlárɛ nì ñmáantɛ jirɛ. ³⁵Kɛ, Jɔɔɔɔ ñ gbo mɔbinhlɔɔɔ ri mɔfáhlɔ dé hlo ɔ, à hloja fɛɛ se.»³⁶Farisiyɛɲ má ki Yesu féɲn le to á sádi, ki dɛnno ñinéɛnké à leɛ le fɔɲni mɔ à Farisiyɛɲ jɔɔ wɔse. ³⁷Kyáaɲn tɛɲn, mél ñmáantɔn dyàn blakún nɛn, mùmun nì tɛɲnɛn à dyeɛ wono. Fù bií k'á ná kpeɲn ta dé Yesu ri bèɲɛn à Farisiyɛɲ jɔɔ sádi le lefɔn, ki dɛnno nɔnɔfiɲɲ ɔ tityɛɲn kéne tíin dyàn ɔ á kpeɲn, à bè wúɲɛn nyéel toben nar sɔɔ ɔ. ³⁸À ri lò Yesu to híin, ki lí à besé, ki to à ñánini ki Yesu níi to ñikié. À bií k'á fléɛn yini ɔ à níi tokukúr, k'á to ñó ñó, ki nyéel to ben nar sɔɔ fùr à to.³⁹À Farisiyɛɲ jɔɔ mun ni Yesu féɲn le le gbo to, fù ri máno à ñmɔn híin, k'á wú á byéɛn wono dé: «Àni jɔɔ nì tɔɲrɔn kwó ín, à r'á shua ín d'á totá bií ki ñmáantɔn ɔ.»⁴⁰Yesu ki gbukel gbɔn k'á wú à se dé: «Simɔn, gbukel fɔn í se ákún se lóo ɔ.» Simɔn k'á mɔli dé: «À wú í Totɔn.»⁴¹Yesu k'á wú dé: «Kɔɲnɛntɔn dyàn ñ kɔɲn nì jir níin to ín. À máá fù ri ki kpɛɲl-tɔnbini kpɛɲlkweɲl à to karkweɲl ɔ ín (500), à máá fù ri bè kpɛɲl-tɔnbini kúrfú (50). ⁴²À blɛ jir níini to lo bóló wo tɛɲnɛn yì to kɔɲni táar ɔ bo. À jɔɔ ki ñukwó yì to, yì to kɔɲni táar kaarn gbo ɔ. Fù blɛ jir níini mɔ, à

kóhñêntóni gbɔ ri gbò tiyà gbò to?» ⁴³Simɔn k'à mɔli dé: «Mún n' jéen mɔ d'à ri jukwɔ kóhñ tyeén sɔɔ jɔɔ mun to, dé fù rɔ.» Yesu k'à wú dé: «Á ri hlo ló.» ⁴⁴Fù jirêmun kwɔɔn, k'à kàr jir à méli kén, k'à wú Simɔn se dé: «Á náa fɔn àni bií to a? Mún ni byè ákún sádi; á wo ní tolóo nun ɔ mún kyénl bo, àni bií ki be, k'à nánin ɔ mún ní to jíkí, k'à fléen yini ɔ fù kukúr li. ⁴⁵Ákún wo mún sója gbɔ núkwɔɔn n' tìn tá á kàr mɔ bo. Kè la, à bií byè ɔ ákún sádi, à wo mún sója gbɔ núkwɔɔn n' ní to jɔ jɔ gbɔ yeñbrè bo. ⁴⁶Ákún wo nyéel fùr mún pinatyé bo, kè à bií ki nyéel toben nar sɔɔ fùr mún ní to. ⁴⁷Fù r'à jél, mún b'à lóon á se dé gbɔmɔnarbé sɔɔ mun n'à niryen ta, fù núkwɔɔn, à bií r'án klè gbɔjáalí tejél (solshê) ñmónhèn. Jiminí mun n' klè gbɔjáal nònkurn sol wo sépèn bo, gbɔmɔnarbé sɔɔ bè teñna fù se bo.» ⁴⁸Fù kwɔɔn, k'à wú à bií se dé: «Án klè gbɔjáalí solsepèn (tejél ñmónhèn).» ⁴⁹Jiminí mun ni tènèn yì wóse à le le fɔhñ mɔ, fè k'à wú á byéen wono dé: «Áni tɔhñ ki gbò rɔ jimii to ñmáan jir lo b'àkun to?» ⁵⁰Yesu k'à wú à bií se dé: «Án gbɔ hlojaá r'à jɔnle, don á námɔgbál ɔ.»

Chapter 8

¹Fù jirèmun kwóon, Yesu ri dye tíin tíinê nì dye sóó sóé mɔ kéeln ín, à kéeln-bisháan jir fú-níinî bè tɛɛnɛn à wóse. À bè jimii kéeln, à bè ɔnɔso n fanbéé Twóon Nar Sóó gbo lóon. ²Tyéen n mɔ dɛmun mél máé tɛɛnɛn à wóse ín, à ri mɛmun kpélnjànɛn, à bè máé to láan kónɛnɛn. Mél jir byéen bè saan tɛɛnɛn mɛmun ki Magidala Mariyamu ɔ, kól mɔn kiin lè mɛmun mɔ, ³fù nì Jani, mɛmun ki Erɔdi n deni nmel ta gboè námɔletɔn Shusa lu ɔ. Fù nì Susani nì mél tyéén sóó máé. Fù méèlì Yesu n'án kéeln-bishéénjê kyan ín á kpeɛnmóè ɔ. ⁴Jimii ri leèn ín dye tyéén sóó mɔ, yì ki Yesu fùno be. Jùmɔ denkenl sóó r'á tobra híin, k'ani tel gbukeli kel yì se dé: ⁵«Jɔ dyàn nì lè kùnmo bin mar ɔ án klon mɔ, kùnmo bin máé ki wò dɛnno nêl blè se à marfon, jimii bè fè tohléén á níi ɔ, lunmóè bè fè jéén. ⁶Kùnmo bin máé ki wò dɛnno táan ta, fè jáa fyɛmun ki kwó kwóè bóló ɔ bo yì w'á dirn kpée fɔɛn nɔmɔn gbál mɔ bo. ⁷Máé ki wò dɛnno kɛmè biɛn tyé mɔ, yì k'á jáa fè yíse, à kɛmè bɔèè ki fè to blinblinè. ⁸Máé ki wò dɛnno jáan núkwá fɔɛn mɔ, fè k'á jáa fé, yì ki sója, yì k'á biní kúur karkwenl kwenl sɛɛn.» Yesu ri fù gbukeli kel kónɛn híin, ki fè dé: «Tonáa kle tashen nì tɛɛnɛn tɔɛn mɛn se, fù tɔɛn ki tonáa kwo.» ⁹Án kéeln-bishéénjê k'á du àni telí tɔɛn ɔ, ¹⁰k'á moli dé: «Jɔnɔso n fanbéé butúun béní mɔ fáhlɔ télí tɛɛn yíkun to, kè à gbo ri dɛndéén máé se tel mɔ, nɔkónl le klefɔn, yì wo bóló mɔ fáshua bo. Tonáa klefɔn, yì wo bóló náa bo. ¹¹Fù telí tɔɛn k'á ló ɔ d'á kùnmo biní ki ɔnɔso gbukel ɔ. ¹²Jimin máé ri tɛɛnɛn árí nêl blè se kùnmo bin wòmun. Fù jimii mún nì ɔnɔso gbukeli tonáan, Sutana ki be à gbɔn li yì nɔryenɛn ta, nɔkónl yì b'á hloja bo, yì ɔn be li bo. ¹³Jimin máé tɛɛnɛn árí táan ta wò kùnmo bin. Fù jimii mùkár ye ɔnɔso gbukeli ná, yì r'á hláan á gbɔmɔnar rɔ, kè dirn w'á se bo. Yì w'á hloja nmel ta belkwóa bo, gbɔnbrè b'á jéeln yì k'á burjiirn nì fù gbukeli kén. ¹⁴Jimin máé bè saan tɛɛnɛn árí kɛmè biɛn tyé mɔ wò kùnmo bin, fè mùkár ye ɔnɔso gbukeli ná, wonkón, nì nɔfel gbo, fù nì tiyá gboè k'á sé fùrè yì kpeɛn, yì ki tɛɛn árí tímóni mún wo sɛɛn bo. ¹⁵Jimin máé tɛɛnɛn árí jáan ɔn gbálmun mɔ kùnmo bin wòmun, fù jimii mún nì ɔnɔso gbukeli tonáan, yì b'á hláan nɔryenɛn ɔn ɔ hlɔtabé mɔ. Yì k'á nɔkónl á kpeɛnja ɔ à to. Fù jimii tɛɛnɛn árí tyémóni mún nì sɛɛn ɔn sɛɛn. ¹⁶Dó wo niyéel brémón ɔ niyéel bréen k'á tohlú kéne ɔ bo, à wo saan à néna shínmón kónɔn bo. Kè à r'á dɛndéeln díki to, nɔkónl ki woyéel búr ló mɔ déte se, ¹⁷bóló ɔ bo gbo dó toyámun wo tɛɛn dyegbel kaarn mɔ bo. Butúun mɔ gbo dó wo saan tɛɛn woyéel to tofli brè kaarn mɔ bo. ¹⁸Yíi w'án tonáa kle fáá tɛɛn! Bóló ɔ bo mɔn bè tea mɔntɔn to, à se fù ri ki tosán. Kè mɔn wo tɛɛnɛn tɔɛn mún se bo, àn jéén mɔ dé tíini mún n'áakun kpeɛn, fù bè sùnsùr lia à kpeɛn.» ¹⁹Yesu kwón nɔ n'á tɔbiɛn ki bè li à tɔnimo kóon ɔ, yì lòmuni w'á sukúr hìn tɛn à to, à tomli kyé jùnmo sóó se bo. ²⁰Jir k'á wú à se dé: «Á nɔ n'á tɔbiɛn mí lípɛn wo, á togbo ri yì se.» ²¹Ki fù tɔɛn nì gbukeli moli dé: «Mɛmun nì ɔnɔso gbukeli tonáan, yì b'á kle gboè kwo nì yan fù to, fè ki mún nò nì mún tɔbiɛn ɔ. ²²Lɔondya, Yesu ki dé án kéeln-bishéénjê wóse kúrn mɔ, k'á wú yì se dé: «Yíi w'á wa n̄ ki don à nun-kárbrè-sóó k keel máá mɔ.» ²³Yì mùfon ló à nun-kárbrè-sóó tyé mɔ Yesu ki shín déé. Sɔɛn tokpár sóó dyàn ki fé, à nuní ki bân dé à kúrn mɔ, ki tɛn árí à ri jwéeln à nuní fúnɔn. ²⁴Fù la klè híin, à kéeln-bishéénjê k'á sukúrno Yesu jinenké, yì k'á wú à se dé: «Kelɔn! Kelɔn! Á nuní ki n̄mɛen lekún nen la dé!» Yesu ki jinené, ki fè à sɔɛn tokpár sóó n'á nun bânkúní ta. Yì ki lí líè, à tíkéli k'á mɔgbálè. ²⁵Fù jirèmun kwóon, Yesu k'á wú yì se dé: «Yíkun n̄ gbo hlojaá we la?» Á kéeln-bishéénjê wonkón se yàn ki yì jàè. Yì bè yíi duàn d'ani jɔ ki gbòrɔ? Á bè sɔɛn tokpár sóó nì nun bânkúní tafé hìn dé yì wo lí, yì ki líè àn ló fáá to. ²⁶Yesu n'án kéeln-bishéénjê ri dɛnno loké Gerasa yini n̄ kiyenɛn to, à nun-kárbrè sóó keel máá mɔ Galile kiyenɛn télɔn mɔ híin, ²⁷à wo saan lè à kúrn mɔ, fù dyeé mɔ lè jɔ dyàn ki b'á hlú. Fù jɔ ki tyéɛntɔn ɔ ín. Á gbɔn mɔ dálmun ɔ à wo wá bréen á kpɔa ín bo, à wo láan di bo. Á láfɔɛn ki dukuùr tyé mɔ ɔ ín. ²⁸Fù jɔ wo saan á jáa brè Yesu to, k'á faan sóó ɔ á myelkwoòno á fekúnè à tɔɛn, k'á wú dé: «Á ri myén kle besé mún to Yesu, Lo-Kúur-Nònkurn-Totɔn ɔnɔso Dye-Jen? Mún n'á tonyeeln be jɛlokón kwo n̄ to bo.» ²⁹Á ri fù lóon ín bóló ɔ bo Yesu r'á kólí tafɛɛn d'á wo li à jɔ mɔ. Fù gbár ye à kólí k'á jɔ mɔ jò mɔ dálmun ɔ ín, fóro yì b'á kpeɛn hleén tɔɛn yenl ɔ, yì b'á níi néen kwa mɔ, à tɛɛn gbo núkwóon. Kè, à ri fè nɔkónl kútúurn n̄ gbeènè ín, à kólí k'á jaanno klonnkúur se. ³⁰Yesu k'á jɔ du dé yì ri gbáno ákun fɛɛn? K'á moli dé: «Kól-Tyéén-Sóó.» Á ri máno à ló, bóló ɔ bo kól tyéén sóó ri jòɛn à mɔ. ³¹Á kòlì ki Yesu tonyel d'á be yíkun tó gbeè dɔ kaarn kwó mɔ bo. ³²Fù ló mɔ kíri bùnl dyè ri le leèn ín à káalí fléén. Á kòlì ki Yesu tonyel dé yíkun ki jo fù kíri mɔ. Yesu ki fù nêl tè yì to. ³³Á kòlì ki lí lí à jɔ mɔ yì ki dɛnno joké à kíri mɔ, yì k'á bunn ɔ tú kyel lí be à káalí fléén, yì ki bè jò kú kúè à nun-kárbrè-sóó mɔ. ³⁴Á kíri myentéè ki fù gboè n̄mɔn se, fè ki wo túno à gboè tokelké à dye wono, fù n'á sèl jáénjê kpɔa. ³⁵Fù gboè n̄ kpeɛn ta, jimii ki lí be à klè fáá le ɔ. Yì bè lo Yesu to híin, yì ki b'á kòl n̄ mɔ lè jɔ júnɛnɛn n̄mɔn Yesu kpanl tɔɛn wá b'á kpɔa, à jáa to bè lípɛn. Yàn k'á fyár letéè jàè. ³⁶Á ri klè mɛmun júnra, fè k'á tyéɛntɔn jɔ kpélnjâ fáá tokel à gbo fyár letéè se. ³⁷Gerasa kiyenɛn jimii nònkurn ki Yesu tonyel d'á k'á sukúr li yíkun fur yànbé ki yì nɔryenɛn lùn tɛɛndé se. Yesu ki dé à kúrn mɔ d'á k'á seno, ³⁸à tyéɛntɔn jɔ k'á wú à se fù tikel byéeni mɔ, d'á ki don à wóse. Yesu k'á tó se á besé dé: ³⁹«Á seno á sádi, ɔnɔso ri gboè mún klè á se, á ki don fù nònkurn tokelké.» Á jɔ k'á seno Yesu k'á se klè gboè nònkurn to dɛndéenké à dyeé bén kúur nònkurn se. ⁴⁰Yesu mùfon á sebé lo à nun-kárbrè-sóó keel máá mɔ Galile kiyenɛn yenl to, jimii nònkurn ki bè à hlú bóló ɔ bo yì r'á kpeɛnleèn ín. ⁴¹Jɔ dyàn ki

be, mùmùn yin ki Jayirusi ɔ, fù n'à b'à tonyeɛlkle-lɔ́ɔ̀ ɲmelɔ́n. Fù jɔ́ɔ̀ ki bè á byéén feê Yesu tɔ́ɲn k'à tonyel d'à wo be àkún sádi ⁴²bóló ɔ bo à dye-mél jir byéení mun n'à kpeɲn, nòtɔ́ɲn fú-níin (12) tyé dɔ́ mɔ́ jir ɔ, fù r'à klóo yeɲn se ín kpéln kaarn se. À mùfɔ́n lè kɔ́ɔ́ɲn ɔ à jùmɔ́ɔ̀ k'à kpàrè. ⁴³Fù gbâr ye nòtɔ́ɲn fú-níin (12) wono to tɔ́ɲ fûr lî kaarn bi dyàn n'à furɲèn nònkurn mɔ́ɲmè kóɲɲɲèn wɔ́ɲklerè se, yì dó w'à kpélnja hìn tèn bo. ⁴⁴Fù biî k'à jùmɔ́ɔ̀ tyé mɔ́ á ninyeɛlnno loké Yesu to, k'àn wâa yeɲnî totá à besé, à biî to tɔ́ɲɔ̀ ki liè fù tîkél byéení mɔ́. ⁴⁵Fù la klè híin, Yesu k'à wú dé: «Gbò ri mún totáɲn?» Mùmùn nɔ́kɔ́ɲl ɔ d'àkún ɔ bo. Piyeri k'à wú dé: «À jùmɔ́ɔ̀ k'àkún tomli kyêê r'ákún kpârɲèn.» ⁴⁶Fù n'à nònkurn mɔ́ Yesu k'à wú dé: «Jir ri mún totáɲn, bóló ɔ bo mún n'à ténlén ɲmón dé fan dyàn lî li mún mɔ́.» ⁴⁷À biî r'à hlò d'àkún ni dyegbelè, ki yànbè gbée jar se bè á byéén feê Yesu tɔ́ɲn, k'à brè gbɔ́ɔ̀ tokel à jùmɔ́ɔ̀ ɲɲra. Fù nì gbɔ́ɔ̀ mun n'àkún brè Yesu totáa mɔ́. Fù n'à ri fáa mun to tèn ki kpélnjàè fù tîkél byéení mɔ́. ⁴⁸Yesu k'à wú à se dé: «N̄ nɔ́é, án gbɔ́ hlɔ́jaá r'à kpélnjà, don á ɲámɔ́gbâl ɔ.» ⁴⁹Fù gbâr ye, Yesu bè kel gbɔ́ to yé, jir má ki lî be à keɛln-lɔ́ɔ̀ ɲmelɔ́n Jayirusi sádi, ki b'à wú à se d'à dye-mélî wo mí ká bo. D'à b'à kelɔ́n jɔ́ɔ̀ kɔ́ɲná ká bo. ⁵⁰Yesu ki fù gbukelî náa se, k'à wú à keɛln-lɔ́ɔ̀ ɲmelɔ́n jɔ́ɔ̀ se dé: «Be yàntú bo jɔ́! Á ki ɲɔ́nɔ́ gbɔ́ɔ̀ hlɔ́ja má, á dye-mélî bè dukúbè.» ⁵¹Yì ri gbârî mun ye dénno loké à jɔ́ɔ̀ sádi, Yesu wo jimin dó kén dé bo, fóro Piyeri nì Yuhana nì Jaki, fù n'à biinî tɔ́ɔ̀ n'à nɔ́ɔ̀ è. ⁵²Jimiî nònkurn n'à biinî klôô hleén ín, yì bè béníin. Yesu k'à wú yì se dé: «Yíi be to bo, à wo kúɲn bo. Kè, à ri déɲn.» ⁵³À jimiî ki myen kùnmɔ́ Yesu to, bóló ɔ bo yì r'à shi d'à biinî ri kúɲn. ⁵⁴Kè, k'à biinî ja à kpìsàɲn to, k'à myel tokpâr mɔ́ kel à wóse dé: «N̄ nɔ́é, dukú!» ⁵⁵À biinî nwóɔ́nî k'à sebè déè à mɔ́ fù tîkél byéení mɔ́, ki dukú. Yesu k'à wú dé yì wo le tè à to k'à di. ⁵⁶À biinî dyeèè won ki kóɲnè. Kè, Yesu ki yì tokùkwɔ́ɲ dé jimin dó b'àni gbɔ́ɔ̀ klè fáa tokel dó se bo.

Chapter 9

¹Yesu k'à keeln-bisháan jir fú-níni fējn tobra, ki lotónbé nēn yì mɔ, ki lo tē yì to, yì bè nur kòòl nònkurn to, fù nì láanrē kpélnja lo. ²Fù kwóon ki yì búrnó jimi keelnkóon ɔ Jónɔɔ n Faɲbée sɔɔ gbɔɔ rɔ, yì bè láanrē kpélnjaan. ³Yesu k'à wú yì se dé: «Yí nì lè kóon ɔ, yí be don tonenwá món níin ɔ á se bo. Yí be don kéenl ɔ bo, yí be don fyēnm ɔ bo, yí be don le ɔ bo, fù nì yí be don kpēnl ɔ á se bo. Yí be bólóon gbɔn bo. ⁴Yí nì tónshí fōjn n̄món tikel mun nɔkɔnl mɔ, yí wo tējn mími fóro yí kóon gbār lò ɔ. ⁵Yí nì tónshí fōjn n̄món tikelí mun mɔ jimi se bo, yí m̀k̄ar ye lè fù dyē bur, yí k'à ní to kúkwān tokwōn. Fù bè tējna gbɔ tofyē, m̀mun bè yì sēnbéa yì n̄ klē fù ri nukwó kaarni ɔ.» ⁶Yesu n̄ keeln-bishēēnē ki kél kél mli dye n̄ dye, yì b'à Twóon Nar Sɔɔ lóon jimi se, yì bè láanrē kpélnjaan bēnkúur nònkurn se. ⁷Galile kiyēn̄i gbɔ n̄melē j̄erotɔn Erodi ri Yesu n̄ klē gbɔēē nònkurn ná h̄in, à tēl k'à m̀kenlè bóló ɔ bo jimin máe r'à gbɔɔ tokēln in dé tyel-tofénéjatɔn Yuhana ri kún̄inēn li jimin klómēē tyé mɔ. ⁸Máe ɔ dé tōnr̄on Eli r'à sebēnēn. Máe ɔ dé kyēnlye tōnr̄on klo-klóo sɔɔ má ri kún̄inēn li jimin klómēē tyé mɔ. ⁹Erodi k'à wú á byēen wono d'akun n̄ jir búrnó Yuhana kwānl tóké in, d'akun ki jɔɔ mun gbɔ tokel nákun nen la, fù ki gbò rɔ?» Fù wono, Erodi ki fù jɔɔ bēn j̄en k̄unmɔ d'á k'à n̄món á náa ɔ. ¹⁰À twóonlórēē m̀f̄on á sebe, yì k'án klē gbɔēē nònkurn dēnden Yesu se. Yesu ki yì j̄ano á wóse d̄ak̄ar mɔ Betisayida dyē blē se, jimin tyēēn sɔɔ wo tējnēn tikelí mun mɔ bo. ¹¹À jimi k'à f̄onhl̄ k̄pēn ta à f̄unono. Yesu k'à j̄um̄ɔ n̄melhl̄, n̄melhl̄ fá n̄on mɔ, ki Jónɔɔ n Faɲbée gbɔ ɔ yì keeln. Láanrēē mun n̄ yì tyé mɔ in, ki saan fē kpélnja. ¹²À yē kóonkún̄i se, à twóonlór̄on jir fú-níni k'à sukúr be Yesu to yì k'à wú á se dé: «Kelɔn, j̄ēl tē à j̄um̄ɔ to à jimi ki don á sh̄inf̄on n̄ lemón j̄enkē à kòkēl dyēē n'à sēl j̄aēnē k̄pra. Fù bóló ɔ bo n̄mēen f̄on h̄unmɔ kl̄onkúur se.» ¹³Yesu k'à wú yì se dé: «Yikun nònkurni wo lemón tē yì to.» Yì k'à m̄li dé: «N̄mēen se fù ri wo won-myēl kur m̄on kwēnl n̄ yēēn m̄on níin takēln bo. Ákun se kwó n̄mēen nònkurni ki don lemón s̄onkún be tē àni j̄um̄ɔ nònkurn to a?» ¹⁴Ta fù lóɔ mɔ jēē ki jimin ble kwēnl (5.000) kúur rɔ in. Yesu k'à wú án keeln-bishēēnē se dé yì wo yì j̄inēen kúur kúur ɔ, jimin kúr-fú fú (50) ɔ. ¹⁵Yì k'à kwo àn ló fáa to, yì k'à jimi nònkurn j̄a j̄inēen dēnno. ¹⁶Fù kwóon, Yesu k'à won-myēl kur kwēnl n'à yēēn m̄on níni gb̄on: k'à náa t̄onkúr n̄onflēen, ki fulóo tē Jónɔɔ to, fē rɔ gbɔ tyé, ki yì mɔ kútúr kútúr tē án keelnbishēēnē to dé fē w'à s̄ikár à j̄um̄ɔ to. ¹⁷À jimi nònkurn ki le di ywár, à won-myēl f̄unkúr búur̄i ki tējnē kà j̄e fú-níin. ¹⁸L̄ondya Yesu bè Jónɔɔ tonyel gbɔ to d̄ak̄ar mɔ, àn keeln-bishēēnē r'à wóse in, à bè yì dūn dé: «Jimi r'à lóon dé mún, Yesu ki gbò rɔ?» ¹⁹Yì k'à m̄li dé: Máe ɔ dé tyel-tofénéjatɔn Yuhana ɔ, máe ɔ dé Eli ɔ, máe ɔ saan d'á tōnr̄ēē mɔ má kún̄inēn byē ɔ. ²⁰Fù wono, ki yì du dé: «Yikun se kwó h̄in, mún ki gbò rɔ?» Piyeri k'à m̄li dé: «Jónɔɔ n̄ M̄ot̄onmun Jimini ɔ.» ²¹Yesu ki yì tokúk̄wōn tokp̄arja dé yì b'ani tokel dó se bo. ²²Yesu k'ani gbukelí wú j̄en à ta dé fóro jimin Dye-Jen ki da tyēēn sɔɔ kwo, à kl̄rē gbɔ, à fl̄eklerē n̄melē gbɔ, fù n'à tōjn kelē gbɔ, yì n̄kɔnl k'à ká á se. À yējn marí ki sé à k̄pēn, ki j̄inēn à kló yefyēl tyáarɔn lɔ. ²³Yesu k'à wú à jimi nònkurn se dé: «T̄on̄i mun n̄ kp̄ee bēse mún ta, fù t̄on̄i b'á byēen gbɔ kisē bo, k'à kp̄e-nan̄in t̄on̄i á t̄in ye mun n̄kɔnl, ki kp̄e mún ta. ²⁴Fù bóló ɔ bo jimin mun n'á yējn marí tanl bēse fù t̄on̄i bè bw̄ona á yējn marí mɔ. Kē, t̄on̄i k'à ká á yējn marí se mún nukwóon, fù t̄on̄i b'á yējn marí n̄onlia. ²⁵D̄ir̄yōn m̄ōē nònkurn n̄m̄on bè myēn nukwóbē jimin to ákun nònkurni mun yējn marí bè sébē à k̄pēn, ki n̄inaē? ²⁶Fù se kwó, fù t̄on̄i n̄i bè mún, Yesu gbɔɔ n̄i mún n̄ gbukelí ɔ fl̄ee jir, jimin Dye-Jen saan bè fù t̄on̄i gbɔ ɔ fl̄ee jira. À mùlɔ byē án lobéē n'á T̄ɔɔ n̄ lobéē n'án Jónɔɔ n̄ tōnr̄on tofénéēē n̄ lobéē wono. ²⁷Mún n'á lóon yikun se hl̄otabē mɔ dé jimin máe f̄on h̄unmɔ, yì wo kún to á náa búra Jónɔɔ n̄ faɲbée n̄m̄on kaarn mɔ bo.» ²⁸Ani gbukelí kel j̄irē yefyēl k̄p̄rent̄on lɔ Yesu se, ki Piyeri n̄i Yuhana, fù n̄i Jaki j̄ano káal bel sɔɔ dyàn fl̄een Jónɔɔ tonyel ɔ. ²⁹À bè Jónɔɔ tonyel gbɔ to, à náa m̄ɔɔ k'à m̄sēnlē, à gbēe to wāēē k'à náa m̄sēnlē l̄o seke seke. ³⁰Fù tikel byēen̄i mɔ, jir níin bè tējnēn yì bè kel gbɔ to yise. Fē ki Musa n̄i Eli ɔ in. ³¹Yì bè n̄m̄on Jónɔɔ n̄ lobéē wono, yì bè kel gbɔ to Yesu wóse à klóo k'án klē gbɔēē kwó m̄ȳinkún̄i ta Jerisalemu dyē mɔ. ³²Piyeri n'á k̄r̄m̄aēē b'á t̄ētē dé j̄on̄ēn. Yì m̀f̄on j̄inēn á náa ta k̄arē, yì ki Yesu n̄ lobéē n̄m̄on, fù n'à blē jir níni mun tējnēn à wóse in. ³³Fù jir níni á sukúrleēn in gbār̄i mun ye Yesu fur, Piyeri k'à wú á se dé: «Kelɔn, à ri n̄on n̄mēen ki tējn h̄unmɔ, n̄i ki w̄a-ló m̄on tyáar kp̄e: ákun fù m̄on byēen, Musa fù m̄on byēen, Eli fù m̄on byēen.» Piyeri w'án lóo fù ri shi in bo. ³⁴J̄enj̄ēn dyàn ki kyel bè yì m̄obarē Piyeri b'án gbukelí kel gbɔ to yē. À j̄enj̄ēn̄i ki yì m̄obarkún̄i ki yàn ɔ yì j̄aē à mɔ. ³⁵Myel dyàn ki li à j̄enj̄ēn̄i mɔ dé: «Ani ki mún Dye-Jen ɔ, mún ni m̀mun m̄ot̄on̄j̄n̄ēn. Yí w'à k̄pēn̄ja àn lóo fù ri to.» ³⁶Fù myel̄i le gbār ye Yesu r'à byēen in. À keeln-bishēēnē k'à sh̄aān̄ sh̄aān̄ē, yì wo fù lóɔ mɔ án n̄m̄on gbɔēē mɔ bóló ló dó se bo. ³⁷Fù wóont̄el̄i mɔ, Yesu k'à káal̄i fl̄een kyel li bl̄af̄on, j̄um̄ɔ t̄el̄ sɔɔ dyàn ki be à hl̄úu ɔ. ³⁸À nen, j̄o dyàn k'à j̄um̄ɔ tyé mɔ kel á faan̄ sɔɔ ɔ dé: «Kelɔn, mún n'ákun tonyel̄n, mún dye-jen̄i yì n̄ se, bóló ɔ bo fù byēen ɔ má n̄ se. ³⁹À nen, tyēēn̄ n̄ m̄od̄ēmun jimin ɔ, kyáan̄ tējn k'à myel̄ kēē. À n̄i dukl̄o à se à r'à gbēē jaarn tokp̄ar sɔɔ, à k̄on̄n k̄ukwōn bè f̄uun. K'à br̄ef̄on à r'à gbēē n̄maàn ta à to. ⁴⁰N̄ k'ákun n̄ keeln-bishēēnē tonyel̄ dé yì w'à k̄ol̄i tó li à mɔ, fē w'à kp̄e h̄in tējn bo.» ⁴¹Yesu k'à wú dé: «Jimin jaal̄ dyē kúur, Jónɔɔ gbɔɔ hl̄oja kaarn jimi. Mún bè tējn̄bē yikun wóse fóro f̄ēēn̄ gbār ye, n̄i ki yikun gbɔ sé n̄i to? Be á dyē r̄o h̄unmɔ.» ⁴²À sukúr blakún̄i se à k̄ol̄i k'à j̄on̄i gb̄onsár ta náan ta, à b'à gbēē jaarn tokp̄ar sɔɔ. Kē, Yesu k'à k̄ol̄i

tafé, k'à jɔɔnɪ kpélnja k'à tobúré à tɔɔ se.⁴³ Jɔɔɔɔ n̄ lotɔnbéé sɔɔ fáá ki jimii n̄n̄kurn wonkɔɔn̄. Yesu n̄ klè gbɔɔɔ ki yì n̄kɔɔn̄l wonkɔɔn̄n̄ se, k'à wú à keeln-bishéèɔ se dé: ⁴⁴«Yìkun kwó, yí w'ànii tityéɔn toná á tàshɔɔ ɔ: Jimin Dye-Jen bè já nénbè kpɔɔn mɔ.» ⁴⁵Kè, à keeln-bishéèɔ w'ànii gbukelí tɔɔn hlɔ bo, à kelɔn̄ yì se gbɔ toflin jéen mɔ, n̄kɔɔn̄l yì b'à mɔ bin gbɔn bo. À mɔ fáhlɔɔ duklé yàn ki yì jàè.⁴⁶ À keeln-bishéèɔ r'á tél mɔtɔɔn mɔ yí tyaan̄ in, n̄kɔɔn̄l yì k'à shu yìkun tyé mɔ tɔɔn̄ mun ni tɔɔn̄ hin̄ jimín sɔɔ. ⁴⁷Yesu ki yì byéen byéení tél mɔ fù ri hlɔ se, ki bisháan̄ tii byéen já jínéén á blè se, ⁴⁸k'à wú yì se dé: «Tɔn̄ mun k'ànii bisháan̄ sɔ mún yin ɔ, fù tɔɔn̄ ri mún n̄n̄kurni shé, ki mún tɔɔ bè tɔɔn̄ sé. Fù bóló ɔ bo tɔɔn̄ mun ki yìkun tyé mɔ jimín dwán ɔ, fù tɔɔn̄ ki la à jimín sɔɔɔ ɔ.» ⁴⁹Yuhana k'à gbukelí mɔgbɔn k'à wú dé: «Kelɔn, ɔméen ni jir má ɔmón à bè kòl télɔn ákún yin ɔ, ɔméen k'à tó à ta, bóló ɔ bo à wo braàn n̄ kpé ákún ta ɔméen wóse bo.» ⁵⁰Yesu ki Yuhana n̄ gbukelí mɔli dé: «Yíi b'à tó à ta bo, bóló ɔ bo tɔɔn̄ mun wo yìkun tojakwɔɔn bo fù tɔɔn̄ ki yìkun narɔn ɔ.» ⁵¹Yesu le gbári shùnjà blakúni se díryɔɔ mɔ, ki dúno jɔnɔkpár mɔ, ki Jerisalemu dyeé mɔ kɔɔn̄ gbɔɔ ɔ á n̄ryeɔn ta gbɔ jirè. ⁵²Fù wono, k'à yeɔntokwɔɔn-lórè búno á nyàn. Fè mùfɔn̄ n̄l já híin, yì ki dénno déké Samari yini n̄ dye dyàn mɔ, à bla gbɔɔ mɔ à nyànɔn ɔ. ⁵³Fù dyeé jimii w'à bla gbɔɔ mɔ à nyànɔn gbɔ toshé bo, bóló ɔ bo à ri Jerisalemu dyeé mɔ kɔɔn̄ gbɔɔ ɔ á n̄ryeɔn ta gbɔ jirɔn̄ in. ⁵⁴Fù kpɔɔn̄ ta, keeln-bisháan̄ Jaki n̄ Yuhana ki fù mɔ fáhlɔ se yì k'à wú dé: «N̄méen Totɔn, á r'à se ɔméen k'à kwo nye ki li jɔnɔkpár mɔ, ki be yì ɔmè kɔɔmɔè a?» ⁵⁵Fù la klè híin, Yesu k'à náa tojir yì kén, ki fé yì ta á n̄r ɔ [dé: «Jimin Dye-Jen wo bèɔn̄ jimii marle ɔ bo, kè à ri bèɔn̄ jimii jɔnle ɔ.»] ⁵⁶Yì k'à tojir, yì ki dye má mɔ kɔɔn̄ n̄l ja. ⁵⁷À n̄l mɔ jir má k'à wú Yesu se dé: «Á n'á ɔmel jir tikel mun n̄kɔɔn̄l mɔ n̄ bè kpéa á ta.» ⁵⁸Yesu k'àn gbukelí mɔli à se dé: «Kùbwôn se dée kwó tɔɔn̄n̄, yɔ bè tɔɔn̄n̄ n̄n̄fléen lunmɔè se, kè tikel wo tɔɔn̄n̄ Jimin Dye-Jen se tèkèl ɔ láa ɔ bo.» ⁵⁹K'à wú má se dé fù wo kpé ákún ta. Fù k'à mɔli dé: «Á tejél mún se, n̄ mùkâr ye n̄ tɔɔ tokyé wà.» ⁶⁰Yesu ki fù n̄ gbukelí mɔli dé: «À jél à jimín klóméè k'àn̄ nikyéè tokpé, ákún kwó, ákún wo don Jɔɔɔɔ n̄ fanbéé twɔɔn̄ wúké.» ⁶¹Yì mɔ jir má ki saan̄ à wú dé: «N̄ totɔn, mún bè kpébè ákún ta, kè á tejél n̄ ki n̄l nyelké n̄ jimínbé se wà.» ⁶²Yesu ki saan̄ fù n̄ lô fù ri mɔli dé: «Jimini mun n̄kɔɔn̄l nal kel jaàn à bè lekleèn á bése, fù wo jɔn̄ Jɔɔɔɔ n̄ fanbéé to bo.»

Chapter 10

¹Fù jirèmun kwóon, yì Toton Yesu ki keeln-bisháaon jityáar-fú ami níin (72) má mótóon yé, ki yì tónno á nyân jir níin níin ɔ, dyeé nì tíkél kúur nókɔŋl mɔ, àkun nì yanɔnè ki be jiré tíkélì mun mɔ. ²Yì kóonni n'á to gbɔ tyé, k'à wú yì se dé: «À kùnmɔ tityéɔn fù ri la fɔn tyéɔn, kè à tityéɔntèè yɛn bè la dwan. Yì w'à kùnmɔ Toton tonyel ki kùnmɔ tityéɔntè búr be án kùnmɔ tityéɔn ɔ. ³Yì w'à jèl ja, nì ki yì búr kóonkún nen árí b'éé biɔ kɔnsemón jaar sòè tyé mɔ. ⁴Yì be sáan nèn bo, yì bè dyewóon kóon fyènn gbòn bo, yì be kpènl brée dɔ gbòn bo, fù nì yì be lí jèl mɔ jimin dɔ wóse fulóo kle ɔ bo. ⁵Yì nì dé dení mun nókɔŋl mɔ, yì w'à wú wà dé: "Jonso ki námɔgbál ɔ dé àni dení jimií mɔ." ⁶Jimin námɔgbálon nì tɛnnèn à dení mɔ, yìkun nì tonyeeli bè jaa fù tɔnni to. Kè, à nì tɛnn fù bo híin, à b'à sebè yìkun shára. ⁷Yì wo tɛnn fù dení mɔ. Yì nì lemón nì lamóni mun nmón mími yì se, yì wo fù di. Fù bóló ɔ bo klewókleron nókɔŋl yanɔnè á klo ɔ á se. Yì be lí tɔnnshifon má mɔ yì ki déké tɔnnshifon má mɔ bo. ⁸Yì nì dé dyeé mun nókɔŋl mɔ, yì ki yì tityéɔnja mími, fè nì leé mun nókɔŋl ɔ yì kyènl, yì wo fù di. ⁹Yì ki fù dyeé mɔ láanrèè kpèlnja, Yì k'à wú yì se dé Jonso nì fanbéè ri shùn yì to. ¹⁰Kè, yì nì dé dyeé mun nókɔŋl mɔ, yì wo yì tityéɔnja mími bo, yì wo don fù dye jimií ki yì hlú déélì ta, yì k'à wú ¹¹d'à ta yìkun ní to à dyeé kúkwanjì kwó, dé yì bè fù tokwɔn gbe tabè yì se. Ta, yì ri yanɔnè yì ki Jonso nì fanbéè shùnjànnè mɔ fá shu ín. ¹²Mún n'à lóon yìkun se dé fù lɔɔ mɔ Jonso nì bla fù kítí yɛn la bè jakwóa yé ki jire Sodomu dyeé jimií brè fù ri to. ¹³«Nar la Korasini yini besé! Nar la Betisayida yini besé! Fù bóló ɔ bo shógbòè mun nì klè yìkun se, ki klè kwó ín Tiri nì Sidoni dyeé mɔ ín, fù dyeé jimií nì klè gbɔjáal hlómá dé mɔ dalmun ɔ yì se ín, yì ki kàré gbɔjáal to. Yì ri kún kle wà néna ín, fù nì yì ri twóon kukúra á gbée to ín, fù b'à yènnèn dé yì r'à shon mɔsɛnlè. ¹⁴À fá to kwó, Tiri nì Sidoni dyeé jimií nì Jonso nì kítí sɔɔ yɛn la bè nukwóa yé ki jiré yìkun fù ri to. ¹⁵Kaperinayimu yini kwó, yì nì jéen mɔ dé yìkun bè nmeltɔnkrɔ nmónbè fóro Jonso nì fanbéè mɔ a? Fù wo kwo hin bo, yì bè máno gbòn feènbè din kaarn nye mɔ. ¹⁶«Yesu k'à wú án keeln-bishéènnè se yé dé: «Tóni mun nì yìkun kɔnn gbukel tonáan, fù tɔnni ri mún kɔnn gbukel tonáan. Tóni mun n'á káan yìkun se, fù tɔnni r'à káan mún se, fù tɔnni b'à káan mún tɔn bè tɔnni se. ¹⁷À keeln-bisháaon jityáar-fú ami níini k'à sebè yì gbomɔnar wo náa bo. Yì k'à wú Yesu se dé: «Nméen Toton, à ta kòòl kwó, yì nókɔŋl fɔn nméen kɔnn gbukel tonáan ákún yin ɔ. ¹⁸«Yesu k'à wú yì se dé: «Mún nì Sutana wéelkúni lí blakún nmón jònɔ nɛ nɔnal fáa to. ¹⁹À nen, mún nì fan tɛ yìkun to jaál nì kaár tohléɔn ɔ, fù nì kènlshì nì lotonbéè nònkurn tohléɔn ɔ, bóló gbɔjáal wo yìkun titiina bo. ²⁰Fù se kwó, kòòl ki yìkun kɔnn gbukel tonáa be tɛnn yìkun se gbomɔnar gbɔ bo, yìkun yini njwáari è Jonso se jonkpar mɔ, fù ki tɛnn yìkun se gbomɔnar gbɔ. ²¹Fù gbàr byéeni to, Tèltoféné k'à kwo Yesu w'à gbomɔnar se náa bo, k'à wú dé: «Mún n'á fuló nì Tɔ Jonso, jonkpar nì náantyar Toton, bóló ɔ bo á ri hlɔ toyá mɔbinhlòrè nì jénnhlòrè to, á k'à tofli búr bisháaon tiin tiinè se. Oo nì Tɔ Jonso, bóló ɔ bo, á r'à se ín á ki máno à ja á tiyá fá nɔn sɔɔ mɔ. ²²Món kúur nònkurn nì nɛnnèn mún kpènn mún Tɔ Jonso se, dɔ wo Dye-Jen shi à wo Tɔ ɔ bo, dɔ wo Tɔ shi à wo Dye-Jen ɔ bo. Dɔ wo Tɔ shi Dye-Jen kwosé bo, Dye-Jen n'à se ki Tɔ yènn tɔnni mun to, fù tɔnni b'à shua. ²³Fù jirèmun kwóon, Yesu k'à náa jir à keeln-bishéènnè kén, k'à wú fè byéen denden se dé: «Àni gbòè ri klè yìkun mèmun njnra, yìkun k'à nmón á náa ɔ, yìkun la á fyár! ²⁴Fù bóló ɔ bo, tɔnnè nì kiyènnɔn tyéɔn sɔɔ r'à se ín, yìkun njnra klè gbòè ki kwo yìkun njnra ín. À wo kwo hin tɛnn yì njnra bo. Yì ki yìkun tàshɛn nì náa gbòè ná ín, yì wo fù ná hin tɛnn bo. ²⁵À nen, tɔnn kelon jɔ dyàn ki dukú á búr lɛ ɔ Yesu tɔnn, k'à wú à se dé: «Kelon, à ri nɔn mún ki myén kwo nókɔŋl mún ki dɔ kaarn shi nmón?» ²⁶Yesu k'àn gbukeli mɔli dé: «À tɔnn sébèè mɔ gbáno tɔnn gbukel njrɔn? Á ri gbáno à nmón à keelnfɔn?» ²⁷À tɔnn kelon jɔ k'à mɔli dé: «Diryɔntɔn, án Jonso gbɔ k'à mɔnukwó, á nryènn nònkurn ɔ, á kur nònkurn ɔ, á fan nònkurn ɔ, fù n'á tél nònkurn ɔ. Á krómá gbɔ k'à mɔnukwó ár'ákún byéen nònkurni è. ²⁸Yesu k'à wú à se dé: «Máno tètɛ ɔ, máno à ja, á bè dɔ kaarn shi nmóna. ²⁹Kè, à tɔnn kelon jɔ k'à byéen ɔ hlɔtɔn jir, fù se kwó ki Yesu du dé: «Gbò ki mún krómá ɔ?» ³⁰Yesu ki tel dyàn wú à se dé: «Jɔ dyàn nì lè Jerisalemu dyeé mɔ à bè kyelkóon Jeriko dyeé mɔ jèl-kártè k'à jɔ ja jèl se. Yì k'à kpènnmóèè nònkurn sé, yì ki kwóon à nmè kír búr ta, yì ki jiré. ³¹Kyáaon tɛnn flékleron dyàn blakún nen; fù jèl món byéeni se, k'à jɔ nmón, ki tìr jiré dóse à to. ³²Fù kwosé, Lefi kpanlɔsènn má ki bè lo fù tíkél byéeni mɔ, k'à jɔ nmón, fù ki saan tìr jiré dóse à to. ³³Kè, Samari jir dyàn nì kóon dyewóon ín, à mufon bè lo à jɔ to, k'à nmón, à múnur k'à ja. ³⁴Fù dyewóon kóon jɔ k'à sukúrno à jɔ to, ki tyɛn ɔ à mɔbwonnèn fɔnnè towú, ki nyéel kukúr à to, k'à totin. Fù kwóon, k'à gbòn jínéén á tèkèl sùnbaarni ta, ki dénno à búrké tɔnn brée fɔnn mɔ, k'à kpènnja à to. ³⁵Fù wóontéli mɔ, ki kpènl-tɔnbino món níin lí á byéen se, k'à tɛ à tɔnnshì jɔ to, k'à wú à se d'à k'à nɔ à jɔ mɔtityénn, d'à nì bè gbɔ má kwo yé àni takeel mɔ, àkun b'à sejiréfɔn fù túra à se. ³⁶Yesu k'à tɔnn kelon jɔ sɛdu dé: «Ákún se kwó, à blè jir tyáari mɔ gbò ri tɛnn hin à jèl-kártèè n à jɔ krómá? ³⁷À tɔnn kelon jɔ k'à mɔli dé: «À jèl-kárèè n à jɔ múnur ri tɔnni mun ja, fù rɔ. ³⁸Yesu k'à wú à se dé: «Don, á ki máno á jenké fù fá byéeni to. ³⁹Yesu n'án keeln-bishéènnè b'à jèl mɔ, yì ki dénno déké dye dyàn mɔ, bi dyàn ki yì hlú á sádi, yì ri múnun fènn dé Marita. ⁴⁰Yì bè Marita srɔw méli fènn dé Mariyamu. Fù ki bè jínéén à Toton tɔnn, à b'àn kel gbukeli tonáan. ⁴¹À jínkar méli Marita b'à sé nì tar klewɔè kpènn, ki bè à wú Yesu se dé: «N Toton, mún srɔw méli fɔn mún jènn àni

klewɔ tyɛ́ɛŋ sɔ́ɔ́ tyé mɔ́ ń byéen, fù fɔ́n ɲɔ́n à se a? À wú à se d'à wo be ń kyan.» ⁴¹À Totɔ́n ki Marita ò gbukɛ́lì mɔ́lì dé: «Marita, Marita, ákún wonkɔ́ŋŋɛ́n ⁴²á b'á mɔ́ŋmɛ ní mli klewɔ tyɛ́ɛŋ sɔ́ɔ́ tyé mɔ́, ta gbɔ́ byéen tɛ́ŋnɛ́n, fù bè gbɔ́ sɔ́ɔ́. Mariyamu ní fù gbòn, dó bè mùmun sé hìn tɛ́ŋna à kpɛ́ŋ bo.»

Chapter 11

¹Lɔɔndya Yesu ri tonyeel kleɛn ɛn tɪkɛl dyàn mɔ, à mufɔn kɔɲnɛ hɪn, àn keeln-bishɛɛnɛ mɔ jir byéen k'à du dé: «Nméen Totɔn, n n'à se á ki nméen toshán ɛn tonyeel kle fáá ɔ Yuhana k'án keeln-bishɛɛnɛ toshán fáá to.»²Yesu k'à wú yì se dé: «Yíi mùkár ye tonyeel kleɛn, yíi k'à wú dé:Nméen to ɔnɔɔɔ!Ákún yin nar ki fɛɲn,Án fanbéé ki be à náan-tyarí ta!»³Á ki nméen n ye mun nɔkɔɲl leyɛɛɲnɛ nméen to.⁴Nméen n klɛ gbɔjáali ɔ á tejél n se,bóló ɔ bo jimin mun nɔkɔɲl ki gbɔjáal kwo nméen to,nméen saan á tejéeln fù jiminí se.B'à jél nméen ki dé gbɔ tɔɲnlɛ mɔ bo.»⁵Yesu k'à wú à keeln-bishɛɛnɛ se yé dé: «Yíkun mɔ gbò jirɛ bè lo hɪn à to gbɔtɛl mɔ, k'à wú à se, d'à wo ɲukwó àkun to lemón gbɔ ɔ. ⁶Fù bóló ɔ bo d'àkun jirɛ má ri dyewóon li bè kyel àkun ta, à wo bè bóló nmón àkun se te ɔ à to bo. ⁷Ki tɛɲn ár'à jirɛ ɔɔ r'à ló à se, à ló mɔ tɛɲn mɔ d'à b'àkun kɔɲná bo hɪn, d'àkun n'à derɛ shɪnmun ɔ, dé yíi k'à mɔ yéen kpéè, d'àkun wo dukú hɪn ká bóló te ɔ à to bo. ⁸Mún n'à lóon yíkun se, d'à ta duklɔ jirɛbé núkwóon bo, à bè dukúa à jirɛ ɔɔ n món nyel hɪn núkwóon, à ri náatomóni mun nɔkɔɲl besé, ki fù tè à to. ⁹Mún n'à lóon yíkun se dé yíi w'à náatomón nyel, yíi náatomóni bè tea yíi to. Yíi wo món ɲɛn, yíi bè món nmóna. Yíi wo kló tokwɔɲ jimin nmɔ, jimin bè yéen flia yíi se. ¹⁰Fù bóló ɔ bo, jiminí mun nɔkɔɲl á náatomón nyéeln, fù náatomóni ri tɛn à to. Jiminí mun nɔkɔɲl á náatomón ɲɛn, fù r'à náatomón nmón. Jiminí mun nɔkɔɲl kló tokwɔɲn, yéen flin fù se. ¹¹To gbò ri fɔn yíkun tyé mɔ, à kwɔɲ dye ni won-myél nyel à se, to ki kàkrɔ ɔ á dyeé kɛɲ, à wo won-myél ɔ á kɛɲa bo? Fù ni kwɔa bo, ki yɛɛɲ nyel to se, to ki jal ɔ á dyeé kɛɲ, à wo yɛɛɲ ɔ á kɛɲa bo? ¹²Fù ni kwɔa bo, à tɔɲn kwɔɲ dye ki shishɛɛn nyel à se, to ki kar ɔ á kɛɲ? ¹³Fù se kwó, yíkun mɛmun ki jimin jaal ɔ, yíkun bè món ɲɔn ɲɔn sò te fáshi yíi kwɔɲ derɛ to, yíkun To ɔnɔɔɔ mun tɛɲnɛn ɔnɔkpár mɔ, fù bè Tɛltɔféné ɔ à nyel tɛ kɛɲa ki jirɛ yíkun k'à derɛ kláan mɔɛ to bo kɛ?»¹⁴Lɔɔndya, Yesu bè kól tɛel gbɔ to, mɛmun ni ɔ dyàn ɔ bóbo jirɛ. À mufɔn à kólí to lí, à ɔɔ ki jo kel gbɔ to fóro jimi nɔnkurn won ki kɔɲnɛ. ¹⁵Kè, à jùmɔ tyé mɔ jimin máe k'à wú d'à ri kòl n kiyɛɲntɔn Belesebuli lo mɔ kòl tɛeln. ¹⁶Máe k'à tɔɲn á búr le gbɔ núkwóon à wú à se d'à wo ɔnɔkpár mɔ li bè shógbɔ tofyɛ má kwo. ¹⁷Yesu ki yì wono fù ri hlɔ se, k'à wú yì se dé: «Kiyɛɲ món byéen mɔ jimi mùlo dukú jo yíi to kɛɲl ɔ, fù kiyɛɲn ri kyé. Fù fá byéeni to à lɔɛ saan máno yíi nin gbe, má ki wò má fléen. ¹⁸Fù se kwó, Sutana ni duklɔ k'à byéen tokɛɲɲɛn àn kiyɛɲnbéè bè gbáno fan nmónbè? Fù bóló ɔ bo yíkun fɔn à lóon dé mún ni kòl n kiyɛɲntɔn Belesebuli lo mɔ kòl tɛeln. ¹⁹Mún ni kòl tɛeln kòl n kiyɛɲntɔn Belesebuli lo mɔ, yíkun wóse jimi ri yì tɛeln gbò lo mɔ? Fù mún n'à jél yíkun wóse jimi b'à yena dé hlo wo yíkun se bo. ²⁰Kè mún ni kòl tɛeln ɔnɔɔ kpɛɲnbɪn byéeni ɔ, fù k'à ló ɔ d'àn fanbéè ri shɔɲɔɲn yíkun to. ²¹Kɛɲɲɛn-mòè n kwàɲl-jení mun se, à b'à tɛɲn fɔɲn tɛɲlɛn, bóló wo fù kpɛɲn-mòè titin bo. ²²Kè, kwàɲl-jen má ki be, fù bè kpár yé àkun to, fù r'àn kɛɲɲɛn-mòè hláan à kpɛɲn, à r'à kpɛɲn ɔɲnɛn mɛmun to, k'à kpɛɲn shɛ mòè sɪkár sɪkárɛ jimin máe to. ²³Tɔnɪ mun ki mún narɔn ɔ bo, fù tɔɲnɪ ki mún kɛɲlshɪ ɔ. Tɔnɪ mun wo mún kyan ni jimi bra bo, fù tɔɲnɪ ri jimi káarn yíi to.»²⁴Yesu ki saan á wú dé: «Kól mùkár ye lɛ jimin mɔ, à ri kél ni mli klɔɲnkúur se, á kyɛɲnmɔyɛn fɔɲn ɲɛn ɔ, à n'à kyɛɲnmɔyɛn fɔɲn nmón bo, à r'à lóon d'àkun n'à sekóɲn á li bè fɔɲn. ²⁵Gbarí mun ye à sebyɛmuní ki b'à nmón à lɛfɔɲnɪ bè mɔ yɛn búɲɲɛn, ki mɔtityɛɲn, ²⁶à r'à seno àkun to nur fù kól jaar jaar sɔ món kiin jakún blaàn, yì ki be dé ɲínɛnɛ àn mɔ lɛ jiminí mɔ. Fù jiminí se gbɔɛ ri jakwóon yé ki jire à tú kyɛɲlí to.»²⁷Yesu la máno àni gbukeɛlí kel kɔɲnɛ hɪn, bi dyàn k'à jùmɔ tyé mɔ tɛɲn mɔ á myel tɔɲnkrɔ mɔ à wú à se dé: «Méli mun n'ákún kwɔɲ, k'à ɲó, fù la á fyár.»²⁸Yesu k'à wú dé: «Fù ki hlo ɔ, kè, mɛmun ni ɔnɔɔ gbukeli tonáan, yì k'à se gbɔ kwò yan fù to, fè mún ki la à fyár fɛɛ rɔ.»²⁹À jimi tobrakúni sɔ se, Yesu k'à wú yì se dé: «Na yeé kpùnselkúurí shɔn jaal. Yì ri shógbɔ tofyɛ mún ɲɛn, kè, shógbɔ tofyɛ bè yena máe to Jonasi to yɛn fù ri kúur kwɔsɛ bo. ³⁰Fù bóló ɔ bo Jonasi ri fáá mun to tɛɲn shógbɔ tofyɛ Ninibu yini se ín, Jimin Dye-Jen bè fù fá byéeni to tɛɲnbè shógbɔ tofyɛ na yeé kpùnselkúurí se. ³¹À yebɔnbli-kindíir bɛn kiyɛɲntɔn meli bè ninenbè na yeé kpùnselkúurí wóse ɔnɔɔ n kítíi lɔ mɔ ki yì nɛ, bóló ɔ bo à ri lɛ díryɔɲ dɔ má ta, ki bè Solomani n mɔbɪnhlo gbukeli toná. À nen, mún n'à lóon yíkun se, dé jimin fɔn hún mɔ mɛmun bè nur Solomani to. ³²ɔnɔɔ n kítíi lɔ mɔ Ninibu yini bè ninenbè yì ki na yeé kpùnselkúurí nɛ, bóló ɔ bo Jonasi n keelní ri yì n klɛ gbɔjáali hlómá dé yì se, yì ki káre gbɔjáal to. Fù wono, mún n'à lóon yíkun se dé jir fɔn hún mɔ, mɛmun bè nur Jonasi to.»³³Yesu k'àni tɛl wú dé: «Gbò ri niyéel brémón mɔ nye bréen yáa ɔ? Fù ni kwɔa bo k'à tohlú kéne ɔ? À r'à niyéel brémóni dendéeln díki gbée to, nɔkɔɲl ki woyéel búr ló mɔ déte se. ³⁴Nábin ki jimin se niyéel brémón ɔ, jimin nábin n'à ɲɔn ɔ, à gbée nɔnkurn bréen woyéel to. Kè, jimin nábin w'à ɲɔn ɔ bo, à gbée nɔnkurn tɛɲn butúun mɔ. ³⁵Fù wono, á byéen tɛɲlɛn, á wono gbíjɲɲɛnɪ be tɛɲn butúun bo. ³⁶À la máno tɛɲn hɪn, á gbée nɔnkurn nì búre woyéel to, á bɛn dɔ wo tɛɲn ká butúun mɔ bo hɪn, á gbée nɔnkurn bè búra woyéel to á n'à nmón ári niyéel brémón fáá mun to ákún bɛn kúur nɔnkurn bréen woyéel to á niyéeli ɔ.»³⁷Yesu b'àn gbukeli kel gbɔ to yé, Farisiyɛn má k'à fɛɲn ki be le di àkun sádi. Yesu ki déno à le lɛfɔɲnɪ mɔ ki ɲínɛnɛ yì wóse. ³⁸À Farisiyɛn ɔɔ b'à tɛɲlɛn, k'à nmón à w'à kpɛɲn toló ki kwóon à leé di bo, fù k'à wonkɔɲnɛ. ³⁹Kè, yì Totɔn k'à wú à se dé: «Yíkun Farisiyɛnɛ è, yíi ri nun la kòl nì tókòl bündür mɔ lóon seke seke, ta yíkun wonoò bè kpárɲɛn yíi n se nwóonle mòè tɛl nì jaarbé tɛl ɔ. ⁴⁰Keɲl dyé kúur! ɔnɔɔ mun n'à món kwéeli bündùurí tityɛɲn, fù mún saan yì wonoò tityɛɲnɛn be a? ⁴¹Fù

se kwó, yíi w'án nun la kòòlì nì yíi n' tókóòlì wono mósèè gbòn, yíi k'à tèè dàkwèènl to, fù wono yíi n' gbo kúur nònkurn bè tofénéjaa.⁴² Yíkun Farisiyèèngè è, nar la yíkun besé, bóló ɔ bo yíkun nì nànyè n' tánjnkún-wɔɔ n' tánkúnmon tyéén sɔɔ kpinar liin nì tè Jɔnɔsɔ to. Ta, yíi bè Jɔnɔsɔ n' bükwònbé n'àn gbɔmɔnarbé gbɔèè jèlɔn. Yíkun nì yanɔn yíi ki fè mún to á kpɛɔnɔja ín, yíi ki kwɔɔn à gbo búurí nɛn fè ta.⁴³ Yíkun Farisiyèèngè è, nar la yíkun besé, bóló ɔ bo à tonyeekle-lósèè mɔ nɛnɔn nɛro jínémósèè gbo ri yíkun tiyà, fù nì yíi b'à se sɔjà ki nɛn yíkun ta yíi fulófɔn jùmɔ déel ta.⁴⁴ Nar la yíi besé, bóló ɔ bo yíkun tɛnɔn árí lehlo kaarn òkùr, jimiì ri kéeln mùmún ta yí w'à leshi bo.»⁴⁵ Tɔɔn kelɔn jɔ dyàn ki gbukel gbòn, k'à wú Yesu se dé: «Kelɔn, án gbukelí kelfɔn á ri dépɛn nɛmèen se án kel gbukelí mɔ.»⁴⁶ Yesu k'àn gbukelí mɔli dé: «Nar ri yíkun nɔkɔɔl besé, yíkun tɔɔn kelèè è, bóló ɔ bo yíkun nì tyée mɔnɔr sɔɔ tɔɔn jimiì tíin, yíkun wo tyéeè mun nònkurni totá besé á kpɛɔnbín byéen ɔ bo.»⁴⁷ Nar ri yíi besé, yíkun tɔɔn kelèè è, yíkun mèmún fɔn tɔɔrè òkùr klo kloè tityéén nɔ, ta yíkun kpɛɔnè bè jir ja kún ɔ fè nɛnɔn. ⁴⁸Yíkun k'à tɔɔrèè òkùurí tityéénkúní r'à yènnɛn dé yíkun nì hlo tɛnɛn yíi kpɛɔnè to yí kwòò rɔ, bóló ɔ bo yíkun fɔn yí òkùurí tityéén.⁴⁹ Fù mún n'à jél, Jɔnɔsɔ n' mɔbinbé télí mɔ à ri wúnɛn dé; "Mún bè tɔɔrè nì twóɔɔnlórè tɔɔ bea yíkun kpàèngè se, yíkun kpàèngè bè yí máè kwoona, yí ki yí máè búr da mɔ." ⁵⁰Fù bè kwoa nɔkɔɔl yíkun nɔ yeè kpùnselkúurí ki be du, ki gbòn díryɔɔ brè funkpè gbàr ye yíkun kpɛɔnè k'à tɔɔrèè kwò tɔɔ fúr gbukelí ɔ, ⁵¹ki gbòn Abeli kwòò to, ki bè búr Jakariya fù ri to, mùmún nì kwònnɛn à fléklemóní n'à tonyeekle-lósɔɔ tyé mɔ. Oo, mún nì fù mún lóon yíkun se, fóro yíkun nɔ yeè kpùnselkúurí ki be du fù gbɔèè nɔkɔɔl ɔ. ⁵²Yíkun tɔɔn kelèè è, nar la yíkun besé, bóló ɔ bo yíkun n'à gbɔhlɔ yéení fli kébéen biní lɛ, yí wo dé yíi ki gbɔhlɔ bo, mèmún saan dée besé ín, yíi ki fè tó dée gbo ta.»⁵³ Yesu mufɔn lè fù tókélí mɔ, à tɔɔn kelèè n'à Farisiyèèngè ki kyánmɔ à kɔɔntó kùnmɔ duklɛ fá kúur nɔkɔɔl to nɔkɔɔl ki gbukel máè nɛmón wú, ⁵⁴nɔkɔɔl ki turè án gbukelí tyé mɔ, yí k'à ja fù rɔ.

Chapter 12

¹Fù gbâr ye jimin ble tyeén sɔ́ r'á tobra yí ta, yí ki bè yí ní tohléén kùnmɔ́. Yesu ki wo fyènn à wú án keeln-bishéén se dé: «Yíi w'á byéen ténlén à Farisyéén è won bà lómón to, fù mun ki yí n' gbónúmabéé rɔ́.²Fù bóló ɔ́ bo gbɔ́ dó wo tɛ́nn toyá mɔ́, à tofli bré kaarn mɔ́ wodéel to bo, gbɔ́ dó wo saan tɛ́nn tofli mɔ́, à wo tɛ́nn mɔ́hlɔ́ kaarn mɔ́ bo. ³Fù mún n'á jél yíkun mùlɔ́ bè gbɔ́ mun wúa butúun mɔ́, fù bè tofli búra ye kpènl sejn sejn to. Yíkun mùlɔ́ bè gbɔ́ mun wúa gbɔ́ tofli mɔ́ tashen tɛ́nn ló fúnɔ́n híin, fù saan bè gbónkɔ́ kwoa mèmé fléen.⁴Yíkun mèmun ki mún jiré ɔ́, mún n'á lóon yíkun se dé yí be jimin gbée krórè yántú bo, yí wo gbɔ́ má kpé hin fù takeel mɔ́ bo. ⁵N'è yí n' yànhlɔ́ fù ri yenbè yí to. Yí wo Jɔ́nɔ́sɔ́ yántú, fù mun ni jimin kwòmun kwóon à kpé hin k'á búré din kaarn nye mɔ́. Oo, mún n'á lóon yíkun se dé yí wo fù mún yántú.⁶Niin jínkár món kwenl ja nì yè kpènl-niin be a? Ta Jɔ́nɔ́sɔ́ ri yí món byéen byéeni nɔ́kɔ́nl tɛ́nn mɔ́shi. ⁷À ta yíkun fléen yin món byéen byéeni nɔ́kɔ́nl kwó, yí nɔ́kɔ́nl dwónnɛ́n. Yí la be yántú bo, yíkun nur niin jínkár tyeén sɔ́ to yí ta.⁸Mún n'á lóon yíkun se dé: Tóni mun ki b'á wú jùmɔ́ tyé mɔ́ dé jimin dye-jen k'á kun totɔ́n ɔ́, mún saan b'á wúa jónkɔ́pár mɔ́ Jɔ́nɔ́sɔ́ n' tónrèe tyé mɔ́ dé fù tɔ́nni ki mún fù rɔ́. ⁹Kè, tɔ́nni mun ki b'á wú jùmɔ́ tyé mɔ́ dé jimin dye-jen k'á kun totɔ́n ɔ́ bo, mún saan b'á wúa jónkɔ́pár mɔ́ Jɔ́nɔ́sɔ́ n' tónrèe tyé mɔ́ dé fù tɔ́nni ki mún fù rɔ́ bo. ¹⁰Jiminí mun nɔ́kɔ́nl ki bè gbukel jaal kel Jimin Dye-Jen to, fù tɔ́nni bè solshé nómóna. Kè, jiminí mun nɔ́kɔ́nl ki bè Tél-Toféné yin nina, fù tɔ́nni la bè solshé nómóna bo. ¹¹Yí mùlɔ́ yí jàno kítikɔ́nn ɔ́ keeln-lòe wono, nmelé se, fù nì kwoa bo faènn se, yí k'á byéen tanyàn fáa è, fù nì yíkun n' lóo fù ri gbɔ́ be yí wonkónn bo, ¹²bóló ɔ́ bo gbârí mun ye yíkun bè kela, Tél-Toféné bè yíkun n' lóo fù ri néna yí kɔ́nn fù gbâr món byéeni to.»¹³Jɔ́ dyàn k'á jùmɔ́ tyé mɔ́ tɛ́nn mɔ́ à wú Yesu se dé: «N' Totɔ́n, à wú mún jínkar jɔ́ se d'á wo nmeén tɔ́ kyènn sítár mún n'á kun tyé mɔ́.»¹⁴Yesu k'án gbukeli moli dé: «Jɔ́, gbɔ́ ri mún ɔ́ yíkun tyé mɔ́ kítikáron jir, fù nì kwoa bo, ki mún ɔ́ yíkun tyé mɔ́ kyènn sítáron jir?»¹⁵Fù jirémun kwóon k'á wú à jimií nònkurn se dé: «Yíi w'á byéen ténlén món kúur nònkurn se nwóonlɛ́e to, bóló ɔ́ bo jimin n' nómón món byéen w'á jéeln ki tɛ́nn á shi mɔ́ bo.»¹⁶Fù gbâr ye Yesu ki gbukel dyàn kel yí se tel mɔ́ dé: «Félklè kùnmɔ́ ri nukwɔ́ ín lorɔ́n dyàn se, ¹⁷fù lorɔ́n jɔ́ n' kùnmɔ́ gbɛ fɔ́nn gbɔ́ k'á wonkónn, à bè la á byéen duún d'á kun bè gbáno án nómón kùnmɔ́ jirbè?»¹⁸À ri tɛ́li mun nómón fù ren: d'á kun b'án líi kébè, ki líi denkenl denkenl sòe twónn, d'á kun k'án nómón kùnmɔ́ n'án nómón mɔ́èe gbɛ fè mɔ́. ¹⁹Fù jirémun kwóon k'á wú á byéen se, d'á kun ni kùnmɔ́ tyeén sɔ́ nómón nen á fur, nòtɔ́nn tyeén sɔ́ wono le fù, d'á kun b'á kyènnmoyènnbè, k'á di, k'á gbɛ, ki wúwóon wúwón.²⁰Kè Jɔ́nɔ́sɔ́ ki la à wú à se dé kenl dyàn kúur, d'á yenn marí bè sébè à kpenn na núkurí nukúuri mɔ́, d'á ri mɔ́èe mun nómón nen á fur dé fè bè tɛ́nn tabè gbɔ́ fù?»²¹Fù fá byéeni to jimin ni món tyeén sɔ́ néen nì nen á fur ki tɛ́nn lorɔ́n, ta Jɔ́nɔ́sɔ́ se, fù tɔ́nni ki dàkpenl ɔ́.»²²Fù kwósé, Yesu k'á wú án keeln-bishéén se yé dé: «Fù mún n'á jél mún b'á lóon yíkun se dé yí b'á wonkónn yí n' díryón wono leyéenní gbɔ́ nì yí gbée to nèn wá gbɔ́ ɔ́ bo. ²³Fù bóló ɔ́ bo yíkun kur bwàrí gbɔ́ ri tokpár ki jiré leyéenn gbɔ́ to. Yíkun gbéyèni gbɔ́ bè tokpár ki jiré wá gbɔ́ to. ²⁴Yí wo kyènnl yiin, yí wo kùnmɔ́ nukwoón bo, yí wo saan kùnmɔ́ tityènn bo. Kóló wo tɛ́nnn yí se bo, líi wo saan tɛ́nnn yí se bo, kè Jɔ́nɔ́sɔ́ ri yí leyéenn leen. Yíkun gbɔ́ ri tokpár Jɔ́nɔ́sɔ́ se ki jiré fù lunmɔ́èe to bo kè?»²⁵Yíkun mɔ́ gbɔ́ ri fɔ́n à b'á wonkónn se má búr hin á byéen shi ta, à ta gbâr tiin kwó má?»²⁶Fù se kwó, yíkun wo fù gbɔ́ tiiní kpé hin bo, myén nukwóon yíkun won bè kónnnn à gbɔ́ búurí ɔ́ gbɔ́ tyé?»²⁷Yí w'á furn fláa món tiin tiinèe yiin, yí wo klewɔ́ klènn bo, yí wo saan wá hléenn bo, yí furn fyémèèe bè nɔ́n nɔ́n. Fù wono mún n'á lóon yíkun se d'á ta Solomani kwó, à n'án nòfelɔ́nbéè n'á nònkurn wono, à wo wá nèn mùmun bè fù furn fyémèèe se lò nɔ́n nɔ́n fɔ́n bo. ²⁸Shénn mun tɛ́nnn na klonn se, dwón fè ki be nmeé nye mɔ́. Jɔ́nɔ́sɔ́ b'á kpennjaan fè to, à b'á kpennjaa yíkun to, ki jire fè to bo kè? Yíkun n' gbɔ́ hloja fáa ri fáann.²⁹Yíkun kwó, yí bè leé mun dia, fù nì yí bè lamóní mun gbɛa, yí b'á tél mokenl fè nómón fá gbɔ́ ɔ́ bo. ³⁰Fù bóló ɔ́ bo Jɔ́nɔ́sɔ́ hlɔ́kaarntèe ri fù mɔ́èe mún néen, yí w'á yèntolí hin bo, ta yíkun to Jɔ́nɔ́sɔ́ bè yíkun se togbɔ́ mɔ́èe shi. ³¹Jɔ́nɔ́sɔ́ n' fanbéè kyènnl ki tɛ́nn yíkun n' néen fù ri è, Jɔ́nɔ́sɔ́ bè kwóon yíkun n' néen fù ri tè nena fù ta. ³²Yíkun mèmun tɛ́nnn ári bébée kúurí mun wo sɔ́ bo, yíkun wo tɛ́nn má á wonlɛ́e ɔ́ yànbè kaarn mɔ́, bóló ɔ́ bo yíkun to Jɔ́nɔ́sɔ́ r'á nómón d'á ri nɔ́n ákun k'án fanbéè tè yíkun to. ³³Yíi w'á kpennmɔ́èe yeè, yí k'á tarí sítár dàkpeennl to. Yí wo nina kaarn dó tityènn, fù nì yí ki kóon kaarn nòfel nen Jɔ́nɔ́sɔ́ se jónkɔ́pár mɔ́, jra wo lo hin mùmun to k'á jra bo, tyée wo mùmun di hin bo. ³⁴Fù bóló ɔ́ bo yíkun n' nòfelí bè tɛ́nn tikelí mun mɔ́ yíkun niryenní bè tɛ́nn mímí saan.»³⁵Yesu k'án gbukeli ɔ́ dènnno jero yí se dé: «Yíi w'á mɔ́tityènn nen, yí b'á tatinnn karr fùnsan ɔ́, niyéel brémón mɔ́ niyéel brémun bè jànnn yí kpenn. ³⁶Yíkun wo tɛ́nn ári klewɔ́-klerèe mun n'á nmelon kpennleènn, mùmun líi blaàn tyèl gbɔ́ kle fɔ́nn, à sebyèmuní bè yí nmrɔ́ kló tokwón hin, yí k'á fli à se fù tikelí byéeni mɔ́. ³⁷Klewɔ́-klerèe mun n'á mɔ́tityènn nennn yí b'á nmelon kpennleènn, à byèmuní ki bè yí nómón klewɔ́ to, fè la fyâr. Hlɔ́ ta, mún n'á lóon yíkun se dé fù nmeloní b'á tyé tina, ki yí ja jínéenn, ki le sítár tè yí to. ³⁸Gbɔ́tèl mɔ́ byè ɔ́ dà, jisèl yenn to byè ɔ́ dà, à byèmuní ki b'á nómón yí b'á kpennleènn fè la fyâr. ³⁹Yíi w'á búr á nmel mɔ́ dé ló totɔ́n bè jra dée wóon shi ín á sádi, à w'á kén déa bo. ⁴⁰Yíkun wo saan á mɔ́tityènn nen, bóló ɔ́ bo Jimin Dye-Jen bè bea wóon dyàn to yí tél wo mùmun jànnn bo.»⁴¹Piyerí ki Yesu du dé: «N' Totɔ́n, ákún nì fù télí wúnenn nmeén byéen se

dàà, á r'á wúpnèn à jimiif nònkurn se?» ⁴²Yi Totòn k'á wú à se dé: «Klewá-klerón yeyntokwóɔɔn tɔɔn jéenhlorón gbò ri tɔɔn, à ñmelón k'á búr à króméé takel ɔ, nókɔɔl ki le tɔ yì to à tɔ gbâr ye?» ⁴³Klewá-kleróni mun ñmelón sebyémun b'á ñmón à náa bè kpèɔɔn kléwá se fù fáá to, fù la fyâr. ⁴⁴Hlɔ ta, mún n'á lóon yíkun se dé fù ñmelón jɔɔ bè fù kléwá-kleróni jínéena án nòfelí ténléen ɔ. ⁴⁵Kè, à kléwá-kleróni k'á búr á ñmel mɔ d'ákun ñmelóni bè dála mími, ki jo à kléwá kleréè ñmel to, jen gbo mél gbo. À bè le leèn, à bè lamóè laàn fóro ki be à ja. ⁴⁶Fù kléwá-kleróni w'á bréen á ñmel mɔ d'ákun ñmelóni mí blaàn yeé mun fyêl ɔ bo, à w'á shi d'á mí blaàn gbârí mun ye bo, fù ki la à bla yefyêl tétè ɔ. À b'á kléwá-kleróni kyel lia à jínén fɔɔn mɔ, k'á gbɔjir jèltokɔɔn ɔ yeyntokwóɔn kaarn tɔɔn gbɔjir fáá to. ⁴⁷Klewá-kleróni mun n'á ñmelón tiyá gbɔ shi, à wo bóló gbɔ mɔtiyéɔn bo, fù ni kwoa bo, à w'á tiyá gbɔ kléén bo, fù kléwá-kleróni bè ñmè tyééɔ ñmèa. ⁴⁸Kè, kléwá-kleróni mun w'á ñmelón tiyá gbɔ shi bo, ki gbɔ kwo mùmun b'á ñmel ñmel yan híin, fù bè ñmèa fá yan dɔ mɔ. Tóni mun ni nòfel denkeɔl sóo ñmɔɔn, Jɔɔɔɔ ri gbɔ denkeɔl sóo dukléén fù se. À ri món tyééɔ sóo tɔɔn tɔɔn mun to, à ri gbɔ tyééɔ sóo dukléén fù se.» ⁴⁹Yesu k'á wú yì se yé dé: «Mún ni bèɔn nye ɔ díryóɔ wono, í n'á se fù nyeé ki ja kyáɔmɔ. ⁵⁰Mún ni yanɔn í ki dé da dyàn mɔ kyáɔmɔ, fù bè mún tokpèɔlbe fóro ki kwo. ⁵¹Yíkun ñ jéen mɔ dé mún ni bèɔn jámɔgbâl ɔ à náantyarí ta a? Owo dé! Mún n'á lóon yíkun se dé mún ni bèɔn kèɔlshibé dée ɔ jimin ni jimin tyé mɔ. ⁵²Fù bóló ɔ bo, ki la gbɔn kyáɔmɔ to, jir kweɔl ni tɔɔn krɔ món byéen ta, à jir tyáarí bè dukú joa à jir níiní to, à jir níiní ki saan dukú jo à jir tyáarí to. ⁵³Tɔ bè dukú joa dye-jen to, dye-jen ki saan dukú jo tɔ to. Nɔ bè dukú joa dye-mél to, dye-mél ki saan dukú jo nɔ to. Wân bè dukú joa wanɔnbin to, wanɔnbin ki saan dukú jo wân to.» ⁵⁴Yesu k'á wú à jùmɔɔ se yé dé: «Yíkun mùkâr ye á náa jèn ye jelfɔɔnq yí k'á ñmón nòbwâr bè duklɔɔn, yíkun wo saan fyèɔn à lóon dé nɔ bè tɔɔnbè, ki saan máno tɔɔn. ⁵⁵Fù ni sɔɔn ni kwáɔl li bè, yebɔnbli kindíir bén se, yíkun n'á lóon dé wóon mɔjèn bè libè, fù ki saan máno li. ⁵⁶Gbo níin mɔ jimiil, à náantyarí n'á jòɔkpárf náaa b'á jél híin yíkun b'á wóèè mɔ fá shi, myén núkwóɔn gbɔèè mun klekún nen kyáɔmɔ, yíkun wo fè mɔ fá shi bo?» ⁵⁷Fù ni myén núkwóɔn yíkun wo gbɔ jɔɔn shu híin á byéen yí k'á kwo bo? ⁵⁸Jimin n'á jàno á kítíkɔɔn án klè gbɔ ta á keɔ gbɔ núkwóɔn híin, á nókɔɔl á k'á n'á tyé tyé tityéɔn, yí wo lò keɔn à kítíkáróni to bo, nókɔɔl à b'á jano teké kítíkárón to bo, à kítíkáróni b'á tɔ mɔhlèɔn to bo, mɔhlèɔn b'á ja mɔkpèè mɔklálɔ mɔ bo. ⁵⁹Á tɔ kɔɔn ta kpèɔlɔn-byéen kwó, mún n'á lóon á se d'á wo lia fù mɔklálɔ mɔ à tár kaarn mɔ bo.»

Chapter 13

¹Fù gbâr ye Pilati ki Galile yin máè kwo, yì b'án Jɔnɔsɔ se flékke móè kprakwa gbo to. Jimin máè ki bè fù wú Yesu se. ²Yesu ki fè ñ gbukeli moli dé: «Yíkun ñ jéen mɔ d'á Galile yini mun kwò, fè ri gbojáal kwòñen ki jiré à Galile yin búurí to, fù r'á jél d'á ki yì kwo a? ³Mún n'á lóon yíkun se dé máno nɔ bo. Kè, yíkun ñ klè gbojáalí hlómá wo dé yí se yí ki kár gbojáal to bo, yíkun nònkurn saan bè máno kóɔɔn.» ⁴Fù nì, Jerisalemu Silowe tìkélí mɔ lɔtaduklɔ ri kútúr gbeè ñ jir fú-kpreen ta, ki yì kwòè. Yíkun ñ jéen mɔ dé fè ri gbojáal kwòñen ki jiré Jerisalemu dyeè jimin búurí nònkurn to a? ⁵Mún n'á lóon yíkun se dé máno nɔ bo. Kè yíkun ñ klè gbojáalí hlómá wo dé yí se yí ki kár gbojáal to bo, yíkun nònkurn saan bè máno kóɔɔn.» ⁶Yesu ki tel mɔ kel yì se dé: «Bwel fin tɛɛnɛn jɔ dyàn se àn klɔɔ mɔ ñ, à bè be ñ bwel sɛɛn nɛn à to, à byèmuní wo bóló ñmóɔn bo. ⁷À jɔ k'á wú à klewɔ-klerɔn se d'á kun nòtɔɔn tyáar ren, ákun bè be ñ sɛɛn nɛn à fléen, à wo bóló ñmóna bo. D'á w'á tó li, à b'á náantyarí sé jaè á kpeɛn kwél bo. À klewɔ-klerɔn k'á wú à se d'á w'á jélè nòtɔɔn byéen yé, ákun bè mwɔn tìn à fin tɔɔn tomli kpébè, ki núkwá kúr gbe à tɔɔn. Á nì wúwɔɔn ki be sɛɛn lɔɔndya. Fù nì klè bo, á k'á tó búré.» ¹⁰Lɔɔndya tarwɔ yefyél dyàn ta, Yesu bè jimii keeln gbo to tonyeekle-ló dyàn mɔ, ¹¹ta fù tìkélí mɔ bi dyàn ni tɛɛnɛn ñ, kòòl ki láan ɔ à bií ja ki bè nòtɔɔn fú-kpreen (18) ñmón; à láanà k'á bií tokliè. À w'á mɔtir hìn fá dóon to bo. ¹²Yesu r'á bií ñmón gbârí mun ye, k'á fɛɛn, k'á wú à se dé: «Bi, á ja láanà r'á toburé.» ¹³Yesu k'á kpeɛn nɛn à bií fléen, à bií k'á mɔtir líè fù tìkél byéeni mɔ, ki fulóo tɛ Jɔnɔsɔ to. ¹⁴Kè, à tonyeekle-ló ñmelɔn jɔ to ki saè à nìr se, bóló ɔ bo Yesu ri láanɔn kpélnà à tarwɔ yefyéli ta. Fù jɔ k'á wú à jùmɔ se dé: «Yefyél kpaan tɛɛnɛn, klewɔ bè kléen fù yefyèl ta. Yí la b'á láan fɔɛɛ kpélnà fù yefyèl ta. Yí be be à tarwɔ yefyéli ta bo.» ¹⁵Yesu k'án gbukeli moli dé: «Gbo niin mɔ jimii dyè kúur! Yíkun mɔ dó w'án nal, fù nì kwoa bo án sùnbarn jal din tarwɔ yefyél ta à hlɛɛn fɔɛɛn, ki dénnò à gbekóɔɔn be a? ¹⁶Sutana ki láan ɔ à bií mun jàñen nɛn nòtɔɔn fú-kpreen (18) wono, Brayima kpanltosɛɛn ñ, fù wo yanñen ki tobúr li Sutana kpeɛn à tarwɔ yefyéli ta be a?» ¹⁷Yesu r'án gbukeli kel gbârí mun ye, à kɛɛnshítè nònkurn k'á mwàsúmóè flée se, ta à jùmɔ nònkurn b'á tàrɔmyeèn á gbɔmɔnar se, Yesu k'áni shógboèè klekúní ta. ¹⁸Yesu k'á wú yé dé: «Jɔnɔsɔ ñ fanbéè la myén món lè? N'á b'á shaɔna myén món to? ¹⁹À ri tímón dyàn sɛɛn bin lè, dé mútarídí. Jɔ dyàn ni mùmun nukwò án klɔɔ mɔ, ki shán, ki sója, ki bè tɛɛnè tímón, niinè b'á twéeln à bo mɔ.» ²⁰Yesu ki saan à wú yé dé: «Jɔnɔsɔ ñ fanbéè la myén món lè? ²¹Jɔnɔsɔ ñ fanbéè ri tɛɛnɛn ári lómónr, kpá klò je tyáar won bà bin mél dyàn k'á búr án won bà binnuní mɔ, k'á jèné, fóro ki bè dúè shaari.» ²²Yesu ri dye só sòè nì dye tíin tíinè mɔ keeln ñ, à bè jimii keeln, fù n'á b'á ñmel jirñen Jerisalemu dyeè bèn se. ²³Jir k'á du dé: «N'á Totɔn, à jimin jɔnlee fèè bè tyeɛn tɛɛna be a?» Yesu k'án gbukeli moli dé: ²⁴«Mún n'á lóon yíkun se, dé yí w'á nókɔɔl, yí ki dé Jɔnɔsɔ ñ fanbéè mɔ dée yéén tíin se, bóló ɔ bo jimin tyeɛn só b'á dée fá jéna fù yéén tíin se, yì w'á dée fá ñmóna bo.» ²⁵À dení totɔn jɔ mùkâr ye wo saan duklò k'á yéeni saè, ki yíkun mèmun jélè wo, yíkun bè joa à kló tokwɔɔn to, yí k'á wú dé "Dɛntɔn, à yéeni fli ñ se". À bè yí ñ gbukeli molia d'á kun wo yí lɛfɔɔn shi bo. ²⁶À la máno tɛɛn hín, yí bè joa à lóo to dé yí ri le dì, fù nì yí ki lamóè gbe à wóse, ki yíkun keeln jùmɔ déel ta. ²⁷À bè yí ñ gbukeli molia d'á kun wo yíkun lɛfɔɔn shi bo; dé yí w'á gbɔn ákun fur, yíkun mèmun ki gbojáal klerè ɔ. ²⁸Fù tìkélí mɔ hle bè toa, jèl mokin ki kun, yí mùkâr ye bè Brayima, nì Ishaka, nì Yakuba, fù n'á tɔɔnrè nònkurn ñmón Jɔnɔsɔ ñ fanbéè mɔ, yíkun bè tó gbɛnɛn wo. ²⁹Jimin máè bè li bea klín se, máè ki saan li yejelfɔɔn. Jimin máè bè li bea yebónblí kiméel se, máè ki saan li yebónblí kindíir se. Yí ki be jínéén yíse gbɔmɔnar le lɛfɔɔn Jɔnɔsɔ ñ fanbé mɔ. ³⁰À nɛn, fù gbâr ye mèmun ki besétè ɔ ñ, fè máè bè tɛɛna jɛrotè, mèmun ki jɛrotè ɔ ñ, fè máè ki tɛɛn besétè.» ³¹Fù gbâr món byéeni to, Farisiyɛn máè k'á sukúrno Yesu to, yì k'á wú à se dé: «Yesu, á sukúr li hún mɔ, á k'á fɔnbelkwó, kè gbo ñmelè jɛrotɔn Erodi b'á marlibè.» ³²Yesu ki yì ñ gbukeli moli dé: «Yí wo don à wúkè fù dónblíɔn se dé mún fɔn tyéɛntè ñ kòòl tó lèen, ñ bè láanrè kpélnaàn wà, naà nì dwɔn tyé mɔ, dwɔn-wontél ñ ki fè to kóɔnè. ³³Kè, mún ñ Jerisalemu dyeè mɔ kóɔɔn jèl kèlè è, naà nì dwɔn, fù nì dwɔn-wóontél è, fù ki fan ta ɔ. Fù bóló ɔ bo tɔɔn ki kú Jerisalemu dyeè bur, fù fá wo yí bo.» ³⁴Jerisalemu yini è! Jerisalemu yini è! Yíkun mèmun ni tɔɔnrè kɔɔn, yí bè fù twóɔɔnlórèè nín nì kwo timin ɔ, à náa gbátɔn nɛn, mún b'á se ñ k'á dyeè jimii tobra ári hlɔɔn nò ri fáa mun to án shimi tobraàn á biyáa tɔɔn, yí b'á káanè fù to? ³⁵À nɛn, yí ñ dyeè nì yí ñ dení bè tɛɛnbè yí se je kíkà kaarn mɔ. Mún n'á lóon yíkun se dé; yíkun náa bè búra ká mún to bo, fóro yí ki b'á wú dé: "Tɔnì mun ni blaàn Diryɔɔtotɔn yin ɔ, kyon ki nèn à mɔ."»

Chapter 14

¹Tarwɔ yefyɛl dyàn ta Yesu ki be Farisiyɛn ɲmelɛɛ mɔ jir sádi le le ɔ, à mùfɔn ɲínɛɛnè à le le fɔɲní mɔ jimin máè b'à tɛɲlɛn. ²Gbɛɛ lóo láan ɲ jàmun ɔ dyàn tɛɲnɛn ín. ³Yesu ki gbukɛl gbɔn, k'à tɔɲn kelɛɛ n'à Farisiyɛnɛ du dé: «Nɲmɛn ɲ tɔɲn gbukɛl mɔ láanɔn kpɛlnja ɲɛl tɛɲnɛn dàà à ɲɛl wo tɛɲn bo?» ⁴Yi k'à sháan sháanɛ, yi w'à mɔle bo. À la máno tɛɲn híin, k'à láanɔn ja, k'à kpɛlnjàè, k'à wú à se d'à wo don. ⁵Fù jirɛmun kwóɔn, k'à wú yi se dé: «Yíkun mɔ gbò ri fɔn, à dye-jen fù ni kwoa bo, àn nal ki jo tí mɔ tarwɔ yefyɛl ta à w'à lia fù tíkɛl byéeni mɔ bo?» ⁶Yi wo fù gbukɛl mɔgbɔn hìn tɛɲn bo. ⁷Yesu ki tel dyàn wú à Farisiyɛn ɔɔ sádi le le fɔɲní mɔ jimin fɛɲnmɛɛ se, bóló ɔ bo à r'à tɛɲlɛn ɲmɔn, yi b'à ɲero bɛní se fù ɲínémɔɛɛ tojaan; k'à wú yi se dé: ⁸«Jir mùlɔ á fɛɲn tyɛl myɛn le fɔɲn, be ɲínɛn ɲero bɛn se ɲínémɔɛɛ ta bo. À ri tɛɲn hìn ákún fɛɲntɔn b'ákuɲ to ɲáa sɔɔ tɔɲn fɛɲnɛn. ⁹Yíkun jir níní fɛɲn tɔɲní be be à wú d'à wo dukú á k'à ɲínémɔn tɛ fù ɔɔ to bo. Á bè dukú á ɲáa mɔ flɛɛ ɔ, á ki don ɲínɛnké à besé ɲínémɔn ta. ¹⁰Kɛ, jir mùlɔ á fɛɲn fù gbɔɔ kúur to, don ɲínɛnké besé ɲínémɔn ta, nɔkɔɲl á fɛɲn tɔɲní ni byɛ, k'à wú á se dé: "N' jirɛ, dukú be ɲínɛn ɲero". À la máno tɛɲn híin, fù bè tɛɲna sɔɔ ɲɛn ákún ta á wóse tyɛl myɛn le tɛɛ nɔnkurn tyé mɔ. ¹¹À fá to kwó, tɔɲní mun n'á byéen tokyeeln, fù bè ɲeflɛɛ ɲmɔna, tɔɲní mun n'á byéen ɔ ɲeflɛɛn jirn, fù bè tokyela.» ¹²Yesu ki saan à wú á fɛɲn tɔɲní se dé: «Á mùlɔ jùmɔ ɲ le fwɔɲn táan, fù ni kwoa bo jùmɔ ɲ le yekpɛn fwɔɲn, b'à jirɛ fɛɲn à to bo, á ɲínkaàr n'á srɔɛ gbo, á tɔbiiɲ gbo, á ɲínɛnshì nɔfelɛ gbo, nɔkɔɲl yi be be à tyel kwo á se, yi fù yefyɛl lò ɔ bo. ¹³Kɛ, án fɛɲn fɛɛ ki tɛɲn: lo kaarn tɛ ni, todótɛ ni, mùrkoɛ fù ni kyaár. ¹⁴Fù la bè tɛɲna ákún se fyár, bóló ɔ bo yi b'à tyel kwo hìn tɛɲna á se bo. Fù bóló ɔ bo ɔnɔɔ b'án klɛ ɲɔn túra á se, à bùkwɔɲɛ kúɲineni wono dwɔn.» ¹⁵À le le fɔɲní mɔ jimin fɛɲnmɛɛ mɔ jir má ri fù gbukɛl ná híin, k'à wú Yesu se dé: «Tɔnì mun ni bè tɛɲn ɔnɔɔ ɲ fanbɛɛ mɔ le le tɔɲn, fù la á fyár!» ¹⁶Yesu k'à wú à se dé: «ɔ dyàn ki fwɔɲn táan, ki jimii nɔnkurn fɛɲn à to. ¹⁷À leɛ le gbàr mùfɔn lò, k'à tɔɲnklerɔn búrnɔ à wúkɛ án fɛɲn tɛɛ se dé yi wo be kɛ à leɛ blɔmun ɔ. ¹⁸Yi nɔnkurn ki bla kaarn tejɛl nyel à ɔɔ se. À jimin túkɛɲl ɔ d'ákuɲ ni klɔɲ sɔɲɲɛn, d'ákuɲ ni yanɲɛn ki fù klɔɲ yikɛ, d'à w'à tejɛl k'ákuɲ ɲ tonyeeli tose. ¹⁹Jir má ɔ d'ákuɲ ni nal tólɔ mɔn fù sɔɲɲɛn, d'ákuɲ ni dénno fɛlkwò yikɔɲn fɛ ɔ, d'à w'à tejɛl k'ákuɲ ɲ tonyeeli tose. ²⁰Jir má ɔ saan yé d'ákuɲ k'à nyɛ tyɛl gbɔ kwò blakún nen, dé fù núkwɔn d'ákuɲ bè be hìn tɛɲna bo. ²¹À ɔɔ tɔɲnklerɔn k'à seno fù twɔɲɛ nɔnkurn mɔfá wúkɛ á ɲmelɔn ɔɔ se. À ɲmelɔn ɔɔ k'à nìr ɔ à tó búré d'à wo don á munán ɔ, à dye wono ɲél-sàari kpra jimii ni ɲɛl-ɲínkaàr ta jimii fɛɲnkún be húnɲ, à lo kaarn tɛ gbo, à todótɛ gbo, à kyaár gbo fù n'à mùrkoɛ. ²²À tɔɲnklerɔn ɔɔ k'á wú á ɲmelɔn ɔɔ se d'à ri mùmun ló dé fù ri klɛ, kɛ à deni fɔn wúnɛn bo. ²³À ɲmelɔn ɔɔ k'à wú á tɔɲnklerɔn se d'à wo don à ɲɛl ta jimii n'á klɔɲyɛnɛ to jimii fɛɲnkún be. D'à k'à kwo fá kúur nɔkɔɲl to nɔkɔɲl ákuɲ ɲ deni ki wúɛ jimii se. ²⁴Fù bóló ɔ bo n'á wúbɛ yíkun se d'à jimin fɛɲnmɛɛ mɔ dó wo mún ɲ fwɔɲn twɔɲlɛn bo.» ²⁵Jùmɔ tyɛɛn sɔɔ kpɛnɛni se Yesu ta à wóse brakɔɲn ɔ, k'à tojir k'à wú yi se dé: ²⁶«Tɔnì mun ni brashibé klɛ kpɛɲn ta mún wóse, à w'à káɲɛn á tɔ se bo, à w'à káɲɛn á nɔ se bo, à w'à káɲɛn á lu se bo, à w'à káɲɛn á derɛ se bo, à w'à káɲɛn á tɔbin jɛɛ se bo, à w'à káɲɛn á tɔbin méel se bo, fù n'à káɲɛn á yeɲn marì se bo, fù tɔɲní wo tɛɲn hìn mún ɲ keeln-bisháan bo. ²⁷Tɔnì mun w'à kpɛɛ nan gbɔn ki kpɛɛ mún ta bo, fù wo tɛɲn hìn mún ɲ keeln-bisháan bo. ²⁸Fù takeel mɔ, lɔtaduklɔ twɔɲn gbɔ ri tɛɲn hìn yíkun mɔ gbò se, à wo ɲínɛna k'à twɔɲn kpɛɲl dwɔn yi wà bo, k'à shu à se fù ri ni b'à twɔɲn kɔɲn hìn tɛɲna? ²⁹Fù yànbɛ se, à lɔɔ fin ɲɛmunì wo bè twɔɲn kɔɲna bo. Jimii mùkàr ye b'à ɲmɔn, yi be be ákuɲ flɛli, yi ki be à wú ³⁰d'ani ɔɔ ri lɔ twɔɲn yeɲnjà, à twɔɲ kɔɲn lo wo ɲmɔn à to bo. ³¹Fù ni kwoa bo kiyɛntɔn gbò ri tɛɲnɛn, à bè dénno kiyɛntɔn má to kɛɲɲɛnkɔɲn à wo ɲínɛna wà bo, k'à yi ákuɲ ni b'án jimin ble-fúú (10 000) rɔ án kàrmɔja tɔɲní hlú hìn tɛɲna, fù mun mí blaàn jimin ble-kar (20 000) rɔ. ³²À ni bè loa bo k'à wóse jimin máè búrnɔ tonyeel kwoké à fɔɲn bè bel yé. ³³Fù fá byéeni to, jiminì mun nɔkɔɲl à se ki tɛɲn mún ɲ keeln-bisháan, fóro fù tɔɲní k'à kpɛɲnmɛɛ yi jélɛ. ³⁴Mún n'à lóon yíkun se dé fiin ki mɔn ɲɔn ɔ, kɛ à mɔ tímí fɔɲní ni kɔɲnɛ, myɛn b'à jélbɛ ki tímí ja yé? ³⁵À wo tɛɲn hìn ká núkwá, ki gbɔ ɲukwó ɲáan to bo, à ri tɛɲn má fɛɛ. Tonáa kle tàshɛn ni tɛɲnɛn tɔɲní mun se, fù wo tonáa kwo.»

Chapter 15

¹À martar-hlárêê n'à nmaantêê nònkurn k'à sukúr bè Yesu n' kel gbukeèlì toná. ²À Farisiyêênê n'à tòn n' kelêê k'à yeñ n' kònnò kel kùnmo dé: «Àni jò fòn sèbêbê kleèn nmaantê se, à bè le leèn yì wóse.» ³Kè, Yesu k'àni gbukelì kel tel mo dé: ⁴«Gbò ri fòn yìkun tyé mo, bēbēē kar-kwenl bè tēñnē à se, yì mo mōn byēen ki jelē, fū tōñnī nī bè fū mōn byēenī nēnkūna k'à kpēñlñmen àmi fū-kelì (99) jēl ta klōñnkūur se, fóro ki b'à nmaón bo? ⁵À mūkār ye b'à nmaón, k'à gbōn nēn á bñfāñ ta á gbōmōnar se, ⁶fū n'à byēmuni ē á sādī, k'à jirēē n'à nīnēnshī fēñ n' k'à wú yì se dé yì w'ākun kyan fū gbōmōnarī kwo, bóló ɔ bo ākun n'ān bēbēē jeelmuni nmaón. ⁷Fū fá byēenī to, mún n'à lōon yìkun se, dé nmaantōn jir byēen k'à hlōmá wú, ki kārē gbōjāal to, fū bè tēñna gbōmōnarbē à jōnōkpār mo fēē se ki jirē à bñkwōñ jir kpēñlñmen àmi fū-kelì (99) to, hlōmá togbo wo fē mun se ká bo. ⁸Fū nī kwoa bo, mēl gbò ri tēñnēn, kpēñl tōñn bin mōn fū b'à se, mōn byēen ki jelē, à wo nīyēl brēmōn mo nye búra, ki srō gbōn k'à lōó mo yēn, k'à nēn nātōlibē mo fóro ki b'à nmaón bo? ⁹À mūkār ye b'à nmaón, k'à jirē mēel n'à nīnēnshī mēel fēñ á sādī, k'à wú yì se dé yì w'ākun kyan fū gbōmōnarī kwo, bóló ɔ bo ākun n'ān kpēñl tōñn bin jeelmuni nmaón. ¹⁰Fū fá byēenī to, mún n'à lōon yìkun se, dé nmaantōn jir byēen k'à hlōmá wú, ki kārē gbōjāal to fū bè tēñna gbōmōnar gbō jōnōɔ n' tōñrē se.» ¹¹Yesu k'à wú yé dé: «Jen-bishāañ jir nīn tēñnēn jō dyān se ín. ¹²À srōtōnī k'à wú yī tō se dé: "N' tō, ākún kyēñē mo mún fū nīn fōñnī ki mūmun ɔ fū rō n' kēñ". Yī tō k'à kyēñē sīkār, ki yī nōkōñl fū nīn fōñn ɔ yī kēñ. ¹³Yefyēl tyāar kūrur jirēmuni kwōɔn, à srōtōnī k'ān nmaón mōēē nònkurn gbe yī ta, ki fū kpēñlī gbōn, ki dēnno kīyēñ mǎ mo mūmun fōñn bēl. À mūfōn lō mīmī nī mo, k'ān nōfēlī nīnāē tayāa gbōē klefōn. ¹⁴À ri gbārī mun ye ān nōfēlī nònkurn nīnā kōñnē hīn, klō ki jōē fū kīyēñnī mo, le ki dīrē à to. ¹⁵À la mǎno tēñn hīn, ki dēnno déké klewo mo fū kōkēlī mo jir mǎ se. Fū tōñnī ki dēnno à bñrkē ān klōñ mo kīr toblo fōñn. ¹⁶À r'á se ki fū kīr leyēñnī mǎ kun ín, k'à to klō kār fū rō, kē dó wo fū bóló tea à to bo. ¹⁷Tēl dyān ki bē à se, k'à wú á byēen wono d'ākun tō se klewo-klerōn jir gbá ri tēñnēn fē bè le di nī búur jēelnē? Ākun bè fōn klōon klō kpēñ. ¹⁸D'ākun b'á sekōɔñ, ki don à wúkē dé: "N' tō, mún nī tōñn kūtār jōnōɔ se, ¹⁹n' ki gbō jāal kwo ākún to; mún wo jōn n' ki fēñ ká d'ākun dye-jen bo, mún gbōjir ān klewo klerēē gbōjir fāá to". ²⁰À jōñnī ki dukúno á tō besē. À bè dōse yé, à tō k'à blakún nmaón, à mūnur k'à ja, ki túno á bō kekēlkúnē à kpra k'à tīn tǎē á kār mo. ²¹À dye jō k'à wú à se dé: "N' tō, mún nī tōñn kūtār jōnōɔ se, n' ki gbō jāal kwo ākún to; mún wo jōn n' ki fēñ ká d'ākun dye-jen bo". ²²Kè, à jōñnī tō k'à wú ān klewo klerēē se dé yì w'à wāēē nònkurn to jōn fū ri gbōn bē á munān ɔ, dé yì ki fū nēn à kpra, fū nī daan, yì ki fū nēn à kpēñnbin to, fū nī sáañ, yì ki fū nēn à nī to. ²³Dé yì wo don à nal káarn kūrmun jōn sōɔ jakún bē kprakwa, dé yī ki gbōmōnar wúwōɔñ le táañ di. ²⁴Fū bóló ɔ bo d'ākun dye jōñnī mun nēn, à ri jelē ín ki bè nmaón. À ri tēñnēn ár'á ri kúnēn ín, ki nīnēn bē. Yī ki jō à gbōmōnar wúwōɔñ wúwōñ to á tīyá fá to. ²⁵Fū r'á nmaón, à dye-jen klōrōnī bè mī yé klōñ se. À mūfōn á sebe shūnja di yeñ to, ki binmōē myel ná, fū nī señ señ myel, ²⁶k'à tō n' klewo klerēē mo jir mǎ fēñ, k'à sādī klegbōɔ mo fá dukwo fū se. ²⁷Fū jō k'à wú à se d'á srō jō r'á sebēñnēn, à tō k'à nal káarn kūrmun jōn sōɔ kwo à se bóló ɔ bo à ri bè lo á kpēln ɔ. ²⁸À jō dye-jen klōrōnī k'à nīrfūnē, k'à káē dée ɔ di. À tō ki līno à tonyelkún bè dé di. ²⁹À la mǎno tēñn hīn, k'à wú á tō se de: «À ri fōn nōtōñn mīmīyēl nmaónnēn mún b'ākun n' klewōēē kleēn á n'à nmaón árī n' ki fwoñ ɔ, n' w'ān tōñ to n' ká dīn bo. Ākún wo blebin tē dīn mún to n' k'à nō wúwōɔñ le táañ di n' jirē wóse bo. ³⁰Kè, á dye jō mun nēn, à ri byē, ākun mūmun dēnno ān nōfēlī nīnāké tayāabē klefōn mīmīyē sōē wóse, á ki nal káarn kūrmun jōn sōɔ kprakwa fū se. ³¹À tō k'à wú à se dé: «Ākún kwó, n' tōē, ākún fōn mún wóse gbāngbār mún kpēñnmōēē nònkurn k'ākun fū rō, ³²kè, fóro nmaēen k'āni gbōmōnar wúwōɔñ wúwōñ, bóló ɔ bo ākún srō jō mun nēn, à ri jelē ín ki bè nmaón. À ri tēñnēn ár'á ri kúnēn ín, ki nīnēn bē.»

Chapter 16

¹Yesu ki saan ani gbukeli tokel an keeln-bishéèñê se ye dé: «Klewɔ ɲeroton dyàn ni tɛɲnɛn nɔfelɔn jo dyàn se ín, jimiì ki b'à tɔɲndé fù nɔfelɔn se d'à jɔɔ r'an nɔfeli leen bin kaarn mɔ. ²À nɔfelɔn jɔɔ ki b'an klewɔ ɲeroton jɔɔ fɛɲn k'à wú à se d'àkun fɔn mùmun náan à gbɔ mɔ dé fù ki hɔ ɔ a? D'à w'an klewɔɔ klè fáá wú, bóló ɔ bo d'à w'àkun n' klewɔ ɲerobé kwo hin ká bo. ³À klewɔ ɲeroton jɔɔ k'à wú á byéen wono d'àkun bè myén kwobé kyánmɔ? Fù bóló ɔ bo àkun ɲmelɔn jɔɔ b'àkun búurnbè. D'àkun ki fèlkwoa? Dé fù fan wo fɔn àkun mɔ bo. D'àkun ki tɛɲn nyeel klerɔn a? Fù flée fɔn àkun to. ⁴D'àkun fɔn án kle fù ri shi, àkun mùkâr ye bè gbɔn li án klewɔɔ ta, nɔkɔɲl jimin k'àkun kyan. ⁵À la máno tɛɲn híin, k'à ɲmelɔn jɔɔ n' kɔɲntéè fɛɲn jir byéen byéen ɔ, k'à túkyɛɲl du d'àkun ɲmelɔn jɔɔ n' gbá kɔɲn n'àkun to? ⁶À kɔɲn jɔɔ k'à mɔli dé nyéel ti kar-kwenl (100), k'à wú fù se d'an kɔɲn sébêè ren. D'à wo ɲínéén á munán ɔ, ki ti kúrfú (50) ɲúr. ⁷Fù kwɔsé ki saan jir má du d'àkun híin, dé gbá kɔɲn n'àkun to? Fù k'à wú dé kùnɔ bin bwarn kar-kwenl (100), k'à wú fù se d'an kɔɲn sébêè ren. D'à wo kpɛɲɲmɛn (80) ɲúr. ⁸Fù nɔfelɔn jɔɔ k'à leshu d'àkun n' gbɔ sheɲl kle jɔɔ ri jéénshi à k'à ɲɛn fáá se. Fù bóló ɔ bo ɲa yeè jimiì r'an gbɔè kléén yíse jéénhlóbé mɔ ki jiré ɲɔnɔɔ núkwoɔ wono gbíjir mɔ gbɔ kle jimiì to. ⁹Mún kwó, mún n'à lóon yíkun se dé yíi w'an hlɔtabé mɔ ɲmón kaarn nɔfeli ɔ jirébé ja jimiì to, nɔkɔɲl fù mùkâr ye bè kɔɲnè fè ki be don yíkun hlúké ɲɔnɔɔ n' fanjbéé wono dwɔn, fù mun wo kɔɲn bo. ¹⁰Jiminí mun ki yeɲntokwɔɲntɔn ɔ gbɔ tíin mɔ, fù jiminí ki saan máno yeɲntokwɔɲntɔn ɔ gbɔ tyééɲ sɔɔ mɔ. Fù n' jiminí mun tɛɲn jimin sheɲlmun gbɔ tíin mɔ, fù jiminí saan máno tɛɲn jimin sheɲlmun gbɔ tyééɲ sɔɔ mɔ. ¹¹Fù n' klè híin, yíkun n' tɛɲn yeɲntokwɔɲnté díryóɲ nɔfeli gbɔ mɔ bo, ɲɔnɔɔ w'an fanjbéé mɔ ɲmón nɔfeli tea yíkun to bo! ¹²Fù n' yíkun n' tɛɲn yeɲntokwɔɲnté jir má kpɛɲnmóè gbɔ mɔ bo, ɲɔnɔɔ wo yíkun fù ri tea án fanjbéé mɔ dwɔn bo! ¹³Tɔnklerɔn dó wo ɲmelɔn jir níin tɔɲnkwo hin gbɔn byéen bo. Fù n' klè híin, à máá gbɔ b'à déa à máá gbɔ k'à tiyá tɛɲn. Fù n' kwɔa bo k'à nur tɛɲn à máá wóse, k'à máá tojakwó. Fù k'à lô ɔ dé yíkun wo tú mli hin nɔfel besé, yíi ki saan ɲɔnɔɔ tɔɲnkwo bo, fù fá wo yí bo.»¹⁴À Farisiyéèñê bè Yesu n' kel gbukeli tonáan, yí b'à kenl myéén bóló ɔ bo nɔfel gbɔ ri yí tiyá. ¹⁵Yesu k'à wú yí se dé: «Yíkun n'à byéen ɔ bùkwòèɲ jìirn jimin ɲáa ɲɛn ɲmón ɔ, ta, ɲɔnɔɔ bè yíkun nìryeɲn ta gbɔèè shi. Fù bóló ɔ bo jimiì ri gbɔɔ mun ɔ gbɔ mɔtityɛɲnmun jìrɲɛn, fù ki ɲɔnɔɔ se gbɔ nìnâmun ɔ. ¹⁶Musa n' tɔɲn sébêè n'à tɔɲrêè n' ɲwâr sébêè fɔn jimiì ɲejìirn ín, ki bè búr Yuhana fù gbârì to. Fù kwɔɔn ɲɔnɔɔ n' Fanjbéé Twɔɔɲn Nar Sɔɔɔ ki wú jimiì se, yí b'à ɲákpeɲɲn yí ki dé à mɔ ɲèlokɔɲ ɔ. ¹⁷À jɔnɔkpári n'à ɲáantyarí gbɔ bè kɔɲna fɔɔréé, ki jiré à tɔɲn sébêè ɲwâr kòlbiɲis mɔ món byéen gbɔ kɔɲn to. ¹⁸Jenì mun nɔkɔɲl k'an mɛl tyèldɛmun búré, ki mɛl má tyèldé, fù ri nyènkéeln fù mɛl fânjlí wóse. Fù n' jenì mun nɔkɔɲl ki jen má n' mɛl brɛmun tyèldé, fù ri nyènkéeln fù mɛl tyèldɛmuní wóse.»¹⁹Yesu ki saan à wú dé: «Nɔfelɔn jo dyàn ni tɛɲnɛn ín, à nén wá bè wá ɲwáar ɲáa ɲínkâr kiséɲn, fanjbé le sɔɔ bè táanɲ à se ye mun nɔkɔɲl ɲámɔkâr wúwɔɲ wúwɔɲ ɔ. ²⁰Lo kaarn tɔɲn dyàn bè saan tɛɲnɛn, yí bè fù fɛɲn dé Lasari. Fù jɔɔ gbée nɔnkurn ki nwéel ɔ ín, à shín fɔɲn b'à jɔɔ n' fwɔɔ yéeni blè se. ²¹À r'à se ín k'à nya ywâr à nɔfelɔn jɔɔ n' le d'ì fɔɲn mɔ le sàméèè rɔ ín, bwòè bè blaàn, fè b'à gbée to nwéelì todyéén. ²²À lo kaarn tɔɲn jɔɔ ki bè kúè, ɲɔnɔɔ n' tɔɲrê ki b'à nwɔɔnì gbɔnno búrké Brayima tɔɲnimɔ. À nɔfelɔn jɔɔ ki saan bè kúè, fù ki gbɔn tokpée, ²³ki dénnò búrkúnè ɲámɔjèn jaar sɔɔ mɔ dabur. À nɔfelɔn jɔɔ ki b'à ɲáa tojir ki Brayima ɲmón dóse, fù n' Lasari b'à blè se. ²⁴À la máno tɛɲn híin, k'à myel tokpâr mɔ à wú dé: "N' tɔ Brayima, n' múnurja! À wú Lasari se d'à w'a kpɛɲnbín byéen ɔ nun tá be du n' kɔɲn, n' ki n' kpɔa ɲúkí à nɔ, bóló ɔ bo n' fɔn ɲámɔjèn mɔ nye mɔ." ²⁵Kè, Brayima k'à wú à se dé: "n' tɔé, á tél ɲɛn á tɛɲnɛn gbârì gbɔ mɔ díryóɲ mɔ. Á r'à shi dé món ɲɔn kúur nɔnkurn tɛɲnɛn á se. Lasari híin, fù ri tɛɲn ɲámɔjèn mɔ díryóɲ wono, ki kyánmɔ ɲámɔgbâl ɲmón húnɔ, ákún híin, ta ákún bè tɛɲnɛn ɲámɔjèn mɔ. ²⁶Fù n'a nɔnkurn mɔ, gbólón twánl sɔɔ ri ɲméen n' yíkun dɔkárɲɛn nɔkɔɲl mèmun ni le besé húnɔ, yí ki don yíkun tɔɲnimɔ, yí b'à kpé hin tɛɲn bo. Fù n' dó saan be li hin tɛɲn à keel máá mɔ, ki be ɲméen tɔɲnimɔ bo." ²⁷À nɔfelɔn jɔɔ k'à wú d'àkun n'a tɔ Brayima tonyeeln ki Lasari búrno àkun tɔɔ sádi ²⁸bóló ɔ bo nɔbín jen jir kwenl tɛɲnɛn àkun se, k'àkun bré fáá todèndénké nɔkɔɲl yíkun saan be be àni ɲámɔjèn tíkélì mɔ bo. ²⁹Brayima k'àn gbukeli mɔli dé Musa n'a tɔɲrêè n' ɲwâr sébêè mí yí se. Yí w'a kpɛɲnja fè n' lóo fù ri to. ³⁰À nɔfelɔn jɔɔ k'à mɔli dé: "Owo, n' tɔ Brayima, jir byéen klòmun ki li jimin klóméè tyé mɔ, ki dénnò ànií wúké yí se, yí b'à hlómá wúa, yí ki kár gbɔjál to." ³¹Brayima k'à wú dé yí n'a kpɛɲnja Musa n' lô fù ri to bo, yí w'a kpɛɲnja à tɔɲrêè n' lô fù ri to bo, yí b'à kpɛɲnjaa à jimin kúɲnɛn bèmuní n' lóo fù ri to bo.»

Chapter 17

¹Yesu k'à wú án keeln-bishéèngé se dé: «À wo kwo hìn jimii nímòkènl gbòè wo yíkwóá bo. Kè, fù jimii nímòkènl gbòèè yíkwóáá ki bè li jiminí mun mɔ, nar la fù tɔɔnɔ besé.» ²Fù jiminí ki tìn nyel denkenl só to, ki gbɔn feè fiin-nun mɔ, fù yeɔn bè la nar à to, ki jiré à jimin fan dwan fèè mɔ jir byéen nímòkènl (ɔmel mɔ niná) gbɔ yíkwó to fù tɔɔnɔ se. ³Yíi w'á byéen ja, yíi k'á nɛn fá shu! Á tɔbín kúur mɔ jir ki gbɔjáal kwo á to, à fèɔn, á k'á sɛnbe. Án klè gbɔjáali hlómá nì dé à se, ki kárè gbɔjáal to, á k'á solsé. ⁴Fù nì ki gbɔjáal kwo ákún to jir náa kiin yefyèl byéen wono, à hlómá ki dé à se, ki kárè gbɔjáal to, k'á sebe ákún se jir náa kiin, à b'ákún tonyeeln, à solsé.» ⁵À twóɔɔnlórèè k'à wú yíi Totɔn se dé: «Má búr ɔmèen n gbɔ hlɔjaá ta!» ⁶Yesu k'à wú dé: «Gbɔ hlɔjaá mun nì tɛɔnɛn yíkun se, à bè sóɔ fɔn mútáridí bin se lò ín, yíkun n'á wú hìn ín àni tímón fin sóɔ se ín d'á w'á wuno kpéké à fiin-nuní mɔ, k'á kwo yíi nì lô fáá to. ⁷Yíkun mɔ gbò se tɔɔnklerɔn tɛɔnɛn, à b'àn klɔɔ mɔ klewɔ klèen fù nì kwoa bo à b'àn yinmòè myèen. Á mukár ye lì be klɔɔn se, k'á wú à se d'á wo jínéen ki le di. ⁸À wo fù wúa bo, à b'á wúa à se d'á wo le mɔtityèɔn ákun se, k'á tyétin ki le tɛ ákun to k'á di, k'á gbɛ. Fù kwóɔn à tɔɔnklerɔnì bè le dia, k'á gbɛ. ⁹Fù tɔɔnɔ wo fulóo tea à tɔɔnklerɔnì to bo, bóló ɔ bo à to tɛ klewɔ ɔ. ¹⁰Yíkun wo saan máno à kwo fù fá byéeni to, yíi ri gbàri mun ye á to tɛ klewɔè nònkurn kwò kóɔnè. Yíi k'á wú dé yíkun ki bin kaarn klewɔ kleré ɔ, dé mùmun lô yíkun se, dé yíi ri fù mún klè.» ¹¹Yesu nì dyewóon kóɔɔnɔ wono Jerisalemu dyeè mɔ kóɔnɔfɔn, à ri kóɔɔn ín Samari kiyenɔnì nì Galile kiyenɔnì tyédɔ ta. ¹²À dée yeɔn se dye dyàn mɔ, túrɔn jir fú ki b'á hlú. Yí ki lí liè dóse, ¹³yí k'á myel tɔɔnkrɔ mɔ à wú dé: «Kèlɔn Yesu, ɔmèen múnurja!» ¹⁴Yesu ki yí ɔmón, k'á wú yí se dé yí wo don á byéen yenké à fléklerèè to. Yí kóɔɔn gbàr ye, yí ki dénnò kpélnjakúnè jèl mɔ. ¹⁵À túrɔn jir fúú mɔ jir byéen ki b'á ɔmón d'ákun nì kpélnjàè híin, k'á sebe á besé, ki Jɔɔɔɔ súnkwó á myel tokpár ɔ. ¹⁶Fù k'á kurkpé, k'á náa hlú náan ta Yesu tɔɔn, ki fulóo tɛ à to. Fù jɔɔ ki Samari jir ɔ ín. ¹⁷Yesu ki dukwo dé: «À túrɔn jir fúú nònkurn wo kpélnjà ín be a? Yí búur jir kelí mí fèɔɔn?» ¹⁸Yí mɔ dó wo ɔmón ká bo fóro àni tɔɔn jɔɔ byéen k'á sebé fulóo tɛ Jɔɔɔɔ to.» ¹⁹Fù kwóse, Yesu k'á wú à jɔɔ se dé: «Dukú á ki don, án gbɔ hlɔjaá r'á jɔnle.» ²⁰À Farisiyèèngé ki Yesu du dé Jɔɔɔɔ n fanbéè bè bea fèɔɔn gbàr ye? Yesu ki yí n gbukelí mɔli dé : «Jɔɔɔɔ n fanbéè bè bea bla fáá mun mɔ, à bè tɛɔna jimii n tɛɔlɛn ɔmón gbɔ bo. ²¹Yí b'á wúa d'á nen húnmo bo, fù nì kwoa bo, d'á nen míi bo. Fù bóló ɔ bo Jɔɔɔɔ n fanbéè ri tɛɔnɛn yíkun tyé mɔ.» ²²Fù kwóɔn Yesu k'á wú à keeln-bishéèngé se dé: «Ye dyàn bè fèa, fù lɔɔ mɔ yíkun nwóɔn bè tɛɔna Jimin Dye-Jen ɔmóɔn gbɔ se, à ta yefyèl byéen kwó, yíi w'á ɔmóna bo. ²³Yí b'á wúa yíi se d'á nen húnmo, fù nì kwoa bo d'á nen míi, yíi be don míimí bo, yíi be túno yí besé míimí bo. ²⁴À nì fù kwó, nɔɔnal fáá mun to jaáln gbò n à jònkpár dɔ máá to, ki don búrké à dɔ máá to, Jimin Dye-Jen saan bè máno tɛɔna á bla lɔɔ mɔ. ²⁵Kè, à la bè da tyèɔn sóɔ kwoa wà, ja yeè jimii k'á ká à se. ²⁶Gbòèè mun nì klè ín Nufu yeè mɔ, fù gbòèè núkúurí saan bè kwoa Jimin Dye-Jen fù yeè mɔ. ²⁷Nufu n kúrní mɔ dée gbàr ye jimii ri le leèn ín, yí bè lamóè laàn. Yí r'á luí tyèl gbòè klèen ín yí b'á dye-méèl tɛɔn jèè to, fóro yeè mun fyèl lɔ Nufu ri dé à kúrní mɔ, fù gbàr ye nunlò ki bè díryóɔ diè, marséyeɔnmóè nònkurn ki kú kúè shaari. ²⁸À saan bè kwoa máno Loti yeè fù ri klè fáá to, fù gbàr ye jimii ri lemóè leèn ín, yí bè lamóè laàn. Yí bè móè sɔɔɔn, yí bè móè yeè. Yí bè món nukwoòn, yí bè lóè twóɔɔn. ²⁹Kè, Loti ri yeè mun fyèl ɔ lè Sodɔmu dyeè bur, jònkpár mɔ lì bè jòbint mɔ nye nò ri tɔɔn ín, marséyeɔnmóè nònkurn ki kú kúè shaari. ³⁰Jimin Dye-Jen b'á byéen yena yeè mun fyèl ɔ díryóɔ mɔ, fù gbòèè saan bè máno kwoa. ³¹Fù yefyèlì bè jiminí mun ɔmóna mèmè fléen, à kpɛɔnmóè b'á se à lóɔ mɔ, à wo yanɔnɛn ki kyel be fè gbò n bo. Fù yefyèlì nì bè jiminí mun ɔmón klɔɔn se, à wo yanɔnɛn k'á sebe ká di bo. ³²Yíi w'á tɛlɔn Loti luú to klè fù ri mɔ. ³³Jiminí mun n'á néen k'á yeɔn marí tanyán, fù bè bwóɔna á yeɔn marí mɔ. Kè, jiminí mun tɛ w'á yeɔn marí to bo, fù b'á yeɔn marí jɔnlia. ³⁴Mún n'á lóon yíkun se d'áni túun bwàrí se, jir níin ki bè tɛɔn shínmón món byéen ta, má bè gbò n lia má ki jél ta. ³⁵Mél jir níin ki bè tɛɔn món nwɔn tɛ yíse, má bè gbò nlia má ki jél ta. ³⁶Jen jir níin ki bè tɛɔn yíse klɔɔ món byéen mɔ, má bè gbò nlia má ki jél ta.» ³⁷À keeln-bishéèngé ki Yesu du dé: «Nɔmèen Totɔn, fù bè kwoa fèɔɔn tíkél nì fèɔɔn gbàr ye?» Yesu ki yí n gbukelí mɔli tel mɔ dé: «Món klò ri ɔmóɔn tíkélí mun mɔ dwɔ ri ɔmóɔn míimí.»

Chapter 18

¹Yesu ki gbukel dyàn kel tel mɔ́ án keeln-bishéèŋɛ se, nɔ́kɔ́ŋl k'à yèn yì to, dé dó b'á gbée gbál á byéen to tonyeel klefɔ́n fifi bo, ²k'à wú yì se dé: «Kítikáron dyàn tɛ̀nɛ̀n dye dyàn mɔ́ ín, à wo Jɔ́nɔ́sɔ yànhlɔ́on bo, à wo saan jimin dó jánehlɔ́on bo.» ³Fù dyeɛ mɔ́, dè-kló-mél dyàn saan tɛ̀nɛ̀n ín, fù bè be n'à wú à se, d'à w'àkun n'à kɛ̀nshìi tyé mɔ́ kítíi kár. ⁴À gbòní ñmel ta ki bè belkwó, à w'à bií n'à kɛ̀nshìi tyé mɔ́ kítíi káar gbɔ́ɔ tohláan bo. Kè, ki la bè lɔ́ondya à wú á byéen wono dé: "Hlɔ́ ɔ́, mún wo Jɔ́nɔ́sɔ yànhlɔ́on bo, mún wo jimin dó jánehlɔ́on bo." ⁵Fù n'à nɔ́nkurn mɔ́, mún b'à bií n'à kɛ̀nshìi tyé mɔ́ kítíi kárbê, ki kár mún to, à bè mún kyeŋn ká bo. Fù bóló ɔ́ bo à ri gbɔ́ fléipnɛ̀n mún to." ⁶Yì Totɔ́n k'à wú yé dé: «Yíi la àni yeŋntokwóɔŋn kaarn kítikároní n̄ kel gbukelí yíin! ⁷Jɔ́nɔ́sɔ n̄ jimin mɔ́tɔ́ŋmèè mun n'à tomyel kleèn à besé, ye gbo túun gbo, d'à ki nukwó yikun to, à bè járo nukwóa fè to bo kè? ⁸Mún n'à lóon yíkun se d'à bè nukwóa fè to járo sɔ́ mɔ́. Kè jimin Dye-Jen mùkár ye á sebe, à b'à sebè gbɔ́ hlɔ́ja ñmóna à jáantyarí ta a?» ⁹Jimiíi mun n'à byéen ɔ́ bùkwòŋn jirɛ̀n ín, yì w'à jimin búurí gbɔ́ dwòŋnɛ̀n bo, Yesu k'à wú tel mɔ́ fè se dé: ¹⁰«Jir nún ki dénno à tonyeelkle-lósoɔ́ mɔ́ tonyeel kle ɔ́, à máa ki Farisyèŋu ɔ́ ín, à máa bè martar-hlárɔ́n. ¹¹À Farisyèŋ jɔ́ɔ́ bè lípɛ̀n, à b'án tonyeelí kleèn á wono dé "N̄ tɔ́ Jɔ́nɔ́sɔ, mún n'ákún fuló bóló ɔ́ bo mún wo tɛ̀nɛ̀n à jimin búurí fáa to bo: Yì bè wéeln jimií ta, yì wo bùkwòŋbé kleèn bo, yì bè nyènkéeln, á n'à ñmón ár'à ni martar-hlárɔ́nì è. ¹²N̄ bè n̄nfwóŋn kló ñmel byéen wono yefyèl nún, n̄ bè n̄ ñmón mósè nɔ́nkurn kpinar leen." À martar-hlárɔ́nì bè lípɛ̀n dóse, à b'à mwànsùmɔ́ŋn, à nɔ́nkurni w'à jáa tɔ́ŋnkúr hìn ki jòndkpár yì bo. Kè, à bè la á to ñmáanì sɔ́ se á kár mɔ́ ñmèeln á námɔ́ŋn se, à b'à lóon dé "N̄ Tɔ́ Jɔ́nɔ́sɔ, mún n̄ ñmáantonbéè wono n̄ múnurja". Mún n'à lóon yíkun se, dé fù jɔ́ɔ́ r'á seno á sádi bùkwòŋbé mɔ́, kè, à Farisyèŋ jɔ́ɔ́ wo tɛ̀nɛ̀n bùkwòŋ bo. Fù bóló ɔ́ bo tɔ́ŋnì mun n'à byéen tokyeeln, fù bè ñefléè ñmóna, tɔ́ŋnì mun n'à byéen ɔ́ ñefléɔ́n jìirn, fù bè tokyela.» ¹⁵À ta bisháaŋn-kpèèŋl kwó, jimií ri yì gbɔ́ɔn be ín, Yesu ki yì totá á kpèŋn ɔ́. Kè, à keeln-bishéèŋɛ ri fù ñmón gbàrí mun ye, yì ki kwóŋn à jimiíi fléen. ¹⁶Yesu ki yì féŋn, k'à wú yì se dé: «Yíi w'à jél yì ki be bisháèŋ ɔ́ mún se, yíi be yì tó bo, bóló ɔ́ bo Jɔ́nɔ́sɔ n̄ fanbéè k'àni bisháèŋɛ kúur jimiíi fù rɔ́. ¹⁷Hlɔ́ ta mún n'à lóon yíkun se dé jimini mun nɔ́kɔ́ŋl wo Jɔ́nɔ́sɔ n̄ fanbéè ñmón árì bisháaŋn bo, fù wo déa à mɔ́ fifi bo. ¹⁸À Yawutuíi ñmelɔ́n má ki Yesu du dé: «Kelɔ́n jɔ́n, mún ni yanŋn n̄ ki myén kwo nɔ́kɔ́ŋl n̄ ki dɔ́ kaarn shi ñmón?» ¹⁹Yesu k'à wú à se dé: «Myén núkwóɔn ákún bè mún féèŋn dé jɔ́n? jimin dó wo jɔ́n Jɔ́nɔ́sɔ byéen kwósé bo. ²⁰Á r'à tɔ́ŋn gbukeèlì shi: Be nyènkél bo. Be jimin marli bo. Be jra kwo bo. B'à kromá yeŋntonén bo. Á k'à tɔ́ n'à nɔ́ ñefléŋn. ²¹À jɔ́ɔ́ k'à wú dé: «Mún fɔ́n fù tɔ́ŋɛ̀n nɔ́nkurn to n̄ kpèŋnjàŋn má n̄ bisháaŋn gbàr ye lì bè mɔ́.» ²²Yesu ki fù gbukelí náaá se, k'à wú à se dé: «Gbɔ́ dyàn ni fwòŋŋn yé ákún to. Don, á k'à kpèŋnmósè nɔ́nkurn yeè, á ki yì yè kpèŋlì lú dàkpèèŋl to, á bè nòfel ñmóna jòndkpár mɔ́. Fù jirèmun kwóɔn á ki kpé mún ta.» ²³À jɔ́ɔ́ ri fù gbukelí ná gbàrí mun ye, k'à námɔ́ŋnè, bóló ɔ́ bo nòfelɔ́n tètè ɔ́ ín. ²⁴Yesu r'à hlɔ́ d'à r'à námɔ́ŋnɛ̀n gbàrí mun ye, k'à wú à se dé: «Nòfel tɛ̀nɛ̀n jimiíi mun se, fè mún dée ri jaar Jɔ́nɔ́sɔ n̄ fanbéè mɔ́! ²⁵Fù bóló ɔ́ bo jònmè sèle la nar míseŋn dar se yé ki jirè nòfelɔ́n dée to Jɔ́nɔ́sɔ n̄ fanbéè mɔ́.» ²⁶Jimiíi mun n'àn gbukelí tonáan ín, fè k'à wú dé: «Gbòè n̄ gbòè ki la à jɔ́nle fèè rɔ́ kpé?» ²⁷Yesu ki yì n̄ gbukelí mɔ́lì dé: «Jimin ni kyèŋnliinè gbɔ́ɔ mun to, Jɔ́nɔ́sɔ wo kyèŋnleen fù to bo.» ²⁸Piyerí k'à wú dé: «À nen, ñméen n'àn gbòè nɔ́nkurn jél ta n̄ ki kpé ákún ta.» ²⁹Yesu ki yì n̄ gbukelí mɔ́lì dé: «Hlɔ́ ta, mún n'à lóon yíkun se dé jimini mun nɔ́kɔ́ŋl án den jél ta, k'à lu jél ta, k'à tɔ́biíŋ jél ta, k'à kwòŋmósè jél ta, k'à derè jél ta Jɔ́nɔ́sɔ n̄ fanbéè ñmón núkwóɔn, ³⁰fù tɔ́ŋnì bè fù tonur tyéèŋ sɔ́ ñmóna díryóŋ wono, ki dɔ́ kaarn shi ñmón dwɔ́n.» ³¹Yesu k'à keeln-bisháaŋn jir fú-núinì jáno á wóse dɔ́kár mɔ́, k'à wú yì se dé: «Ñméen kóŋnkún nen Jerisalemu dyeɛ mɔ́; à tɔ́ŋrèè ri gbòèè mun nɔ́nkurn núrŋn ín jimin Dye-Jen gbɔ́ mɔ́, fè nɔ́nkurn dénno máno kwokóŋn ki mɔ́yín. ³²Fù bóló ɔ́ bo à ri dénno tobúrkóŋn Jɔ́nɔ́sɔ hlɔ́ kaarn tɛ̀ se, yì ki myen à to, yì k'à fe, yì k'à kpiyáaŋ búr à to. ³³Yì k'à ñmè sanbwàr ɔ́, yì ki kwóɔn à kwoè. À bè pinena á kwò yefyèl tyáarɔ́n lɔ́.» ³⁴Kè, àn keeln-bishéèŋɛ w'àn kel gbukelí mɔ́ bin bólóon gbòon bo, ki tɛ̀ŋnè gbukel toyámun yì se. Yì w'à hlɔ́ gbɔ́ɔ mun lókún ɔ́ bo. ³⁵Yesu shùnjà blakúnì se Jeriko dyeɛ to, fù k'à ñmón kyar jɔ́ dyàn bè jínèŋnɛ̀n à jél blè se, à bè món nyeeeln, ³⁶k'à jùmòò jirée myel ná, ki dukwo à mɔ́fáhlɔ́ besé. ³⁷Yì k'à wú à se dé Nasareti jir Yesu ri jirée myel ɔ́. ³⁸À jɔ́ɔ́ k'à myel tɔ́ŋnkrò mɔ́ à wú dé: «Yesu, kiyeŋntɔ́n Dawuda Dye-Jen, n̄ múnur ja!» ³⁹Jimiíi mun ni kélkóŋn à jero ín, fè k'à tafé d'à w'à sháaŋn yíi fléen. Kè, k'à myelì setɔ́nkúr yé tokpár sɔ́ dé: «Kiyèŋntɔ́n Dawuda Dye-Jen n̄ múnur ja!» ⁴⁰Yesu ki liè, k'à wú à jimiíi se dé yì w'à ja be. À mùfɔ́n bè lo à to híin, k'à du dé: ⁴¹«Jɔ́, á r'à se n̄ ki myén kwo á se?» À jɔ́ɔ́ ki Yesu n̄ gbukelí mɔ́lì dé: «N̄ Totɔ́n, n̄ jáaá tofìí n̄ se!» ⁴²Yesu k'à wú à jɔ́ɔ́ se dé: «Á jáaá ri tofìlè, án gbɔ́ hlɔ́jaá r'à jɔ́nle.» ⁴³À jɔ́ɔ́ jáaá k'à tofìlè fù tíkél byéeni mɔ́, ki kpé Yesu ta, à bè Jɔ́nɔ́sɔ súnkwóɔn. À jimiíi nɔ́nkurn ni fù gbɔ́ɔ klè fáa ñmón híin, yì ki Jɔ́nɔ́sɔ toféŋn.

Chapter 19

¹Yesu k'á kónhfon jiré Jeriko dyeê mɔ. ²Martar-hlarê ñmelon jo dyàn bè tɛnnɛn, nɔfelon ɔ ín, yì b'á fɛɛɛn dé Jashe. ³Fù jɔɔ ri Yesu jɛɛn ín k'á shu jiminí mun ɔ. Kɛ, à ri fáâ mun to à ñmóna à wo fù fáshi à jùmɔɔ sɔ se bo, bóló ɔ bo jimin kurn ɔ ín, ⁴ki túno á munân ɔ à jùmɔɔ nyân, ki tímón bel sɔɔ dyàn já dú à ñmón gbo núkwɔɔn, bóló ɔ bo à bè jirébê mími. ⁵Yesu mùfon bè lo fù tíkéli mɔ, k'á ñmel tɔɔnkúr le kle ɔ nɔnfléen, k'á jɔɔ ñmón, k'á wú à se dé: «Jashe, kyel be á munân ɔ, bóló ɔ bo à ri yanpèn mún ki n' tónshibé dé na ákún sádi.» ⁶À la máno tɛnn hín, Jashe ki kyel á munân ɔ, ki Yesu hlú á sádi á gbɔmɔnar ɔ. ⁷À jimií nɔnkurn n'á kónhfon ñmón hín, yì k'á yɛɛn kónhfon Yesu gbɔwú dé: «Áni jɔɔ lɛmun nen à ñmáantɔn jɔɔ sádi á tónshibé dékɔɔɔn ɔ.» ⁸Kɛ, Jashe ki dukú, ki lié Yesu jero, k'á wú à se dé: «Á nen, n' Totɔn, n' bè n' nɔfeli síkárbe món nín, n' k'á síkár máa teè dákpeɛɛn to, ki saan tɛnn árí n' ni wɔɔn jir ta, n' k'á kpɛɛnmóní kúur món yor tè à to.» ⁹Yesu k'á wú à se dé: «Nɔnlee la na byé áni dení mɔ, bóló ɔ bo ákún ki Brayima kpanltosɛɛn má ɔ saan. ¹⁰Fù bóló ɔ bo Jimin Dye-Jen b'á jimin jeelmééɛ jɛn, ki yì jɔnli. ¹¹À jimií ki fù gbukeli tonákúni se, ki tel má wú yé yì se. Fù bóló ɔ bo yì ri shùnjàmun ɔ Jerisalemu dyeê to ín, ki tɛnn yì n' jɛn mɔ dé Jɔɔɔɔ n' fanbéè bè yɛnbé yìkun to fù tíkél byéeni mɔ. ¹²Fù kpɛɛni ta, Yesu k'á wú dé: «Kiyɛntɔn dyàn dye-jen ni lè dyewoon kɔɔɔn ɔ, kiyɛnn fɔnn bel sɔɔ mɔ; nɔkɔnn ki don kiyɛntɔnbé ñmónké, k'á sebe fù kiyɛntɔnbéé kwo án kiyɛnni mɔ. ¹³À kɔɔnni n'á to gbo tyé, k'á tɔnnkleréé mɔ jir fù fɛɛn, ki tɔnn-kpɛnn kur byéen byéen ɔ yì nɔkɔnn kɛn, k'á wú yì se dé yì w'á nɔ á mɔjir ákun seblaá n'á to gbo tyé. ¹⁴Kɛ, fù jɔɔ gbo w'án kiyɛnni jimií tiyá à gbɔdé se bo. Yì ki twɔɔnnlórè búrnò à besé, dé yì wo don à wúké à dòn fɔnni kiyɛntɔn jɔɔ se dé yìkun w'á jɔɔ jɛɛn ki tɛnn yìkun n' kiyɛntɔn bo. ¹⁵À mùfon á sebe án kiyɛnni mɔ, án kiyɛntɔnbéé ñmón kpɛnn ta, k'á tɔnnkleréé fɛɛn, à ri tɔnn-kpɛnn kur byéen byéen tè ta mɛmun to; nɔkɔnn k'á shu yì nɔkɔnn á fù rɔ á mɔjir fáâ mun to. ¹⁶À tɔnnklerɔn túkyɛnni ki be, k'á wú dé: "N' Totɔn, á r'án tɔnn-kpɛnn kur byéeni mun tè ta mún to ín, à ri tɔnn-kpɛnn kur fù má dé tɔnn ɔ." ¹⁷À jɔɔ k'á wú á tɔnnklerɔni se dé: "fù ri jukwɔ, á ki tɔnnklerɔn jɔn ɔ. Á tɛnni se yɛntokwɔɔntɔn gbo tiin mɔ, dye món fù bè tebé á to takel ɔ." ¹⁸À tɔnnklerɔn níntɔni ki be, k'á wú dé: "N' Totɔn, á r'án tɔnn-kpɛnn kur byéeni mun tè ta mún to ín, à ri tɔnn-kpɛnn kur kwɛnn má dé tɔnn ɔ." ¹⁹À jɔɔ k'á wú fù à se dé: "dye món kwɛnn bè tebé á to saan takel ɔ." ²⁰Tɔnnklerɔn má ki be, k'á wú dé: "N' Totɔn, á r'án tɔnn-kpɛnni mun tè ta mún to ín, à nen. Mún n'á tityɛnn totin yáé ín wúyáa mɔ; ²¹fù bóló ɔ bo ákún yàn ni mún to, á se gbo jaarí se, á b'án jɛn kaarn món gbɔɔn ki tɛnn á fù, á b'án núkwɔ kaarn kùnmɔ tityɛnn." ²²À kiyɛntɔn jɔɔ k'á wú à se dé "Tɔnnklerɔn jaal, án gbukeli kel fáâ se n' b'á yɛnbé á to d'án lô fù ri w'á nar bo. Ákún n'á shi ín dé mún se gbo ri jaar, á b'á shi dé mún ni n' jɛn kaarn món gbɔɔn ki tɛnn n' fù, á b'á shi dé mún ni n' núkwɔ kaarn kùnmɔ tityɛnn. ²³Myén núkwɔɔn á wo la mún n' tè ta kpɛnni jɛn kpɛnni-yáló mɔ bo, n' sebyɛmuni dénnò à likúna à n'á ta tɔnni ɔ ín be a?" ²⁴Fù jirɛmun kwɔɔn jimií mun tɛnnɛn mími ín, à kiyɛntɔn jɔɔ k'á wú yì se dé yì w'á kpɛnn fù tɔnn-kpɛnni sé ki teè à tɔnn-kpɛnn kur fù tɔnni to. ²⁵Yì k'á wú dé: "Ñmɛɛn Totɔn, fù ki tɔnn-kpɛnn kur fù ñmónmun ɔ." ²⁶Mún n'á lóon yìkun se dé món bè tea mɔntɔn to, à se fù ri ki tosán. Kɛ món wo tɛnnɛn tɔnni mun se bo, à se fù tiini nɔnkurni bè sùnsur lia à kpɛnn. ²⁷À kiyɛntɔn jɔɔ k'á wú à jimin búuri se dé: "Yii wo mún kɛnnshitéè ja be húnmɔ, mɛmun w'á se ín mún ki tɛnn yìkun n' kiyɛntɔn bo, yii ki yì kprakwa n' jɔnnra." ²⁸Yesu la máno áni gbukeli kel kónhɛ hín, ki búr à keeln-bishéɛnné jero Jerisalemu dyeê mɔ kónhfon. ²⁹Yesu n'án keeln-bishéɛnné mùfon shùnjà Betifase dyeê n' Betani dyeê to, Olifiye tímón fiin káali blé se hín, ki keeln-bisháann jir nín tɔnn, ³⁰k'á wú yì se dé: «Yii wo don á jero dyeê mɔ, yìkun mùkár ye dé à dyeê wono, yii bè sùnbaarnbin dyàn tɛnn ñmóna dó wo dú kɛnn mùmun ta bo. Yii k'á jal, yii ki be à nɔ. ³¹Jir n' yii dù dé yìkun n'á sùnbaarnbiní jaáln myén núkwɔɔn? Yii w'á wú à tɔnn se d'á togbo ri ñmɛɛn Totɔn se.» ³²À r'á blé jir níni mun tɔnné, fè dònmuní ki dénnò à ñmónké máno, Yesu n' lô fáâ to yì se. ³³Yì rɔ dé yii k'á sùnbaarnbiní jal, à sùnbaarn téè ki yì du dé yì r'á sùnbaarnbiní jaáln myén núkwɔɔn? ³⁴À keeln-bisháann jir níni k'á moli dé: «Á togbo ri ñmɛɛn Totɔn se.» ³⁵À la máno tɛnn hín, yì k'á sùnbaarnbiní jàno teké Yesu to. Yì k'án wáèè gbe à sùnbaarnbiní bündür mɔ, yì ki Yesu dú jínéen à fléen. ³⁶À kónhfon wono à jimií bè máno án wáèè mɔkír búr dékɔɔn à jéli ta. ³⁷À shùnjàmun kwɔɔn Jerisalemu dyeê to, yì mùfon bè lobé Olifiye tímón fiin káali kyeli to lo ɔ lò mɔ, à keeln-bisháann jùmɔɔ nɔnkurn k'á gbɔmɔnar se jo Jɔɔɔɔ tofɛnn gbo to, á myel tɔnnkrɔ mɔ àn klé shógboèè ñmón ɔ. ³⁸Yì b'á lóon dé: «Kyon ki nén kiyɛntɔn mɔ, mùmun mí blaàn Diryɔntɔn yin ɔ! Námɔgbál ki tɛnn jɔɔkpár mɔ, Fulóo ki tè Jɔɔɔɔ to nɔnfléen jònò jɛ.» ³⁹Farisiyɛn máè k'á jùmɔɔ tyé mɔ tɛnn mɔ à wú Yesu se dé: «Kelɔn, à wú án keeln-bishéɛnné se dé yì w'á sháann jimií féen.» ⁴⁰Yesu ki yì n' gbukeli moli dé: «Mún n'á lóon yìkun se dé yì ta á sháanné, kàkrɔè myel bè libé!» ⁴¹Yì shùnjà blakúni se Jerisalemu dyeê to, Yesu ri gbári mun ye á jáa bré à dyeê to, k'á gbo to. ⁴²À b'á lóon dé: «Jerisalemu dyeê è, ákún nɔkɔnn n' jàrfye ñmón fáâ shi ín jaá mɔ mano, fù ri fin ín! Kɛ, kyánnmɔ la, fù wóon n' ákún jàè, ki toyáè ákun to. ⁴³Ye dyàn bè fɛa, fù lɔɔ mɔ á kɛnnshitéè bè kyela á ta, yì ki kél twɔnn á tomlin kpéè, yì k'á tokpàrè bén kúur nɔnkurn se. ⁴⁴Yì b'á ñmè kéena, yì k'á mɔ jimií nɔnkurn kwoè. Yì bè kàkrɔ má jéla kàkrɔ má fléen bo. Fù bóló ɔ bo Jɔɔɔɔ ri blaàn gbári mun ye ákún núkwɔɔn, á wo fù hlò bo.» ⁴⁵Yesu ki dé à tonyelkle-lósɔɔ

mɔ, ki wo jo à ye kle klókéléê tó le to, ⁴⁶à b'à lóon yì se dé: «À ri núrɲèn Jɔnɔsɔ n gbukeli ɲwâr sébêê mɔ dé "Mún n lóó bè tɛɲna tonyeɛkle-ló." Kè, yíkun k'à nɔ shenflerê ki yíi ɲmelhlú fɔɲɲ jirè.»⁴⁷À ri jimii kɛɛln ín ye mun nɔkɔɲl à tonyeɛkle-lósóó mɔ. À fléklerê ɲmelêê n'à tɔɲn kelêê n'a dye klòréê k'à to fá ɲén kùnɲɔ kro ɔ. ⁴⁸Kè, yì wo la à to kle fá ɲáa ɲɔn sɔɔ shi bo, bólo ɔ bo jimii nònkurn ni kpéɲn ín à kɔɲn gbukèèlì ta ɲátolìbé mɔ.

Chapter 20

¹Yefyêl dyàn ki bè tɛɲn, fù lɔɔ mɔ Yesu ri jimiî keeln ín à tonyeekle-lósɔɔ mɔ, à b'à Twɔɔɲn Nar Sɔɔɔ gbo lóon jimiî se. À fléklerê ñmelêê n'à tɔɲn kelêê n'à klòrêê ki b'à tutwòn, ²yì k'à wú à se dé: «Ákún n'ani shógbòêê kle fanà ñmón fɛɛɲn? Gbo r'à kle jêl tɛ ákún to? À wú ñméen se.» ³Yesu ki yì ñ gbukelí moli dé: «Mún saan bè yíkun dubê gbo dyàn ɔ. ⁴Gbò ri Yuhana tɔɲn d'à ki jimiî tyel-tofénéja, à ri Jɔɔɔ n' tɔɲ to ín dàà à ri jimiî ñ tɔɲ to ín?» ⁵Kè, yì ki kyánmɔ á tɛl mɔtɔɲn kùn mɔ à mɔlɛ fá gbo ɔ dé: «Ñméen n'à mɔlɛ dé Jɔɔɔ ñ tɔɲ ɔ ín, à b'à wúa dé myén núkwɔɔ ñméen w'àn gbukelí hlɔjà bo? ⁶Ñméen nì b'à moli dé jimiî ñ tɔɲ ɔ ín, à jimiî nònkurn bè ñméen nina timin ɔ bólo ɔ bo yì nònkurn n'à shì dé Yuhana ki tɔɲn ɔ ín.» ⁷Fù wono, yì k'à moli dé yíkun wo Yuhana tɔɲ tɔɲn shì jimiî tyel-tofénéja gbo ɔ bo. ⁸Fù kpeɲnì ta Yesu k'à wú yì se dé: «Tɔnì mun n'ani gbòêê kle fanà tɛ mún to, mún saan bè bólo wúbê yíkun se fù mɔ bo.» ⁹Fù jirêmun kwɔɔn Yesu ki jo tel dyàn lóo to à jùmɔɔ se dé: «Jɔ dyàn k'àn resɛɲn klɔɲ ja, k'à gbɔnén ta klɔɲ mɔ klewɔklerê kpeɲn, ki dɛnno kiyɛɲn má mɔ dálkɔɔɲn ɔ mími. ¹⁰À resɛɲnì mufɔn lò, k'à tɔɲnklérêê mɔ jir byéen tɔɲno à klɔɲ mɔ klewɔ-klerêê se dé yì k'àkun fù resɛɲn sɛɲn nin te be ákun to. Kè, yì k'à resɛɲn klɔɲ jɔɔ tɔɲnklérɔnì ja, yì k'à ñmɛ, yì k'à kpeɲn kwêl tó búrè. ¹¹À resɛɲn klɔɲ jɔɔ ki saan tɔɲnklérɔn má tɔɲno yé à klɔɲ mɔ klewɔklerêê se. Yì ki fù fɛ, yì k'à ñmɛ, yì ki saan ákun kpeɲn kwêl tó búrè. ¹²À jɔɔ k'à tɔɲnklérêê mɔ jir tyáarɔn tɔɲno à resɛɲn klɔɲ mɔ klewɔklerêê se yé, yì ki fù ñmɛ mɔbwɔnnén, yì k'à tó li à klɔɲ mɔ. ¹³À resɛɲn klɔɲ jɔɔ k'à wú á byéen wono dé: "Mún bè myén kwobê yé? Nì bè ñ gbɔmɔnar dye-jenì tɔɲbê yì se; á nì wúwɔɲ yì bè fù ñeflépɛna." ¹⁴Kè, à resɛɲn klɔɲ mɔ klewɔ-klerêê r'à resɛɲn klɔɲ jɔɔ dye-jenì blakún ñmón gbàrí mun ye, yì k'à wú á kiséni tyé mɔ dé "À tɔ kyɛn gbɔn jɔɔ blakún nen, yíi w'à jél ñ k'à kwo nɔkɔɲl à klɔɲ ki tɛɲnê ñméen fù." ¹⁵Yì k'à dye jɔɔ tó li à klɔɲ mɔ, yì k'à ñmɛ kwòè. Kyánmɔ la, à resɛɲn klɔɲ jɔɔ bè gbáno à klɔɲ mɔ klewɔklerêê jira? ¹⁶À bè bea ki fù klewɔklerêê kwoè, k'à klɔɲ gbɔnén klewɔklerɔn máê kpeɲn.» À jùmɔɔ ri fù gbukelí ná gbàrí mun ye, yì k'à wú dé: «Jɔɔɔ wo ñ jɔnli ànií kúur mɔ!» ¹⁷Kè, Yesu ki yì yì bè kpèè, k'à wú yì se dé: «À ri wùɲn Jɔɔɔ ñ gbukelí jùɲɲn sɛbêê mɔ dé; "Ló twɔɲntɛ ri kàkrɔɔ mun gbòn feê, fù r'à sɛbê tɛɲnê kàkrɔɔ mun nì jɔn ki jɛn ló kpar ta." Fù gbukelí ki myén lô ɔ?" ¹⁸Jiminì mun nɔkɔɲl ki bè wò fù kàkrɔɔ ta, fù tɔɲnì bè mɔ kútúr kútúr gbeèna. Fù kàkrɔɔ ki bè wò jiminì mun nɔkɔɲl ta, fù tɔɲnì bè mɔ ñmàn gbeèna.» ¹⁹À tɔɲn kelêê n'à fléklerê ñmelêê ki Yesu ja fá jén kùn mɔ fù tíkél byéeni mɔ. Fù bólo ɔ bo yì r'à hlò d'ani telí ki yíkun gbɔlókún ɔ. Kè, à jùmɔɔ yàn bè la yì to. ²⁰Fù gbukeèlì kel ɔ Yesu se, à tɔɲn kelêê n'à fléklerê ñmelêê ki jo Yesu tɛɲlén gbo to. Fù wono yì ki dònblírè tɔɲ, fè k'à byéen ɔ Jɔɔɔ gbɔɔ hlɔjarɔn jɔn sòè jir, nɔkɔɲl yì ki Yesu ja ákun nònkurni kɔɲn gbukelí ɔ. Yì k'à nèn à kòkèl ñmelɔn jɔɔ kpeɲn, à fanà ri mùmun se. ²¹Fù dònblírèê ki la à du dé: «Ñméen Totɔn, án kel gbukelí ki hlo ɔ, án jimiî keeln gbukelí bè hlo, á wo gbɔmɔlɛn bo. Kè, á ri jimiî keeln Jɔɔɔ jén jêl kél fáá rɔ hlɔtabê mɔ. ²²Fù n'à nònkurn mɔ, jêl tɛɲn ñméen ki martar túr Rɔmu kiyɛɲntɔn sɔɔ Sesari se dàà, fù jêl wo tɛɲn bo?» ²³Kè Yesu ki yì ñ dònblí tɔɲn hlòɔ se k'à wú yì se dé: «Yíi wo be kpɛɲl tɔɲnbín byéen ɔ.» ²⁴Yì ri byè fù rɔ híin, ki yì du dé: «Ànií ki gbò niniín n'à yin jùɲɲn ɔ à fléen?» Yì k'à moli dé: «Rɔmu kiyɛɲntɔn Sɔɔ Sesari ɔ.» ²⁵Yì la máno à ló híin, k'à wú yì se dé: «Móni mun ki Sesari fù rɔ, yíi wo fù tɛ Sesari to. Fù nì móni mun ki Jɔɔɔ fù rɔ, yíi wo fù tɛ Jɔɔɔ to.» ²⁶Yì ki kyɛɲliè Yesu ñ kel gbukeèlì mɔ à ja ɔ à jùmɔɔ tyé mɔ. Kè, à gbukelí mɔlɛ fáá ki yì wonkɔɲnè, yì k'à sháaɲn sháaɲnè. ²⁷Sadɔsyɛɲɛ mun wo dwɔn jimin klóméè jinenkúni hlɔjɔnén bo, fè k'à sukúr be Yesu to, yì k'à du dé: ²⁸«Ñméen Totɔn, Musa ñ jwár sɛbêê mɔ à ri jùɲɲn dé; "Mél tyèldémun dè ki kú à wo dye ñmón bo, à deè srɔɔ jɛn yanɲn ki fù mélì gbòn yì ki dye kwɔɲ à júnkartɔnì se." ²⁹Ta, dye-jen jir kiin tɛɲnén jɔ dyàn se ín, à klòrɔntɔnì ki mél tyèldé, à wo dye ñmón à se bo, à jɔɔ ki kúè. ³⁰À níntɔnì ki bè fù mélì núkúurì gbòn dé; ki dɛnno loké à tyáarɔnì n'à kiintɔnì to, yì dó wo dye ñmón à se bo. Yì ki kú kúè. ³¹Fù jirêmun kwɔɔn, à mélì nònkurni ki saan bè kúè. ³²À jimin klóméè jinenfɔn dwɔn à mélì bè tɛɲna à dye-jen jir kiinì mɔ gbò fù? Fù bólo ɔ bo à jir kiinì nònkurn n'à gbòn dé á lu ɔ.» ³³Yesu ki yì ñ gbukelí moli dé: «Na yeè jèè ri meélì gbɔɔn, à meélì ki júnéén jè se. ³⁴Kè, Jɔɔɔ r'à wùɲn dé jimin klóméè mun nì yanɲn jinen le to à klóméè tyé mɔ, fè ki be tɛɲn ákun ñ fanbèè mɔ dwɔn, fù jèè bè mélì gbɔna bo, à meélì wo júnéena jè se bo. ³⁵Fù jimiî saan bè kúbê ká bo, bólo ɔ bo yì bè tɛɲnbê ári Jɔɔɔ ñ tɔɲrè. Yì ki tɛɲn Jɔɔɔ deré bólo ɔ bo yì ri kúninɛɲn. ³⁶Musa nònkurni ri fù gbukelí mɔn byéeni yɛɲnén ín à tímón fin yaanì gbo mɔ dé jimin klóméè bè jinenena, ki Diryɔɲtotɔn yin nèn dé Brayima ñ Jɔɔɔ, Ishaka ñ Jɔɔɔ, fù nì Yakuba ñ Jɔɔɔ. ³⁷Ta Jɔɔɔ ki jimin klóméè ñ Jɔɔɔ ɔ bo, Jɔɔɔ ki jir-lè ñ Jɔɔɔ ɔ, bólo ɔ bo jimiî nònkurn ki jir-lè ɔ ákun se.» ³⁸Tɔɲn kelɔn máè k'àn gbukelí moli dé: «Ñméen Totɔn, án gbukelí kel fáá ri nukwó.» ³⁹Fù jirêmun kwɔɔn jir má w'à niryɛɲn ja ki duklè ká bo. ⁴⁰Yesu k'à wú yì se dé: «À la gbáno ja jimiî b'à lóon dé Jɔɔɔ ñ Mɔtɔɲnmun Jiminì ki Dawuda kpanltosɛɲn ɔ? ⁴¹Dawuda nònkurni r'à wùɲn Jɔɔɔ se jél jén Sɛbêê mɔ dé: "Diryɔɲtotɔn n'à ló ñ Totɔn se dé; "Nínéén mún kindiir bɛni se, ⁴²fóro mún k'à kɛɲlshì ɔ á níi-jɛn-món jir ɔ." ⁴³Fù se kwó Dawuda nònkurni r'à fɛɛɲn dé N Totɔn. À la gbáno tɛɲn Dawuda kpanltosɛɲn?» ⁴⁴À jimiî nònkurn bè Yesu ñ gbukeèlì tonáan k'à wú án keeln-bishéɲɛ se à jùmɔɔ jipra dé: ⁴⁵«Yíi w'à byéen tɛɲlén à tɔɲn kelêê to, yì r'à tonéén tonenwá bel bel sòè ɔ dɔnkéel ɔ. Yì ñ jéén fù ri bè jimiî ki yì fuwú sɔja wono jùmɔ déel ta, yì ki júnéén à

tonyeelkle-lóèè mɔ ɲero ɲínémóèè nì le le fɔɲɲ ɲero ɲínémóèè ta. ⁴⁷Yì b'à dè-klô-méèlì kpeɲmóè hláan yì kpeɲɲ, kɪ tɛɲɲ yì fù. Fù nì gbukɛl tyéɛɲ sɔɔ gbɔ bè yì tiyà tonyeel klefɔn. Fù tɔɲɲ kelêè n kítíí bè jakwóá tétê.»

Chapter 21

¹Yesu k'á n̄mel tɔŋnkúr k'á jáa n̄en, ki n̄ofelê n̄món à tonyeɛkle-lósóó m̄o yì n̄kónl b'á fù kpeɲntabrê bréen à kpeɲntabrê brée d́ó m̄o. ²Àkun ki saan̄ dè-klô-mél dákpenl dyàn n̄món, fù b̄e kp̄enl-byéen m̄on n̄in bréen à d́ó m̄o. ³Yesu k'á wú yì se dé: «Hl̄o ta, mún n'á lóon yìkun se d'á dè-klô-mél dákpenl n̄ br̄e kpeɲntabrê ri tyeeɲ yé à búurí fù ri to. ⁴Fù bóló ɔ bo à búurí r'á furɲen n̄ofel m̄o má le, yì k'á búr à d́ó m̄o kpeɲntabrê ɔ. K̄e, àni bíi n'án dákpenl b̄e bra ɔ, à r'á kpeɲn̄j̄n̄en m̄umun to ín leyéɲn s̄on̄n ɔ, ki fù n̄nkurn gb̄on búr̄e à d́ó m̄o.» ⁵Jimin máe r'á lóon ín à tonyeɛkle-lósóó gbo m̄o d'á m̄otitȳɲn la n̄on kàkr̄ɔ n̄on n̄ɔe ɔ, fù n'á b̄e m̄otitȳɲn̄n̄en jimii ki J̄on̄so to t̄e m̄on n̄on n̄ɔe ɔ. Fù wono Yesu k'á wú dé: ⁶«Yìkun jáa f̄on m̄óe mun to ja, ye dyàn b̄e féa kàkr̄ɔ má b̄e n̄móna kàkr̄ɔ má fléen bo, yì n̄nkurn b̄e k̄in gbēna.» ⁷Yì k'á du dé: «Kel̄on, fù gbōe b̄e kwoa f̄eeɲn gb̄ar ye? Fù n̄i fù kle gbōe tofȳe b̄e t̄ɲna myén n̄i myén?» ⁸Yesu ki yì n̄ gbukelí m̄oli dé: «Yíi w'á byéen t̄ɲl̄en, yíi b'á j̄el d́o ki yíi fl̄iɲ bo. Fù bóló ɔ bo jimin tyeeɲ s̄ó b̄e bea mún yin ɔ, yì k'á wú dé yìkun ki J̄on̄so n̄ m̄ot̄ɔɲnmun jiminí ɔ. Yì b'á wúa dé gb̄ar k̄óɲn̄i sh̄un̄jamun ɔ, yíi b̄e kp̄e f̄e ta bo. ⁹Yíi mùk̄ar ye k̄ɲl gbukēl n̄i byéen tak̄a gbukēl ná, yíi be yàntú bo bóló ɔ bo fù gbōe klē ki fan̄ ta ɔ w̄a. K̄e fù b̄e t̄ɲna dírȳɔɲ k̄óɲnkún fù t̄ik̄el byéení m̄o bo.» ¹⁰Fù jir̄emun kw̄óɲn k'á wú yì se dé: «T̄obin kúur s̄ó má b̄e dukúa t̄obin kúur s̄ó má se k̄ɲl ɔ. Kiȳɲn má ki dukú kiȳɲn má se k̄ɲl ɔ. ¹¹Náan b̄e jira jaar s̄ó t̄ik̄el máe m̄o, j̄um̄o láan̄ n̄i kl̄ó ki jo t̄ik̄el máe m̄o. Jimii n̄irȳɲn lun gb̄o n̄i yàn n̄i ja gbo tofȳe b̄e n̄m̄on̄n̄ j̄on̄kp̄ar m̄o. ¹²K̄e la, fù gbōe klē n'á to gbo tyé, yì b̄e yìkun jaa, yì ki yìkun búr da s̄ó m̄o. Yì b̄e yìkun já néna à tonyeɛkle-l̄ó m̄o gbo n̄mel̄e kpeɲn, yì ki yìkun m̄okp̄e m̄okl̄al̄ó m̄o. Yì b̄e yìkun jaana kiȳɲnt̄e n̄i k̄òk̄el n̄mel̄e se mún gbo n̄ukw̄óɲn. ¹³Fù b̄e kwoa yìkun ki mún gbo m̄o n̄insh̄ib̄e gbukel kel n̄ukw̄óɲn yì se. ¹⁴Yìkun b'á byéen tanyàn t̄el̄ n̄én gbo búr á n̄mel m̄o bo, ¹⁵bóló ɔ bo mún n̄nkurni b̄e gbukel néna yìkun k̄on̄n, n̄i ki byéen m̄obinh̄l̄o t̄el ɔ yíi k̄ɲ. Yìkun k̄ɲlsh̄it̄e b̄e yìkun tȳan̄n h̄in t̄ɲna bo, yì wo yìkun n̄ kel gbukel m̄on̄me h̄in t̄ɲna bo. ¹⁶À ta yìkun kw̄óɲm̄óe n̄i yìkun n̄ob̄iɲn̄ n̄i yìkun t̄ob̄iɲn̄ fù n̄i yìkun jir̄e kw̄o, yì b̄e yìkun já néna yíi k̄ɲlsh̄it̄e kpeɲn, yì ki yíi m̄o máe kwōe. ¹⁷Jimii b̄e yìkun tojakw̄oa mún gbo n̄ukw̄óɲn. ¹⁸K̄e, à ta yìkun fléen yin bin byéen kw̄o, à wo jela bo. ¹⁹Yìkun n̄kónl̄n̄en̄i wono J̄on̄so b̄e yìkun n̄onlia.» ²⁰Yesu k'á wú dé: «Yíi mùk̄ar ye à n̄m̄on̄n̄ k̄ɲl̄n̄en̄t̄e ki b̄e Jerisalemu dȳe tom̄li kp̄ēe, yíi k'á shu d'á dȳe kl̄aa gb̄ar la l̄on̄en. ²¹Fù gb̄arí mùk̄ar ye l̄o ki m̄em̄un n̄m̄on̄n̄ Jude k̄òk̄elí m̄o, f̄e wo túno à k̄aalí m̄o. À ri m̄em̄un n̄m̄on̄n̄ Jerisalemu dȳe wono, f̄e wo tú li à dȳe m̄o. À l̄o ki m̄em̄un n̄m̄on̄n̄ kl̄on̄ se, f̄e be dé be k̄a di bo. ²²Fù bóló ɔ bo fù gb̄arí b̄e t̄ɲna J̄on̄so n̄irkȳɲl̄ seɲl gb̄ar, n̄kónl̄ gbōe mun n̄i n̄ur̄n̄en ín J̄on̄so n̄ gbukelí n̄w̄ar s̄eb̄ē m̄o f̄e ki kwo m̄oȳin. ²³Fù l̄ó m̄o, nar la b̄e t̄ɲna à m̄el fun̄c̄ē n'á dȳe n̄ó m̄ēelí besé! Fù bóló ɔ bo Isirayeli kiȳɲn̄i jimii la b̄e da kwoa fù l̄ó m̄o, fù n̄i J̄on̄so k'á n̄irfún yì to. ²⁴Jimin máe b̄e kwoa k̄ɲl̄n̄en̄ k̄r̄ ɔ, máe ki jano fw̄on̄b̄e m̄o t̄obin kúur s̄ó máe n̄nkurn tyé m̄o. J̄on̄so hl̄o kaarn t̄e ki Jerisalemu dȳe n̄me k̄ē shaari. Fù gbōe b̄e kwoa má fù t̄obin kúur s̄óē n̄ kle yefȳēl̄i kw̄o k̄óɲn̄i tyé m̄o.» ²⁵Yesu k'á wú yé dé: «Tofȳe dȳe b̄e n̄m̄on̄a à yē to, ki n̄m̄on̄ à fw̄on̄n̄i to, fù n̄i ki n̄m̄on̄ à s̄ēn̄l̄i to. À fiin-nuní báan myel ki ná jaar s̄ó. Fù l̄ó m̄o jimii n̄nkurn b̄e t̄ɲna wonk̄on̄ m̄o, yì sek̄on̄ se. ²⁶Jimin tyeeɲ s̄ó b̄e kir gbēna yàn̄b̄e gb̄ee jar se à n̄aantyarí ta kle gbōe k̄is̄ē t̄ɲn̄d̄ē se. Fù bóló ɔ bo j̄on̄kp̄ar m̄o lot̄on̄b̄ēē b̄e ȳan̄na. ²⁷Fù gb̄ar ye jimii b̄e jimin Dye-Jen kyeel blakún n̄m̄on̄a j̄én̄j̄en̄ n̄i lot̄on̄b̄e denken̄ln̄ s̄ó n̄i J̄on̄so n̄ lob̄ē m̄o. ²⁸Fù gbōe funk̄p̄e gb̄ar mùk̄ar b̄e lob̄e, yíi wo dukú lí, yíi k'á n̄mel tɔŋnkúr bóló ɔ bo yìkun tobr̄ee gb̄ar sh̄un̄j̄an̄en̄.» ²⁹Yesu ki tel gbukel dyàn kel dé: «Yíi w'ani bwel finí n'á t̄im̄on̄ búurí yiin! ³⁰Yì wo saan̄ á w̄on̄ t̄e k̄un̄m̄o má, yìkun n̄nkurni r'á shi á byéen le klef̄on̄ dé lo ri sh̄un̄j̄an̄en̄. ³¹Fù fá byéení to yìkun saan̄ mùk̄ar ye fù gbōe klekún n̄m̄on̄, yíi k'á shu dé J̄on̄so n̄ fan̄b̄ē ri sh̄un̄j̄an̄en̄. ³²Hl̄o ta, mún n'á lóon yìkun se dé, jimii mun n̄nkurn n'á shi m̄o n̄aá m̄o mano, yì n̄nkurn wo kúa àni gbōe kl̄e kaarn m̄o bo. ³³J̄on̄kp̄ar n̄i n̄aantyar gbo b̄e k̄óɲna, k̄e mún n̄ gbukelí wo k̄on̄n h̄in fífí bo.» ³⁴Yesu k'á wú dé: «Yíi w'á byéen t̄ɲl̄en, yíi b'á j̄el yíi n̄irȳɲn ki kp̄ar̄e n̄átojaalb̄e, n̄i tyen̄ ye n̄ám̄okek̄el, fù n̄i dírȳɔɲ m̄o jimin jáa já gbōe k̄is̄ē se bo, bóló ɔ bo, dírȳɔɲ d̄ok̄óɲn gb̄arí b̄e t̄ɲna yìkun se yeɲntaj̄o gbo. ³⁵À b̄e t̄ɲna árí ȳo ri fáa mun to máe tohl̄úun. Fù bóló ɔ bo dírȳɔɲ d̄ok̄óɲn gb̄arí blaàn ȳo fáa to, ki be jimii n̄nkurn tohl̄úe à n̄aantyarí ta. ³⁶Yíi wo t̄ɲn̄ á jáa to, yíi b̄e tonyeɛ klēn gb̄ar n̄i gb̄ar n̄kónl̄ yíi ki fan̄ n̄m̄on̄, yíi n̄on̄ ki li fù bla gbōe n̄nkurn m̄o, fù n̄i yíi ki be dukú lí h̄in t̄ɲn̄ Jimin Dye-Jen n̄in̄ra.» ³⁷Yesu ri jimii keel̄n̄ ín à tonyeɛkle-lósóó m̄o yekp̄en̄lo, n̄ukur n̄i j̄o à b'á túun bw̄arí kwok̄éen Olifye k̄aalí fléen. ³⁸Jimii n̄nkurn b̄e sēl̄n̄ n'á fun̄ono àn̄ keel̄n̄ gbukēl̄i tonák̄óɲn ɔ à tonyeɛkle-lósóó m̄o.

Chapter 22

¹Lómón gbe kaarn won-myêlí wúwóñ yefyêlí shùnjàmùn kwóñ, yì ri mùmun yin nénjèn d'A-Be-Jirea-Fu-Tav wúwóñ. ²À fléklerê ñmelêê n'à tónj kelêê ri tél jéén ín, yì ri fáá mun to Yesu yeñj marí séa à kpèñj, bóló ɔ bo yì r'à jùmóò ñehlóon ín. ³Fù gbâr ye Sutana ri déjèn Judasi mɔ ín, yì ri mùmun féeñj dé Isikariyoti, à bè Yesu ñ keeln-bisháañj jir fú-níni má. ⁴Fù jɔɔ ki dénnò á fun nénké à fléklerê ñmelêê n'à tonyeekle-lósoó feneñtêê ñmelêê wóse. Yì ki kel ákun ki Yesu já nén fáá ta yì kpèñj. ⁵Fù ki yì tiyà teñj tétê, yì ki ben à to dé yì ki kpèñj ɔ à kèñj. ⁶Judasi ki fù tosé, ki jo Yesu já nén fá jón só jéén to kpèñj mɔ à jùmóò wo mùmun mashi bo. ⁷À lómón gbe kaarn won-myêlí wúwóñj yefyêlí ri lò híin, A-Be-Jirea-Fu-Ta wúwóñj fléê kle bébé-biní ri yanjèn ki kprakwa ín, à fwóñj táañj ɔ. ⁸Yesu ki Piyeri ñ Yuhana tónj, k'à wú yì se dé: «Yí wo A-Be-Jirea-Fu-Ta wúwóñj wúwóñj lemóêê mótityéñj ñ se, ñ k'à di.» ⁹Yì k'à du dé: «Á r'à se ñ ki don à mótityéñjké féeñj?» ¹⁰Yesu ki yì ñ gbukelí moli dé: «Á nèn, à dyeê dée yeñj se, yíi bè jo dyàn kàrmákira, à bè blè lò nun tñjèn. Yíi ki kpé à ta, à nì dé dení mun mɔ, yíi ki dé à besé. ¹¹Yíi k'à wú fù dení totón jɔɔ se dé ñ Totóní à ló d'á kun n'án keeln-bishéèñj b'A-Be-Jirea-Fu-Ta wúwóñj leê dibê ló woní mun mɔ, fù we?» ¹²À bè lódaduklò dyàn jinatyé ló wono denkeñj só mótityéñjmun dyàn yena yíi to, yíi ki A-Be-Jirea-Fu-Ta wúwóñj lemóêê mótityéñj mímí. ¹³Piyeri ñ Yuhana ki dénnò máno à ñmónké ári Yesu ri fáá mun to à ló yì se, yì k'à wúwóñj lemóêê mótityéñj mímí. ¹⁴À leê le gbâr mufón lò, Yesu ki dénnò jínéenké à le lefwóñj mɔ à twóñjlorêê wóse. ¹⁵Yesu k'à wú yì se dé: «Mún n'à se ín tétê, ñ k'àni A-Be-Jirea-Fu-Ta wúwóñj leê di yíkun wóse mún ñ daá kleê n'á to gbo tyé, ¹⁶bóló ɔ bo mún n'à yeèn yíi to dé mún wo À-Bè-Jirea-Fu-Ta leê dia ká bo, fóro à leê le ñmelí k'à mɔyín jónsoo ñ fanbéé mɔ.» ¹⁷Fù la klè híin, Yesu ki la-kle kól gbòn, ki fulóo tè jónsoo to, k'à wú dé: «Yíi w'anií sé tè yíi to, ¹⁸bóló ɔ bo mún n'à yeèn yíi to dé jónsoo ñ fanbéé blaá n'á to gbo tyé mún wo tékànj tyen gbea ká bo.» ¹⁹Fù jirémun kwóñ: ki won-myêl gbòn, ki fulóo tè jónsoo to, ki fù mɔ gbón gbón, k'à tèè yì to, k'à wú dé: «Ánií ki mún gbée kyeê ɔ, à ri tènèn yíkun núkwóñ, yíi wo fù kwo yíi k'à tél jèn mún mɔ.» ²⁰À leê di kónjmun kwóñ, fù fá byéeni to, k'à kólí gbòn, ki fù tèè yì to, k'à wú dé: «Áni kólí k'à tónyè-nyèbé fanlì ɔ, fù tónyè-nyèbéé ri lè mún tónj mɔ ki fúr yíkun núkwóñ. ²¹Kè, jiminí mun bè mún já nénbê kpèñj mɔ, fù k'à kpèñj nénkún nèn mún wóse le mɔ. ²²Hlɔ ɔ, Jimin Dye-Jen bè kóñj à yeèn fáá to, kè jɔɔ mun b'à já nénbê kpèñj mɔ, nar la fù tónj besé.» ²³À keeln-bishéèñj ki kyáñmɔ yíi du kúnmo tónj mun teñj hín fù gbɔɔ kletón yíkun tyé mɔ. ²⁴À twóñjlorêê ki dukú yíi se gbɔtyaañj ɔ, yíkun nónkurn mɔ jimin sótoní gbo ta. ²⁵Yesu k'à wú dé: «Tòbin kúur sòe kiyeñtè ri kiyeñj takeeln jaarbé mɔ, à fanjá ri mèmun kpèñj, fè r'à se jimin ki yíkun yin nar fèñj. ²⁶À be máno teñj yíkun se bo. Kè, tónj mun ki jimin só ɔ yíkun tyé mɔ, fù ri yanjèn ki teñj jimin dwaan. Tónj mun ñ ñmelónbé mɔ, fù ri yanjèn ki teñj tónjklerón. ²⁷Fù wono, gbò ki jimin só ɔ jimi nónkurn to, tónj mun ñ jínèñjèn à leê kàr mɔ dàà, tónj mun ñ jimin tónjkleèn? À leê kàr mɔ tónj ɔ be a? Fù n'á nónkurn mɔ, mún ñ tènèñj yíkun tyé mɔ ári jimin tónjklerón. ²⁸Yíkun kwó, yíkun mèmun ñ gbo shé á to mún wóse, mún ñ gbónbrè gbòèè wono. ²⁹Fù núkwóñ, mún Tɔ fáá mun to fanbé tè mún to, mún saañj bè máno à tebé yíkun to, ³⁰nókónl yíkun ki le di, yíi ki lamóè gbe mún wóse ñ fanbéé wono, fù ñ yíi ki jínéén fan jínémóè ta, yíi ki Isirayeli buryini mɔ tòbin kúur fú-níni kifi.» ³¹Yesu k'à wú dé: «Simón, Simón, Sutana ri jél jénjèn d'á bè yíkun molibé ári yì ri fáá mun to kúnmo won molen. ³²Kè, mún ñ jónsoo tonyel ákún se nókónl á be diré án gbo hlɔjaá to bo. Á mùkár á sebe gbârí mun ye, á ki mùkwóñ nèn á kroméèè mɔ. ³³Piyeri k'à wú à se dé: «Ñ Totón, mún ñ ñ mótityéñjèn kpée ɔ ákún ta, à ta la já yì ki mún mɔkpéè à mɔkláló mɔ, fù ñ kwoa bo yì ki mún kwo ákún wóse.» ³⁴Kè, Yesu k'à wú dé: «Piyeri, ñ k'à wú á se d'á kún bè ja mún hlò kaarn gbo tyañna fóro jáa tyáar sùnkwoó ki kwóñ to.» ³⁵Yesu k'à wú án keeln-bishéèñj se yé dé: «Mún ñ yeè mun fyèl ɔ yíkun tónj kpèñl ñ dyewóon kóñj fyèñnw ñ saañj kaarn mɔ ín, mún má ri fwónè yíkun to ín a?» Yì k'à wú dé bóló wo fwón yíkun to bo, ³⁶k'à wú yì se dé: «Kè, kyáñmɔ la, kpèñl ñ mí mùmun se, à tónj w'à gbòn. Fù fá byéeni to, dyewóon kóñj fyèñj ñ mí mùmun se k'à gbòn. Kèñjénkrɔ ñ mí mùmun se bo, à tónj w'án tonenwà yè ki má sɔñj. ³⁷Bóló ɔ bo, mún n'à yeèn yíkun to dé gbòèè mun ñ júrjèn ín jónsoo ñ gbukelí jwâr sébêè mɔ mún gbo ta, fóro fù ki kwo mɔyín: "yì r'à dwónjèn ín gbojál klerê tyé mɔ", fù se kwó, gbɔɔ mun ki mún ñ gbo ɔ, fù lokún ɔ á dɔ to.» ³⁸À keeln-bishéèñj k'à wú à se dé: «Ñméen Totón, kèñjénkrɔ mún níin fón.» Yesu k'à wú yì se d'á ri jón mano. ³⁹Yesu ki li, ki dénnò Olifiye tímón fíñ káali fléen, á n'à ñmón d'á ri deljèn à b'à klèén ín fáá mun to. Àn keeln-bishéèñj ki dénnò à besé. ⁴⁰À ri lò fù tíkélí mɔ gbârí mun ye, k'à wú yì se dé yì wo jónsoo tonyel nókónl yì be dé tónjle gbo dó mɔ bo. ⁴¹Fù jirémun kwóñ, k'à fón belkwó yì to, yì tyé belí bè timin fèe jáa byéén kúur, k'à kurkpé, ki jónsoo tonyel. ⁴²À b'à lóon dé: «Ñ Tɔ jónsoo, á n'à toshé, á ki mún jónli áni da la-kle kólí gbo mɔ kle daá mɔ, kè, mún tiyà gbo be kwo bo, ákún tiyà fù kwó kè.» ⁴³Fù gbâr ye, jónsoo ñ tónj dyàn k'à byéén yèn à to ki li jónkpár mɔ, ki b'à tokpár ja. ⁴⁴Yesu télmókèñj se, ki má búr án tonyeeli fléen, à to fyeli ki tènè ári tónj, à bè duòn jáan ta. ⁴⁵À mufón dukú li án tonyeeli mɔ, ki dénnò à keeln-bishéèñj déjèn ñmónké jámónàn ki yì kyèñj se. ⁴⁶K'à wú yì se dé: «À ri gbáno já yíkun bè láan? Yíi wo dukú, yíi ki jónsoo tonyel nókónl yíi be dé tónjle gbo mɔ bo.» ⁴⁷Yesu bè kel gbo to yé, jùmó dyàn ki bè kyelè à fléen,

Judasi yini ri nɛnɛn mɔmun to fɔ ki yi nɛjir tɔɲi ɔ in, an kɛln-bishaaɲ fɔ-nɔni mɔ jiri ɛ, k'a sukur be Yesu to, à tɛn taa ɔ á kàr mɔ. ⁴⁸Kɛ, Yesu k'a wú à se dé: «Judasi, á bè Jimin Dye-Jen ja nɛnbɛ kɛɲ mɔ à tɛn tákúni ɔ á kàr mɔ a?» ⁴⁹Jimini mun ni tɛnɛn à wóse in, fɛ mɔfɔn à nɔmɔn dé gbɔɔ mun bè kwobɛ, yi k'a wú dé: «Nɛmɛn Totɔn, n ki kɛɲɛnkɔ gbɔn yi se a?» ⁵⁰Yi mɔ jir má k'a flɛklɛrɛ nɛmɔn jɔɔ tɔɲnkɛrɔni kindiir tashɛɛ kyɔɲ li. ⁵¹Kɛ, Yesu k'a wú dé: «Yi w'a jél má mano.» K'a jɔɔ tashɛɛ totá, ki kpɛɲjàɛ. ⁵²Fɔ jirɛmun kwɔɔn, à flɛklɛrɛ nɛmɛlɛ n'a tonyɛɛklɛ-lɔsɔɔ fɛnɛntɛɛ nɛmɛlɛ n'a klɔrɛɛ mun ni dɛnno dé yi k'a jaké, k'a wú fɛ se dé: «Yikun ni byɛ kɛɲɛnkɔ ni kɛɲɔ mɔn se, ári yi ri blaɛn shɛnflɛrɛ se?» ⁵³À ta mɔn ni tɛnɛn ye mun nɔkɔɲɔl yikun wóse in à tonyɛɛklɛ-lɔsɔɔ mɔ in, fɔ gbɔr ye yi w'a kɛɲ tɔ mɔn to n ja ɔ bo. Kɛ, yikun fɔ yeɛ la fyɛ, yeɛ mun mɔ faɲ ki Sutana fɔ rɔ.» ⁵⁴Fɔ kwɔɔn, yi ki Yesu jano déké à flɛklɛrɛ nɛmɔn jɔɔ sáɔi. Piyeri kpɛnɛn yi ta in dɔse. ⁵⁵Yi ri nɛ kɔnɛn à dɛni dishɛn in, jimi bè nɛnɛnɛn fɔ to, Piyeri ki nɛnɛnɛn fɛ wóse. ⁵⁶Tɔnkɛrɔn mɛl dyɔn k'a nɛnɛnɛn nɔmɔn à nɛɛ to, fɔ bi k'a náa gbal à náa mɔ, k'a wú dé: «Áni jɔɔ saɲ tɛnɛn Yesu wóse in. ⁵⁷Kɛ, Piyeri k'a bi tyaɲ, k'a wú dé: «Bi, mɔn w'ani jɔɔ shi bo.» ⁵⁸Kyáɲ tɛn, jɔ dyɔn k'a nɔmɔn, k'a wú dé: «Jɔ, ákún ki saɲ yi má ɔ.» Kɛ, Piyeri k'a wú à jɔɔ se dé: «Jɔ, mɔn ki yi má ɔ bo dé!» ⁵⁹Gbɔr mɔn byɛn kúur jirɛmun kwɔɔn, jɔ má dyɔn k'a tityɛn wú á sɛbɛ ɔ dé: «Hlɔ ta, áni jɔɔ ri tɛnɛn à wóse in, bóló ɔ bo Galile jir ɔ.» ⁶⁰Kɛ, Piyeri k'a wú dé: «Jɔ, mɔn fɔn wolɛn án kel gbukɛli mɔ bo.» Kɛ, fɔ tɛkɛl byɛnɛ mɔ, yi bè kel gbɔ to yɛ, sɔnkwɔɔ ki to. ⁶¹Yi Totɔn k'a tojir k'a náa nɛnɛn Piyeri náa mɔ. Piyeri tɛl ki be yi Totɔn n kel gbukɛli mɔ, à ri mɔmun ló in dé: «Ákún bè na mɔn hlɔ kaarn gbɔ tyaɲna fóro náa tyáar, sɔnkwɔɔ ki kwɔɔn to.» ⁶²Piyeri ki li wo, k'a tɛtɛ to. ⁶³Yesu tɛnɛntɛɛ ri myɛn à to in, yi b'a nɛmɛɛn. ⁶⁴Yi k'a náa mɔ tɛn wá ɔ, yi ki kwɔɔn à du dé: «Ákún nɛmɔni ki gbɔ rɔ? Tɔɲrɔnbɛ kwo!» ⁶⁵Yi ki gbukɛl jaal tyɛɛn sɔɔ máɛ kel à to, gbɔ fyɛ ɔ. ⁶⁶À wóon mɔfɔn tɛl, à dyɛ klɔrɛɛ n'a flɛklɛrɛ nɛmɛlɛ, fɔ n'a tɔɲn kelɛɛ ki yi tobra. Yi ki Yesu jano yi n kítikártɛɛ se. ⁶⁷Fɛ k'a wú à se dé: «Ákún ni Jɔnɔsɔ n Mɔtɔɲnmun Jimini kwó, à mɔ fá wú nɛmɛn se.» Yesu ki yi n gbukɛli mɔli dé: «N n'a mɔ fá ló yikun se, yi b'a hlɔjaa bo. ⁶⁸Mɔn ni yikun dù, yi b'a mɔlia bo. ⁶⁹Kɛ, ki la gbɔn kyáɲmɔ to, Jimin Dye-Jen bè dɛnno nɛnɛnkúna Lokúur-Nɔnkurn-Totɔn Jɔnɔsɔ kindiir se.» ⁷⁰Fɔ se kwó, yi nɔnkurn k'a wú dé: «Ákún ki la Jɔnɔsɔ Dye-Jen ɔ kpɛ b'a?» Ki yi n gbukɛli mɔli dé: «Yikun ni mɔmun ló, mɔn ki fɔ rɔ.» ⁷¹À la máno tɛn hɔn, yi k'a wú dé: «Jimin dó n nínshíbɛ gbukɛl togbɔ wo nɛmɛn se ká bo, nɛmɛn n'a ná ákun nɔnkurn kɔɲn.»

Chapter 23

¹Fù kpejñi ta, à tobra kúurí nònkurn ki dukú, yì ki Yesu jàno Pilati se. ²Yì ki saanj jo à ne gbo to dé: «Nméen n'à n'món àni jò b'è n'méen n' tɔbin kúur sɔɔ kpanlɔmɔkeɲl gbo to, fù n'à b'è yì téeln dé yì be martar túr Sesari se bo, fù n'à b'è lóon d'akun ki Jɔɔɔɔ n' Mɔtɔɲnmun Jiminí ɔ, à kiyenɲntɔnì è.» ³Pilati k'à du dé: «Ákún k'à Yawutu kiyenɲntɔnì ɔ a?» Yesu k'à wú dé: «Ákún ni máno à ló.» ⁴À la máno tɛɲn híin, Pilati k'à wú à fléklerè n'melèè n'à jùmɔɔ se dé: «Mún fɔn n'mel bóloón n'mónɲnè mùmun b'ani jò kɛɲ n'mel yan bo.» ⁵Yì b'à wú nì wú má dé: «À r'án keelní ɔ jimii kpanlɔmɔkeɲln nì búr gbo to káa to Jude kiyenɲnì nònkurn wono, à r'à yeɲɲjà Galile kiyenɲnì mɔ, fóro à húnɲɔ.» ⁶Pilati ki Galile kiyenɲnì yiní nâa se, ki dukwo, à jò nì Galile jir kwó. ⁷À r'à hló dé Yesu ri leèn Erɔdi n' takel kiyenɲnì wono gbârí mun ye, k'à búrno fù se; fù mun saanj tɛɲnè in Jerisalemu dyeè wono fù gbâr ye. ⁸Erɔdi ri Yesu n'món gbârí mun ye k'à tiyà tɛɲn tétè, bólo ɔ bo, à gbòn mɔ dâlmun ɔ, à r'à se k'à n'món in, Yesu gbo mɔ ló gbɔè náaá núkwɔɔn. Fù n'à nwɔɔn n'à se in Yesu k'án shógbɔèè máè kwo àkun nínra. ⁹Erɔdi ki Yesu du gbukel tyeɲn sɔɔ ɔ, kè, à wo bólo ló bo. ¹⁰À fléklerè n'melèè n'à tɔɲn kelèè b'è tɛɲnè. Fè b'à neèn jaarbè mɔ. ¹¹Erɔdi n'án surashii ki Yesu gbojir fájaalbé mɔ, yì k'à fléli shɔn jaalbé mɔ, yì k'à tonén wá ɲɔn sɔɔ ɔ, k'à sebúrno Pilati se. ¹²Fù jò núkúuri mɔ Erɔdi nì Pilati ki tɛɲnè yì jirè, ta kyèɲlye yì ki yì kɛɲlshì ɔ in. ¹³À la máno tɛɲn híin, Pilati k'à fléklerèè n'melèè n'à n'melèè n'à jùmɔɔ fɛɲn, ¹⁴k'à wú yì se dé: «Yíkun mún ni byè àni jò rɔ d'à fɔn jimii kpanlɔmɔkeɲln. À nì fù kwó, mún k'à dùmun nen yíkun nínra, yíkun n'à ne gbɔèè mun nònkurn ɔ, mún wo fè mɔ bólo n'món mùmun b'à kɛɲ n'mel yan bo. ¹⁵Erɔdi saanj à kɛɲ n'mel n'món bo, bólo ɔ bo à r'à sebúr be n'méen se. À jò ren, à wo bólo klè mùmun b'à kɔ n'mel yan bo. ¹⁶Fù r'à jél mún b'à n'mebè n' ki kwɔɔn à tobúré.» ¹⁷Kàtèl mun nɔkɔɲl Pilati ri yanɲn à b'è jimin mɔkyɛmun jir byéen tobúurnè in, À Bè Jiréa Fù Ta Wúwɔɔɲɔ mɔ. ¹⁸Yì nònkurn k'à myel tɔɲnkrɔ mɔ à wú yise dé: «Àni jò kwoè, á ki Barabasi jélè n'méen se.» ¹⁹Barabasi ri mɔkpénè in jimin kpanlɔmɔkeɲl brè gbo tokáa to à dyeè wono fù nì jimin kwò yeɲn se. ²⁰Pilati r'à se in ki Yesu tobúré, ki kel yé à jùmɔɔ se. ²¹Kè, yì k'à myel tɔɲnkrɔ mɔ à wú dé: «À kpé tá nan gbée to! À kpé tá nan gbée to!» ²²À tyáarɔnì mɔ Pilati k'à wú yì se dé: «À jò ri myén gbɔjáal klè? Mún ɲáa fɔn àn klè gbo bólo to mùmun b'à kɔ n'mel yan bo. Fù se kwó, mún b'à n'mebè n' ki kwɔɔn à tobúré.» ²³Kè, yì b'è kpénè má à ta, yì k'à myel tɔɲnkúr, yì b'à lóon à se d'à w'à kpé tá nan gbée to, fóro Pilati ki b'à búré yì fù ri to. ²⁴Fù la klè híin, Pilati k'à wú dé yì ri mùmun nyel, dé fù ki kwo. ²⁵Jò mun nì mɔkpénè à mɔklálɔɔ mɔ in, jimin kpanlɔmɔkeɲl brè gbo totáa to nì jimin kwò yeɲn se, ki fù tobúré bólo ɔ bo fù ki yì ɲén fù ri ɔ in. Yesu kwó, ki fù búré yì se, à jùmɔɔ ki fù gbo jir á tiyà fáa to. ²⁶Yesu jà kɔɲnfɔn à kɔ fɔɲnì mɔ, yì ki jò dyàn kàrmakír à b'è li blaàn klɔɲn se, yì r'à fɛɲn in dé Simɔn. Fù jò ki Sireni dyeè jir ɔ in. Yì ki fù tiin à naní tɔɲn k'à gbɔnnɔ Yesu besé. ²⁷Jùmɔ b'è kpénè Yesu ta, fù nì mɛl tyeɲn sɔɔ, fè b'è béníin, yì b'è hleèn Yesu gbo ɔ. ²⁸Yesu k'à ɲáa tojir ki yì yì á besé, k'à wú yì se dé: «Jerisalemu méèlì è, yì be mún gbo to bo, yì w'à byéen gbo to, fù nì yì derèè è, ²⁹bólo ɔ bo yefyél dyàn blaàn, fù jò mɔ jimii b'à wúa dé méèlì mun ki kwɔɲ kaarn méèl ɔ, yì wo dye kwɔɲ din bo, fù nì yì wo dye ɲó din bo, dé fè la fyâr. ³⁰Fù gbâr ye jimii b'à wúa káal se dé yì wo wò yíkun fléen, fù nì yì k'à wú kpée se dé yì wo yíkun tohlú, ³¹bólo ɔ bo yì n'ani gbɔèè kleèn nan blè ɔ, yì b'è myén gbo kwoa nan kwèl ɔ?» ³²Yì ki saanj jen gbɔjáal klerɔn jir níin jàno, fè kɔ ɔ Yesu wóse. ³³Yì ri ló kpé dyàn fléen, yì ri mùmun fɛɲn dé N'mel Kpár, Yì ki Yesu kpé à naní gbée to míimí, fù n'à gbɔjáal klerɔn jir níinì è. À máa r'à kɔndíir bén se in, à máa b'à kɔmèél bén se. ³⁴Yesu k'à wú dé: «N' Tɔ Jɔɔɔɔ, á tejél yì se, bólo ɔ bo yì w'án kle fù ri mɔfáshi bo.» Yì k'án wéèè síkàar mèl búr. ³⁵À jùmɔɔ b'è lɲnè míimí, yì b'è yì kar leèn. À Yawutu n'melèè b'è Yesu fléleen d'à ri jimin máè ɲɔnle, à wo la á byéen ɲɔnli, à nì Kristax kwó, Jɔɔɔɔ ri mùmun mɔtɔɲɲnè. ³⁶À sùrashii saanj à fléleen in. Yì k'à sukúrno à to, yì ki nunɲàn tè à to. ³⁷Yì k'à wú dé: «À nì Yawutui n' kiyenɲntɔn kwó á byéen ɲɔnli.» ³⁸À ri ɲúr ɲénɲn à n'mel taróo in dé: «Àni ki Yawutui n' kiyenɲntɔn ɔ.» ³⁹À wóse nan to kpénè jir níinì máa b'è kwɔɔɲn à ta dé: «Ákún ki Jɔɔɔɔ n' Mɔtɔɲnmun Jiminí ɔ be a? Á byéen ɲɔnli, fù nì n'méen.» ⁴⁰Kè, à máa k'à máa tafé à b'à lóon dé: «Ákún mùmun ni fù daá núkúuri mɔ, ákún wo Jɔɔɔɔ ɲehlóon be a? ⁴¹Nméen ni neɲn, bólo ɔ bo àni ki n'méen n' klè fù ri kwɔnse ɔ n'méen to. Kè, àni jò wo bólo gbɔjáal kwɔɲn bo.» ⁴²Fù jirèmun kwɔɔn, k'à wú Yesu se dé: «Yesu, á mukâr ye byè án fanjbéè mɔ, á k'à tél ɲen mún mɔ.» ⁴³Yesu k'à mɔli dé: «Hlɔ ta, mún n'à lóon á se d'à ri ɲa déen àrijínè mɔ mún wóse.» ⁴⁴Yekpɛɲl sen sen to wóon ki búré à kiyenɲnì nònkurn mɔ, fóro gbâr mɔn tyáar kúur. ⁴⁵À yeè k'à ɲátoyáè, à tonyeekle-lóssɔɔ wonkárɲnè wâa ki gbónè á tyé mɔ. ⁴⁶Yesu k'à myelkwo á fanjsɔɔ ɔ dé: «N' Tɔ Jɔɔɔɔ, n' nì ní shii néné á kpeɲn.» À mufɔn fù ló híin, à yeɲn marí k'à sèè à kpeɲn. ⁴⁷À sùrashii n'melɔn jò la máno à n'món híin, ki Jɔɔɔɔ súnkwó dé: «Hlɔ ta, àni jò ki búkwɔɲ ɔ in.» ⁴⁸Jimii mun nònkurn n'ani karí yì, fè mufɔn àni gbɔèè klè fáa n'món, fè sekɔɲnfɔn yì k'à kâr mɔ n'mè dénnɔ yì ɲámɔɲn se. ⁴⁹Yesu hló fèè nònkurn lɲnè in dóse yì b'ani gbɔèè fɔnleèn. Méèlì mun ni kpénè à ta in Galile libè mɔ, fè saanj tɛɲnè yì wóse in. ⁵⁰À kítikártèè n' tobrakúuri mɔ jò dyàn nì tɛɲnè in, fù jò ki jimin ɲɔn ɔ in, à b'è búkwɔɲ; yì r'à fɛɲn in dé Isufu. ⁵¹Arimati dyeè jir ɔ in, à Yawutui n' dyeè è. Fù jò ri Jɔɔɔɔ n' fanjbéè kpeɲnleèn in. Fù jò wo kpéen in á kɔmèèè n' kel gbukeèlì nì yì n' kle gbɔèè ta in bo. ⁵²Fù se kwó, ki dénnɔ Yesu nikyéɲɲ nyelké Pilati se. ⁵³Fù jirèmun kwɔɔn, k'à nikyéɲɲ kyel à kpé naní to, k'à tokekèl wá ló ɔ, ki dénnɔ à

nénké dùkur mɔ. Fù dùkurí ri tìnghèn ín táan mɔ, níkyéɛn dó wo tokyé keɛn mùmun mɔ bo.⁵⁴Fù yefyêlɪ kɪ júmâ ɔ ín, à tarwɔ yefyêlɪ bè yeɛnja kpɛɛn ta. ⁵⁵À méèlɪ mun ni kpéɛn ín Yesu ta Galile lì bè mɔ, fɛ ri dénnɔ Isufu wóse à tokyé dùkurí ɛmónké, yì k'à tokyé fáâ yì. ⁵⁶Fù méèlɪ k'à senɔ ben nukwɔɔ mɔn nì nyéel toben nar sɔɔ mɔtityéɛnké. Yì k'à kyèɛmyèn à tarwɔ yefyêlɪ ta, à tɔɛnɪ mɔ à yèn fáâ to.

Chapter 24

¹À klónmeli funkpée yefyêl túú ta lée múmúr, à méèli k'án mótityêñ ben nukwómóní gbònnò. ²Yi ki b'à ñmón à òkúrí mǎkpénèn kàkrǎò bè kúnkól lǐjèn à ñmǎ. ³Fù méèli ki dé à òkúrí mǎ, kè, yì wo yì Totón Yesu nìkyéñjé ñmón bo. ⁴Fù gbǎò ki yì tǐl mǎkēñlǐ se, jèn jir nún dyàn lǐjèn nen yì jero. Fè gbée to nēñnēn wēēē bè hláhláan. ⁵À méèli gbée ki jirè yì to yànbē se, yì k'á mwàsùmǎ à pàan ta, à jèn jir nún ki yì du dé: «À ri gbáno jà yíkun bè jir lè jēen jimin klómēē tyé mǎ?» ⁶À wo fǎn hún mǎ bo. Kè, à ri kúninēñjē. À ri gbukelǐ mun kel yíkun se ín, à bè tēñnēn yé Galile, yíi w'á tǐl jèn fù mǎ. ⁷À r'á ló ín dé: «Fóro Jimin Dye-Jen ki ja nēn ñmáantē kpeñ, yì k'á kpé tá nan gbée to, fù yefyêl tyáartǎn lǐ, ki kúninēñjē.» ⁸Fù la klè híin, yì tǐl ki bèē Yesu n kel gbukelǐ mǎ. ⁹À méèli k'á seli à òkúrí tēñ jǎñí mǎ, yì ki dēnnò án ñmón gbǎēē nōnkurn to dēndenké à kēeln-bisháañ jir fú-byéeni n'á kēeln-bisháañ búurǐ se. ¹⁰Fù méèli ki Magidala dyeē jir Mariyamu, nì Jani, fù nì Jaki kwǎñ nǎ Mariyamu ǎ ín. Fè n'á mǐl búurǐ ki dēnnò à to dēndeké à twǎñnlórēē se. ¹¹Kè, fù gbukelǐ ki tēñjē yì se árí bin kaarn gbukel, yì w'á méèli n gbukelǐ hlǎjǎ bo. ¹²Kè, fù n'á nōnkurn mǎ Piyerǐ ki dukú túno à òkúrí kpǎ. À ri lò híin, k'á tǔtwǎn, k'á pǎa jèn, à wo bóló ñmón pǎan ta à tokekēlǐ wá lǎò kwǎsé bo. Fù la klè híin, k'á seno á sádi, fù gbǎēē klè fáá b'à wonkǎñjēñ. ¹³Ta fù yefyêlǐ nùkúuri mǎ, kēeln-bisháañ jir nún dyàn nì kǎññ dye dyàn mǎ ín, yì ri mùmun fēēñ dé Emayusi. À nì Jerisalemu dyeē tyé belǐ bè kilomētiri mǎn fú-niin (12) kúur. ¹⁴Yi b'à kwǎ jirē gbǎēē fá dēnden dékǎññ yíi se. ¹⁵Yi ri gbārǐ mun ye fù gbǎēē tokekēlǐ yì b'à pǎdēndēen yíi se ín, Yesu nōnkurnǐ ki be yì mǎjo, ki jēl bra yì wǎse. ¹⁶Kè, ki tēññ árí gbǎndyàn nì kwǎññ yì pǎáa to, yì wo Yesu leshi bo, ¹⁷ki yì du dé: «Yíi ri máno myén gbǎē to dēndēen yíi se à jēlǐ se?» Yì k'á pǎmǎññ ǎ lǐē. ¹⁸Yi wǎse jir má dyànǐ mun nì fēēñ dé Kleyopasi, fù k'á gbukelǐ mǎli dé: «Ákún byéen ǎ má Jerisalemu dyeē mǎ pínén jirēmum jir, mùmun n hlǎ w'ani kwǎ jirē gbǎēē mǎ bo!» ¹⁹Yesu k'á wú dé: «Fù ki myén gbǎē ǎ?» Yì k'á mǎli dé: «Nasareti jir Yesu gbǎò kè, mùmun ki tǎññ ín, àn kel gbukel n'án klē gbǎē mǎ fǎñ bè sǎo Jǎññ nì jùnmǎ nōnkurn pǎa b'à to. ²⁰Ñmēen n fléklérē ñmelēē nì ñmēen n ñmelēē r'á jà nēn fēēñ kpeñ, nǎkǎñl kún ki kēñ à to, ki kpé tá nan gbée to. ²¹Ñmēen n'á kpeññjǎñ àkun mùn to ín d'àkun bè Isirayeli buryinǐ tobúra wēel wono. Fù n'á nōnkurn mǎ, fù gbǎēē klēē yefyêl tyáaron ki pǎa ǎ. ²²Hlǎ ta, ñmēen kēeln-bishēēñ mǎ, mǐl mǎē ri ñmēen wonkǎññ faañ sǎo ǎ. Fè ri dēnnò lée múmúr à òkúrí kpǎ, ²³yì w'á nìkyéñjé ñmón bo. Yì k'á sebe à wú dé Jǎññ n Tǎñrē (Meleke) dyē r'á byéen yēn yíkun to, k'á wú yíkun se d'á r'á lè ǎ. ²⁴Ñmēen mǎ mǎē ki saañ dēnnò à òkúrí kpǎ. À méèli bè mùmun wú yì ki máno dēnnò à ñmónké à méèli n ló fáa to, kè, yì wo la Yesu ñmón bo.» ²⁵À la máno tēññ híin, Yesu k'á wú yì se dé: «Tǐl kaarn jimiǐ, yíkun w'á tǎñrēē n kel gbukelǐ hlǎjaan pǎro bo. ²⁶Jǎññ n Mǎtǎñnmun Jiminǐ wo yanññ ín k'ani daa kwo à klē fáa to, nǎkǎñl ki dé án fǎñbēē mǎ be a?» ²⁷Fù jirēmum kwǎñ, gbǎēē mun nì púrññ ín Jǎññ n Sébēē nōnkurn mǎ, ki fē tǎññ wú yì se, ki gbǎn Musa n sébēē to, ki dēnnò búrké à tǎñrēē nōnkurn fù sébēē to. ²⁸Yi ri kǎññ ín dyeē mun mǎ, yì mùfǎn shùnjǎ à dyeē to, k'á byéen jèn ár'á kǎññ fǎññ ri bel yé. ²⁹Kè, yì k'á totǎññ fǎn à wú à se d'á wo tēññ yíkun wǎse bóló ǎ bo à nùkurǐ jwelkún ǎ. Yesu ki dé fē wǎse yì tǎñshǐ denǐ mǎ. ³⁰À mùfǎn pínēenē yì wǎse à lēē kǎr mǎ híin, k'á won-myēlǐ gbǎn ki fulóo tē Jǎññ to, k'á tyé gbǎn tē tē yì to. ³¹Fù la klè híin, yì pǎa ta tǐl ki gbǎn lǐ, yì k'á leshu, kè, ki yenē yì to. ³²À blē jir nún ki k'á wú yíi se dé: «Yesu ri kel ñmēen wǎse jēl se, ki Jǎññ n Sébēē wono gbukelǐ tǎññ wú ñmēen se gbārǐ mun ye, ñmēen byéen gbǎ ri ñmēen mǎnar árí shǎ ín be a?» ³³Fù tǐkl byéeni mǎ, yì ki dukú yì k'á seno Jerisalemu dyeē mǎ. Yì ki dēnnò à kēeln-bisháañ jir fú-byéeni n'á kǎmēēē tobramunǐ ñmónké. ³⁴Fè k'á wú dé: «Hlǎ ta, ñmēen Totón kúninēñjē, à r'á byéen yēn Simǎn to.» ³⁵Gbǎò mun nì klē yì to à jēlǐ se, fù nì k'á won-myēlǐ tyé gbǎnǐ se yì r'á hlǎ fáa mun to, à blē jir nún ki fù to dēnden. ³⁶À kēeln-bisháañ jir núnǐ bè fù gbukelǐ kel gbǎ to à kēeln-bisháañ búurǐ se, Yesu nōnkurnǐ ki bè kyelē yì tyé mǎ, k'á wú yì se dé: «Námǎgbǎl ki tēññ yíi se!» ³⁷Yàn ki yì jàē tētē, bóló ǎ bo yì n jēen mǎ dé yíi ri nǎwǎny dyàn ñmón. ³⁸Kè, Yesu k'á wú yì se dé: «À ri gbáno jà yíkun tǐl bè mǎkēñjēñ? Myén n'á jēl yíkun bè gbǎniin mǎ?» ³⁹Yíi wo mún kpeñjē nì mún nún yíin, mún tētē nì ǎ. Yíi wo mún totá yì, gbéyēen nì kpár tēññ mún se. Fè wo tēññ nǎwǎn dó se bo. ⁴⁰Fù la ló híin, k'á kpeñjē n'á nún yēn yì to. ⁴¹Yi gbǎmǎnar nì yì wonkǎññ n'á jēl yì w'á hlǎjǎ dé Yesu ǎ bo. Fù la klè híin, Yesu ki yì du dé: «Lémón dyàn n ñmón hín yíi se hún mǎ a?» ⁴²Yi ki yēēñ gbēlmun fúnkuurn dyàn tē à to, ⁴³ki fù sé kēē yì púrǎ. ⁴⁴Fù jirēmum kwǎñ, Yesu k'á wú yì se dé: «Mún nì gbukelǐ mun kel ín, nì bè tēññ yé yíkun wǎse, nì ki n se fù gbukelǐ ta dé gbǎēē mun nì púrññ ín mún gbǎ ñmel ta, mēmum nì wúnñ ín Musa n Tǎññ n'á Tǎñrēē n Sébēē n'á Jēl Sébēē mǎ, fóro fù gbǎēē ki kwo mǎyín.» ⁴⁵À la máno tēññ híin, ki tǐl ǎ yì kēñ nǎkǎñl yì ki Jǎññ n Sébēē mǎfáshu. ⁴⁶Yesu k'á wú yì se dé: «À la máno tēññ híin, à ri púrññ Jǎññ n gbukelǐ pǎwǎr sébēē mǎ dé Jǎññ n Mǎtǎñnmun Jiminǐ bè da kwoa ín, ki kúninēn lǐ jimin klómēē tyé mǎ, à kló yefyêl tyáaron lǐ. ⁴⁷Fù gbukelǐ yanññ ki kel àkun yin ǎ tǎbin kúur nōnkurn se, ki wú funkpé Jerisalemu dyeē to, nǎkǎñl yì n hlǎmǎ hlǎ se, yì ki kárē gbǎjǎal to, fù ki yì to ñmáan jir. ⁴⁸Yíkun nì fù gbǎēē fǎn ñmón kpeññ ta tēññ à nínshǐ. ⁴⁹À nen, mún Tǎ Jǎññ ǎ ri gbǎēē mun yēñgbǎn, mún bè fē búr bea yíkun se, kè yíkun kwó, yíi wo tēññ má àni dyeē mǎ fóro à jǎnǎkpár mǎ lǐ bè lotǎnbēē kyēl ǎ yíkun fléen.» ⁵⁰Fù jirēmum kwǎñ, Yesu k'án kēeln-bishēēñ jǎno fóro Betani dyeē shùn mǎ, k'á kpeññ tǎñnkúr yì fléen, ki kyon nēn yì mǎ. ⁵¹Yi mǎ

kyon nénfɔn, k'á sukúr li yì fur, ki gbòn dúno à jònòkpár mɔ.⁵² À keeln-bishéèŋê kwó, yì k'á kurkpé, yì k'á náa hlú fóro náan ta Yesu tɔŋn. Fù jirêmun kwóɔn, yì k'á seno Jerisalemu dyéè mɔ yì gbɔmɔnar sóɔ se.⁵³ Yì ri yíi tobraàn ín gbâr mun nòkɔŋl à tonyeekle-lósoɔ mɔ, yì ki Jonɔso tofêŋn.

John

Chapter 1

¹Díryóŋ funkpêê bè gbukel ñmón, fù gbukelí bè tɛŋnɛn Jonɔso wóse, fù gbukelí nònkurni bè Jonɔso.² À ri tɛŋnɛn ín díryóŋ funkpê gbâr ye Jonɔso wóse.³ Món kúur nònkurn ni búr lɛpɛn fù gbukelí se, fù to món bóló wo tɛŋnɛn fù Gbukelí wo mùmun búrɛn bo.⁴ Shi ri lè àkun mɔ, fù shíi ki tɛŋnê niyéel jimii se.⁵ Fù niyéelí ri woyéel leen butúun mɔ, butúun w'à gbɔ hláan á to bo.⁶ Jonɔso ki jɔ dyàn tɔŋ be, yì r'à fɛɛŋn ín dé Yuhana.⁷ Fù jɔɔ ri byè, ki be tɛŋn fù niyéelí nínshí, ki fù niyéelí nínshíbé kwo, nòkɔŋl jimii ki gbɔ hloja àkun fan mɔ.⁸ Yuhana ki tù niyéel ɔ ín bo, kè à ri byè, tɔŋnì mun ki niyéel ɔ, ki fù nínshíbé kwo.⁹ Fù niyéelí k'à niyéel sèbê sèbê sóɔ rɔ ín, à ri byè díryóŋ mɔ woyéel le ɔ jimii nònkurn se.¹⁰ Fù Gbukelí mún ni fɔn ín díryóŋ mɔ. À ri díryóŋ bré ín kè jimii w'à hló tɔŋnì mun ɔ à gbɔ tosyé bo.¹¹ À ri byè á fù tɔbin kúurí se, kè à fù tɔbin kúurí k'á ká se.¹² Fù n'à nònkurn mɔ, mèmun n'à gbɔ toshé, yì k'à gbɔ hloja, à ri Jonɔso dyebê mɔ tɛŋn nêl tɛ fè nònkurn to, yì ki tɛŋn Jonɔso derê.¹³ Fù derê wo kwɔŋŋn jimin kwɔŋ fáá to bo, yì kwɔŋŋ wo jimin mɔ lè gbɔ ɔ bo, à wo jen mɔ lè gbɔ ɔ bo, kè fù derê kwɔŋŋ ri tɛŋn Jonɔso mɔ lè gbɔ.¹⁴ Fù Gbukelí k'à tojir tɛŋnê jimin, ki bè jínéen ñméen tyé mɔ, ñméen k'àn lobéé ñmón, lobéé mun tɛŋnɛn árí Jonɔso se lè Dye-Jen mónbyéeni fù ri è, à bè ywárɛn jàrfye ni hlo ɔ.¹⁵ Yuhana k'à yèn nínshíbé mɔ á myel tokpár ɔ fù jɔɔ gbɔ mɔ dé: «Mún ni jɔɔ mun gbɔ lóon ín, d'à ri blaàn ín mún besé, fù jɔɔ ren, à ri nur mún to, bóló ɔ bo à fɔn wà ín, mún nyân.»¹⁶ À ri ywárɛn móni mun mɔ, ñméen byéen byéeni ki ñmón fù mɔ, fù ni jàrfye ki búr jàrfye ta.¹⁷ À tɔŋn sèbêê ri ñmónɛn Musa se ki tɛ ñméen to, kè jàrfye ni hlo ri ñmónɛn Yesu Krista se.¹⁸ Jimin dó wo Jonɔso ñmón din fifi bo. Kè, Dye-Jen mónbyéeni mun ni tɛŋnɛn Jonɔso wóse, yì bè yíi won shi, àkun mún la à mɔfáló.¹⁹ Yuhana n nínshíbé gbukelí ren. À Yawutu ñerotêê ri gbâr mun ye à fléklerêê ni Lefi buryini tɔŋe Jerisalemu dyéè mɔ tɛŋn mɔ Yuhana se, yì r'à dù dé: «Ákún ki gbò rɔ?»²⁰ À wo tàr án gbukelí mɔ bo, k'à moli à fá to yì nònkurn júnra dé: «Mún ki Krista ɔ bo dé, àkun mun ki Jonɔso n Mótɔŋmun Jimini ɔ.»²¹ Yì k'à du dé: «À la máno tɛŋn híin, ákún ki Eli ɔ la kpé b'a? Yuhana k'à wú dé: «Owo dé, mún ki Eli ɔ bo.» Yì k'à du dé: «Ákún ki la à Tɔŋrɔni ɔ kpé b'a?» K'à moli dé: «Owo.»²² À la máno tɛŋn híin, á ki tɔŋnì mun ɔ á byéen se, fù wú ñméen se nòkɔŋl n k'à sɛɛŋnli teké ñméen tɔŋ bè tɛ to. ákún se kwó ákún la ki la gbò rɔ?»²³ Yuhana k'à wú dé Tɔŋrɔn Esayi n wú jirê fáá to dé: «Mún k'à klɔŋnkúur se gbónkóklerɔni ɔ dé yíi wo n Totɔn jirêe jêêli sòlnja.»²⁴ Tɔŋrêê mun ni tɔŋ bèpɛn Yuhana se, fè ki Farisiyêeŋa ɔ ín.²⁵ À Yawutu ñerotêê k'à du dé: «À ri gbáno jà á bè jimii tyel-tofénéjaan, ákún wo Krista mún ki Jonɔso n Jimin Mótɔŋmun ɔ bo, ákún wo Eli ɔ bo, fù ni kwoa bo, ákún w'à tɔŋrɔni ɔ bo?»²⁶ Yuhana ki yì n gbukelí moli dé: «Mún ni jimii tyel-tofénéjaan nun ɔ. Jir fɔn lɛpɛn yíkun tyé mɔ, yíkun wo mùmun shi bo, fù ri mí blaàn mún besé,²⁷ mún ni fáaŋn fù n sáŋŋê mɔyɛŋl jal ɔ.»²⁸ Fù gbɔèê ri klè Betani dyéè mɔ, Jurudeni yísóɔ keel máá mɔ, Yuhana ri jimii tyel-tofénéjaan ín tíkéli mun mɔ.²⁹ Fù wóontêli mɔ Yuhana ki Yesu blakún ñmón àkun Bén se, Yuhana k'à wú dé: «Jonɔso n bɛbɛbini ren, mùmun ni jimii to gbɔjaal gbɔɔn lí.³⁰ Mún ni mùmun gbɔ lóon ín d'à ri mí blaàn mún besé, à ri nur mún to, bóló ɔ bo à ri fɔn wà ín mún nyân.³¹ Mún wo fù tɔŋnì shi ín bo. Mún ni byè jimii tyel-tofénéja ɔ nun ɔ nòkɔŋl Isirayeli buryini k'à shu.»³² Yuhana k'àn ñmón jirê gbɔèê dɛnden dé: «Mún ni Tél-Féné kyel blakún ñmón ín ki lí à jònɔ je ári yekákwoon, ki b'a twólé Yesu fléen ki tɛŋnê.³³ Fù klè kaarn gbâr yé, mún wo fù tɔŋnì shi ín bo, kè tɔŋnì mun ni mún tɔŋ bèpɛn ín jimii tyel-tofénéja ɔ nun ɔ, fù r'à ló ín dé mún bè Tél-Féné kyel blakún ñmóna, ki b'a twólé jɔ dyàn fléen, ki tɛŋnê, d'àkun ni jimii tyel-tofénéjaan Tél-Féné ɔ.³⁴ Mún k'à ñmón, n b'a wú hìn hlɔtabê mɔ dé fù jɔɔ ki Jonɔso Dye-Jeni ɔ.»³⁵ Fù wóontêli mɔ, Yuhana b'a setɛŋnɛn yé fù tíkél byéeni mɔ án keeln-bisháèŋê mɔ jir níin wóse;³⁶ ki Yesu jirékɔŋnkún ñmón, k'à wú dé: «Jonɔso n bɛbɛbini ren.»³⁷ Yuhana n keeln-bisháaŋn jir níini ki fù gbukelí ná kpeŋn ta kpé Yesu ta.³⁸ Yesu k'à besé yì, k'à ñmón yì bè kpéŋn àkun ta, ki yì du dé: «Yíkun ni myén néen?» À keeln-bisháèŋê k'à moli dé: «Rabi, ákún tɛŋn fɔŋnì ki fɛɛŋn ɔ?» (Rabi, fù k'à lóo ɔ dé Kelɔn.)³⁹ Yesu k'à wú yì se dé: «Yíi wo be, yíi b'a ñmóna.» À keeln-bisháèŋê ki dénnɔ à tɛŋn fɔŋnì ñmónké. Yì ki tɛŋnê à wóse fù lóɔ mɔ. Fù wóoní ki ye togbál gbâr ɔ ín.⁴⁰ Fù keeln-bisháaŋn jir níini mun ni Yuhana n gbukelí ná yì ki kpé Yesu ta, Simɔn Piyeri sróɔ Andere ki fè mɔ jir ɔ ín.⁴¹ Andere k'à kyèŋlɔ ɔ dénnɔ á júnkar Simɔn se, k'à wú dé: «Ñméen ni Krista ñmón.» Fù k'à ló ɔ greki jéen mɔ dé Jonɔso n Jimin mótɔŋmun.⁴² Andere ki Simɔn jàno Yesu se. Yesu ki Simɔn náa mɔ yì, k'à wú dé: «Ákún ki Jonasi dye-jen Simɔn ɔ, á yin bè nénbê dé Piyeri.» (Piyeri k'à ló ɔ dé táaŋ.)⁴³ Fù wóontêli mɔ Yesu k'à byéen mótityéŋn Galile kiyɛŋnì mɔ kóɔŋn ɔ, ki Filipu ñmón, k'à wú fù se dé: «Kpé n ta.»⁴⁴ Filipu ki Betisayida dyéè jir ɔ ín, Andere ni Piyeri n dyéè è.⁴⁵ Fù jirêmun kwóɔn, Filipu ki dénnɔ Natanayeli se, k'à wú à se dé: «Jonɔso n mótɔŋmun jimini mun gbɔ ri júnɔŋn ín, Musa n jwár sèbêê, ni Jonɔso n twóɔŋnlórêê n jwâr sèbêê mɔ, ñméen la à ñmón. Fù mun ki Isufu dye-jen Nasareti jir Yesu

ɔ.»⁴⁶Natanayeli k'à wú à se dé: «Món ɔɔn n̄món hìn ki li Nasareti a?» Filipu k'à moli dé: «Be à yi.»⁴⁷Yesu ki Natanayeli n̄meljir blakún n̄món àkun t̄ɛɛn b̄n̄i se, ki kel à gbɔ mɔ dé: «Ànī ki la Isirayeli jir s̄èb̄è s̄èb̄è s̄ɔɔ r̄en, m̄umun wo d̄ɔnbl̄i kl̄èen fifi bo.»⁴⁸Natanayeli k'à du dé: «Ákún ni gbáno mún hl̄ɔ?» Yesu k'à moli dé: «Filipu k'à f̄ɛɛn̄i n'á to gbɔ tyé mún n'ákún n̄mónɛn̄ in, á b'à bwel fin̄i t̄ɛɛn.»⁴⁹Natanayeli k'à sewú dé: «Kelɔn, ákún ki ɔɔnɔɔ Dye-Jen̄i ɔ, á b̄è Isirayeli buryini n̄ kiȳɛn̄t̄ɔn.»⁵⁰Yesu k'àn gbukeli moli dé: «Á ri fù lóon bóló ɔ bo mún n'à ló dé n̄ n'ákún n̄món à bwel fin̄i t̄ɛɛn a?, fù r'à j̄él á b̄è gbɔ h̄lɔjaàn. Á b̄è gbɔ s̄ɔɔ máè n̄mónb̄è yé m̄umun b'á d̄ɔ ɔ ànīi to.»⁵¹Yesu k'à wú dé: «Hlɔ ta, hlɔ ta, mún n'à lóon ȳikun se dé ȳi b̄è j̄ɔnɔkpár m̄ɔfl̄iɛn̄ n̄móna, Melekeè b̄è dú n'á sek̄yel Jimin Dye-Jen to.»

Chapter 2

¹Fù gbɔɛɛ kwò jirê yefyêl tyáarɔn lo, tyèl dyàn ki wúwón Kana dyeê mɔ, Galile kiyenɔn wono. Yesu kwón nɔɔ ri tɛnɛn ín. ²Yesu n'án keeln-bishéɛnɛ saan fɛnɛnɛn ín fù tyèl wúwón fɛnɛn mɔ. ³Gbâr dyàn bè lo, à tyenê ki kónnè, Yesu nɔɔ k'à wú à se dé tyen ri kónnè yì se. ⁴Kè, Yesu k'à nɔɔ n gbukelí mɔli dé: «Bi, ákún ki fù lóton ɔ mún se a? Mún fù gbârí wo lò ken bo.» ⁵Yesu nɔɔ k'à wú à tɔnɔklerê se dé: «À nì bè mùmun nɔkɔnɔl wú yí se, yí wo fù kwo.» ⁶Fù tikéli mɔ kàkrɔ blè sármun mún kpaan tɛnɛn ín, à b'à Yawutuí n tofénéja nun gbe fù. Kúnblɔ jɛ kwenɔl kúur bè yanɛn yí byéen byéeni lô to. ⁷Yesu k'à wú à tɔnɔklerê se dé: «Yí wo nun tu àni blèrê wú.» Yí ki nun ɔ yí wú fóro yí nmrɔ yɛn to. ⁸K'à wú yí se dé: «Yí ki má kwo à mɔ kyánmɔ, yí ki don à teké à le jɛrotɔn jɔɔ to.» Yí k'à nuní kwòno teké à jɔɔ to. ⁹À nuní mun n'à tojirè tyen, à le jɛrotɔn jɔɔ mùfɔn fù tyenê twónyi, à w'à lè fɔn hlò bo. Fù b'à nɔmɔnɛn, à tɔnɔklerê mun n'à nuní tɔnɛn, fè b'à lè fɔn shi. À la máno tɛn hín, fù jɔɔ k'à tyèl gbɔ kle jɔɔ fɛn, ¹⁰k'à wú à se dé: «Jimíi nɔnkurn delɛn yí bè tyen nar lúun jimíi to wà, à tyenê mùkár ye à jimíi jà, à narí ki dirè, yí ki kwóɔn à nar kaarn fù rɔ li wo síkáar ɔ. Kè, ákún k'à tyen narí jɛnè fóro kyánmɔ.» ¹¹Yesu la máno án shógbɔ tofyéé túkyɛn klè. À r'à klè Kana, Galile kiyenɔn wono, à b'án lobéé yéén án keeln-bishéɛnɛ to, fè ki Yesu gbɔɔ hlɔja. ¹²Fù jirémun kwóɔn, ki kyelno Kaperinayimu á kwón nɔɔ n'á srɔɔ jéé n'án keeln-bishéɛnɛ wóse. Kè, yí ki yefyêl waan kwo mímí. ¹³À Yawutuí n A-Be-Jirea-Fu-Ta Wúwónɔɔ shùnjà blakúni se, Yesu ki dénno Jerisalemu dyeê mɔ. ¹⁴À ri dé à tonyeekle-lóssɔɔ dishéɛnɛ mɔ gbârí mun ye, ki naál yeté, nì bébéé yeté, nì yekákwooné yeté nɔmɔn. Fù nì kpɛnɔl jɛsɛnɛl, fè bè jínéén jínénɛn án yeklemóè kàr mɔ. ¹⁵À ri máno yí nɔmɔn hín, ki yɛn ɔ sanɔwàr tityɛn, ki fù rɔ yí nɔnkurn tó li à tonyeekle-lóssɔɔ dishéɛnɛ mɔ, fù nì yí nì bébéé nì yí nì naálí è, ki yí nì yeklemóè totúr gbeè, à kpɛnɔl ki fùrè. ¹⁶Fù nì k'à wú à yekákwoon yeté se dé: «Yí w'à sukúrli àni móè rɔ húnmɔ! Yí be mún Tɔ Jɔnɔɔ n lóɔ rɔ yekle fɔn jir bo.» ¹⁷Àn keeln-bishéɛnɛ tél ki bèè à mɔ d'à ri júrɛn Jɔnɔɔ n gbukelí jwâr sébê mɔ dé: Ákún n lóɔ gbɔmɔnarí bè mún kwobê. ¹⁸À la máno tɛn hín, à Yawutu jɛroté k'à du dé: «Á ri shógbɔ tofyé fɛnɛnɔn kwò hín, mùmun b'à yen hín d'àni gbɔɔ kle jɛl tɛnɛn ákún to?» ¹⁹Yesu ki yí nì gbukelí mɔli dé: «Yí w'à tonyeekle-lóssɔɔ kéè, n b'à setwɔnna yefyêl tyáar wono.» ²⁰À Yawutu jɛroté k'à du dé: «Nótɔn kpɛnɔlkrɔ ámi kpaan (46) klè àni tonyeekle-lóssɔɔ mun twɔn fɔn, ákún bè gbáno fù setwɔnɔnè yefyêl tyáar wono?» ²¹Kè, Yesu ri tonyeekle-lóssɔɔ mun gbɔ lóon ín, fù k'àkun nɔnkurni fù gbéé rɔ. ²²Fù jirê mɔdálmun kwóɔn, à ri kúpinɛn be gbârí mun ye, àn keeln-bishéɛnɛ tél ki be à mɔ d'à ri fù ló ín, yí k'à tɔn sébê mɔ Jɔnɔɔ n gbukelí jwârmuní nì Yesu nì kel gbukelí hlɔja. ²³Yesu ri gbârí mun ye tɛnɛn Jerisalemu dyeê mɔ, A-Be-Jirea-Fu-Ta wúwónɔɔ wúwón gbâr ye, jimin tyéɛn sɔɔ k'àn klè shógbɔ tofyéé nɔmɔn kpɛn ta, yí ki gbɔ hlɔja à yin ɔ. ²⁴Kè Yesu wo yikun se gbɔ dó to á kpɛnɔnɛn ín bo, bóló ɔ bo à ri yí nɔnkurn wono mɔ gbɔ shi ín. ²⁵À se jimin má se gbɔ dɛndení, togbɔ w'à se ín bo, ákun nɔnkurni r'à shi á byéen ín jimin wono gbɔɔ ki mùmun ɔ.

Chapter 3

¹Farisiyèñ jɔ dyàn ni tɛɲnɛn ín, yì ri mùmun fɛɛɲn dé Nikodemu, fù mun ki Yawutu ɲerɔtɔn ɔ. ²Fù jɔɔ ki dɛnno Yesu se túun se, k'à wú à se dé: «Kelɔn, ɲmɛɛn n'à shi d'ákun ki Jɔnɔsɔ n' búr bɛmun kelɔn ɔ, ɲmɛɛn keɛln ɔ; bólo ɔ bo ákún ki shógbo tofyèè mun klekún nen, Jɔnɔsɔ wo tɔɲní mun wóse bo, à w'à kwo hin bo.» ³Yesu k'àn gbukelí mɔli dé: «Hlɔ ta, hlɔ ta, mún n'à lóon á se dé tɔɲní mun w'à sekwoɲ fāɲl bo, fù tɔɲní wo Jɔnɔsɔ n' fanjbéè ɲmón hin bo.» ⁴Nikodemu k'à du dé: «Jimin la gbáno á sekwoɲn á klɔjamun kwóɔn? À la á ɲánúntɔn déen á nɔ nya mɔ, k'à sekwoɲ yé b'a?» ⁵Yesu k'àn gbukelí mɔli dé: «Hlɔ ta, hlɔ ta, mún n'à lóon á se dé tɔɲní mun kwóɲ nun nì Tél-Féné fanj mɔ bo, fù tɔɲní wo dé hin Jɔnɔsɔ n' fanjbéè mɔ bo. ⁶Jiminí mun ni kwóɲ gbéyéen, fù ri teɛɲn gbéyéen. Jiminí mun ki kwóɲ Tél-Féné, fù shíi ri lè Tél-Féné se. ⁷Mún k'à lôô è á se dé yíi w'à sekwoɲ be tɛɲn ákún se yeɲntajò gbo bo. "Fóro yíi k'à sekwoɲ fāɲl" ⁸Sɔɲn ni leɛn, k'à ɲmeljír á tiyà fɔɲn, á b'à gbɛl náan, ta, á w'à le fɔɲn shi bo, á w'à kóɔɲn fɔɲn shi bo. Jiminí mun ni kwóɲɲn Tél-Féné fanj mɔ, fù saan máno teɛɲn.» ⁹Nikodemu k'à sedu yé dé: «Fù la gbáno kwo hin?» ¹⁰Yesu k'àn gbukelí mɔli dé: «Ákún mùmun ki kelɔn sɔɔ ɔ Isirayeli buryiní tyé mɔ, ákún wo fù kle fáa shi be a? ¹¹Hlɔ ta, hlɔ ta, mún n'à lóon á se dé; ɲmɛɛn ni gboɔ mun shi ɲmɛɛn ni fù lóon, ɲmɛɛn ni gboɔ mun ɲmón, ɲmɛɛn bè fù nínshíbè kleɛn. Kè, yíkun bè ɲmɛɛn fù gbukelí to á káan. ¹²Mún nì díryóɲ wono kle gboèè kel yíkun se, yíkun wo fù hlɔjaan bo. Mún mùkár ye bè jònɔkpár mɔ kle gboèè kela yíkun se, yíkun bè gbáno fù hlɔjaa? ¹³Jimin dó wo dúno dín jònɔkpár mɔ Jimin Dye-Jen kwósé bo, fù mun ni kyel li blaàn jònɔkpár mɔ. ¹⁴Musa ri fáa mun to à jal tityɛɲmuníe tɔɲnkró ín nònfléen, nan gbéè to à klɔɲnkúurí se, fóro Jimin Dye-Jen ki saan tɔɲnkúr máno nònfléen, ¹⁵nókɔɲl tɔɲní mun k'à gbo hlɔja, fù tɔɲní ki dɔ kaarn shi ɲmón. ¹⁶Fù se kwó díryóɲ jimii gbo ri Jɔnɔsɔ mɔnukwó árí shó, fóro k'à Dye-Jen mónbyéeni yeɲntèè, nókɔɲl jimini mun nɔkɔɲl k'à gbo hlɔja, fù be nínáè bo, kè ki dɔ kaarn shi ɲmón. ¹⁷À fá to kwó, Jɔnɔsɔ w'à Dye-Jení búr bè díryóɲ mɔ ki jimii kítí bo, kè à r'à búr be yì ɲɔnlee ɔ. ¹⁸Tɔní mun n'à gbo hlɔjà, fù tɔɲní n' gbo wo kítí mɔ bo. Tɔní mun n'à gbo hlɔjà bo, fù tɔɲní tɛɲnmun ɔ kítí mɔ, bólo ɔ bo à ri Jɔnɔsɔ Dye-Jen mónbyéeni gbo hlɔjà bo. ¹⁹Fù kítí ren dé, niyéel byè díryóɲ wono, kè butúun gbo ki jimii tiyà tɛɲn woyéel to, bólo ɔ bo jimii n' klegboè ri jaal. ²⁰Fù se kwó, jimini mun nɔkɔɲl gbojáal kleɛn, niyéel gbo wo fù tiyà bo, fù wo leɛn woyéel to bo, nókɔɲl àn kle gbojáali be tɛɲn woyéel to bo. ²¹Kè, jimini mun ni hlɔtabè mɔ án gbo kleɛn, fù tɔɲní ri leɛn woyéel to, nókɔɲl ki yèn d'ákun kle gboèè beɲnɛn Jɔnɔsɔ to.» ²²Fù jirɛmun kwóɔn, Yesu ki dɛnno án keɛln-bisháèɲé wóse Jude kiyɛɲní wono, ki tɛɲnè yì wóse mímí gbâr dyàn tyé mɔ, fù n'à bè jimii tyel-tofénéjaan. ²³Yuhana saan jimii tyel-tofénéjaan ín Enɔn dyeè mɔ, Salimu dyeè shùn mɔ, bólo ɔ bo nun tyéɛɲ sɔɔ ri tɛɲnɛn mímí ín; jimii don ín mímí á tyel-tofénéjakóɔɲn ɔ. ²⁴Fù r'à ɲmón Yuhana wo mɔkyé keɲn à mɔklálɔɔ mɔ bo. ²⁵Fù wono gbɔtyaɲn dyàn ki dukú Yuhana n' keɛln-bisháèɲé nì Yawutu jɔ dyàn tyé mɔ tofénébè gbo ta. ²⁶Yì ki dɛnno Yuhana se, yì k'à wú à se dé: «Kelɔn, tɔɲní mun tɛɲnɛn ákún wóse ín Jurdeni yí-sɔɔɔ keel mɔ, ákún k'à nínshíbè gbukel kel. Fù jɔɔ la fɔn jimii tyel-tofénéjaan kyáɲmɔ, jimin tyéɛɲ sɔɔ la fɔn kóɔɲn à se.» ²⁷Yuhana ki yì n' gbukelí mɔli dé: «Jɔnɔsɔ wo jimin kyéɲl bo, à wo bólo ɲmón hin bo. ²⁸Yíkun nɔnkurni r'à ná dé mún n'à ló ín dé: "mún ki Jɔnɔsɔ n' Mɔtɔɲnmun Jiminí ɔ bo, mún ni búr beɲnɛn fù nyân," yíkun nɔnkurni fù mɔshi. ²⁹À ri tɛɲnɛn árí tyèl mímíyèe ki tɔɲní mun fù rɔ, fù k'à dèè rɔ; kè à tyèl mímíyèeè dèè jirè jɔɔ mun ni líɲn à blè se, à b'à tàshɛɲ ɲɛɲnɛn à se, fù gbo r'à byéen mɔnar árí shó à dèè kel myélí núkwóɔn. Mún fù gbo mɔnarí ki saan fù kúur ɔ. À b'à mɔyínɲn. ³⁰Fóro fù ki ɲmelɔnkró ɲmón, mún ki tokyel. ³¹Jiminí mun ni kyel li blaàn nònfléen, fù ri teɛɲn món kúur nɔnkurn ɲinatyé; jimini mun ni teɛɲn ɲáan ta, fù ri teɛɲn ɲáan ta, à bè keɛln ɲáan ta mósé gbo mɔ. Jiminí mun ni kyel li blaàn jònɔkpár mɔ, fù ri teɛɲn jimii nɔnkurn ɲinatyé. ³²Fù jimini ri mùmun ɲmón ki mùmun ná, à ri fù nínshíbè kleɛn. Kè jimin dó w'àn nínshíbè gbukel ɲéen bo. ³³Jiminí mun n'àn nínshíbè gbukelí tohláan, fù r'à yeɛn hlɔtabè mɔ dé Jɔnɔsɔ ki hlɔ ɔ, ³⁴bólo ɔ bo Jɔnɔsɔ ri jimini mun búr be fù ri Jɔnɔsɔ gbukel keɛln, bólo ɔ bo Jɔnɔsɔ r'à ywárɲn Tél-Féné ɔ. ³⁵Dye-Jen gbo ri Tɔ mɔnar, ki gbo kúur nɔnkurn nén à kpeɲn. ³⁶Tɔní mun nì Dye-Jen gboɔ hlɔjà, fù ri dɔ kaarn shi ɲmón; tɔɲní mun w'à byéen hlɛɲ Dye-Jen to bo, fù wo shi ɲmóna bo. Kè Jɔnɔsɔ nìrfúnmun nì teɲnè fù fléen.»

Chapter 4

¹Yesu r'à hlò d'à Farisyèènjê r'à ná, d'àkun fɔn keeln-bisháaɲn tyeeɲ sɔɔ ɲmɔɔn ki jiré Yuhana to, àkun bè yì tyel-tofénéjaàn. ²À fá to kwó, Yesu nɔnkurni wo jimii tyel-tofénéjaàn ín bo, àn keeln-bisháaɲn k'à tyel-tofénéjatêê rɔ ín. ³Fù wono, Yesu ki li Jude kiyenɲi wono k'à seno Galile kiyenɲi mɔ. ⁴Ta, Yesu kɔɔɲnfɔn Galile kiyenɲi mɔ, Samari kiyenɲi mɔ jirêê k'à kpeɲn gbɔ ɔ ín bo. ⁵Fù la klè híin, ki dénnò loké Samari kiyenɲi dye dyàn to, yì ri mùmun féeɲn dé Sikari. Fù dyeê ri tɛɲnɛn Yakuba k'à dye Isufu to tɛ ɲáantyarí to shùn mɔ. ⁶Yakuba n tíf bè tɛɲnɛn fù tikelí mɔ. Yesu kél kyèɲn kpeɲn ta án dyewóon kéelí mɔ, ki bè ɲínéèné fù tíf kpra. Fù gbâr ye, ye kpɛɲlmun ɔ ín. ⁷Samari kiyenɲi méł dyàn ki bè nun tu. Yesu k'à wú à bií se d'à wo nun ɔ àkun kénj d'àkun k'à gbɛ. ⁸Fù r'à ɲmɔn Yesu n keeln-bisháaɲn bè dɔɲɲɛn à dyeê wono le sɔɲnkɔɔɲn ɔ. ⁹À Samari kiyenɲi méł k'à wú Yesu se dé: «À ri gbáno já, ákún mun ki Yawutu ɔ, á bè nun nyeeɲn mún se á la ɔ, mún Samari jirí è?» (Fù b'à ɲmɔɲɲɛn à Yawutuú nì Samari yini wo braàn nì gbɔ dó kwo yíse bo.) ¹⁰Yesu k'à bií n gbukelí moli dé: «Ákún bè ɲɔnɔɔ n temón shi ín, ákún b'à se nun nyeltoní shi ín, àkun mún nì nun nyela ín fù se á k'à gbɛ, ki shi mɔ tɛɲn nun tɛ á to á k'à gbɛ.» ¹¹À bií k'à wú dé: «Ñ Totɔn, sùmkɔpá wo ákún se bo, à tíf bè twáɲl, ákún bè féeɲn fù shi mɔ tɛɲn nun ɲmɔnbê? ¹²Ñméen kpàɲn Yakuba mun n'ani tíf hlɛɲ ɲméen se, àkun nɔnkurni k'à mɔ nun gbɛ, à deré n'an yimɔsé gbɔ, ákún nì sɔɔ fù to a?» ¹³Yesu k'à moli dé: «Jiminí mun nɔkɔɲl ani tíf nun laàn, nìn bè sejaa yé; ¹⁴kè, jiminí mun ki mún n tɛ nuní gbɛ, nìn bè fù jaa ká fifi bo. Mún n tɛ nuní bè tɛɲna àkun mɔ árí nun kundur fɔɲn, ki be dɔ kaarn shi tɛ.» ¹⁵À méł Samari jirí k'à wú Yesu se dé: «Ñ Totɔn, fù nuní má mɔ n kénj n k'à gbɛ, nɔkɔɲl nìn be mún ja ká bo, nɔkɔɲl n saan be be nun tu ká húnmo bo.» ¹⁶Yesu k'à wú à bií se dé: «Don á dèè fɛɲnké, á k'à sebe húnmo à wóse.» ¹⁷À bií ki Yesu n gbukelí moli dé: «Dè wo n se bo.» Yesu k'à wú à bií se dé: «Hlɔ r'à se à lôô rɔ dè w'a se bo. ¹⁸Fù bóló ɔ bo jen jir kwɛɲl á gbòn jiré á lu ɔ, á ri ɲínɛɲɲɛn mùmun se mano, fù wo saan á dè ɔ bo. Fù se kwó, á ri hlɔ lô.» ¹⁹À bií k'à wú Yesu se dé: «Ñ Totɔn, mún ni la à hlò d'à ki tɔɲrɔn ɔ. ²⁰Ñméen fù kpàèɲê fɔn án ɲɔnɔɔ tonyeeɲn ín ani káálí fléen, yíkun Yawutuú b'à lóon dé ɲɔnɔɔ tonyeeɲl fɔɲn ki Jerisalemu ɔ be a?» ²¹Yesu k'à wú à se dé: «Bi, mún n lóo fù ri hloja, ye dyàn bè fɛá, ɲméen Tɔ ɲɔnɔɔ wo tonyela ani káálí fléen bo, à wo tonyela Jerisalemu dyeê mɔ bo. ²²Yíkun Samari yini è, yíkun ni ɲɔnɔɔ tonyeeɲn, yíkun wo ɲɔnɔɔ shi bo, ɲméen Yawutuú è, ɲméen bè ɲɔnɔɔ tonyeeɲn, ɲméen bè ɲɔnɔɔ shi. Fù bóló ɔ bo ɲɔnlɛ ri lɛɛn ɲméen Yawutuú se. ²³Kè, ye dyàn bè fɛá, fù yeè nɔnkurni fyémun ɔ, à tonyeeɲl klerɔn sèbê sèbê sòèè bè ɲméen Tɔ ɲɔnɔɔ tonyela Tél-Féné fan mɔ, hlɔtabê mɔ, bóló ɔ bo ɲméen Tɔ ɲɔnɔɔ ri fù tonyeeɲl klerèè kúur mún ɲéen. ²⁴ɲɔnɔɔ ki Tél-Féné ɔ, (nwɔɔn) mèmun n'à tonyeeɲn, fóro fè k'à tonyel Tél-Féné fan mɔ, hlɔtabê mɔ.» ²⁵À bií k'à wú Yesu se dé: «Mún n'a shi dé ɲɔnɔɔ n Jimin Mɔtɔɲnmuní blaàn, yì ri mùmun féeɲn dé Krista. À mùkâr ye byè, à b'à gbɔèè nɔnkurn wúa ɲméen se.» ²⁶Yesu k'à wú à bií se dé: «Mún k'àkun mún kelkún nen á wóse.» ²⁷Yesu bè kel gbɔ to yé à bií wóse àn keeln-bisháaɲn k'i bè lòè. Yesu k'à bií wóse kelkúní ki tɛɲnè yì se yeɲntajò gbɔ. Kè, yì mɔ dó w'a du niryɛɲn ɲmɔn d'à ri myén nyeeɲn à bií se bo? Fù nì kwoa bo d'à ri gbáno já à bè keeln à bií wóse? ²⁸À Samari méł k'án nun tu blèè ɲɛn ta à tíf kpra, ki dénnò ani gbɔɔ tokelké jimii se à dye wono dé: ²⁹«Yíi wo be ɲɔ dyàn yì iin! Á ri mún n klè gbɔèè hlò, k'à nɔnkurn tokel, ɲɔnɔɔ n Jimin Mɔtɔɲnmuní ɔ bo kè?» ³⁰Jimii ki li à dyeê wono, yì ki dénnò Yesu besé. ³¹Fù gbâr ye à keeln-bisháaɲn ri Yesu tonyeeɲn ín, yì b'à lóon dé: «Kelɔn le di!» ³²Kè, Yesu k'à wú yì se dé: «Le dyàn fɔn mún se le fù, yíkun wo fù mun shi bo.» ³³À keeln-bisháaɲn k'i kyáɲmɔ yíi du kúnmo dé: «Dyàn bè le tɛɲn à to bo kè?» ³⁴Yesu k'à wú yì se dé: «Tɔnì mun nì mún tɔɲ bèɲɛn, mún n lemóní ki fù tiyàgbɔ klèè rɔ, fù nì n k'àn klegbɔ kwo mɔyín. ³⁵Yíkun wo tel mɔ à lóon dé kúnmo bè tityéɲna fwɔɲn yor jirémun kwɔɔn be a? Fù wono, mún n'à lóon yíkun se, dé yíi w'a ɲmel tɔɲnkúr yíi ki le kwo à klɔɲê mɔ, à kúnmoèè lòmun ɔ. ³⁶Tɔnì mun n'à kúnmo tityéɲn, fù r'à klo ɲmɔɔn. À r'à kúnmo biní mun tobraàn fù ki jimii ɔ dɔ kaarn shi ɲmɔn núkwɔɔn, nɔkɔɲl à kúnmo nɔkwotóní n'à kúnmo tityéɲntóní ki tɛɲn yíse gbɔmɔnarbê mɔ. ³⁷Fù wono, telí mun nì lóon dé: "Jir má ri kúnmo nukwoòn, jir má k'à tityéɲn," fù ki hlɔ ɔ. ³⁸Mún nì yíkun tɔɲno klɔɲɔ mun mɔ kúnmo tityéɲn ɔ, yíkun wo fù klɔɲɔ mɔ félkwòɲɛn bo. Jir máè ri fù féli kwòɲɛn, yíkun nì fè ki tɔɲn ɲmɔn fù fan mɔ.» ³⁹À bií n nínshíbé gbukelí núkwɔɔn, Samari dyeê jir tyeeɲ sɔɔ ki Yesu gbɔɔ hloja. À ri mùmun lóon ín dé: «À ri mún n klè gbɔèè hlò, k'à nɔnkurn tokel.» ⁴⁰Samari dyeê jimii ri Yesu fònonò loké gbârí mun ye à to, yì k'à tonyel d'à wo tɛɲn yíkun wóse, ki fù tosé, ki máno tɛɲnè yì wóse yefyél níin wono. ⁴¹Fù kwóse jimin tyeeɲ sɔɔ máè ki Yesu gbɔɔ hloja yé, àn kel gbukelí núkwɔɔn. ⁴²À jimii k'à wú à bií se dé: «Ákún n lôô byéen w'a jél ɲméen ki Yesu gbɔ hloja bo, bóló ɔ bo ɲméen nɔnkurni r'àn gbukelí ná à yeɲn to. ɲméen ki saan à shu d'àkun ki la díryɔɲ jimii Nɔnletóní tétê ɔ.» ⁴³Fù yefyél níin jirémun kwɔɔn Yesu ki li Sikari dyeê mɔ, ki Galile kiyenɲi wono kɔɔɲn ɲél ja; ⁴⁴Ta àkun nɔnkurni r'à wúɲɛn ín dé: "Tɔɲrɔn dó wo jaàn ja fá ɲɔn mɔ án kiyɛɲn mɔ bo." ⁴⁵Kè à mùfɔn dénnò loké án kiyɛɲn wono Galile híin, fù jimii k'à hlú, hlúu fá ɲɔn mɔ, bóló ɔ bo yíkun nɔnkurni r'àn Jerisalemu dyeê mɔ klè gbɔèè ɲmɔn á ɲáa ɔ, A-Be-Jirea-Fu-Ta Wúwɔɔɲɔ wúwɔɲ fɔɲn mɔ. Fù bóló ɔ bo yíkun saan dɔɲɲɛn ín fù wúwɔɔɲɔ wúwɔɲ fɔɲn. ⁴⁶À ri lò Galile kiyenɲi wono, ki dénnò Kana dyeê mɔ à ri nun ɔ tyɛɲ jir ín dyeê mun mɔ. Kaperinayimu dyeê fan ɲɔ dyàn nì tɛɲnɛn ín, à dye-jen bè láan. ⁴⁷Fù fan ɲɔ k'à ná kpeɲn ta

dé Yesu ri lè Jude kiyenñi wono k'á seno loké Galile. À fan jɔɔ ki dénno Yesu se, k'à tonyel d'à wo kyel be Kaperinayimu, ki be àkun dye-jenì kpélnja, bóló ɔ bo à ri klóo kpen ta.⁴⁸ Yesu k'à wú à jɔɔ se dé: «Yíkun nì gbo tofye nì shógbɔè nmón bo, yíkun wo gbo hlɔjaàn kpé la bo?»⁴⁹ À fan jɔɔ k'à mɔli dé: «Ní Totɔn, kyelno à dyeè mɔ mún dyeè klóoò n'á to gbo tyé.»⁵⁰ Yesu k'à wú à se dé: «Don, á dye-jenì mí kpélnjànèn.» Fù fan jɔɔ ki Yesu ò kel gbukelí hlɔja, ki dénno.⁵¹ À jɔɔ k'à sekyelkɔɔn nɛl jàmun ɔ ín à dye wono, à tɔnklérèè k'à kàrmɔkír, yì k'à wú à se d'à dyeè ri kpélnjàè.⁵² À fan jɔɔ k'à tɔnklérèè du à dyeè kpélnjà gbàrí gbo ɔ, fè k'à wú à se dé: «Dír, núkur ye tàshíin gbàr ye, à láanjà r'à búrnèn.»⁵³ À jɔɔnì tɔɔ k'à shu dé fù gbàr byéeni to dé Yesu r'à wúnèn àkun se dé: «Don, á dye-jenì mí kpélnjànèn.» Fù wono, àkun n'án jiminbéè nònkurn ki Yesu gbo hlɔja.⁵⁴ Yesu ri fù shógbɔ tofye níintónì klè yé Galile kiyenñi wono Jude kiyenñi mɔ lì bèmun kwóon.

Chapter 5

¹Fù jirèmun kwóon, à Yawutuù ò wúwóon dyàn ki tɛn Jerisalemu dyè mɔ, Yesu ki dúno mími. ²Jerisalemu dyè dèe yéeni jèni se, à bɛbɛ dèe yéeni blè se nun-mwɔn bɔn sóo dyàn ni tɛnnɛn ín, yì b'à fɛɛn ébúrú jéen mɔ dé Betisada. Fù nun-mwɔn kpra dàn mɔn kwenl bɛ tɛnnɛn. ³Fù dàè kɔn lánrɔn tyéén sóo bɛ shín shínjɛn: À kyaâr gbo, à kpanlbyéentê gbo, à mòròkòè gbo. [Yì b'à nuní mokiní kpeɛnleèn. ⁴Fù bólo ɔ bo mèlèkè dyàn ni bɛ ni bɛ kyel dyàno, à nun-mwɔn bɔn sóo mɔ, ki b'à nuní mokin. Jiminí mun nɔkɔnl kyènl ki kyel hin tɛn à nuní mɔ, à mokinmun kwóon, láanà mun nɔkɔnl fù jiminí to ín, fù ri kóonjɛn.] ⁵Fù tíkélí mɔ lánrɔn ɔ dyàn ni tɛnnɛn ín, fù ɔɔ ò láanà k'à jáa bɛ nɔtɔn kufú àmi kpreen (38) òmɔn. ⁶Yesu k'à shínjɛn òmɔn, k'à shu d'ani ɔɔ ò láanà mɔdálmun ɔ à mɔ, k'à du dé: «Á r'à se á ki kpélnja a? ɔɔ!» ⁷Á lánrɔn ɔɔ k'à moli dé: «N' Totɔn, dó wo fɔn mún se, fù ki mún gbɔn búr à nun-mwɔn mɔ, à nuní mokin gbâr ye bo. Mún ki n' toká joel fɔn, jir má jòmun ɔ mún jɛ.» ⁸Yesu k'à wú à se dé: «Dukú, á k'à shínmóní gbɔn, á ki kél.» ⁹Á ɔɔ ki kpélnjàè fù tíkél byéeni mɔ, k'à shínmóní gbɔn, ki jo kéel to. ¹⁰Fù yefyèl k'à yawutuù ò tarwɔ rɔ ín. À Yawutu jɛrotèè k'à wú à kpélnjànɛn ɔɔ se dé: «Na ki tarwɔ ɔ, jɛl wo tɛn á to, á k'à shínmóní gbɔn bo.» ¹¹Kè, à ɔɔ k'à wú yì se dé: «ɔɔ mun ni mún kpélnjànɛn fù r'à ló dé n' wo n' shínmóní gbɔn dé n' ki kél.» ¹²Yì k'à du dé: «Gbò k'à ló tɔnɔn ɔ d'á w'á shínmóní gbɔn d'á ki kél?» ¹³Kè, à lánrɔn ɔɔ w'á kpélnjànɛn ɔɔ shúnɛn ín bo; fù bólo ɔ bo Yesu r'á yen lɔnɛn ín fù tíkél jùmɔ mɔ. ¹⁴Fù jirèmun kwóon, Yesu ki dɛnno à ɔɔ òmɔnké à tonyeekle-lósoo dishéjê mɔ, k'à wú à se dé: «Á la kyámɔ kpélnjàè, bɛ gbɔjaal kwo ká bo dé! Nari mun ni jaar láan to, nɔkɔnl fù b'à òmɔn bo.» ¹⁵Á lánrɔn ɔɔ ki dɛnno à wúké à Yawutu jɛrotèè se dé Yesu mún k'àkun kpélnja ɔɔ rɔ. ¹⁶Fù mún n'à jél à Yawutu jɛrotèè ki jo Yesu to fá jéen to, bólo ɔ bo à ri fù gbɔɔ klè tarwo yefyèl ta. ¹⁷Kè, Yesu ki yì ò gbukélí moli dé: «Mún Tɔ Jɔnsoo r'á klegbo klèen tòmd-tomɔ, mún saan fɔn fù to.» ¹⁸Fù mún n'à jél à Yawutu jɛrotèè k'à sɛbè ɔ Yesu to fá jéen yé à kɔ ɔ, bólo núkwóon ɔ bo, à r'à lóon d'àkun Tɔ ki Jɔnsoo ɔ, à bɛ saan á byéen shaan Jɔnsoo to, fù takeel mɔ à bɛ saan á tarwɔ yefyèl gbo mɔjɛmɛl. ¹⁹Yesu ki yì ò gbukélí moli dé: «Hlo ta, hlo ta, mún n'à lóon yíkun se dé Dye-Jen wo bólo kwo hin á byéen, à wo mùmun kle fɔn òmɔn Tɔ se bo. Tɔ ri gbɔɔ mun nɔkɔnl klèen, Dye-Jen saan fù byéeni klèen máno fá byéen. ²⁰Fù bólo ɔ bo Dye-Jen gbo ki Tɔ mɔnarí se, à r'án kle gbo kúur nɔkɔnl fáyeen à to. Tɔ bɛ klegbo mǎe yena Dye-Jen to yé, mùmun bɛ nur àniù to, nɔkɔnl yíkun won ki kóonjɛn. ²¹Fù wono, Tɔ ri fáa mun to jimin klóméè jineen, k'à kwo yì ki tɛn á lè ɔ, fù fá byéeni to Dye-Jen ni jimin klóméè jineen yì ki tɛn á lè ɔ, à r'à se mèmun ki tɛn á lè ɔ. ²²Tɔ Jɔnsoo wo jimin dó kítín bo, kè à r'à kítí kár gbɔèè nɔnkurn tɛn Dye-Jen to, ²³nɔkɔnl jimiù ri fáa mun to Tɔ jɛflɛjɛn, yì ki máno Dye-Jen jɛflɛjɛn. Jiminí mun wo Dye-Jen jɛflɛjɛn bo, fù jiminí saan Dye-Jen tɔn bɛ Tɔ jɛflɛjɛn bo. ²⁴Hlo ta, hlo ta, mún n'à lóon yíkun se dé jiminí mun ki mún ò gbukélí toná, ki mún tɔn bɛ tɔnɔn gbo hloja, fù ri dɔ kaarn shi òmɔnɛn; à wo déa kítí mɔ bo. Fù jiminí ri lè kún mɔ, ki tɛn shi mɔ. ²⁵Hlo ta, hlo ta, mún n'à lóon yíkun se, dé ye dyàn bɛ fɛa, fù yeè nɔnkurni fyèmun ɔ. Jimin klóméè bɛ Jɔnsoo Dye-Jen kel myel náa, mèmun n'à kel myelí ná fɛ bɛ tɛna á lè ɔ. ²⁶Tɔ nɔnkurni mun ki shi fin ɔ, fù fá byéeni to, Tɔ ri shi tɛ Dye-Jen to. Dye-Jen nɔnkurni ki saan tɛn shi fin. ²⁷Tɔ ri fanbè tɛn Dye-Jen to kítí káar ɔ, bólo ɔ bo jimin Dye-Jen* ɔ. ²⁸Yì b'à jél mún ò lóo fù ri ki tɛn yíkun se yɛntajò gbo bo, bólo ɔ bo gbâr dyàn bɛ loa, jimin klóméè mun ni tɛnnɛn á òkùr mɔ, fɛ b'à myel náa, ²⁹yì ki li á òkùr mɔ. Mèmun ni gbɔnɔn kwònnɛn, fɛ bɛ jinenana, yì ki tɛn á shi mɔ. Mèmun ni gbɔjaal kwònnɛn, fɛ bɛ jinenana, yì ki kítí. ³⁰Mún wo bólo kwo hin á byéen fù loo rɔ bo, mún ni kítí káarn ni yan Jɔnsoo se ná fù ri to. Mún ni kítí káarn à fá to, bólo ɔ bo mún wo n' tiyàgbɔ klèen bo, n' tɔn bɛ tɔnɔn tiyàgbɔ kwó kè. ³¹Mún ni n' byéen gbo tokèlɛn, fù bɛ tɛna hlo gbukel yíkun se bo. ³²Jir má ri mún gbo tokèlɛn, mún n'à shi d'à ri nínshibéè mun klèen mún gbo tokelí wono, fù k'à hlo rɔ. ³³Yíkun ni jimiù tɔnno Yuhana se, k'à hlo gbo mɔ nínshibé gbukel kel. ³⁴Mún kwó, jimin dó ò nínshibé gbukel kelí togbo wo mún se bo, kè mún n'ani gbɔèè lóon nɔkɔnl yíkun jɔn ki li. ³⁵Yuhana ki woyéel-brémón ɔ ín, ki woyéel búr, yíkun kwó, yíkun n'à se ín yì ki gbɔmɔnarbè kwo gbâr tɔn tyé mɔ fù woyéelí to. ³⁶Kè, gbɔèè mun ni wúnɛn mún gbo mɔ, mún ò klegboèè r'à yènnɛn d'à ri sóo Yuhana ò ló fù ri to: mún Tɔ ri klegboèè mun kwò mɔyín gbo wúnɛn mún se, mún ni fɛ mun klèen, fù klegboèè r'à yèen dé mún Tɔ Jɔnsoo ri mún tɔnnɛn. ³⁷Mún Tɔ Jɔnsoo mun ni mún tɔn bènnɛn, fù nɔnkurni ri nínshibé gbukel kel mún gbo mɔ. Yíkun w'à kel myel toná din bo, yíkun w'à jáa mɔ òmɔn din bo. ³⁸Àn kel gbukélí wo jínéen fɔn òmɔn yíkun nìryɛn ta bo, bólo ɔ bo yíkun w'àn tɔn bɛ tɔnɔn gbo hloja bo. ³⁹Yíkun ni Jɔnsoo ò gbukélí jwârmuní tityènn keel jɔn sóo à Sébèè mɔ, bólo ɔ bo yíkun n'à se yì ki dɔ kaarn shi òmɔn fù wono, fù gbukélí jwârmuní bɛ mún gbo dèndɛnnɛn. ⁴⁰Fù n'á nɔnkurn wono, yíkun w'à se yì ki kpé mún ta nɔkɔnl yì ki dɔ kaarn shi òmɔn bo! ⁴¹Mún wo jimiù ò jɛflɛjɛn jéen bo. ⁴²Kè, mún ni yíkun shi: Jɔnsoo gbɔmɔnarí wo tɛnnɛn yíkun se yì nìryɛn ta bo. ⁴³Mún ni bènnɛn mún Tɔ Jɔnsoo yin ɔ, yíkun wo mún gbo toshé bo. Jir má ni blaàn á byéen yin ɔ, yíkun bɛ fù gbo toséa. ⁴⁴Yíkun bɛ gbáno mún gbo hlojabè? Yíkun b'à se yíkun byéen byéeni ki yì jɛfléè òmɔn yì se, ta jɛfléè mun ni lèen Jɔnsoo byéen ni byéeni se, yíkun wo fù jéen bo. ⁴⁵Yì b'à búr á òmel mɔ dé mún bɛ yíkun nea mún Tɔ Jɔnsoo se bo dé! Yíkun nɛtɔn bɛ tɛna Musa, yíkun n'à kpeɛnjànɛn fù mun to. ⁴⁶Yíkun ki Musa gbo hloja kwó ín, yíkun ni saan mún gbo hlojaa ín, bólo ɔ bo Musa ri

mún gbɔ dèndèní nwár sébê mɔ. ⁴⁷Kè, yíkun w'à sébêê mɔ Musa n nwár gbɔèê hlojaàn bo, yíkun bè gbáno mún n kɛl gbukɛèlì hlojabê?»

Chapter 6

¹Fù jirêmun kwóon, Yesu ki dénno Galile nunkârbrê-sóó keel máá mɔ, yì ri mùmun féeɲn dé Tiberiyadi nunkârbrê-sóó. ²Jùmô kèl sóo dyàn ki dukú kpé Yesu ta, bóló ɔ bo yì r'án shógbo tofyeêê ñmónɲèn láanrê kpélnjafon. ³Yesu k'à káali dúno án keeln-bisháênjê wóse, yì ki dénno jínéenké mími. ⁴Fù b'à ñmónɲèn à Yawutuĩ ñ A-Be-Jirea-Fu-Ta wúwóonjò shùnjàmun. ⁵Yesu k'à náa jɛn, ki jùmô tyéeɲ sóo blakún ñmón ákun tɛɲn fɔɲn, k'à wú Filipu se dé: «Ñméen bè lemón sɔɲn fù ñmónbê féeɲn, nókɔɲl à jimiĩ ki le ñmón di?» ⁶Yesu ri fù lóon ín nókɔɲl k'à búr Filipu tɔɲn, ta, à r'án kle fù ri shi ín. ⁷Filipu k'àn gbukeli moli dé: «À ta kpɛɲl tɔɲnbín* kpíníinkúur ɔ (200) sɔɲn won-myél kwó, fù wo bóló nukwó hìn yì byéen byeení to bo. ⁸Simón Piyeri sróo Andere mun k'àn keeln-bisháan má ɔ, fù k'à wú à se dé: ⁹«Jɔon dyàn fɔn won-myél kur món kweɲl ni yéeɲn món níin b'à se; fù ri myén nukwó hìn àni jimin tyéeɲ sóo to?» ¹⁰Yesu k'à wú dé: «Yíi w'à wú à jimiĩ se dé yì wo jínéen.» Fù tíkeli mɔ sheɲn tyéeɲ sóo ri tɛɲnɛn ín. Fù kpɛɲn ta yì ki jínéen jínéenè. À jùmô mɔ à jé ki ble-kweɲl ɔ ín. ¹¹Yesu k'à won-myél kuurí gbòn, ki fulóo tɛ Jɔonso to, ki lú à jimiĩ to, ki saan máno à yéeɲjê gbɔjir. À jir byéen byeení nókɔɲl k'à fù nin fɔɲn ñmón á tiyá fá to. ¹²À jimiĩ ywár kpɛɲn ta, Yesu k'à wú án keeln-bisháênjê se dé: «Yíi w'à won-myél fùnkúrn búur tɛɲnméêê kúr nókɔɲl bóló be níin bo.» ¹³Yi k'à won-myél fùnkúrn búur tɛɲnméêê kúr kà jɛ fú-níin, à jimiĩ ywármun kwóon. ¹⁴À jimiĩ ki fù shógbo tofyeêê ñmón kpɛɲn ta à wú dé: «Hlɔ ta, tɔɲrɔní mun bla gbɔ ri lóon díryóɲ mɔ, fù k'àni jɔó rɔ.» ¹⁵Yesu r'à hlɔ dé yì b'àkun jabê fan ta, yì k'à nɔ kiyɛɲntɔn jir, k'à sukúr li yì fur k'à káali sejà dúno tɛɲnkúnè á byéen mími. ¹⁶Ye joel yeɲn se Yesu ñ keeln-bisháênjê ki kyelno à nun kârbrê-sóó kpɛɲ, ¹⁷yì ki dé kúrn dyàn mɔ, yì k'à ñmeljir Kaperenayimu dyeê bèn se. Fù gbâr ye wóon bwármun ɔ ín Yesu wo bè lò keɲn yì to bo. ¹⁸Sɔɲn tokpâr sóo dyàn ki fé, à nuní ki bán. ¹⁹Yi mùfɔn kilometiri món kweɲl kúur tú à nuní ta, yì ki dyàn kélkún ñmón à nuní ta, à b'à sukúr blaàn à kúrní to, yàn k'à keeln-bisháênjê jàè. ²⁰Kè Yesu k'à wú yì se dé: «Yíi bè yàntú bo, mún ɔ.» ²¹Yi r'à se yì k'à gbòn ín à kúrní mɔ. Kè náa tofíi tokyê tyé mɔ, yì k'à byéen ñmónè à nun kwon yeɲn ta, yì kóɔɲn fɔɲn mɔ. ²²Fù wóontéli mɔ, jùmô mun ni tɛɲn ta à nun kârbrê-sóó keel máá mɔ, fè r'à hlɔ ín dé kúrn món byéen tɛɲnɛn má ín, fù tíkeli mɔ fù ye joel yeɲn se. Yi b'à shi dé Yesu wo déɲn án keeln-bisháênjê wóse yì kóɲnfɔn à mɔ bo. Kè à keeln-bisháênjê byéen ɔ má ín. ²³Kè gbâr dyàn tyé mɔ, Yi Totɔn ni fúlóo tɛ Jɔonso to ki won-myél lú jimiĩ to tíkeli mun mɔ ín yì k'à kun, kúrn máè ki li Tiberiyadi dyeê mɔ, fè ki bè lo fù tíkeli to shùn mɔ. ²⁴À jimiĩ mùfɔn à hlɔ dé Yesu n'án keeln-bisháênjê mɔ dó wo tɛɲnɛn ká mími bo, yìkun nònkurni ki dé à kúurí mɔ Yesu bɛɲɲéenkóɲn ɔ Kaperinayimu dyeê mɔ. ²⁵Yi ki dénno à ñmónké Kaperinayimu keeli mɔ, yì k'à du dé: «Ñméen Totɔn, ákún ni byé féeɲn gbâr ye húnmo?» ²⁶Yesu ki yì ñ gbukeli moli dé: «Mún n'à lóon yìkun se hlɔ ta, hlɔ ta dé yìkun wo mún bɛɲɲéen mún ñ gbɔ tofyeê ñ yèn fù ri núkwóon bo, kè yìkun ni mún bɛɲɲéen bóló ɔ bo yìkun ni le di ywár. ²⁷Lemóní mun ni kóɲnè, yíi bè klewɔkwo fù ñmón núkwóon bo, yíi wo klewɔkwo kóɲn kaarn lemón núkwóon, fù mun ni dɔ kaarn shi tɛn. Fù tetɔn ki jimin Dye-Jen ɔ, bóló ɔ bo à Tɔ Jɔonso r'à byéen tofye jɛɲɲèn ákun to.» ²⁸Yi k'à du dé: «Ñméen ni yanɲèn ñ ki myén kwo, nókɔɲl ñ ki Jɔonso klegbɔè kwo?» ²⁹Yesu ki yì ñ gbukeli moli dé: «Jɔonso klegbɔ kleê k'àn tɔɲ bè tɔɲn gbo hlɔja gbɔɔ rɔ.» ³⁰Yi k'à wú à se dé: «Á ri shógbo tofye féeɲntɔn kwo hìn, ñméen k'à ñmón, ñ ki kwóon ákún gbɔ hlɔja? Ákún ñ kle fù ri ki myén ɔ?» ³¹Ñméen kpàɛɲjê ri mane* di à klɔɲnkúurí se, à ri júrɲèn Jɔonso ñ sɛbêê mɔ fáa mun to dé: Á ri jònkɔpár mɔ lè lemón tɛ yì to. ³²Yesu k'à wú yì se dé: «Mún n'à lóon yìkun se hlɔ ta, hlɔ ta d'à jònkɔpár mɔ lè lemóní ki Musa ñ tɛ ɔ yìkun to bo, kè mún Tɔ Jɔonso r'à lemón sɛbê sɛbê sóó mún tɛn yìkun to ki li jònkɔpár mɔ, ³³fù se kwó Jɔonso ri lemón mun tɛn, fù k'à jònkɔpár mɔ li be tɔɲn ɔ, mùmun ni dɔ kaarn shi tɛn jimiĩ to..» ³⁴Yi k'à wú à se dé: «Ñméen Totɔn, fù lemóní tɛ ñméen to tòmo-tomɔ.» ³⁵Yesu k'à wú yì se dé: «Mún mún ki fù lemóní ɔ, mùmun ni fù shi tɛn. Tɔn mún ki kpé mún ta, kló kèkè bè fù tɔɲn jaa ká bo. Tɔn mún ki mún gbɔɔ hlɔja, nín saan bè fù tɔɲn jaa ká fífi bo. ³⁶Kè mún n'à ló yìkun se ín, dé yìkun ni mún ñmónɲèn, ta yìkun wo mún gbɔɔ hlɔjaàn bo. ³⁷Mún Tɔ Jɔonso ri jimiĩ mun tɛn mún to, yì bè kpéa mún ta, mùmun ki kpé mún ta, ñ bè fù tó búra denbur se fífi bo. ³⁸Fù bóló ɔ bo mún ni kyel li blaàn jònkɔpár mɔ mún nònkurni tiyágbɔ kle núkwóon bo, kè mún ni kyel li bèɲn jònkɔpár mɔ mún tɔɲ bè tɔɲn tiyágbɔ kle núkwóon. ³⁹Àniĩ ki mún tɔɲ bè tɔɲn tiyágbɔ ren: à ri jimiĩ mun tɛn mún to, dé mún b'à jél fè mɔ dó be níin bo, kè, mún ki yì klɔɲnɛn à dɔkóɲn-yefyéli* ta. ⁴⁰Fù wono, mún Tɔ Jɔonso tiyágbɔ ki tɔɲn mun nókɔɲl Jɔonso Dye-Jení ñmón à b'à gbɔ hlɔjaàn, fù ri dɔ kaarn shi ñmónɲèn. Ñ bè fù tɔɲn klɔɲnɛn à dɔkóɲn-yefyéli ta.» ⁴¹Fù jirêmun kwóon, à Yawutuĩ k'à yeɲn kòɲnɔn kwóɲn kúnmo Yesu gbɔ mɔ, bóló ɔ bo à fɔn à lóon ín d'àkun k'à jònkɔpár mɔ li bè lemóní ɔ. ⁴²Yi k'à wú dé: «Àniĩ ki Isufu dye-jen Yesu ɔ be a? Ñméen ni jɔó mun tɔ shi, ñ b'à nɔ shi. Myén núkwóon à la à lóon dé: "Mún ni kyel li blaàn jònkɔpár mɔ?" » ⁴³Yesu ki yì ñ gbukeli moli dé: «Yíi b'à yeɲn kòɲnɔn kwóɲn yíi to bo. ⁴⁴Jimin dó wo kpé hìn mún ta, à wo mún Tɔ Jɔonso ki fù tɔɲn gbâr sukúr bè ɔ mún to bo, fù mun ni mún tɔɲ bèɲn, mún bè fù tɔɲn klɔɲnɛn à dɔkóɲn-yefyéli ta. ⁴⁵À ri júrɲèn à tɔɲrê ñ jwâr sɛbêê mɔ dé: Jɔonso bè yì nònkurn keelna. Fù wono, jiminí mun nókɔɲl ki mún Tɔ Jɔonso ñ gbukeli toná, k'àn lóo fù ri tosé, fù jiminí ri kpéen mún ta. ⁴⁶Jimin dó w'à náa búr dín mún Tɔ Jɔonso to bo, à se li bè tɔɲn byéen kwó kè, fù tɔɲn

mùn la á jáa búrpèn à to. ⁴⁷Hlɔ ta, hlɔ ta mún n'à lóon yíkun se dé tɔɔnɔ́ mun ni gbɔ hlɔjaàn, fù tɔɔnɔ́ ri dɔ kaarn shi ɔmɔ́ɔn. ⁴⁸Mún ki lemón ɔ, mùmun ni dɔ kaarn shi tɛn jimiì to. ⁴⁹Yíkun kpàèɛ ri mane di dé klɔɔnkúur se, fù n'à nònkurn wono yi ki kú kùè. ⁵⁰Lemóni mun nen, mùmun ni kyel li blaàn jònòkpár mɔ, tɔɔnɔ́ mun ni fù di, fù tɔɔnɔ́ wo kúa fifi bo. ⁵¹Mún ki shi mɔ tɛɔn lemón ɔ, mùmun ni kyel li be jònòkpár mɔ. Tɔnɔ́ mun ni fù lemóni di, fù tɔɔnɔ́ bè tɛɔna á shi mɔ tòmmò-tommò. Mún bè lemóni mun tebè yíkun to, fù ki mún gbéyéeni ɔ. Mún bè n' gbéyéeni tebè, nòkɔɔl díryɔɔn jimiì ki tɛɔn dɔ kaarn shi mɔ.» ⁵²Yesu ki fù gbukeli keli se, à Yawutuù ki dukú yi se gbɔtyaayn ɔ dé: «Àni jɔ́ bè gbáno á gbéyéeni tebè ɔmɛen to lemón fáà to ɔmɛen k'à di?» ⁵³Yesu k'à wú yi se dé: «Mún n'à lóon yíkun se hlɔ ta, hlɔ ta, dé yíkun wo Jimin Dye-Jeni gbéyéeni di lemón fáà to bo, yíkun w'à tɔɔɔ yè bo, yíkun wo dɔ kaarn shi ɔmɔ́ɔn hin fifi bo. ⁵⁴Tɔnɔ́ mun ki mún gbéyéeni di, ki mún tɔɔɔ gbɛ, fù ri dɔ kaarn shi ɔmɔ́ɔn, mún bè fù tɔɔnɔ́ klɔɔninen à dɔkɔɔɔn-yefyèli ta. ⁵⁵Fù se kwó mún gbéyéeni ki lemón sèbè sèbè sɔɔ ɔ, mún tɔɔɔ bè lamón sèbè sèbè sɔɔ. ⁵⁶Tɔnɔ́ mun ni mún gbéyéeni di, ki mún tɔɔɔ gbɛ, fù tɔɔnɔ́ ri tɛɔnɔ́ mún mɔ, mún bè tɛɔnɔ́ fù tɔɔnɔ́ mɔ. ⁵⁷Mún Tɔ Jɔnɔsɔ́ mun ni mún tɔɔ bèɔnɔ́, fù ki shi fin ɔ fáà mun to, mún ki saay máno shi fin ɔ àkun faɔ mɔ. Tɔnɔ́ mun ki mún gbéyéeni di fù tɔɔnɔ́ saay bè tɛɔna á shi mɔ mún faɔ mɔ. ⁵⁸Lemóni mun nen, à ri kyel li be jònòkpár mɔ. À wo tɛɔnɔ́ yíkun kpàèɛ n' di fù ri fáà to bo; fè ri kú kùè. Tɔnɔ́ mun k'àni lemóni di, fù bè tɛɔna dɔ kaarn shi mɔ tòmmò-tommò.» ⁵⁹Yesu ri tɛɔnɔ́ in Kaperinayimu tonyeelkle-lóɔ mɔ, k'àni gbukeeli ɔ jimiì keeln. ⁶⁰Yesu n' keeln-bisháèɛ r'àni gbukeeli ná híin, fè mɔ jir tyéɛn sɔɔ k'à wú d'àni gbukeeli ri jaar tɛɔndéè, dé gbò r'à kpeɔɔna hin àni gbukeeli nònkurn to? ⁶¹Yesu k'àn keeln-bisháèɛ n' yeɔn kòɔnɔ́ kwóɔn gbukeli hlɔ se àkun gbɔ mɔ, k'à wú yi se dé: «Àni gbukeeli ri yíkun ɔmel mɔ nínáè a?» ⁶²Yíkun ni la jimin Dye-Jen sedúkɔɔnkún ɔmɔ́ɔn kwó in híin, kyèɔl ye à li bè tɔɔnɔ́ mɔ, yíkun ni myén kwɔa in? ⁶³Tél-Féné mún ni fù shi tɛn jimin to, fù kaarn mɔ jimin wo bóló júkwoɔn bo. Mún ni gbukeeli mun kel yíkun se, fè ri lè Tél-Féné se, ki shi tɛ jimiì to. ⁶⁴À fá to kwó jimin máè fɔn yíkun tyé mɔ, fè mun wo gbɔ hlɔjaàn bo.» À fá to kwó, ki gbòn à funkpée gbàr ye, Yesu r'à gbɔ hlɔja kaarn tée hlɔ, fù ni tɔɔnɔ́ mun b'à já néna kpeɔn mɔ. ⁶⁵Ki saay àni gbukeeli kel dé: «Fù mún n'à jél mún k'à wú yíkun se dé jimin dɔ wo kpé hin mún ta, mún Tɔ Jɔnɔsɔ́ wo mún tɔɔnimɔ bla jèl tɛ mùmun to bo.» ⁶⁶Ki gbòn fù wóonɔ́ to, àn keeln-bisháayn tyéɛn sɔɔ k'à se à besé, yi wo kpé ká à ta bo. ⁶⁷Fù la klè híin, Yesu k'à wú à keeln-bisháayn jir fú-níinɔ́ se dé: «Yíkun híin, yíkun saay á sekɔɔɔn besé a?» ⁶⁸Simɔn Piyeri k'àn gbukeli mɔli dé: «N' Totɔn, ɔmɛen bè kɔɔɔn gbò se? Dɔ kaarn shi ɔmɔ́ɔn gbukeli mún ni ɔmɔ́ɔn ákún se. ⁶⁹ɔmɛen k'à hlɔja, ɔmɛen k'à shu d'ákún ki Krista ɔ, Jɔnɔsɔ́ n' tɔɔ bè jimin Tofénéè è.» ⁷⁰Yesu k'à wú yi se dé: «Mún mún ni yíkun jir fú-níinɔ́ mɔtɔɔɔnɔ́n be a? Fù n'à nònkurn mɔ, yíkun mɔ jir byéen ki Sutana n' jir ɔ.» ⁷¹Yesu ri Simɔn Isikariyoti dye-jen Juda mún gbólóon in, àn keeln-bisháayn jir fú-níinɔ́ mɔ jiri è. Fù bóló ɔ bo àkun k'à já néntɔnɔ́ ɔ kpeɔn mɔ.

Chapter 7

¹Fù jirèmun kwóon, Yesu ki Galile kiyenñi mɔ kél, bóló ɔ bo à wo kéel besé Jude kiyenñi mɔ ká in bo. Fù bóló ɔ bo à Yawutu nerotéè r'à tofá jéén in ki kwo. ²Fù gbâr ye, à Yawutuù ò sèl kpée wúwóonjò ri shùnjàpèn in. ³Yesu sróèè k'à wú à se dé: «Yesu, á sukúr li húnmo, á ki don Jude kiyenñi mɔ, nɔkónl ákún fù keeln-bisháènjè ki saanj ákún ò klegbòèè kle fɔn òmón. ⁴Tóni mun n'à se ki shu, fù tɔnjí w'an gbɔ kleèn toyá mɔ bo. Ákún k'ani gbɔèè kle fáá mun nen, à kwo kpèn sóɔ, á k'à byéen yèn díryónj to.» ⁵Fù b'à òmónnjèn Yesu sróèè nònkurni w'à gbɔ hlɔjápèn bo. ⁶Yesu k'à wú fè se dé: «Mún fù gbârí wo lò keɛn bo, kè yíkun se kwó, gbâr kúur nɔkónl jɔn má. ⁷Yíkun gbɔndée wo tɛɛn hìn díryónj jimii to bo. Mún gbɔndée mún la díryónj jimii to, bóló ɔ bo mún ni yì ò kle gbɔjáálí lóon yì jínra hlɔtabè mɔ. ⁸Yíkun wo don à wúwóonjò wúwónj fɔnjí mɔ, mún wo bè kóonj wà bo. Fù bóló ɔ bo mún fù gbârí wo lò keɛn bo.» ⁹Yesu ki fù gbukelí kel jirèmun kwóon, ki tɛɛnè Galile kiyenñi mɔ. ¹⁰Yesu sró jeèè mùfɔn dénnò à wúwóonjò wúwónj fɔnjí mɔ, ákun nònkurni ki saanj bè dénnò. Kè, à wo dòn jimii jínra bo, à ri dénnò nátoyá mɔ. ¹¹À Yawutu nerotéè ri Yesu bɛnjéén in à wúwóonjò wúwónj fɔnjí mɔ, yì ki dukwo dé: «À ri mí fɛɛnj?» ¹²À jùmɔ́ tyé mɔ yɛɛn kóonj kel gbukel tyéɛn sóɔ ri tɛɛnnèn in Yesu gbɔ mɔ. Fù bóló ɔ bo máè r'à lóon in dé jimin jɔn ɔ. Kè, máè ɔ dé owo, fù rɔ bo, jimii kpanlɔmɔkeɛn ɔ. ¹³Fù n'à nònkurn mɔ, à Yawutu nerotéè yànbè se dó wo kel in à gbɔ mɔ kpèn sóɔ bo. ¹⁴À wúwóonjò tyé mɔ jiré kpeɛn ta, Yesu ki dé à tonyeekle-lósoɔ dishéɛ mɔ, à bè jimii keeln. ¹⁵À Yawutuù won ki kóonj, yì b'à lóon dé: «À ri gbáno tɛɛn à bè gbɔ shi à wo keelnkwònjèn bo?» ¹⁶Yesu ki yì ò gbukelí moli dé: «Mún ni keelní mun ɔ jimii keeln, à wo lɛɛn mún mɔ bo, mún tónj bè Tóni mɔ lè ɔ. ¹⁷Tóni mun n'à se ki Jɔnɔso tɔyágbɔ kwo, fù tɔnjí b'à shua dé mún k'à jimii keelnkúní nì lɛɛn Jɔnɔso mɔ, fù nì kwoa bo mún ò kel gbukeelí nì lɛɛn mún nònkurni mɔ. ¹⁸Tóni mun n'à byéen tokeeln fù tɔnjí r'à yin jéén, kè tɔnjí mun n'à tónj bè tɔnjí yin jéén àn lobéè ki shu, fù ki hlɔtatɔn ɔ, gbɔ sheɛnlmun bóló wo tɛɛnnèn fù wono bo. ¹⁹Musa mún n'à tónj sɛbèè mún tɛɛn yíkun to be a? Yíkun mɔ dó w'à kpeɛnjápèn fù to bo, myén núkwóon yíkun b'à jéén yì ki mún kwo?» ²⁰À jùmɔ́ k'à moli dé: «Yesu, á ki tyéɛntɔn ɔ. Gbò fɔn à jéén k'ákún kwo?» ²¹Yesu k'à wú yì se dé: «Mún ni gbɔ món byéen klè, fù ki yíkun nònkurn wonkóonj. ²²Musa r'à kpákwóonhleɛn tónj jínéɛn yíkun se, kè à wo funkpéɛn ákun ta bo. À ri funkpé lè bɛɛn yíkun kpáɛnjè se, à ta à tarwo yefyélí ta kwó yíkun bè jen-bisháènj kpákwóonhleɛn. ²³Yíkun nì jen-bisháènj kpákwóonhleɛn à tarwo yefyélí ta, nɔkónl Musa ò tónj be kútúré bo, myén n'à jél yíkun b'à nírífúun mún to dé mún ni jir má kur nònkurn kpélnj à tarwo yefyélí ta? ²⁴Yì be náa ò òmón ɔ kítíkár bo, kè yì wo kítíkár hlɔtabè mɔ.» ²⁵Jerisalemu dyeè jimin máè r'à lóon in dé: «Yì ri jɔ́ mun jéén kɔ ɔ in, fù mún nen be a? ²⁶À nen, à bè keeln à jùmɔ́ jínra dó wo bóló lóon bo! Nméén ò faènjè r'à shi dé, Jɔnɔso ò jimin mɔtɔnjnmuní tètè ɔ má a? ²⁷Ta, à nì Jɔnɔso ò jimin mɔtɔnjnmuní kwó, fù mùkár ye bè bea, dó bè fù lè bla fɔnj shua bo. Kè, àni jɔ́ kwó nméén nì fù lè fɔnj shi.» ²⁸Fù gbâr ye Yesu bè jimii keeln gbɔ to yé à tonyeekle-lósoɔ dishéɛ mɔ, ki kel á myel tokpâr ɔ dé: «Yíkun ò jéén mɔ dé yíkun nì mún shi, yì bè mún lè fɔnj shi! Ta, fù n'à nònkurn mɔ, mún blaá ki mún mɔ lè gbɔ ɔ bo, kè mún tónj bè tɔnjí ki hlɔtatɔn ɔ, yíkun wo fù tɔnjí shi bo. ²⁹Mún kwó, mún ni la ò tónj bè tɔnjí shi, bóló ɔ bo mún ni lè bɛɛn ákun tɔnjmɔ, ákun bè mún tɔnjnè.» ³⁰Fù núkwóon yì bè Yesu jéén ja ɔ, kè jimin dó w'à kpeɛn tá hìn tɛɛn à to bo, bóló ɔ bo ákun ò gbârí wo lò keɛn in bo. ³¹Fù n'à nònkurn mɔ jimin tyéɛn sóɔ k'à gbɔ hlɔj à jùmɔ́ tyé mɔ, yì k'à wú dé: «Jɔnɔso ò jimin mɔtɔnjnmuní nì byè, ákun ò kle shógboɔ bè sóteɛna àni jɔ́ fù ri to bo kè?» ³²À Farisyèènj k'à jimii ò yɛɛn kóonj kel gbukeelí ná Yesu gbɔ mɔ. Fù núkwóon à Farisyèènj n'à flékleré nmelèè ki fɛɛnkléré búrno Yesu jakóonj ɔ. ³³Yesu k'à wú dé: «Mún bè tɛɛnbè yíkun wóse kyáaɛne yé, ò ki kwóon don ò tónj bè tɔnjí se. ³⁴Yì bè mún bɛn jénbè, kè yì bè mún òmóna bo. Mún bè tɛɛna bɛnì mun se yíkun wo don hìn mímí bo.» ³⁵À Yawutuù ri yì duèn in dé: «Ákun bè kóonj fɛɛnj, nméén w'ákon òmón hìn tíkélí mun mɔ bo? Yawutuù mun ni dénnò dóse, yì ki jínéén jínéén mlinj à Geresi yini tyé mɔ, à bè kóonj fè besé, à bè fù Geresi yini keeln a? ³⁶À r'an gbukelí mun kel dé nméén b'ákon bɛn jénbè, kè nméén b'ákon òmóna bo. Ákun bè tɛɛna bɛnì mun se dé nméén wo don hìn mímí bo. Fù gbukelí ki myén lô ɔ?» ³⁷À wúwóonjò totónj lɔ, fù mun k'à wúwóonjò yefyél sóɔ ɔ, Yesu ki dukú lí, ki kel á myel tokpâr ɔ dé: «Nin nì tɔnjí mun to, fù tɔnjí wo be á gbe mún se. ³⁸Tóni mun ki mún gbɔ́ hlɔja, fù tɔnjí bè tɛɛna árí yísóɔ nun kùndur fɔnj, mùmun bè fwoòn, nunì mun nì shi tɛɛn jimin to, à tónj sɛbèè mɔ gbukelí ò lò fáá to.» ³⁹Fù gbukelí kelkúni ki Tél-Féné gbukel kelkún ɔ in Yesu se, mùmun bè tebè jimii to, mèmun nì b'ákon gbɔ́ hlɔja. Tél-Féné wo tɛ keɛn jimii to in bo, bóló ɔ bo Yesu wo nmelɔnkrɔ òmón keɛn wà àn lobéè mɔ in bo. ⁴⁰À jùmɔ́ r'ani gbukelí ná híin, máè k'à wú d'ani jɔ́ k'à tɔnjnì tètè ɔ. ⁴¹Máè k'à wú d'ani jɔ́ ki Jɔnɔso ò jimin mɔtɔnjnmuní ɔ. Máè ɔ dé Jɔnɔso ò jimin mɔtɔnjnmuní ri lè hìn Galile a? ⁴²À wo júrɛn à tónj sɛbèè mɔ in dé: Jɔnɔso ò jimin mɔtɔnjnmuní bè tɛɛna Dawuda kpanlɔtosɛɛn mɔ jir, ki li Betelehemu dyeè mɔ, Dawuda ri tɛɛnnèn dyeè mun mɔ in be a? ⁴³Fù la à jél à jimii myéélí ki tɛɛnè á dɔ ɔ yì to Yesu gbɔ mɔ. ⁴⁴Yì tyé mɔ jimin máè r'à se in ki ja, kè dó w'à kpeɛn tá à to bo. ⁴⁵À fɛɛnklérèè mun ni dénnò in Yesu jakóonj ɔ, fè k'à seno à Farisyèènj n'à flékleré nmelèè se, fè ki yì du dé: «À ri gbáno jà yì w'à jà bè bo?» ⁴⁶À fɛɛnklérèè k'à moli dé: «Jimin dó w'ani gbukelí kúur kel din bo.» ⁴⁷À Farisyèènj ki yì sedu yé dé: «À saanj yíkun kpanlɔmɔkeɛn a? ⁴⁸Nméén nmelèè mɔ jir, fù nì kwoa bo à

Farisyêênê mɔ jir r'à gbɔ hlɔjɔ a? ⁴⁹Kɛ, àni jùmɔɔ w'à tɔŋn gbukɛlɛ hlɔ bo, fù r'à jél yì ki gbɔ hlɔja, jimin to bál kléméé ɔ!» ⁵⁰Nikodemu mun dénno Yesu se ín, àkun mun k'à farisyêênê mɔ jir ɔ ín, àkun k'à wú yì se dé: ⁵¹«Nméen n tɔŋn gbukɛlɛ nwármuní n yèn fáá se, nméen ni yanŋèn n ki jimin kɛŋ, à wo dù àn klè fù ri ki hlɔ be a?» ⁵²Yì k'àn gbukɛlɛ mɔlɛ à se dé: «Ákún saan leèn Galile a? Á tɛŋlén yì nɔn sɔɔ, á b'à nmóna tɔŋrɔn dó wo leèn Galile kiyenɛ mɔ bo. ⁵³[Fù jirɛmun kwóɔn, yì byéen byéeni nɔkɔŋl k'à bur jir, yì k'à sádi kóɔŋn nɛl ja.

Chapter 8

¹Yesu ki dénno Olifiye tímón fiñ káali fléen. ²Fù wóontêlfi mɔ lée mómúr k'á seno yé à tonyeelkle-lósóɔ dishénjê mɔ. À jimiif nònkurn sukúr byèè se à to, ki jínéénè, ki jo yì keeln gbɔ to. ³Fù la klè híin, à tɔɔn kelèè n'á Farisyèènjê ki mël dyàn já bè lí à jùmɔɔ tyé mɔ, yì ri mùmun japèn in nyènkèlfɔn, ⁴yì k'á wú Yesu se dé: «Nméén Totɔn, àni mël ri já nyènkèlfɔn. ⁵Musa r'á júrjèn à tɔɔn sèbèè mɔ nméen se d'ani mèlfi kúur nin kwo timin ɔ. Ákún se kwó híin? Ákún ni gbáno à wúa? ⁶Yì ri fù lóon in à tɔɔnle gbɔ núkwɔɔn, nɔkɔɔl yì k'á ne hìn tɔɔn. Kè, Yesu k'á nmel tútɔwòn, ki jo á kpɛɔnbín ɔ jáan mɔɔnwáar to. ⁷À tɔɔn kelèè n'á Farisyèènjê ki Yesu dù tɔɔndè se, k'á nmel tɔɔnkúr, k'á wú yì se dé: «Yíkun tyé mɔ jimin nì fɔn, mùmun wo gbɔjáal kwò din bo, fù kyènl w'á nìn!» ⁸Yesu k'á nmel setútɔwònè, ki jo á kpɛɔnbín ɔ à jáan sɔmɔnwáar to. ⁹Yì ri fù gbukelí ná gbári mun ye, yì ki dénno byéen byéen ɔ ki gbòn yì mɔ klòrè to, ki dénno búrké yì besé bisháènjê to, yì nònkurn k'á sukúr li. Yesu ki tɔɔnjè á byéen, fù nì yì ri mëlfi mun já bè lí. ¹⁰Fù la klè híin, Yesu k'á nmel setɔɔnkúr k'á mëlfi du dé: «Bi, ákún netèè we? Jimin dó w'ákún kpɛɔnè kpé bo kè?» ¹¹À mëlfi k'á mɔli dé: «Dó ɔ bo mún Totɔn.» Yesu k'á wú à se dé: «Mún wo saan ákún kɛɔna bo. Don, kè be la gbɔjáalkwo ká bo dè!» ¹²Yesu ki gbukelí má yèn yé à jimiif to dé: «Mún ki niyéel ɔ díryɔɔn mɔ, niyéelfi mun nì shi tɔɔn jimiif to, tɔɔnfi mun nì kpé mún ta, fù tɔɔnfi wo kéla butúun mɔ bo. Kè à bè tɔɔna woyéel to.» ¹³Fù kwɔsè à Farisyèènjê k'á wú à se dé: «Ákún n'á byéen gbɔ tokeèln, fù bè tɔɔna hɔ gbukelí nméen se bo.» ¹⁴Yesu ki yì nì gbukelí mɔli dé: «Mún ta la saan nì byéen gbɔ tokel, mún nì lóo fù ri ki hɔ ɔ. Fù bóló ɔ bo mún nì nì lí bla fɔɔn shi, nì bè nì kɔɔɔn fɔɔn shi. Kè yíkun kwó, yíkun wo mún lí bla fɔɔn shi bo, yí wo mún kɔɔɔn fɔɔn shi bo. ¹⁵Yíkun nì kítíkáarn jimin nì kítíkáar mɔ. Mún kwó, mún wo jimin dóon kítíin bo. ¹⁶Mún ta la saan tɔɔn kítíkárɔn, mún nì kár kítíi bè kára hɔ jáa ta. Fù bóló ɔ bo mún wo nì byéen bo, kè mún Tɔɔ mún nì mún búr bènjèn, fù ri mún wóse. ¹⁷Yíkun nì tɔɔn sèbèè mɔ à ri júrjèn dé jir nún nì nínshibé gbukelí nì tɔɔn fá byéen fù k'á hɔɔ rɔ. ¹⁸Mún nì nì byéen gbɔ tokeèln yíkun se, mún Tɔɔ mún nì mún tɔɔn bènjèn, fù ki mún nínshí ɔ.» ¹⁹À jimiif k'á du dé: «Ákún Tɔɔ we la?» Yesu k'á mɔli dé: «Yíkun wo mún shi bo, yí wo mún Tɔɔ shi bo. Yíkun nì mún shi in, yíkun nì mún Tɔɔ shua in.» ²⁰Yesu r'ani gbukeelí keèln in à tonyeelkle-lósóɔ dishénjê mɔ, à b'á jimiif keeln gbɔ to à kpɛɔntabrée bré dɔɔ blè se. Dó w'á kpɛɔn tá à to bo, fù bóló ɔ bo ákun fù gbári wo lò kɛɔn in bo. ²¹Yesu ki saan à wú yé yì se dé: «Mún bè kɔɔɔn, yíkun bè mún bèn jéna. Yí bè kúa án gbɔjáal-kleè mɔ. Mún bè dona tíkélfi mun mɔ, yíkun bè don hìn tɔɔna mímí nì mɔ bo.» ²²À Yawutuif k'á lóo kúnmo yí se dé: «À bè dénno á byéen kwokɔɔɔn la dàà?, bóló ɔ bo à r'á ló d'ákun bè dona tíkélfi mun mɔ, dé nméen bè don hìn tɔɔna mímí nì mɔ bo.» ²³Yesu k'á Yawutuif nì gbukelí mɔli yì se dé: «Yíkun k'á jáantyarí ta jimiif ɔ, mún bè jònkɔpár mɔ lí bè jimin. Yíkun ki díryɔɔn jimiif ɔ, mún wo díryɔɔn jimin ɔ bo. ²⁴Fù r'á jél mún k'á wú yíkun se dé yíkun bè kúbè án gbɔjáal-kleè mɔ; bóló ɔ bo yíkun nì "Mún ki Mún" gbɔɔ hɔɔja bo, yí bè kúbè án gbɔjáal mɔ. ²⁵Yì k'á du dé: «Ákún ki gbò rɔ?» Yesu ki yì nì gbukelí mɔli dé: «Mún ki tɔɔnfi mun ɔ, mún nì mùmun ló yíkun se in ki gbòn à funkpè gbár ye mún ki fù rɔ. ²⁶Gbɔ tyeènj sɔɔ ri fɔn mún se nì k'á wú yíkun se in, fù nì nì ki kítíkár yíkun gbɔ mɔ, kè mún tɔɔn bè tɔɔnfi fù ri k'á hɔɔ rɔ. Mún nì mùmun ná ákun se mún nì fù mún lóon jimiif se díryɔɔn mɔ.» ²⁷À jimiif w'á hɔ dé Yesu w'á Tɔ Jɔɔɔɔɔ gbɔ keèln in bo. ²⁸Fù wono, Yesu k'á wú yì se dé: «Yíkun mùkár ye bè jimin Dye-Jen tɔɔnkúrɔ, yíkun b'á shua dé Mún ki Mún ɔ. Fù nì yíkun b'á shua dé mún wo gbɔ dó kleèn ki lí mún mɔ bo. Kè, mún Tɔ Jɔɔɔɔɔ ri mún keelnjèn mùmun ɔ mún nì fù mún lóon. ²⁹Mún Tɔ Jɔɔɔɔɔ mun nì mún tɔɔn bènjèn, ákun nì tɔɔnjèn mún wóse, à wo mún jélnjèn nì byéen bo, bóló ɔ bo mún nì gbɔèè mun kleèn tòmd-tomɔ, fè ri kleèn à tiyà fáa to.» ³⁰Yesu nì gbukelí kelkúní se máno, jimin tyeènj sɔɔ k'á gbɔ hɔɔja. ³¹Fù la klè híin, à Yawutuif mun n'á gbɔ hɔɔja, k'á wú fè se dé: «Yíkun n'á kpɛɔnjaan mún nì kel gbukelí to, yíkun bè tɔɔna mún nì keeln-bisháènj hɔɔtabè mɔ. ³²Yíkun bè hɔ shua, hɔ ki yíkun toburè.» ³³Yì k'án gbukelí mɔli dé: «Nméén ki Brayima kpanltosèènj ɔ, nméen wo fwɔɔnbé kwò din dó se bo. À ri gbáno já ákún b'á lóon dé nméen bè toburá?» ³⁴Yesu ki yì nì gbukelí mɔli dé: «Hɔ ta, hɔ ta mún n'á lóon yíkun se dé tɔɔnfi mun nɔkɔɔl ki gbɔjáal kwo, fù tɔɔnfi ri tɔɔn gbɔjáal nì fwɔɔn. ³⁵Ta, fwɔɔn wo tɔɔnjèn tòmd-tomɔ den mɔ jir bo, kè à totɔn jɔɔ dye-jení ki den mɔ jir ɔ tòmd-tomɔ. ³⁶Fù se kwó, Jɔɔɔɔɔ Dye-Jení nì yíkun toburè, yíkun nì tɔɔnjè jimin tobrémun sèbè sèbèè è. ³⁷Mún n'á shi dé yíkun ki Brayima kpanltosèènj ɔ, kè, fù n'á nònkurn mɔ, yíkun b'á se yí ki mún kwo, bóló ɔ bo mún nì gbukelí wo jínéén fɔɔn nmónjèn yíkun mɔ bo. ³⁸Mún nì mùmun nmón mún Tɔ Jɔɔɔɔɔ se, mún nì fù mún lóon yíkun se. Yíkun híin, yíkun nì mùmun ná yí to se, yíkun nì fù mún kleèn.» ³⁹À Yawutuif ki Yesu nì gbukelí mɔli dé: «Nméén tɔɔ ki Brayima ɔ.» Yesu k'á wú yì se dé: «Yíkun tɔ nì Brayima kwó in, yíkun nì Brayima nì kle gbɔ kwoa in. ⁴⁰Kè, kyánmo la, yíkun n'á se, yí ki mún kwo, mún mun nì hɔ gbukelí ná Jɔɔɔɔ se, nì k'á wú yíkun se. Brayima la fù kúur klè in bo dé! ⁴¹Yíkun n'á tɔɔ klegbɔèè kleèn.» Yì ki fù gbukelí mɔli dé: «Nméén ki nyènkèl derè 'ɔ bo. Tɔ mún byéen tɔɔnjèn nméen se, fù ki Jɔɔɔɔɔ ɔ.» ⁴²Yesu k'á wú yì se dé: «Jɔɔɔɔɔ nì yíkun Tɔ kwó in, mún gbɔ ri yíkun mɔnukwóa in, bóló ɔ bo mún nì lɔjèn ákun Jɔɔɔɔɔ mɔ nì ki be. Mún byèè wo lɔjèn mún nònkurn mɔ bo, kè ákun Jɔɔɔɔɔ mún nì mún tɔɔn bènjèn. ⁴³À la gbáno já yíkun wo mún nì kel gbukelí mɔfáhlɔɔn bo? ⁴⁴Fù bóló ɔ bo yíkun wo gbɔlónáan bo. Yíkun tɔ ki Sutana mún ɔ. Yíkun n'á se yí ki fù tiyà gbɔ kwo, fù mun ki yíkun tɔɔ rɔ, ki gbòn díryɔɔn bré funkpè gbár ye jimin krɔ ki fù

ñ klewɔ ɔ. À w'án gbɔ dó klɛ̀n hɔ ta bo, bóló ɔ bo hɔ w'ákun mɔ bo. À mùkâr ye bè kɛɛɛn lóon, à r'án kɛɛɛn
 wúun nì yan á nònkurni shɔn to, bóló ɔ bo àkun ki kɛɛɛnlórɔn ɔ. À bè kɛɛɛn tɔ.⁴⁵ Mún kwó, mún ki hɔ lórɔn ɔ, fù
 r'à jél yíkun wo mún gbɔ hɔjaàn bo. ⁴⁶Yíkun mɔ gbɔ r'à kpeɛɛnbɛn byéen tɔɛnkúr hìn, k'à wú dé mún ni gbɔjáal
 klè? ⁴⁷Fù wono, mún nì hɔ lóon, à ri gbáno já yíkun wo mún gbɔ hɔjaàn bo? Tɔnì mun ki Jɔnɔsɔ ñ jimin ɔ, fù ri
 Jɔnɔsɔ ñ gbukelí tonáan. Yíkun wo Jɔnɔsɔ gbukelí tonáan bo, bóló ɔ bo yíkun ki Jɔnɔsɔ ñ jimi ɔ bo.»⁴⁸ À Yawutuì k'à
 wú dé: «Nméen nargbɔ ɔ ñ k'à wú d'á ki Samari jir* ɔ, fù n'á bè tyéɛɛntɔn.» ⁴⁹Yesu k'à moli dé: «Tyéɛɛn wo jòɛn
 mún mɔ bo, kè mún ni ñ Tɔ Jɔnɔsɔ jɛflɛɛn, yíkun b'á káɛn mún jɛflɛɛn ɔ.»⁵⁰ Mún wo jɛflɛɛ jéen ñ k'à jɛn ñ
 byéen ta bo. Àkun n'à jéen mún se, àkun bè kítikáarn. ⁵¹Hɔ ta, hɔ ta, mún n'à lóon yíkun se dé tɔɛnì mun k'à
 kpeɛɛnja mún ñ kel gbukelí to, kùn bè loa à tɔɛn fifi bo. ⁵²À Yawutuì k'à wú dé: «Nméen la kyánmɔ à hɔ dé tyéɛɛn
 jòɛn ákún mɔ. Nméen kpàɛn Brayima ri kúè, à tɔɛrêè ki saɛn kú kúè. Ákún ɔ dé tɔɛnì mun k'à kpeɛɛnja ákún ñ
 kel gbukelí to, dé kún bè loa fù tɔɛn fifi bo. ⁵³Brayima mun ni kúè, ákún ni nur fù to a? À tɔɛrêè saɛn kú kúè, ákún
 ni la á byéen ɔ myén jirɛn?»⁵⁴ Yesu k'à moli dé: «Mún nì jɛflɛɛ jéen nì jɛn ñ byéen ta, fù jɛflɛɛ ki bólóon ɔ bo.
 Tɔnì mun nì jɛflɛɛ nì jéen jɛn mún ta, fù ki mún Tɔ Jɔnɔsɔ rɔ. Yíkun n'à lóon dé mùmun ki yíkun ñ Jɔnɔsɔ ɔ.
⁵⁵Yíkun w'à shi bo, mún ni la à shi. Mún n'à ló dé ñ w'à shi bo, mún bè tɛɛna yíkun kúur kɛɛɛnlórɔn. Kè, mún ni la
 à shi, ñ bè ñ kpeɛɛnjàɛn àn gbukelí to. ⁵⁶Brayima gbɔmɔnar se, àkun ñ jéen mɔ d'ákun bè mún yeé ñmóna, k'à
 ñmón, à gbɔ k'à byéen mɔnukwó.»⁵⁷ À Yawutuì k'à wú à se dé: «Ákún wo nòtɔɛn kúrfú (50) ñmón kɛɛn wà bo,
 ákún ɔ d'ákún ni Brayima ñmón á jàa ɔ a?»⁵⁸ Yesu ki yì ñ gbukelí moli dé: «Hɔ ta, hɔ ta mún n'à lóon yíkun se dé:
 "Brayima kwɔɛɛɔ n'á to gbɔ tyé díryɔn wono, Mún ki mún ɔ má ín".»⁵⁹ Fù núkwɔn, yì ki timi tɔɛn à lɛɛ ɔ, kè k'à
 yá li à tonyɛklɛ-lóssɔɔ mɔ yì fur.

Chapter 9

¹Yesu k'á jiréfɔn kyar dyàn ɲmón, mùmun ni kwòɲɲèn kyarbé mɔ. ²Àn keeln-bisháɛɲɛ k'à du dé: «Kelɔn, à jɔɔ n'á kwòɲmɔɛɛ mɔ gbò ri gbojáal klè fù k'à jél ki kwɔɲ kyarbé mɔ?» ³Yesu ki yì n' gbukelì mɔli dé: «À jɔɔ n' klè gbojáal núkwɔɔn ɔ bo, à wo saan à kwòɲmɔɛɛ n' klè gbojáal núkwɔɔn ɔ bo. Kè, à ri kwòɲ máno nɔkɔɲl jɔɔɔ n' klegbɔɛɛ ki yèn à se kle gbɔɛɛ wono. ⁴Fóro ɲméen ki mún tɔɲ bè tɔɲnì n' klewɔɔ kwo ye bè tɛɲɲèn yé, bólo ɔ bo wóon bùr blaàn, wóon bwàrmun kwɔɔn klewɔ wo kwona jimin dó se bo. ⁵Mún tɛɲɲènì wono díryɔɲ mɔ, mún ki niyéel ɔ díryɔɲ jimiì se.» ⁶Yesu ki fù gbukelì kel jirémun kwɔɔn, k'á kpiyáan bùr náan ta, ki fù kpiyáanà rɔ bà mɔɲàn, ki fù rɔ à kyarbé mɔ kwòɲ jɔɔ náɛɛ todé. ⁷K'à wú à se dé: «Don Silowe nun-mwɔnì ta, á k'á náaa mɔwú à nunì ɔ.» (Silowe k'à ló ɔ dé tɔɲɔn.) À ri dénnò loké mímí, k'á náaa mɔwú. À mùfɔn á sebè lo, ki ɲmɔɔn kwo. ⁸À jínénshítèè nì jimiì mun n'á shi ín dé nyeeleklerɔn ɔ, fè ki jo à lóo to dé: «À kyar jɔɔ mun be nì jínéen ín ki món nyel, àniì ki fù jɔɔ rɔ be a?» ⁹Máè ɔ d'àkun ɔ. Máè ɔ d'àkun ɔ bo kè, d'á la fɔn àkun lè. À kyarbé mɔ kwòɲ jɔɔ k'á wú d'àkun nònkurni ɔ. ¹⁰À jimiì k'á du dé: «À la máno tɛɲn híin, ákún náèè la gbáno á tofli, á ki ɲmɔɔn kwo?» ¹¹À kyar jɔɔ k'á mɔli dé: «Yì ri jɔɔ mun fèɛɲn dé Yesu. Fù jɔɔ ri bà ɔ mún náèè todyél, k'á wú mún se dé n' wo don Silowe, dé n' ki n' náaa mɔwú à nunì ɔ. Mún ki dénnò, n' ki n' náaa mɔwú, n' ki ɲmɔɔn kwo.» ¹²À jimiì k'á du dé: «Fù jɔɔ we?» Ki yì n' gbukelì mɔli dé: «N' fá shi bo.» ¹³À jimiì k'á kyarbé mɔ kwòɲ jɔɔ jàno à Farisyèɛɲɛ se. ¹⁴Ta Yesu ri yefyèli mun ta bà ɔ à kyar jɔɔ náèè todyél, à náèè k'á tofliè ki ɲmɔɔn kwo fù ki tarwɔ ɔ ín. ¹⁵Fù ɲmɔn ɔ, à Farisyèɛɲɛ ki saan á fù du kwo d'á la gbáno klè ki ɲmɔɔn kwo? À jɔɔ k'á wú yì se dé: «À ri bà ɔ mún náèè todyél, n' ki n' náaa mɔwú, mún fɔn ɲmɔɔn kleèn kyáɲmɔ.» ¹⁶Fù se kwó, Farisyèɛɲɛ máè k'á wú d'àni jɔɔ wo lìɲn jɔɔɔ se bo, bólo ɔ bo à w'á kpeɲɲàɲn à tarwɔ yefyèli to bo. Máè ɔ dé gbojáalklerɔn dó àni shógbɔɛɛ kúur kwo hìn bo? Yì myeèl k'á sɛkàré Yesu gbo mɔ. ¹⁸À Farisyèɛɲɛ k'á kyar jɔɔ sedu yé dé: «Ákún se kwó híin? Ákún ni myén lóon àni jɔɔ gbo mɔ? Jɔɔ mun n'ákún náèè tofli, á ki ɲmɔɔn kwo.» À jɔɔ k'á mɔli dé: «Mún se kwó jɔɔɔ n' tɔɲɔn ɔ.» ¹⁷Fù n'á nònkurn mɔ, à Yawutu ɲerotèè w'á jɔɔ n' kyarbé mɔ kwòɲ hloja bo, fù n'á náèè ki tofli ki ɲmɔɔn kwo, fù r'á jél yì k'á kwòɲmɔɛɛ féɲɲ. ¹⁹Yì k'á kwòɲmɔɛɛ du dé: «Yìkun n'á ló dé yìkun dye jɔɔ mun ni kwòɲɲèn kyarbé mɔ, dé fù k'áni jɔɔ rɔ. À la gbáno jà à bè ɲmɔɔn kleèn kyáɲmɔ?» ²⁰À jɔɔ kwòɲmɔɛɛ k'á mɔli dé: «N' méen n'á shi dé ɲméen dye-jen ɔ, n' b'á shi d'á ri kwòɲɲèn án kyarbé mɔ; ²¹kè, ki ɲmɔn à bè ɲmɔɔn kleèn kyáɲmɔ, ɲméen wo fù mɔfáshi bo. Fù nì tɔɲnì mun n'á náèè tofli, ki ɲmɔɔn kwo, n' wo fù shi bo. À r'á ɲmel tojirmun ɔ, yíi w'á du, à r'á se gbɔɔ náaa ɲon sɔɔ dènden hìn á byéen yíi se.» ²²À kwòɲmɔɛɛ ri yì n' gbukelì mɔle máno, bólo ɔ bo yì r'á Yawutu ɲerotèè yànhlòon ín. Fù bólo ɔ bo à Yawutuì ri beɲɲèn à to dé tɔɲnì mun k'á wú dé Yesu ki jɔɔɔ n' Mòtɔɲmun jiminì ɔ, dé fù tó leèn à tonyeelele-lóɔ mɔ. ²³Fù mún n'á jél à kwòɲmɔɛɛ k'á wú d'á r'á ɲmel tojirmun ɔ, dé yì w'á du. ²⁴À Farisyèɛɲɛ k'á kyar náaa toflimun jɔɔ nánúntɔn seféɲn yé, yì k'á wú à se dé: «Hlo wú ɲméen se jɔɔɔ núkwɔɔn. Kè, ɲméen la à shi d'ákún náèè tofli jɔɔ ki gbojáalklerɔn ɔ.» ²⁵À jɔɔ k'á mɔli dé: «À ta tɛɲn gbojáalklerɔn, mún wo fù mɔfáshi bo, gbo byéen tɛɲɲèn mún bè mùmun mɔfáshi: mún ki kyar ɔ ín, mún fɔn ɲmɔɔn kleèn kyáɲmɔ.» ²⁶À Farisyèɛɲɛ k'án mɔli dé: «À ri myén klè ákún to? Ki gbáno ákún náèè tofli?» ²⁷À jɔɔ ki yì n' gbukelì mɔli dé: «Mún k'á mɔfálòmun ɔ yìkun se, yíi wo mún n' gbukelì toná bo; myén núkwɔɔn yìkun n'á se yíi k'á setoná yé? Yìkun saan se yíi ki tɛɲn àn keeln-bisháɛɲ a?» ²⁸À Farisyèɛɲɛ k'á jɔɔ jà fèè. Yì k'á wú à se dé: «Ákún mún k'án keeln-bisháan ɔ, ɲméen bè Musa n' keeln-bisháɛɲ. ²⁹ɲméen n'á shi dé jɔɔɔ ri kelɲn Musa wóse, kè ɲméen w'áni jɔɔ tɛɲn fɔɲn shi bo.» ³⁰À kyar náaa toflimun jɔɔ ki yì n' gbukelì mɔli dé: «Yíi w'á tɛɲn fɔɲn shi bo, fù ki la shó ɔ dé! Ta à bè la mún náèè tofliɲn. ³¹ɲméen saan à shi dé jɔɔɔ wo gbojáalklerè n' tonyeel jaàn bo. Kè, tɔɲnì mun n'á ɲefléɲèèn, à b'á tiyà gbo kleèn, à ri fù tɔɲnì n' tonyeel jaàn. ³²Dé jir má ri kyarbé mɔ kwòɲ tɔɲn náè tofli, ki ɲmɔɔn kwo, ɲméen wo fù ná din bo. ³³Àni jɔɔ wo lìɲn jɔɔɔ se ín bo, à wo bólo kwo hìn tɛɲna ín bo.» ³⁴Yì k'án gbukelì mɔli dé: «Ákún mun kur bwàrí ri kwòɲɲèn gbojáal mɔ, ákún ki ɲméen keeln tɔɲn ɔ a?» Fù núkwɔɔn yì k'á tó li à tonyeelele-lóɔ mɔ. ³⁵Yesu r'á kyar náaa toflimun jɔɔ tó lè gbɔɔ ná à tonyeelele-lóɔ mɔ híin, k'á bèn jén k'á wú à se dé: «Ákún ni jimin Dye-Jenì gbɔɔ hlojaɲn a?» ³⁶À jɔɔ k'á mɔli dé: «Fù ki gbò rɔ, n' Totɔn, fù r'á jéla mún k'á gbo hloja.» ³⁷Yesu k'á wú à se dé: «Á náaa fɔn jɔɔ mun to, à bè keeln á se, fù jɔɔ rɔ.» ³⁸À kyar náaa toflimun jɔɔ k'á wú dé: «Mún n'á gbo hloja n' Totɔn.» K'á kurkpé, k'á náaa hlú náan ta Yesu tɔɲn. ³⁹Fù jirémun kwɔɔn, Yesu k'á wú à se dé: «Mún ni beɲn díryɔɲ mɔ kítí ki káar, fù b'á jéla mèmun wo ɲmɔɔn kleèn ín bo, fè ki ɲmɔɔn kwo. Fù nì mèmun ni ɲmɔɔn kleèn ín, fè ki kyarja.» ⁴⁰Farisyèɛɲɛ máè ri tɛɲɲèn à wóse ín, fè mùfɔn àn kel gbukelì ná híin, yì k'á du dé: «N' méen híin, ɲméen ki kyaâr ɔ a?» ⁴¹Yesu k'á mɔli dé: «Yìkun nì kyaâr kwó ín, yìkun wo gbojáal wo tɛɲna yìkun fléen ín bo. Kè, kyáɲmɔ la, yìkun fɔn à lóon dé yíi ri ɲmɔɔn kleèn, fù r'á jél gbojáal bè yìkun fléen ki tɛɲnè.»

Chapter 10

¹Yesu k'à wú dé: «Hlɔ ta, hlɔ ta, mún n'à lóon yíkun se, dé tɔɔnɔ́ mún ni déen bébé-gbel mɔ́ bɛ́n má se, à wo déa à yéén se bo, fù tɔɔnɔ́ ki pra ɔ, à bè shenflerɔn ɔ. ²Kɛ́,tɔɔnɔ́ mún ni déen fù bébé-gbeli mɔ́ à dée yéén se, fù tɔɔnɔ́ ki fù bébéèè myentɔ́nɔ́ ɔ. ³À tɛ́nlɛ́nklerɔ́nɔ́ r'à yéén fiin àkun mún se, à bébéèè r'àkun kel myelí shi. À r'án bébéèè fɛ́ɛɛn yì yin ɔ, ki yì rɔ́ li wo. ⁴À mùkàr ye án bébéèè nònkurn ɔ lè wo híin, à mòkòmýentɔ́nɔ́ ri bréen yì jɛro, àn bébéèè ki kpé à ta, bóló ɔ bo yì r'à myelí shi. ⁵Kè yì wo kpéa á hlɔ kaarn tɔɔn ta bo, yì nònkurni ri túa à jɛ, bóló ɔ bo yì wo tɔɔn myel shi bo.» ⁶Yesu la máno àni tel ló yì se, kè yì w'à telí tɔɔn hlɔ bo. ⁷Yesu k'án telí tɔɔnɔ́ wú yì se dé: «Hlɔ ta, hlɔ ta, mún n'à lóon yíkun se, dé mún k'à bébéèè gbeli yéén ɔ. ⁸Mèmun nòkɔɔl ri byè mún nyàn, fɛ́ ki praè ɔ, yì bè shenflerè, kè à bébéèè w'à tàshɛn jɛn yì se bo. ⁹Mún ki la yéén ɔ, jimin ni mun nòkɔɔl ki dé jìré mún se, fù bè jɔnlee ñmóna. À bè déa, ki li, ki lemón nar le fɔɔn ñmón. ¹⁰Nra bla ñmelí ki pra kle ɔ, fù ni gbo kro, ki bwonnén. Mún ni byè nòkɔɔl shi jɔn sɔ́ ki tɛɔn jimi se dɔ́ kaarn mɔ́. ¹¹Mún k'à mòkòmýentɔn jɔn sɔ́ ɔ rɔ́, mòkòmýentɔn jɔn sɔ́ r'á shi tɛén kún to án bébéèè núkwɔ́n. ¹²Kè, klewɔ mɔ́ klo jɛntɔn, fù ki mòkòmýentɔn sèbè sèbè sɔ́ ɔ bo, à bébéèè w'à fù rɔ́ bo, à ni kur blakún ñmón bébéèè ja ɔ, à ri hlóon k'à jél ta. À kurí k'à ja, à búurí k'à mɔ́melé. ¹³Fù tɔɔnɔ́ ki klewɔ mɔ́ klo jɛnkúní se, à te wo bébéèè to bo. Mún k'à mòkòmýentɔn jɔn sɔ́ ɔ rɔ́. ¹⁴Mún ni n'á bébéèè shi, mún n'á bébéèè bè mún shi, ¹⁵á rí mún Tɔ́ Jɔ́nɔ́sɔ́ ri fáa mun to mún shi, mún bè n'á Tɔ́ Jɔ́nɔ́sɔ́ shi. Mún ni n'á shi tɛén kún to, á rí mòkòmýentɔn n'á kleén fáa mun to àn bébéèè núkwɔ́n. ¹⁶Bébéèè máè tɛɔnɛn yé mún se dée kaarn mɔ́ fù gbeli mɔ́, fóro mún ki fè ɔ be dé. Fè b'á tàshɛn jɛna mún se, fù ni yì nònkurn bè tɛɔna yinmón kúur món byéen ni mòkòmýentɔn món byéen Bébéèè máè tɛɔnɛn yé mún se dée kaarn mɔ́ fù gbeli mɔ́, fóro mún ki fè ɔ be dé. Fè b'á tàshɛn jɛna mún se, fù ni yì nònkurn bè tɛɔna yinmón kúur món byéen ni mòkòmýentɔn món byéen. ¹⁷Mún gbo ri mún Tɔ́ Jɔ́nɔ́sɔ́ mɔ́nar, bóló ɔ bo mún ni n'á shi tɛén kún to, nòkɔɔl n'á k'à sesé. ¹⁸Jimin dɔ́ w'à sùnsùr li hin mún kpɛɔn bo, kè mún nònkurni mún la à tɛén n'á byéen. Mún shi te lo ri mún to kún to, à sehlaa lo bè mún to kún kpɛɔn. Mún Tɔ́ Jɔ́nɔ́sɔ́ ri fù mún wúpɛn mún se kle ɔ.» ¹⁹Yesu k'àni gbukèl k'á núkwɔ́n À Yawutuì myelí ki síkàré món níin yé fànl. ²⁰Yì mɔ́ jimin tyéɛn sɔ́ k'à wú dé: «Tyéɛn ni jòpɛn à mɔ́. Fwɔ́ r'à mɔ́. À ri gbáno já yí b'àn kel gbukelí tonáan?» ²¹Jimin máè k'à wú d'á r'àni gbukelí mun kel, dé fù ki tyéɛntɔɔn kɔɔn gbukel ɔ bo, dé tyéɛntɔn ni kyaár náa tofli hin yì ki ñmón kwo a? ²²À Yawutuì k'à tonyèelkle-lóssɔ́ mɔ́ Fénéja-Wúwɔ́nɔ́ wúwɔ́n, Jerisalemu dyeè mɔ́, ²³kàyéel gbàr ye. Yesu b'á kél ni mli à tonyèelkle-lóssɔ́ tikél dyàn mɔ́, mùmum fɛ́ɛɛn dé Solomani n'á dān-tɔɔn. ²⁴À Yawutuì ki b'á tomli kpéè, yì k'à du dé: «Ákún, Yesu bè ñméén jélbè àni télmɔ́kɛɛnli mɔ́ fóro fɛ́ɛɛn gbàr ye? Ákún ni Jɔ́nɔ́sɔ́ n'á jimin Mɔ́tɔ́ɔnmuni kwó, à wú n'á se hlotabè mɔ́.» ²⁵Yesu ki yì n'á gbukelí mɔ́li dé: «Mún k'à lómum ɔ́ yíkun se, yíkun wo mún n'á gbukelí hlɔja bo. Mún ni n'á Tɔ́ Jɔ́nɔ́sɔ́ n'á klegbɔèè mun kleén à yin ɔ, fù ri mún mɔ́ fálóon saan. ²⁶Kè, yíkun wo mún gbo hlɔja bo, bóló ɔ bo yíkun ki mún n'á bébéèè máè ɔ bo. ²⁷Mún n'á bébéèè ri mún myel shi, mún bè yì shi, yì bè kpéén mún ta. ²⁸Mún ni dɔ́ kaarn shi tɛén yì to, yì wo kúa bo, dɔ́ bè yì sé hin tɛɔna mún kpɛɔn fifi bo. ²⁹Mún Tɔ́ Jɔ́nɔ́sɔ́ mun ni yì tɛ mún to, bóló wo sɔ́ fù to bo. Jimin dɔ́ wo yì sé hin à kpɛɔn bo. ³⁰Mún ni n'á Tɔ́ Jɔ́nɔ́sɔ́ ki món mónbyéen ɔ.» ³¹À Yawutuì ki dukú saan yé, yì ki timi kúr dé yí r'à nín kɔ́n. ³²Yesu k'à wú yì se dé: «Mún ni klegbɔ jɔn sɔ́ tyéɛn sɔ́ klè yíkun jɔ́nra mún Tɔ́ lo mɔ́, yì mɔ́ fɛ́ɛɛntɔn núkwɔ́n yíkun ni mún nín kro besé? ³³À Yawutuì k'àni gbukelí mɔ́li dé: «Ñméén w'à se n'á k'ákún nín kwo án klegbɔ jɔn sɔ́ bóló núkwɔ́n bo, kè ñméén n'ákún nín kro besé timin ɔ, á k'à byéen shaɔnkúní ta Jɔ́nɔ́sɔ́ to. Ákún jimin mun, á b'á byéen ɔ́ Jɔ́nɔ́sɔ́ jìirn!» ³⁴Yesu ki yì n'á gbukelí mɔ́li dé: «À ri júrɔ́n yíkun n'á tɔ́n sèbèè mɔ́ dé: yíkun ki jɔ́nɔ́sɔ́ tìin tìiné ɔ. ³⁵Jɔ́nɔ́sɔ́ ri fù gbukelí mun kel, fù gbukelí w'à mɔ́sɛɛnln bo, ñméén ni fù shi. Á ki ñmón Jɔ́nɔ́sɔ́ n'á gbukelí ri tɛ ín jimií mun to, fè ki fɛ́ɛn dé fléklemòè, fù gbukelí wo nínána fifi bo. ³⁶Jɔ́nɔ́sɔ́ r'án jiminí mun mɔ́tɔ́ɔn, k'à tofénéja, k'à tɔ́n be díryɔ́n mɔ́, yíkun k'à wú fù gbo mɔ́ dé fù r'á byéen shaan Jɔ́nɔ́sɔ́ to. Mún k'à lôò núkwɔ́n dé n'á ki Jɔ́nɔ́sɔ́ Dye-Jen ɔ. ³⁷Mún ni n'á Tɔ́ Jɔ́nɔ́sɔ́ n'á klegbɔèè klè bo, yíkun bè mún gbo hlɔja bo! ³⁸Kè, mún ki fù klegbɔèè kwo, fù n'á nònkurn mɔ́ yíkun wo mún gbo hlɔjaàn bo. Yí wo fù klegbɔèè hlɔja nòkɔɔl yí k'à mɔ́fáshu, fù ni yí k'à shu dé mún Tɔ́ Jɔ́nɔ́sɔ́ ni mún ki món mónbyéen ɔ, mún ni mún Tɔ́ Jɔ́nɔ́sɔ́ bè món mónbyéen.» ³⁹Yì k'à kro fáa tofá má jɛn yé, kè ki kɛɔlè. ⁴⁰Yesu k'à seno Jurudeni yísɔ́ ɔ́ kèl máa mɔ́, Yuhana be ni jimií tyel-tofénéja tikélí mun mɔ́, ki tɛɔnè mími. ⁴¹Jimin tyéɛn sɔ́ ki be à se, yì k'à wú à se dé: «Yuhana wo shógbo bóló klè bo, kè Yuhana ri mùmum nòkɔɔl ló àni jɔ́ ɔ́ gbo mɔ́, fù ki hlɔ tétè ɔ.» ⁴²Fù lɔ́ mɔ́ jimin tyéɛn sɔ́ ki Yesu gbo hlɔja mími ni mɔ́.

Chapter 11

¹Láanrɔn jɔ dyàn ni tɛnnɛn ɪn Betani dyeɛ mɔ, Mariyamu n'á jínkar-mél Marita n' dyeɛ è. Yì r'á fɛɛɛn ɪn dé Lasari.

²Mariyamu mun ni nyéel to ben nar sɔ fúrɔn ɪn á Totɔn Yesu ní, k'á yin ɔ à ní tokukúr. Fù Mariyamu bí tɔbin-jen Lasari ki fù láanrɔn jɔɔ rɔ ɪn.³À tɔbin-méeli ki tɔnrɔn búrnɔ à wúké Yesu se dé: «À nen, á gbɔmɔnar jiminí ri láanrɔn.»⁴Fù gbukeli náá se Yesu se, k'á wú dé: «Àni láanɔ dɔkɔɔnɔ ki kún ɔ bo. Kè, fù ri klè jɔnɔɔ n' lobéè yèni núkwɔɔn, nɔkɔɔl à Dye-Jení ki ɔmɛlɔnkɔɔ ɔmɔn fù láanɔ se.»⁵Marita n'á srɔɔ-méli fù nì Lasari gbɔ ri Yesu mɔnar ɪn,⁶ta, à mufɔn à ná dé fù jɔɔ mí láan, ki tɛnnè yefyèl níin yé, á tɛnn fɔnní mɔ. ⁷Fù jirɛmun kwɔɔn, k'á wú à keeln-bisháɛnɛ se dé: «N' k'á seno Galile kiyenɔ mɔ!»⁸À keeln-bisháɛnɛ k'á wú à se dé: «Kelɔn, à Yawutuɔi fɔn kyáɔmɔ ákún jéén nín kɔɔ ɔ ɪn tíkéli mun mɔ, á b'á sekɔɔɔn mímí a?»⁹Yesu ki yì n' gbukeli mɔli dé: «Gbár fú-níin tɛnnè yefyèl byéén wono be a? Jimin nì kéeln wóoní to, à w'á nítonmèeln bo, bóló ɔ bo à ri ɔmɔn klèén woyéel to;¹⁰kè, jimin nì kéeln túun se, fù r'á nítonmèeln, bóló ɔ bo niyéel wo woyéel búrnɛn fù se bo.»¹¹Fù gbukeli nònkurn kel jirɛmun kwɔɔn Yesu se, k'á wú yì se dé: «Nméén jiré Lasari ri dénnɛ, kè mún bè dénnɔ à jinenkɔɔn.»¹²À keeln-bisháɛnɛ k'á wú à se dé: «Nméén Totɔn, à nì dyéén kwó, à bè kpélnjaa.»¹³Yesu r'á jɔɔ kúnɛn gbɔ lóon ɪn, kè à b'á keeln-bisháɛnɛ n' jéén mɔ d'á ri keeln ɪn dyéén nònkurn sɔɔ gbɔ ta. ¹⁴À la máno tɛnn híin, Yesu k'á wú yì se mùmum wo toyá mɔ bo, dé: «Lasari ri kúè.¹⁵Lasari ri kló mún wo tɛnnɛn bo, fù ri ben tɛnn mún to nɔkɔɔl yíkun ki gbɔ hloja. Kè, yíi w'á wa n' ki don à tɔnnimɔ.»¹⁶Fù wono, yì ri Toma mun seféen dé Didiyimu, fù k'á lô ɔ dé ɔmálbo, fù k'á wú yì se dé: «Yíi w'á wa saan, ɔmèén ki don kúké yíse à wóse.»¹⁷Yesu mufɔn lò, fù k'á ɔmɔn Lasari tokpèemun yefyèl yor ɔmɔnmun dükur mɔ. ¹⁸Betani dyeɛ ri shùn ɪn Jerisalemu dyeɛ to, yì tyébeli bè kilométrí tyáar kúur. ¹⁹Fù núkwɔɔn, Yawutu tyéɛn sɔɔ ki be Marita n'á srɔɔ Mariyamu se, yì tɔbin jɔ Lasari kúní fulóo ɔ. ²⁰Marita mufɔn à ná dé Yesu mí blaàn yíkun sádi, ki dénnɔ à hlúké. Fù b'á ɔmɔnnɛn Mariyamu bè mí jínɛnnɛn ló mɔ.²¹Marita k'á wú Yesu se dé: «N' Totɔn, ákún nì fɔn húnɔ ɪn, mún tɔbin jɔɔ wo kúa ɪn bo. ²²Kè, kyáɔmɔ la, mún n'á shi d'ákún nì bè jɔnɔɔ tonyel gbɔɔ mun nɔkɔɔl ɔ gbɔ tyé, à bè fù jaa á se.»²³Yesu k'á wú à se dé: «Marita, á tɔbin jɔɔ klómuni bè jinenɔ.»²⁴Marita k'án gbukeli mɔli dé: «Fù ki hlo ɔ, mún ni mùmum shi à bè jinenɔ à dɔkɔɔn-yefyèl ta à jimin klóméè jinen lɔɔ mɔ.»²⁵Yesu k'á wú à se dé: «Mún mún k'á jimin klóméè jinentɔn ɔ, n' bè shi tetɔn yì to. Jiminí mun nɔkɔɔl ki mún gbɔɔ hloja, fù tɔnní ta kló, à bè jinenɔ ki tɛnn á shi mɔ. ²⁶Tɔnɔ mun ki mún gbɔɔ hloja à b'á shi mɔ, kún bè loa à tɔnn fifi bo. Á ri fù hlojɔnnɛn a?»²⁷Marita k'á wú dé: «Oo n' Totɔn! Mún n'ákún n' jɔnɔɔ n' jimin mɔtɔnnmunbée hlojɔnnɛn, à Dye-Jení è, mùmum bla gbɔ ri lóon ɪn díryɔn mɔ.»²⁸Marita ri fù gbukeli kel kɔnnè híin, k'á seno á srɔɔ-mél Mariyamu fɛnnké, k'á yá wú à se dé: «Kelɔn mí bènnɛ, à r'á fɛɛɛn.»²⁹Mariyamu wo saan fù ná máá, ki wo té dukú ki li, ki dénnɔ Yesu se.³⁰Yesu wo dé keɔn à dyeɛ mɔ ɪn bo, kè, à ri tɛnnè yé ɪn Marita k'á kármɔkír fɔnní mɔ. ³¹Mariyamu tɔbin jɔɔ kúní fulóo Yawutuɔi mun ni bènnɛ à tofyenɔ ɔ, yì bè tɛnnè à wóse ló mɔ, fè mufɔn à fúfwɔn líkɔnnkúní ɔmɔn, yì ki dukú kpé à ta. Á ri yì jéén mɔ ɪn d'á ri kɔnn à dükurí ta hle ɔ.

³²Mariyamu mufɔn dénnɔ loké Yesu to, à tɛnn fɔnní mɔ híin, à wo saan á náa bré à to, k'á byéén gbɔn búré náan ta, k'á wú à se dé: «Ákún bè fɔn húnɔ ɪn, mún tɔbin jɔɔ wo kúa ɪn bo.»³³Yesu mufɔn Mariyamu n'á tɔnnimɔ byé Yawutuɔi hlekúní ɔmɔn híin, à niryenɔ ki to tètè, k'á námmɔnnè. ³⁴Yesu ki yì du dé: «Yíi r'á tokpènn fɛɛɛn?» Yì k'á mɔli dé: «Nméén Totɔn, be à yì.»³⁵Yesu nánin ki kyelè à kàr mɔ.³⁶Fù se kwó, à Yawutuɔi k'á wú dé: «Yíi r'á ɔmɔn a? Á jɔɔ gbɔ r'á mɔnar ɪn dé!»³⁷Yì mɔ jimin máè k'á wú dé: «Jɔɔ mun ni la kyaâr náa tofli, fù jɔɔ w'á kwo hín ɪn Lasari be kú ɪn be a?»³⁸Yesu niryenɔ k'á seto yé fánl, ki dénnɔ à dükurí kpri. Fù dükurí ki táan kwó ɔ ɪn, kàkrɔ bè nennɛn à ɔmɔ. ³⁹Yesu k'á wú dé: «Yíi w'á kàkrɔ kunkol li à ɔmɔ. Á jɔ klómuni tɔbin-mél Marita k'á wú Yesu se dé: «N' Totɔn, à ben liinmun ɔ, à ri yefyèl yor ɔmɔnnɛn fù tíkéli mɔ.»⁴⁰Yesu k'á wú à se dé: «Á nì gbɔ hloja, á bè jɔnɔɔ n' lobéè ɔmɔna, mún ni fù wúnɛn ákún se ɪn be a?»⁴¹À la máno tɛnn híin, yì k'á dükurí mɔkyé kàkrɔ kunkol li, Yesu k'á náa tɔnnkúr à jònn jɛ k'á wú dé: «N' To jɔnɔɔ, ákún nì mún k'á tonyèli jà n' se, fulóo k'á fù rɔ. ⁴²Mún se kwó, mún n'á shi d'ákún nì mún n' tonyèli jaàn tòmm-tomm. Kè, mún ni fù gbukeli keeln mún tomli kyé jùmɔ núkwɔɔn, nɔkɔɔl yì ki ákún ki mún tɔnn bènnɛn hloja.»⁴³Fù gbukeli kel jirɛmun kwɔɔn Yesu se, ki fè dé: «Lasari, dukú li be!»⁴⁴À nikyéɛn ki li be, à bè tokekènn wá-lò kpenn byéén ɔ, à níi gbɔ, à kpenn gbɔ. Yì b'á náa mɔ tinnè wá ɔ. Yesu k'á wú yì se dé: «Yíi w'á tojal, yíi k'á jélè ki don.»⁴⁵À Yawutuɔi mun ni dénnɔ Mariyamu sádi, yì ki Yesu n' klè gbɔè ɔmɔn (á náa ɔ), fè mɔ tyéɛn sɔɔ k'á gbɔ hloja. ⁴⁶Kè, Yì mɔ máè ki dénnɔ à Farisyènn se, yì ki Yesu n' klè gbɔè tokel fè se.⁴⁷Fù wono, à Farisyènn n'á fléklerè ɔmèlè k'á kítikár klòrè fenn tobra, yì k'á wú fè se dé: «Nméén bè myén kwobè? Bóló ɔ bo à jɔɔ fɔn shógbɔ tyéɛn sɔɔ klèén ɪn. ⁴⁸Nméén k'á jélè fù to, jimi nònkurn b'á gbɔ hlojaa, fù nì ɔmm faènnè bè bea yì ki ɔmèén ja, yì ki ɔmèén n' (tonyèlklè-lósɔ toféne sɔɔ) kèè, yì ki ɔmèén n' tɔbin kúur-sɔɔ mɔbwnénnè.»⁴⁹Yì mɔ jir má, mùmum yin ki Kayifu ɔ, à fléklerè ɔmèlɔn ɔ ɪn fù kàtéli to, fù k'á wú yì se dé: «Yíkun wo bóló shi bo; ⁵⁰yíi w'á shu dé jir byéén klò yenɔ nar ɔmèén to, jùmɔ tanl núkwɔɔn kún to, ki jiré kiyenɔ nònnònkurn mɔbwnénnè to.»⁵¹À fá to kwó, fù gbukeli keli è, Kayifu se, à wo lipènn àkun nònkurn mɔ ɪn bo. Kè, àn fléklerè ɔmèlɔnbè se, à ri tɔnnbè klè fù kàtéli to dé Yesu ri yanɛn ɪn ki kú à Yawutu tɔbin-kúur sɔɔ jonnèe

núkwóon. ⁵²Fù tɔbin-kúur sɔɔ byéen nɔnleɛ núkwóon ɔ in bo, kɛ Jɔnɔsɔ derêê mun n'á mɔmelɔn in, fɛ ki tɛɔn tobrakúur mɔn byéen. ⁵³Ki gbɔn fù yefyêlɛ to, à Yawutuì ɔmelêê ki benè Yesu krɔɔ to. ⁵⁴Fù mùn la à jél Yesu wo kéeln n'á kɛɔl ká à Yawutuì mɔ bo. Kɛ, ki la li mímí ki dénno à klɔɔnkúurí yɛɔn to tɛɔnɛn dɛ dyàn mɔ, mùmun fɛɛɔn dé Efarayimu, ki jínéɛnè án kɛeln-bisháàɛɛ wɔse fù tíkélɛ mɔ. ⁵⁵À Yawutuì n' A-Be-Jirea-Fu-Ta wúwɔɔɔ shùnjà blakúni se, jimin tyéɛɛ sɔɔ r'á ɔmel jìɔn Jerisalemu dɛɛ bení se in à wúwɔɔɔ loô n'á togbo tyé tofénébé ɔmɔɔn ɔ. ⁵⁶À Yawutuì ki jo Yesu ben jéɛn to à tonyeelkle-lɔsɔɔ wono, yì bè yí duùn d'á la gbáno jà? À wo blaàn à wúwɔɔɔ wúwɔɔ fɔɔnɛ mɔ be a? ⁵⁷À fléklerê ɔmelêê n'á Farisyéɛɛ k'á yèn dé tɔɔnɛ mun nɔkɔɔl nì Yesu ɔmɔn k'á wú yìkun se, nɔkɔɔl yìkun k'á ja.

Chapter 12

¹À A-Be-Jirea-Fu-Ta wúwóɔɔɔ́ búur bè yefyél kpaan yé, Yesu ki bè dé Betani dyeé mɔ. Lasari tɛɛnɛn ín dyeé mun mɔ, à ri jɔ́ɔ́ mun jínɛn lí ín jimin klóméé tyé mɔ. ²Yi ki túun-fwɔɔɔ́n táaɔn à se mí mí ín, Marita k'à leé gbɔn jɛn ín. Lasari k'à leé kà mɔ jínɛn tɛé má ɔ ín Yesu wóse. ³Mariyamu ki nyéel to ben nar sɔ́ɔ́ fel jɛ byéen gbɔn k'à fúre Yesu níí to, k'à yin ɔ à níí tokukúr. Fù nyéeli k'à nyéel sɛ́bɛ sɔ́ɔ́ rɔ ín, à tar bè kɔ́ɔ́n. À nyéeli bení ki yí tɛɛn lɔ́ɔ́ wonoó nɔ́nkurn gbɔnɛ. ⁴Àn kɛ́ln-bisháɛnɛ mɔ jir má ri tɛɛnɛn ín, mùmun ní fɛɛɔn dé Juda Isikariyoti. À bè Yesu já nɛ́ntɔ́nì è ín kɛɔn mɔ, fù k'à wú dé: ⁵«Myén núkwɔ́ɔ́n yí w'ànì nyéeli yé kpɛ́ɔn tɔ́ɔ́nbin kpíníínkúur à to kar-kwɛ́ɔn (300), fù kpɛ́ɔn lí ki tɛ́ dákɛ́ɔn to ín bo?» ⁶À wo fù lóon ín nɔ́kɔ́ɔn ki jukwó dákɛ́ɔn to ín bo (dé), àkun ñ dótɔ́nbéé se, mɔ́n ní bré à dɔ́ɔ́ mɔ, à ri fù leen. Fù bólo ɔ bo àkun ki jra ɔ ín. ⁷Kɛ́, Yesu k'à wú dé: «Yíi w'à bíi jélé! À r'ànì nyéel toben nar sɔ́ɔ́ fú mún fléen, ñ tokláa lɔ́ɔ́ mɔ kle fù ri tofyé jɛn ɔ. ⁸Dákɛ́ɔn bè tòmɔ-tòmɔ tɛɛnbé yíkun wóse, kɛ́ mún bè tɛɛnbé yíkun wóse tòmɔ-tòmɔ bo.» Yawutu tyéɛn sɔ́ɔ́ r'à ná gbàrí mun ye dé Yesu ri mí Betani dyeé mɔ híin, yí ki dénnò mí mí. Yí wo dɔ́ɔ́nɛn Yesu byéen gbɔ núkwɔ́ɔ́n bo dé, yí ri dénnò Lasari le ɔ saan, Yesu ri jɔ́ɔ́ mun jínɛn lí jimin klóméé tyé mɔ. ¹⁰Fù mún n'à jél, à flékleré ɛ́mɛléé k'à búré à ɛ́mɛl mɔ dé Lasari ki saan kwo, ¹¹bólo ɔ bo Yawutu tyéɛn sɔ́ɔ́ r'à burjir yí kyéɔn àkun Lasari se klé fù ri núkwɔ́ɔ́n yí ki Yesu gbɔ hloja. ¹²Fù wóontɛ́lí mɔ, jùmɔ tɛ́l sɔ́ɔ́ ki dénnò à wúwóɔɔ́ wúwóɔ́ fɔ́ɔ́nì mɔ, yí k'à ná dé Yesu ri blaàn Jerisalemu dyeé mɔ. ¹³Yí ki sɛ́ɔ́n wɔ́ɔ́ gbɔn, yí ki lino à hlúké, yí b'à lóon á myel tokpár ɔ dé: Fulóo ki tɛ́ ɔ́ɔ́ɔ́ɔ́ to! Tɔ́nì mun ní blaàn Díryɔ́ɔ́tɔ́tɔ́n yin ɔ kyon ki nɛ́n à mɔ Isirayeli kiyɛɔntɔ́n jɔ́ɔ́ è ¹⁴Yesu ki sùnbaarnbin ɛ́mɔ́n, ki dú jínɛn fù ta ɔ́ɔ́ɔ́ɔ́ ñ gbukɛ́lí jwár sɛ́bɛé mɔ à yèn fáá to dé: ¹⁵Be yàntú bo Siyɔ́ɔ́n dyeé è, Án kiyɛɔntɔ́nì ren, à ri blaàn, À bè jínɛnɛn sùnbaarnbin ta. ¹⁶Yesu ñ kɛ́ln-bisháɛnɛ w'àn kel gbukɛ́lí tɔ́ɔ́n hlɔ́ à kel gbàr ye bo. Kɛ́, ɔ́ɔ́ɔ́ɔ́ ri gbàrí mun ye Yesu ɛ́mɛlɔ́nkɔ́, fù gbàr ye la, yí tɛ́l ki bèé à mɔ dé fù gbɔéé ri júrɔ́nɛn ín à sɛ́bɛé mɔ àkun gbɔ mɔ. Fù ní jimií ki saan fù gbɔéé kwo àkun se. ¹⁷À jùmɔ́ɔ́ mun ní tɛɛnɛn Yesu wóse ín Lasari fɛ́ɔ́n gbàr ye à b'à dükur mɔ, fù ní k'à jínɛn lí jimin klóméé tyé mɔ, fù jimií r'à yèn án nínshíbé gbukɛ́lí mɔ d'à klé fá ɔ. ¹⁸Fù r'à jél ki bè à hlú, bólo ɔ bo yí r'à ná d'à ri fù shógbɔ́ klé. ¹⁹À la máno tɛɛn híin, à Farisyéɛ́nɛ ki kyáɔmɔ à lóo kùnmɔ yí se dé: «Yíi r'à ɛ́mɔ́n dé ɛ́mɛ́n wo bólo kpé hin bo, jimií nɔ́nkurn kpéɔ́nɛn nɛn la à ta.» ²⁰Giresi jir máé ri tɛɛnɛn ín à jùmɔ́ɔ́ tyé mɔ, fɛ́ ri dɔ́ɔ́nɛn ín ɔ́ɔ́ɔ́ɔ́ tonyelkɔ́ɔ́ɔ́n ɔ A-Be-Jirea-Fu-Ta wúwóɔɔ́ wúwóɔ́ fɔ́ɔ́nì mɔ. ²¹Fù Giresi yini k'à sukúrno Galile kiyɛɔnì dye Betisayida jir Filipu to, yí k'à du dé: «Nɛ́mɛlɔ́n, ɛ́mɛ́n n'à se ñ ki Yesu ɛ́mɔ́n.» ²²Filipu ki dénnò fù gbukɛ́lí tayenké Andere to, fù kwɔ́ɔ́n yí jir níinì ki dénnò fù gbukɛ́lí yenké yíse Yesu to. ²³Yesu ki yí ñ gbukɛ́lí mɔli dé: «Jimin Dye-Jen ɛ́mɛlɔ́nkɔ́ ɛ́mɔ́nbé gbàrí mun ye, fù la lò. ²⁴Mún n'à lóon yíkun se dé hlɔ́ ta, hlɔ́ ta dé kùnmɔ bin ní wó náan ta ki níná bo, à ri tɛ́ɛnɛn á byéen. Kɛ́, à ní nínáé, à ri sháaɔn, ki be tɛɛn bin tyéɛn sɔ́ɔ́. ²⁵Jiminì mun yɛɔn marí gbɔ r'à mɔnar, fù ri bwɔ́ɔ́n à mɔ, fù ní jiminì mun k'à te kár lí díryɔ́ɔ́ mɔ tɛɛn shí to, fù jiminì b'à yɛɔn marí jɔ́nliá dɔ́ kaarn shi ɛ́mɔ́ɔ́n ɔ. ²⁶Jiminì mun n'à se ki mún, tɔ́ɔ́nkwo, fù jiminì wo kpé mún ta. Mún bè tɛɛna tíkɛ́lí mun mɔ, mún tɔ́ɔ́nklerɔ́nì bè tɛɛna mí mí ní mɔ. Jiminì mun ki mún tɔ́ɔ́nkwo, mún To ɔ́ɔ́ɔ́ɔ́ bè fù ɛ́mɛlɔ́nkúra. ²⁷Mún tɛ́lmɔ́kɛ́ɔ́ɔ́nɛn nɛn la kyáɔmɔ (da kɛɔn,) ñ ki myén wú yé? "N To ɔ́ɔ́ɔ́ɔ́, ñ k'à wú d'à ki mún jɔ́nli áni da wóonì mɔ a?"... Kɛ́, mún ní bɛ́ɔ́n fù da wóonì mún núkwɔ́ɔ́n. ²⁸"N To ɔ́ɔ́ɔ́ɔ́, ákún fù yini ki ɛ́mɛlɔ́nkɔ́ ɛ́mɔ́n!" À la máno tɛɛn híin, myel dyàn ki lí jɔ́nɔ́kpár mɔ dé: «Mún n'à ɛ́mɛlɔ́nkɔ́ ín, ñ b'à ɛ́mɛlɔ́nkúrbé yé.» ²⁹À jùmɔ́ɔ́ mun ní tɛɛnɛn fù tíkɛ́lí mɔ ín, fɛ́ tashɛɔ ri jò fù myélí mɔ, fɛ́ r'à lóon ín dé nɔ́fúndármɔ́n myel ɔ. Máé ɔ dé ɔ́ɔ́ɔ́ɔ́ ñ tɔ́ɔ́ɔ́n dyàn ní kɛ́ln ín à wóse. ³⁰Yesu k'à sewú yí se yé dé: «Áni myélí wo lè mún núkwɔ́ɔ́n bo, à ri lè yíkun núkwɔ́ɔ́n. ³¹Díryɔ́ɔ́ jimií kítí gbàr la kyáɔmɔ lò. Díryɔ́ɔ́ ɛ́mɛlɔ́n jaal sɔ́ɔ́ bè kyáɔmɔ tó búurnbé denbur se. ³²Mún mùkár ye bè ɛ́mɛlɔ́nkɔ́ ɛ́mɔ́n à náantyarí ta, mún bè jimií nɔ́nkurn gbàr sukúra ñ to.» ³³Yesu r'ànì gbukɛ́lí kɛ́ln ín, à bè kúa klóo fáá mun mɔ, ki fù yèn. ³⁴À jimií k'àn gbukɛ́lí mɔli dé: «Nɛ́mɛn n'à ɛ́mɔ́n à tɔ́ɔ́n sɛ́bɛé mɔ jwár gbukɛ́lí mɔ dé ɔ́ɔ́ɔ́ ñ Jimin Mɔ́tɔ́ɔ́nɛmúnì ri tɛ́ɔ́n á shi mɔ dɔ́ kaarn mɔ. Ákún la gbáno à lóon dé fóro jimin Dye-Jen ɛ́mɛlɔ́nkɔ́ ɛ́mɔ́n? Gbò ki la fù jimin Dye-Jenì ɔ?» ³⁵Yesu k'à wú yí se dé: «Niyéel bè kyáaɔn tɛɛnbé yé yíkun wóse díryɔ́ɔ́ mɔ. Yíi wo kél fù woyéel to, nɔ́kɔ́ɔ́n butúun be tɛɛn yíkun se yɛɔntajò gbɔ bo. Jiminì mun ní kɛ́ln butúun mɔ, fù jiminì w'a ja jɛ́l hlɔ́n bo. ³⁶Niyéel tɛɛnɛnì se yíkun wóse, yíi wo niyéel gbɔ́ɔ́ hloja, nɔ́kɔ́ɔ́n yí ki tɛɛn woyéel to jimií.» Fù gbukɛ́lí kɛ́lmun kwɔ́ɔ́n Yesu se, k'à fɔ́ɔ́nbelkwóno á yákúnè yí to. ³⁷Yesu ta se àni shógbɔ́ tofyéé nɔ́nkurn klé yí jírjra, yí w'à gbɔ́ hloja bo, ³⁸nɔ́kɔ́ɔ́n tɔ́ɔ́ɔ́n Esayi ñ kel gbukɛ́lí mɔ lò gbɔéé ki kwo mɔyín dé: «Díryɔ́ɔ́tɔ́tɔ́n, ɛ́mɛ́n ní gbukɛ́lí mun kel, gbò ri fù hlɔ́ɔ́ ín? Fù ní Díryɔ́ɔ́tɔ́tɔ́n n'àn lotɔ́nbéé yèn gbò to ín?» ³⁹Esayi ri yí ñ gbɔ́ hloja kaarnì ɛ́mɛlí ló yí se dé: ⁴⁰«Mún ɔ́ɔ́ɔ́ɔ́ ri díryɔ́ɔ́ jimií ɔ kyaár jír, Ki yí nírɛɔ́n tokpárja, Nɔ́kɔ́ɔ́n yí be ɛ́mɔ́ɔ́n kwo á náa ɔ bo, Yí nírɛɔ́nì be bólo gbɔ́ mɔfáshu bo, Yí b'à mɔsɛɔ́n yí ki kár gbɔ́jál kle to bo, Mún, ɔ́ɔ́ɔ́ɔ́ be be yí kpélnja bo.» Fù núkwɔ́ɔ́n yí wo gbɔ́ hloja hin ín bo. ⁴¹Esayi ri fù gbukɛ́lí mún kel ín, Yesu ñ lobéé ɛ́mɔ́n fù gbàr ye, ki kel à gbɔ́ mɔ. ⁴²Fù n'à nɔ́nkurn mɔ, à Yawutuí tyé mɔ ɛ́mɛlɔ́n tyéɛn sɔ́ɔ́ k'à gbɔ́ hloja, kɛ́ à Farisyéɛ́nɛ yànbé se yí w'a jɛn hin fù jɛnì mɔ ín bo, nɔ́kɔ́ɔ́n yí be tó lí à tonyelkle-ló mɔ bo. ⁴³Fù bólo ɔ bo jimin ñ sɔ́ɔ́a gbɔ́ ri yí tiyà ki jiré ɔ́ɔ́ɔ́ ki yí ñ klé jɔ́n hlɔ́ to. ⁴⁴Yesu ki kel á myel tokpár ɔ dé: «Tɔ́nì mun ki mún gbɔ́ hloja, fù tɔ́ɔ́nì wo

mún gbo hlojaàn bo dé, kè fù tɔɣnɪ ri mún tɔɣ bè tɔɣnɪ gbo hlojaàn; ⁴⁵fù nì tɔɣnɪ mun nì mún ɣmɔɔn, fù tɔɣnɪ ri mún tɔɣ bè tɔɣnɪ ɣmɔɔn. ⁴⁶Mún nì byè díryɔɣ mɔ woyéel le ɔ jimii se, nɔkɔɣl jiminí mun nɔkɔɣl ki mún gbo hloja, fù tɔɣnɪ be tɔɣn butúun mɔ bo. ⁴⁷Jiminí mun ki mún n̄ kel gbukelí ná, à w'á kperɣjà à to bo, mún wo fù tɔɣnɪ kɛɛɣn bo. Fù bóló ɔ bo mún wo bèɣnɛn díryɔɣ mɔ jimii kɛɣ ɔ bo, kè mún nì bèɣnɛn jimii ɣɔnlee ɔ. ⁴⁸Tɔnɪ mun k'á burjir mún kɛɣ, k'á ká mún n̄ kel gbukelí to, fù kítíkártɔn tɛɣnɛn; mún nì gbukelí mun kel, fù b'á kɛɣa à dɔkɔɔɣn-yefyɛlí ta. ⁴⁹Fù bóló ɔ bo mún n̄ kel gbukelí wo lɣnɛn mún se bo, à ri lɣnɛn mún Tɔ ɣɔnɔɔɔ se, fù mun nì mún tɔɣ bèɣnɛn. N̄ nì yanɣnɛn n̄ ki m̀mun wú, fù nì n̄ ki gbukelí mun kel, àkun n̄nkurni ri fù yɛɣnɛn. ⁵⁰Fù nì mún b'á shi d'àkun n̄ gbukelí ri dɔ kaarn shi tɛɛn. Fù mún n'á jél mún nì gbukelí mun kɛɛln, mún n'á kɛɛln nì yan mún Tɔ ɣɔnɔɔɔ n̄ kel gbukelí to.»

Chapter 13

¹À A-Be-Jirea-Fu-Ta wúwóṅṅṅ loò n'á togbo tyé, Yesu b'à shi d'áḱun le gbârî ri lònèṅ díryónṅ mɔ ki don á To Jónṳṳṳ se, áḱun fù kpɛṅṅ jimiiṅ mun ni tɛṅnèṅ díryónṅ mɔ, fɛ mun gbo r'à mɔnar, à ri fɛ gbo jɛn á niryɛṅṅ ta ki dénnò loké á dɔ to. ²À leé le gbâr ye, Sutana ki Yesu ja nɛn gbɔṳ kpɛṅṅ mɔ jɛnmun Simɔn dye-jen Judasi Isikariyoti ki niryɛṅṅ ta ín, ³Yesu b'à shi d'áḱun To Jónṳṳṳ ri lo kúur nɔnkurn nɛṅnèṅ áḱun kpɛṅṅ, d'áḱun ni lɛṅn Jónṳṳṳ se, d'áḱun b'à sɛkóṅṅ Jónṳṳṳ se, ⁴ki dukú à leé kàr mɔ, k'án wáèè bwɔ, ki wá kpɛṅṅ byéén gbɔn, ki fù rɔ á tatin. ⁵Fù jirɛmun kwóṅ, ki nun jir gbe kónò dyàn mɔ, ki jo án keeln-bisháèṅṅ níí tolóo to, fù ni ki yí níí tokukúr á tahlèṅ wá kpɛṅṅ byééní ɔ. ⁶À la máno tɛṅṅ hín, à ri lò Simɔn Piyeri fù níí tolóo to, fù k'à wú à se dé: «Áḱún mun ki mún Totɔn ɔ, áḱún ki mún níí towú kè!» ⁷Yesu k'à wú à se dé: «Mún ki mùmun klekún nɛn áḱún wo fù mɔfáshu hín kyáṅmɔ bo, kè á b'à mɔfáshua kwóṅ.» ⁸Piyeri k'à wú à se dé: «Owo, áḱún wo mún níí towú hín fífi bo.» Yesu k'án gbukelí mli dé: «Mún n'áḱún níí toló bo, áḱún nin wo tɛṅṅa ká mún se gbo dó mɔ bo. ⁹Simɔn Piyeri k'à wú à se dé: «Ní Totɔn, b'à dɔṅṅ mún níí byéén ta bo dé! Kè, mún kpɛṅṅ ni mún ṅmelí nɔkɔṅṅ towú.» ¹⁰Yesu k'à wú à se dé: «Tɔní mun ni nun tyèlmun ɔ, nun tyel togbo wo fù se bo [fóro níí tolóo kwó kè], bólo ɔ bo fù tɔṅní kur nɔnkurn tofénéjɔṅṅ. Yíkun nɔnkurn ni tofénéjɔṅṅ, kè yíi nɔnkurn shari ɔ bo.» ¹¹À fá to kwó, Yesu r'à ja nɛntɔní shi ín kpɛṅṅ mɔ; fù mún n'à jél k'à wú dé: «Yíkun nɔnkurn shari wo tofénéjɔṅṅ bo.» ¹²Yesu mufɔn án keeln-bisháèṅṅ níí towú kóṅṅ, k'à kpɛṅṅ nɛn wáèè gbɔn nɛn á kpɛṅṅ, k'à seṅínɛnɛ à leé kàr mɔ, ki yí du dé: «Mún ni gbɔṳ mun klé yíkun se, yíi r'à mɔfáhlɔ a? ¹³Yíkun ni mún fɛɛṅṅ dé Kelɔn, fù ni Totɔn, fù ki mún fɛṅṅ fá tétɛ ɔ, bólo ɔ bo mún ki fù rɔ. ¹⁴À k'à ṅmón mún ki yíkun níí towú, mún mun ki Totɔn ni Kelɔn ɔ, yíkun saanṅ yanṅṅ yíi ki yíi kísɛṅṅ níí towú. ¹⁵Fù bólo ɔ bo mún ni fù kwó yɛṅṅṅ yíkun to, nɔkɔṅṅ yíi ki be fù kúur kwo yíi kísɛṅṅ se kwóṅ. ¹⁶Mún n'à lóon yíkun se hlo ta, hlo ta, dé tɔṅṅklɛɔn dó wo sɔtɛṅṅ á totɔn to bo, tɔṅṅn dó wo saanṅ sɔtɛṅṅ á tɔṅṅ to bo. ¹⁷Yíkun ni fù hlɔ, yíkun la á fyâr, nɔkɔṅṅ má, yíkun k'à klegbɔè kwo yan fù to. ¹⁸Mún wo fù gbukelí kelṅṅ yíkun nɔnkurn se bo dé ! Mún ni ní mɔtɔṅṅmun jimiiṅ shi. Kè, fóro Jónṳṳṳ n gbukelí jwâr sɛbêṅ mɔ lô gbɔèṅ ki kwo mɔyín. À jɔṳ mun ni jínɛṅṅṅ mún wóse à leé kàr mɔ, fù ri fɔn á kúmurklɛṅṅ mún se. ¹⁹Ki la gbɔn kyáṅmɔ to, mún n'à lóon yíkun se, dé fù gbɔṳ loò n'á to gbo tyé, nɔkɔṅṅ fù mukâr ye lò, yíi ki mún ki mún gbɔṳ hloja. ²⁰Mún n'à lóon yíkun se hlo ta, hlo ta, dé tɔṅṅṅ mun k'à kpɛṅṅja mún n kel gbukelí to, fù tɔṅṅṅ r'à kpɛṅṅjaan mún tɔṅṅ bɛ tɔṅṅṅ n kel gbukelí to.» ²¹Fù gbukèlɛ kel jirɛmun kwóṅ Yesu se, à tɛl ki mɔkɛṅlɛ tétɛ, ki hlɔtabɛ gbukel mɔ à yɛn dé: «Hlo ta, hlo ta, mún n'à lóon yíkun se dé yíkun mɔ jir bɛ mún ja nɛnbɛ kpɛṅṅ mɔ.» ²²À keeln-bisháèṅṅ ki jo yíi le to, yíi b'à byéén duún yíkun mɔ Yesu ja nɛntɔní gbo ɔ kpɛṅṅ mɔ. ²³Yesu n keeln-bisháèṅṅ mɔ à gbɔmɔnar tɔṅṅṅ ri jínɛṅṅṅ ín à blɛ se à le le tɔṅṅṅ mɔ. ²⁴Simɔn Piyeri k'à kpɛṅṅ ɔ kel á wóse dukle mɔ d'à ri gbò gbò lóon? ²⁵Fù jɔṳ k'à yɛṅṅ jɛn Yesu tàshɛṅ tɔṅṅ, k'à du dé: «Ní Totɔn, fù jɔṳ ki gbò rɔ?» ²⁶Yesu k'à mli dé: «Mún bɛ jɔṳ mun n won-myél fùnkúr toṅíkí libê à móní mɔ, ní k'à tɛ à to, fù jɔṳ rɔ.» Yesu k'à won-myél toṅíkí, k'à tɛ Simɔn dye-jen Judasi Isikariyoti to. ²⁷Judasi wo saanṅ à won-myél fùnkúr toṅíkímuní shé máá, Sutana ki dé jínɛnɛ à niryɛṅṅ ta á mɔkâr ɔ. Yesu k'à wú à se dé: «Á r'à se á ki gbɔṳ mun kwo, fù kwo á mɔnân ɔ.» ²⁸Kè, à leé kàr mɔ jínɛṅṅṅ fɛṅṅ mɔ dó w'ani gbukelí kel ṅmel hlɔ à se bo. ²⁹Fù la klé hín, Judasi n dótɔnbéé se, à jimiiṅ n jéén mɔ dé Yesu r'à lóon à se, d'à wo don à togbo móèṅ sɔṅṅké à wúwóṅṅ wúwóṅ ɔ, fù ni kwoa bo ki món dyàn sɔṅṅ be tɛ à dàkpɛṅṅlɛ to. ³⁰Judasi k'à won-myél fùnkúrí gbɔn, ki li jáa tofli tokyé tyé mɔ. Fù gbâr ye wóon bwârmun ɔ ín. ³¹Judasi mufɔn lè, Yesu k'à wú dé: «Jimin Dye-Jen la kyáṅmɔ ṅmelɔnkrɔ ṅmón, Jónṳṳṳ ki ṅmelɔnkrɔ ṅmón fù se. ³²Jónṳṳṳ ni ṅmelɔnkrɔ ṅmón fù se hín, kyáaṅṅ tɛṅṅ áḱun Jónṳṳṳ nɔnkurni b'à kwobɛ Dye-Jen ki ṅmelɔnkrɔ ṅmón fù se. ³³Yíkun bisháèṅṅ è, mún bɛ tɛṅnbɛ yíkun wóse kyáaṅṅ yé. Yíkun bɛ mún bɛn jéna, ní ni fáa to à ló ín à Yawutuú se dé: "mún ni kóṅṅ tíkélɛ mun mɔ, yíkun wo don hín míí bo." mún saanṅ fù nukúuri lóon yíkun se kyáṅmɔ. ³⁴Mún ni gbukel fânṅ yɛn yíkun to: Yíi gbo ki yíi mɔnukwó; yíkun gbo ki mún mɔnukwó fáa to; yíkun gbo wo saanṅ máno yíi mɔnukwó. ³⁵Fù ni klé, jimiiṅ nɔnkurn b'à shua dé yíkun ki mún n keeln-bisháèṅṅ ɔ, yíkun gbo ni yíi mɔnukwó.» ³⁶Simɔn Piyeri k'à du dé: «(Ní Totɔn,) á ri kóṅṅ fɛɛṅṅ?» Yesu k'à mli dé: «Mún ni kóṅṅ tíkélɛ mun mɔ, áḱún wo kpé hín mún ta kyáṅmɔ á ki don míí bo, kè á bɛ kwóṅ kpéa mún ta.» ³⁷Piyeri k'à du dé: «Ní Totɔn, myén nukwóṅ mún wo kpé hín áḱún ta kyáṅmɔ bo? À ta la ja mún ki ní byéén tɛ kún to áḱún nukwóṅ.» ³⁸Yesu k'à mli dé: «Á b'à byéén tɛbɛ kún to mún nukwóṅ! Mún n'à lóon á se dé hlo ta, hlo ta, áḱún bɛ ja mún hlɔ kaarn gbo tyanṅa fóro jáa tyáar, sùnkwó ki kwóṅ to.»

Chapter 14

¹Yesu k'à wú án keeln-bisháênjê se dé: «Yíkun tél b'à mǎkenj bo, yíi wo Jɔnɔsɔ gbɔɔ hloja, yíi ki mún gbɔɔ hloja. ²Tɛɛnfɔɛn tyéén sɔɔ ri tɛɛnnɛn mún Tɔ Jɔnɔsɔɔ sádi. Fù ni keɛɛn kwó ín, mún w'ani gbukeɛli kela yíkun se ín bo, bólo ɔ bo mún bè dénnɔ tɛɛnfɔɛn mɔtityéɛnkɔɔɛn yíkun se mími. ³À la máno tɛɛn híin, mún ni dénnɔ tɛɛnfɔɛn mɔtityéɛnké yíkun se híin, mún bè ní sebea, ní sekɔɔɛnkúni ki yíkun jano ní kɛɛɛn, nɔkɔɛn mún ni tɛɛnnɛn tíkéli mun mɔ yíkun ki tɛɛn mími saan. ⁴Mún ni kɔɔɛn tíkéli mun mɔ, yíkun ni fù tíkéli mɔ kɔɔɛn jɛli shi.» ⁵Toma k'à wú Yesu se dé: «Ní Totɔn, ɛmɛɛn wo ákún kɔɔɛn fɔɛn shi bo. ɛmɛɛn bè gbáno fù tíkéli mɔ kɔɔɛn jɛli shubê? ⁶Yesu k'àn gbukeɛli mɔli dé: «Mún k'à jɛli ɔ, mún bè hlo, mún bè shi. Jimin dó wo lo hín mún Tɔ Jɔnɔsɔɔ to, mún se jiré kaarn mɔ bo. ⁷Yíkun ni mún hlo kwó ín, yíkun ni mún Tɔ Jɔnɔsɔɔ shua ín. Kyáɛmɔ kwó, yíkun k'à ɛmɔnmun nen, yíi k'à shu.» ⁸Filipu k'à wú à se dé: «Ní Totɔn, á Tɔ Jɔnɔsɔɔ yɛn ɛmɛɛn to, fù bè yana.» ⁹Yesu k'à wú à se dé: «Filipu, à gbɔn tété mɔdálmun ɔ, mún bè tɛɛnnɛn yíkun wóse, ákún wo yiyáan mún hloɔn be a? Ta, Tɔni mun ki mún ɛmɔn, fù tɔɛni ri Tɔ Jɔnɔsɔɔ ɛmɔn. Myén n'à jél ákún b'à lóon dé ní wo mún Tɔ Jɔnɔsɔɔ yɛn yíkun to? ¹⁰Mún ni tɛɛnnɛn mún Tɔ Jɔnɔsɔɔ mɔ, mún Tɔ Jɔnɔsɔɔ bè tɛɛnnɛn mún mɔ, yíkun wo fù hlojɔɛn be a? Mún ki yíkun se kel gbukeɛli wo lɛɛn mún nɔnkurni se bo, mún Tɔ Jɔnɔsɔɔ mun tɛɛnnɛn mún mɔ, fù r'án klegbɔɛɛ kleɛn á byéen. ¹¹Yíkun wo mún n lóo fù ri hloja, dé mún ni tɛɛnnɛn mún Tɔ Jɔnɔsɔɔ mɔ, mún Tɔ Jɔnɔsɔɔ bè tɛɛnnɛn mún mɔ. Yíkun ta mún n lóo fù ri hloja bo, yíi wo gbɔ hloja àn klegbɔɛɛ núkwɔɔn. ¹²Hlo ta, hlo ta mún n'à lóon yíkun se dé tɔɛni mun ki mún gbɔɔ hloja, mún ni klegbɔɛɛ mun kleɛn, fù tɔɛni saan bè fù kúur kwɔa. Fù tɔɛni nɔnkurni bè fù tonur fù kwɔa, bólo ɔ bo mún bè kɔɔɛn mún Tɔ Jɔnɔsɔɔ se; ¹³yíkun bè tonyeel kwɔa gbɔɔ mun nɔkɔɛn ɔ gbɔ tyé, mún yin ɔ, mún bè fù gbɔɔn kwɔa yíkun se, nɔkɔɛn mún Tɔ Jɔnɔsɔɔ ki ɛmɛɛnkrɔ ɛmɔn Dye-Jen fan mɔ. ¹⁴Yíkun ni bè tonyeel kwɔa gbɔɔ mun nɔkɔɛn ɔ gbɔ tyé mún yin ɔ, mún bè fù gbɔɔn kwɔa yíkun se. ¹⁵Mún gbɔ ni yíkun mɔnukwó, yíkun b'à kɛɛnjaa mún n kel gbukeɛli to. ¹⁶Mún kwó, mún bè mún Tɔ Jɔnɔsɔɔ tonyelbê ki kyanɛn má búr be yíkun se, nɔkɔɛn fù ki be tɛɛn yíkun wóse dɔ kaarn mɔ. ¹⁷Fù ki hlo Tél-Féné ɔ, díryɔɛn jimii wo mɔmun ɛmɔn hín bo, bólo ɔ bo yí w'à ɛmɔɔn bo, yí w'à shi bo. Kè, yíkun kwó, yíkun n'à shi, bólo ɔ bo à ri tɛɛnnɛn yíkun wóse, à saan bè tɛɛna yíkun wóse. ¹⁸Mún bè yíkun jéelna bonbé mɔ bo, kè mún bè ní sebea yíkun tɔɛnimɔ. ¹⁹Kyáɛntɛɛn díryɔɛn jimii bè mún ɛmɔnbê ká bo; kè yíkun kwó, yíkun bè mún ɛmɔnbê, bólo ɔ bo mún ni ní shi mɔ, fù wono yíkun saan bè tɛɛna á shi mɔ. ²⁰Fù loɔ mɔ, yíkun b'à shua dé mún ni tɛɛnnɛn mún Tɔ Jɔnɔsɔɔ mɔ, yíkun bè tɛɛnnɛn mún mɔ, mún bè tɛɛnnɛn yíkun mɔ. ²¹Mún n yɛn gbɔɛɛ ri jínɛɛnɛn mɔmun tél mɔ, à b'à kɛɛnjɔɛn à to, mún gbɔ ri fù tɔɛni mún mɔnar. Mún gbɔ ri tɔɛni mun mɔnar, fù tɔɛni gbɔ bè mún Tɔ Jɔnɔsɔɔ mɔnukwó, fù tɔɛni gbɔ bè mún mɔnukwó saan, mún bè ní tɛɛnnɛn yena fù tɔɛni to.» ²²Judasí, mɔmun ki Isikariyoti ɔ bo, fù k'à wú à se dé: «Ní Totɔn, myén núkwɔɔn ákún bè fù kwobê, ákún k'à tɛɛnnɛn yɛn ɛmɛɛn to, á w'à yɛn hín díryɔɛn jimii to bo?» ²³Yesu k'àn gbukeɛli mɔli dé: «Mún gbɔ ni tɔɛni mun mɔnukwó, fù b'à kɛɛnjaa mún n kel gbukeɛli to, fù tɔɛni gbɔ ki mún Tɔ Jɔnɔsɔɔ mɔnukwó, ɛmɛɛn bè donna fù tɔɛni se, ní k'à tɛɛnfɔɛn mɔtityéɛn fù sadi. ²⁴Mún gbɔ wo tɔɛni mun mɔnar bo, fù wo mún n kel gbukeɛli to á kɛɛnjaan bo. Yíkun ni gbukeɛli mun tonáan, à wo lɛɛn mún se bo, kè mún Tɔ Jɔnɔsɔɔ mun ni mún tɔɛn bɛɛn, à ri lɛɛn fù se. ²⁵Mún ni fù gbukeɛli kelɛn yíkun se, ní bè tɛɛnnɛn yíkun tyé mɔ. ²⁶Kè, mún Tɔ Jɔnɔsɔɔ bè kyanɛni mun búr bebê, fù ki Tél-Féné ɔ. Ákun bè jimii keelna gbɔ kúur nɔnkurn ɔ, ki mún n kel gbukeɛli nɔnkurn ɔ yí télóbúr. ²⁷Mún bè námɔgbál tebé yíkun to, ní ki yíkun jél námɔgbál mɔ. Mún w'à tɛɛn yíkun to díryɔɛn jimii n te fáa to bo. Yíkun tél be mǎkenj bo, yíi nɛɛɛn be to bo. ²⁸Yíkun n'à ná mún b'à lóon yíkun se dé mún bè kɔɔɛn, ní ki ní sebe yíkun se. Mún gbɔ ni yíkun mɔnukwó kwó ín, mún kɔɔɛnkúni se mún Tɔ Jɔnɔsɔɔ se, yíkun bè tɛɛna fù gbɔmɔnarbéé mɔ ín, bólo ɔ bo ákun ni sɔɔ mún to. ²⁹Mún ni fù gbɔɛɛ lóon yíkun se kyáɛmɔ, à kleɛ n'à togbɔ tyé, nɔkɔɛn fù gbɔɛɛ mùkár bè kwɔa yíkun k'à hloja. ³⁰Mún bè gbukeɛl tyéén sɔɔ kelbê yíkun wóse ká bo, bólo ɔ bo díryɔɛn ɛmɛɛn jaal sɔɔ mí blaàn, à wo lo mún tɔɛn bo. ³¹Kè, nɔkɔɛn díryɔɛn jimii k'à leshu dé mún Tɔ Jɔnɔsɔɔ gbɔ ri mún mɔnar, ní bè ní jɛɛn ákun ki mún to yɛn jɛni mɔ. Yíi wo dukú ní k'à sukúr li hún mɔ.»

Chapter 15

¹(Yesu ki la kwóɔn à wú yì se dé: «) Mún ki resêñnfín sèbê sèbê sóɔ ɔ, mún Tɔ Jɔnɔsɔɔ b'à totɔnì è. ²Bɔ mun nɔkɔɔl ki fé mún to, tímón fáá to, sêñn w'à to bo, à ri fù kyaàñn nì li; fù nì bɔ mun nɔkɔɔl ki fé mún to, sêñn b'à to, à ri fù totɔɔñn nɔkɔɔl ki sêñn tyééñ sóɔ sêñn yé. ³Mún k'àni gbukeli lóoð núkwóɔn yíkun se, yíkun totɔñnmun ɔ tímón totɔɔñn fáá to. ⁴Yíi wo tɛñn mún wóse món mónbyéen, mún nì tɛñnèñ yíkun wóse fáá mun to. Tímón bɔ wo sêñn hìn á byéen à wo tɛñn á finí wóse món mónbyéen bo. Fù fá byéeni to, yíkun nì mún nì tɛñn món mónbyéen bo, yíkun wo sêñna tímón sêñn fáá to bo. ⁵Mún ki resêñnfín ɔ, yíkun kwó, yíkun b'à bɔɔ è. Tɔnì mun nì tɛñn mún wóse món mónbyéen, mún ki tɛñn fù tɔñnì wóse món mónbyéen, fù tɔñnì bè sêñn tyééñ sêñna tímón sêñn fáá to, bóló ɔ bo yíkun wo bóló kwo hìn mún kaarn mɔ bo. ⁶Tɔnì mun nì mún wo tɛñn món mónbyéen bo, fù tɔñnì bè gbòn feena denburse, tímón bɔ tɔmun fáá to, ki kwóè. Yì k'à kúr gbeè nye mɔ, ki ñméè. ⁷Yíkun nì mún nì tɛñn món mónbyéen, yíi k'à kpeñña mún nì kel gbukeèlì to, yíkun nì bè món mun nɔkɔɔl nyel, fù bè tea yíi to. ⁸Sêñn tyééñ sóɔ nì ñmón yíkun to tímón sêñn fáá to, fù ri ñenfléñeñ mún Tɔ Jɔnɔsɔɔ ta. Fù nì klè, fù b'à yena dé yíkun ki mún nì keel-n-bisháñ ɔ. ⁹Mún gbɔ ri mún Tɔ Jɔnɔsɔɔ mɔnar fáá mun to, yíkun gbɔ saañ máno mún mɔnar. Yíi wo tɛñn mún nì gbɔ mɔnarbéè mɔ. ¹⁰Yíkun n'à kpeñña mún nì gbukeèlì mɔ mún nì yèn gbɔèè to, yíi bè tɛñna mún nì gbɔ mɔnarbéè mɔ, ári mún nì fáá mun to nì kpeññàñn mún Tɔ Jɔnɔsɔɔ nì yèn gbɔèè to àn gbukeli mɔ, nì bè tɛñnèñ àn gbɔmɔnarbéè mɔ. ¹¹Mún nì fù gbukeèlì keel-n yíkun se, gbɔɔ mun n'à jéla mún nì gbɔmɔnarbéè ki tɛñn yíkun se, nɔkɔɔl yíkun fù gbɔmɔnarbéè ki tɛñn gbɔ mɔyĩmun. ¹²Mún nì yèn gbɔèè ren (ke) dé yíkun gbɔ ki yíi mɔnukwó, yíkun gbɔ ki mún mɔnukwó fáá to. ¹³Gbɔmɔnarbéè mun nì sóɔ jimin se gbɔ kúur nɔnkurn to, fù ki byéen tɛ ɔ kún to á gbɔmɔnartè núkwóɔn. ¹⁴Yíkun kwó, yíkun nì mún nì gbukeli mɔ yèn gbɔèè klè, yíkun ki mún gbɔmɔnartè ɔ. ¹⁵Mún wo yíkun féññ ká dé tɔñnklerè bo, bóló ɔ bo tɔñnklerɔn w'à totɔn nì kle gbɔ shi bo. Mún nì yíkun féññ dé nì gbɔmɔnartè, bóló ɔ bo mún nì gbɔèè mun nɔnkurn náñn mún Tɔ Jɔnɔsɔɔ se, mún n'à klè yíkun ki fù nɔnkurn shu. ¹⁶Yíkun wo mún mɔtɔññn bo! Kè, mún mún nì yíkun mɔtɔññ búrnèñ, nɔkɔɔl yíi ki don sêñnké (tyémón sêñn fáá to), fù sêñnì ki tɛñn dál món, nɔkɔɔl yíkun nì bè mún Tɔ Jɔnɔsɔɔ tonyel móni mun nɔkɔɔl ɔ gbɔ tyé mún yin ɔ, ki fù tɛ yíkun to. ¹⁷Mún nì mùmun yeèn yíkun to, fù ki yíkun gbɔ ki yíi mɔnukwóɔn ɔ. (Mún nì yèn gbukeèlì mɔ à lô fáá to.) ¹⁸Yíkun gbɔndéè nì díryóñ jimi to, yíi w'à shu dé mún mún kyèñl gbɔndéè ri díryóñ jimi to wà ín. ¹⁹Yíkun nì díryóñ jimi fù kwó ín, yíkun gbɔ ri díryóñ jimi mɔnukwóa ín, yì nì gbɔ ta jimií fáá to. Kè, ki ñmón yíkun gbɔ wo díryóñ jimi mɔnukwó bo, mún bè yíkun mɔtɔññ li lɔñn díryóñ jimi tyé mɔ, fù mún núkwóɔn ɔ, yíkun gbɔndéè bè díryóñ jimi to. ²⁰Yíi w'à tél ñen mún ki yíkun se kel gbukeli mɔ, dé tɔñnklerɔn wo sɔtèññ á totɔn to bo. Jimi nì mún bré da mɔ, yì saañ bè yíkun búra da mɔ. Jimi n'à kpeñña mún nì kel gbukeli to, yì saañ b'à kpeñña yíkun nì kel gbukel to. ²¹Kè, yì bè fù gbɔèè nɔnkurn kwoa yíkun to mún yini núkwóɔn, bóló ɔ bo yì wo mún Tɔñ bè tɔñnì shi bo. ²²Mún nì byé ín bo, nì wo kel yì se ín bo, gbɔjáal (besénar) wo ñmóna yì to ín bo. Kyáñmɔ la, tejl nyee nì gbɔ wo yì nì gbɔjáal (besénarì) mɔ yì se bo. ²³Mún gbɔndéè nì tɔñnì mun to, mún Tɔ Jɔnɔsɔɔ gbɔndéè saañ fù tɔñnì to. ²⁴Mún w'à shógbɔ tofyéèè klè yì ñíñra ín bo, jimin dó wo mùmun kúur kwó ñin bo, gbɔjáal (besénar) wo ñmóna yì to ín bo. Kyáñmɔ la, yì r'à ñmón, mún nì mún Tɔ Jɔnɔsɔɔ gbɔndéè bè la yì to. ²⁵Kè, àni gbukeli mɔ klegbɔèè mun nì ñúrnèñ à tɔñn sèbêè mɔ, fù ki tɛñn gbɔ mɔyĩmun dé: Mún gbɔndéè ri yì to bin kaarn mɔ. ²⁶Kyáñtɔn mùkár ye bè be, mún nì kyáñtɔnì mun búr blaàn yíkun se mún Tɔ Jɔnɔsɔɔ nì búr bla mɔ, fù mun ki hɔ Tél-Féné ɔ, ki li mún Tɔ Jɔnɔsɔɔ se, fù bè mún nínshibé kwoa, ²⁷yíkun ki saañ mún nínshibé kwo, bóló ɔ bo ki gbòn à funkpè gbâr ye, yíkun nì tɛñnèñ mún wóse.»

Chapter 16

¹(Yesu k'án sènbê gbukelí gbíjír yí se dé:) «Mún n'ani gbukelí kel yíkun se nɔ́kɔ́ŋl yíkun ɲmel mɔ be níná bo. ²Jimii bè yíkun kén déa à tonyeélkle-lóèè mɔ bo, gbâr dyàn nɔ́nkurni bè loa, jimii mun ni yíkun ɲéen krɔ ɔ, à bè fè ñ jéen mɔ dé fù ki Jɔ́nɔ́sɔ tìyà gbɔ klekún ɔ. ³Yí b'á ɲena fù ɲení mɔ bólo ɔ bo yí wo mún shi bo, yí wo mún Tɔ́ Jɔ́nɔ́sɔ shi bo. ⁴Mún n'ani gbukelí keèln yíkun se, nɔ́kɔ́ŋl fù gbârì mùkâr ye bè lo, yíkun tél ki tɛŋn à mɔ dé mún fù wú jirêmun ɔ yíkun se ín. Mún w'à ló yíkun se ki gbòn à funkpêgbâr ye bo, bólo ɔ bo mún ni tɛŋnɛn yíkun wóse ín. ⁵Kyáŋmɔ la, mún kɔ́ɔŋnkún nen mún tɔ́ŋ bè tɔ́ŋnì se, yíkun mɔ dó wo mún dù mún kɔ́ɔŋn fɔ́ŋn gbɔ ɔ bo bo. ⁶Kè, yíkun k'á ɲámɔɲànè tétê, bólo ɔ bo mún ni fù gbɔèè ló yíkun se. ⁷Fù n'á nɔ́nkurn mɔ, mún ni hlo lóon yíkun se dé mún kɔ́ɔŋnì yɛŋnar yíkun to, bólo ɔ bo mún ni dòn bo, kyaŋtɔn wo bea yíkun se bo. Kè, mún ni dénnò í bè kyaŋtɔn búr bea yíkun se. ⁸À mùkâr ye bè be, à bè gbɔjáal (besénar) , ni bùkwòŋbé fù ni kítí mɔfáwúa bénobé mɔ díryón jimii se: ⁹bólo ɔ bo mùmum ki (gbɔjáal-besénar) ɔ, à wo mún gbɔɔ hlojaàn bo; ¹⁰bólo ɔ bo mùmum ki bùkwòŋbé ɔ, mún ni kɔ́ɔŋn mún Tɔ́ Jɔ́nɔ́sɔ se, yíkun b'á ɲáa búra ká mún to bo; ¹¹bólo ɔ bo mùmum ki kítí ɔ, díryón ɲmelɔn jaal sɔɔ́ ri kɛŋŋn fù mɔ. ¹²Gbukel tyééŋ sɔɔ́ ri tɛŋnɛn mún se yé lóo ɔ yíkun se, kè yíkun wo fè mɔfáshu hìn kyáŋmɔ bo. ¹³Hlo Tél-Féné mùkâr ye byè, à bè yíkun ɲejira hlo nɔ́nkurn wono; bólo ɔ bo à kɔ́ŋn læe gbukeèlì bè lia àkun nɔ́nkurni mɔ bo, kè à bè kela án nà gbɔèè nɔ́nkurn gbɔ mɔ, ki bla gbɔèè wú yí se. ¹⁴Àkun bè mún ɲmelɔnkúra, bólo ɔ bo àkun bè mún ñ gbɔ ta fèè gbɔna, k'à mɔfáwú yíkun se. ¹⁵Món mun nɔ́kɔ́ŋl ki mún Tɔ́ Jɔ́nɔ́sɔ fù rɔ, fù ki saan mún fù rɔ; fù mún n'à jél mún k'à wú d'àkun bè mún ñ gbɔ ta fèè gbɔna, k'à mɔfáwú yíkun se. ¹⁶Kyáŋŋn tɛŋn yé, yíkun bè mún ɲmónbê ká bo, fù ni kyáŋŋn tɛŋn yé, yíkun ki mún seŋmón fāŋl [bólo ɔ bo mún ni kɔ́ɔŋn mún Tɔ́ Jɔ́nɔ́sɔ se.]» ¹⁷Fù jirêmun kwóɔn, àn keeln-bisháèŋê mɔ máè k'à wú yí se dé: «À ri gbáno gbukel keèln ɲméen se? Dé kyáŋŋn tɛŋn yé, dé ɲméen b'àkun ɲmónbê ká bo, fù ni dé kyáŋŋn tɛŋn yé, dé ɲméen k'àkun seŋmón? Fù ni d'àkun b'á sekóŋŋn á Tɔ́ Jɔ́nɔ́sɔ se?» ¹⁸Fù se kwó à keeln-bisháèŋê ki yí du dé fù gbukelí ki myén lókún ɔ dé kyáŋŋn tɛŋn...? Fù ki mùmum lókún ɔ dé yíkun wo fù shi bo. ¹⁹Yesu k'à hlòɔ se dé yí r'àkun du besé, k'à wú yí se dé: «Yíkun kwó, yíkun ni yí duùn mún ñ kel gbukelí gbɔ ɔ, dé kyáŋŋn tɛŋn yé, yíkun bè mún ɲmónbê ká bo; fù ni kyáŋŋn tɛŋn yé, yíkun ki mún seŋmón. ²⁰Hlo ta, hlo ta mún n'à lóon yíkun se dé yíkun bè toa, yí ki bénín, ta, díryón jimii bè gbɔmɔnarbê mɔ: yíkun bè tɛŋna ɲámɔɲàn mɔ, kè, yíkun ɲámɔɲànì b'á tojira ki tɛŋn gbɔmɔnarbê. ²¹Mél mùkâr ye á nya ñ jà kwóŋŋn, à ri tɛŋn ɲámɔɲàn mɔ, bólo ɔ bo à kwóŋ gbârì ri lòŋn; fù mùkâr ye à bisháŋŋnì ni kwòŋ búré, à ri tɛŋn gbɔmɔnarbê mɔ, à tél ki dué á ɲámɔɲànì to bisháŋŋn kwòŋ núkwóɔn díryón mɔ» ²²Fù se kwó, yíkun saan kyáŋmɔ tɛŋnɛn ɲámɔɲàn mɔ; kè, mún mùkâr ye bè yíkun seŋmón, yíkun nìryeŋn bè tɛŋna gbɔmɔnarbê mɔ, dó wo fù gbɔmɔnarbêé séa yíkun kpeŋn bo. ²³Fù yeè mún lo fyé, yíkun wo gbɔ dó ɔ mún dua ká bo. Mún n'à lóon yíkun se hlo ta, hlo ta dé yíkun bè món mun nɔ́kɔ́ŋl nyela mún Tɔ́ Jɔ́nɔ́sɔ se mún yin ɔ, à bè fù tea yíkun to. ²⁴Ki la bè búr kyáŋmɔ to, yíkun wo bólo nyel keŋ mún yin ɔ bo. Yí wo món nyel, món bè tea yí to, nɔ́kɔ́ŋl yíkun ñ gbɔmɔnarbêé ki mɔyín. ²⁵Mún ni la àni gbukelí kelɲèn yíkun se tel mɔ, ye dyàn bè féa, mún bè kela yíkun se tel mɔ ká bo, kè mún bè mún Tɔ́ Jɔ́nɔ́sɔ se gbɔèè wúa yíkun se kpèn sɔɔ́. ²⁶Fù yeè mùlo fyé, yíkun bè mún Tɔ́ Jɔ́nɔ́sɔ tonyela mún yin ɔ, mún w'à lóon yíkun se dé mún bè mún Tɔ́ Jɔ́nɔ́sɔ tonyelbê yíkun se bo; ²⁷fù r'à jél yíkun gbɔ bè mún Tɔ́ Jɔ́nɔ́sɔ nɔ́nkurni mɔnar, bólo ɔ bo mún gbɔ ri yíkun mɔnukwó, fù ni yíkun ki mún ñ Jɔ́nɔ́sɔ se lèè hloja. ²⁸Mún ni lìŋn mún Tɔ́ Jɔ́nɔ́sɔ se, í ki be díryón mɔ; kyáŋmɔ mún ni í sukúrleèn díryón mɔ, í ki don mún Tɔ́ Jɔ́nɔ́sɔ se.» ²⁹Yesu ñ keeln-bisháèŋê k'à wú à se dé: «Ákún kelkún nen la kyáŋmɔ kpèn sɔɔ́, ákún wo gbukel bólo keèln tel mɔ bo, ³⁰ɲméen ni la kyáŋmɔ à hlò d'ákún ni gbɔ kúur nɔ́nkurn shi, fù ni jimin dó ñ dukle gbukel togbo w'á se bo; fù mún n'à jél ɲméen k'ákún ñ Jɔ́nɔ́sɔ se lèè hloja.» ³¹Yesu ki yí du dé: «Yíkun ni mún gbɔɔ hloja kyáŋmɔ a?» ³²À nen, ye dyàn bè féa, à nɔ́nkurni fyêmun ɔ, fù loɔ mɔ yíkun b'á kára yí to, yí nɔ́kɔ́ŋl ki don á fù fɔŋŋn, yí ki mún jél ta í byéen; kè mún wo tɛŋnɛn í byéen bo, bólo ɔ bo mún Tɔ́ Jɔ́nɔ́sɔ ri tɛŋnɛn mún wóse. ³³Mún ni la àni gbukelí kelɲèn yíkun se, nɔ́kɔ́ŋl yíkun ki tɛŋn ɲámɔgbál mɔ mún se. Yíkun bè dakwoa díryón mɔ. Kè yí w'à nìryeŋn lí, mún ni lòŋn díryón tɔŋn.

Chapter 17

¹Yesu wo saan gbârî mun ye fù gbukeèlî kel kón, k'á náa tɔ̀ɔnkúr jònò ɔ̀ɔ, k'à wú dé: «Ní Tɔ̀ Jɔ̀ɔɔɔ, gbâr la lò, à kwo á Dye-Jení ki ɔ̀melɔ̀nkɔ̀ ɔ̀món, fù r'à jéla ákún Dye-Jení k'à kwo ákún ki ɔ̀melɔ̀nkɔ̀ ɔ̀món. ²Ákún ki jimiì nònkurn takel lo tè fáá to à to, nòkónl ki dɔ̀ kaarn shi tè ákún k'à to tè jimiì to. ³Ta dɔ̀ kaarn shi ɔ̀móɔnî ri leèn ákún hlɔ̀ se, ákún Jɔ̀ɔɔɔ sèbè sèbè sɔ̀ɔ è, Yesu Krista ki shu, á ri mùmun tón bèɔn. ⁴Mún n'ákún ɔ̀melɔ̀nkɔ̀ à náantyarî ta, mún k'ákún ki mún to tè klegbɔ̀ kwò mɔ̀yín. ⁵Ákún kwó, ní Tɔ̀ Jɔ̀ɔɔɔ, ákún la kyáɔmɔ̀ à kwo mún ki ɔ̀melɔ̀nkɔ̀ ɔ̀món ákún blè se, mún ni tɔ̀ɔnɔ̀n ín ɔ̀melɔ̀nkɔ̀ mún mɔ̀ ákún wóse díryón ki kwóɔn bú. ⁶Á ri jimiì mún tè mún to díryón mɔ̀, mún n'ákún yinî yèn fè to nòkónl yì k'ákún shu. Fù jimiì k'ákún fè ɔ̀ ín, á ki yì tè mún to, yì bè á kpeɔ̀ɔnɔ̀n ákún n̄ kel gbukeèlî to. ⁷Yì la kyáɔmɔ̀ à hlɔ̀ d'ákún ki mún to tè móèè nònkurn lè ákún se. ⁸Fù bóló ɔ̀ bo mún n'ákún ki mún se kel gbukeèlî kelɔ̀n yì se, yì k'à ná; yì k'à shu hlɔ̀tabè mɔ̀ dé mún ni lɔ̀n ákún mɔ̀. Fù n̄ yì ki ákún ki mún tón bèɔnî hlɔ̀ja. ⁹Mún ni n̄ tonyeèlî kleèn yìkun mún se. Mún wo ní tonyeèlî kleèn díryón jimiì se bo, kè mún ni n̄ tonyeèlî kleèn ákún ki mún to tè fèè se, bóló ɔ̀ bo yìkun k'ákún fè ɔ̀. ¹⁰Món mun nòkónl ki mún fù rɔ̀, fù ki ákún fù rɔ̀, fù ni món mun nòkónl k'ákún fù rɔ̀, fù ki mún fù rɔ̀, mún ni ɔ̀melɔ̀nkɔ̀ ɔ̀món yìkun se. ¹¹Mún wo tɔ̀ɔnɔ̀n ká díryón mɔ̀ bo, yìkun bè tɔ̀ɔnɔ̀n díryón mɔ̀, mún bè kóɔɔn ákún tɔ̀ɔnimɔ̀. Mún Tɔ̀ Jɔ̀ɔɔɔ Féné, yì jɔ̀ɔn á yin ta, á ri fù yinî mun tɔ̀ɔn mún to, nòkónl yì ki tɔ̀ɔn món mónbyéen árí ákún n̄ mún. ¹²Mún ni tɔ̀ɔnɔ̀n ín gbârî mun ye yì wóse, mún n'ákún ki mún to tè fèè jɔ̀ɔnɔ̀n ín ákún yin ta. Mún ki yì jɔ̀ɔn, yì mɔ̀ dɔ̀ wo jeel bo, fóro yì mɔ̀ jel fù ri kwó kè, nòkónl mùmun ni n̄ jɔ̀ɔnɔ̀n ákún n̄ gbukelî jwâr sèbèè mɔ̀, fù ki kwo mɔ̀yín. ¹³Mún ni la kyáɔmɔ̀ kóɔɔn ákún tɔ̀ɔnimɔ̀, mún ni la fù lóon mún tɔ̀ɔnɔ̀n wono díryón mɔ̀, nòkónl yì ki tɔ̀ɔn mún n̄ gbɔ̀mɔ̀nɔ̀rɔ̀bè mɔ̀yínmunî mɔ̀. ¹⁴Mún n'ákún n̄ gbukelî kel yì se, díryón jimiì ki yì tojakwó, bóló ɔ̀ bo yì wo díryón jimiì wóse bo, mún fáá to ní wo díryón jimiì wóse bo. ¹⁵Mún w'ákún tonyeèlî á ki yì lî lî díryón mɔ̀ bo, kè á ki yì tanl Kèɔlshì kpeɔ̀ɔn. ¹⁶Yì wo díryón jimiì n̄ gbɔ̀ ta bo, mún fáá to ní wo díryón jimiì n̄ gbɔ̀ ta bo. ¹⁷Yì toféneja hlɔ̀ ɔ̀: ákún gbukelî ki hlɔ̀. ¹⁸Ákún ni mún tón be fáá mun to díryón mɔ̀, mún saan máno yì tónno díryón mɔ̀. ¹⁹Fù n̄ mún ki n̄ byéen jélè ákún kpeɔ̀ɔn, yìkun ki saan á byéen jélè ákún kpeɔ̀ɔn, ákún ki yì toféneja hlɔ̀ ɔ̀. ²⁰Mún wo ní tonyeèlî kleèn yìkun byéen déndén se bo dé, kè mèmun n̄ bè á kɔ̀ɔn gbukel mɔ̀ à yèn dé yí ri mún gbɔ̀ hlɔ̀jɔ̀n, (mún ni n̄ tonyeèlî kleèn) fè se, ²¹nòkónl yì nònkurn ki tɔ̀ɔn món mónbyéen, árí mún Tɔ̀ Jɔ̀ɔɔɔ ri fáá mun to mún mɔ̀, mún bè mún Tɔ̀ Jɔ̀ɔɔɔ mɔ̀. Yìkun ki saan tɔ̀ɔn món mónbyéen ɔ̀méen mɔ̀, nòkónl díryón jimiì k'ákún ki mún tón byèè hlɔ̀ja. ²²Mún kwó, mún n'ákún ki mún to tè lobéè tè yì to, nòkónl yì ki tɔ̀ɔn món mónbyéen, árí ákún n̄ mún ni fáá mun to món mónbyéen, ²³mún ki tɔ̀ɔn yìkun mɔ̀, ákún ki tɔ̀ɔn mún mɔ̀, nòkónl yì k'á tityéɔn tɔ̀ɔn món mónbyéen, díryón jimiì k'à shu d'ákún ni mún tón bèɔn, fù n̄ yì gbɔ̀ k'ákún mɔ̀nukwó, mún gbɔ̀ k'ákún mɔ̀nukwó fáá to. ²⁴Mún Tɔ̀ Jɔ̀ɔɔɔ, ákún n'á jimiì mun tè mún to, mún ni tɔ̀ɔnɔ̀n tikélî mun mɔ̀, mún n'á se fè ki tɔ̀ɔn mí mí mún wóse, nòkónl yì ki mún n̄ lobéè ɔ̀món, ákún ni lobéè mun tè mún to, bóló ɔ̀ bo mún gbɔ̀ r'ákún mɔ̀nukwó díryón finɔ̀nî ki kwóɔn kwo. ²⁵Mún Tɔ̀ Jɔ̀ɔɔɔ sèbè sèbè sɔ̀ɔ, díryón jimiì w'ákún hlɔ̀ bo, kè mún n'ákún hlɔ̀, fù n'ani jimiì k'à shu d'ákún ni mún tón bèɔn. ²⁶Mún n'á klè fè k'ákún yinî shu. Mún b'á kwobè yì k'ákún shu yé nòkónl mún gbɔ̀ mɔ̀nari mun n'ákún se, yì ki tɔ̀ɔn fù gbɔ̀mɔ̀nɔ̀rɔ̀bèè mɔ̀, mún ki tɔ̀ɔn yìkun mɔ̀.

Chapter 18

¹Fù gbukelí kel jirêmun kwóon Yesu se, ki dénnò án keeln-bisháênjê wóse Sedirón gbólónjááa keel máa m̀. Tánkúnómón-wò dyàn bè tènghèn míímí, ki dé fù tánkúnómón-wò m̀, àkun n'án keeln-bisháênjê gbo. ²Judasi mun k'á ja néntóni ɔ kpeɲn m̀, fù b'á twónshi fù tíkélí m̀, bóló ɔ bo Yesu n'án keeln-bisháênjê ri delɲèn yì bè yíi tobraàn ín fù tíkélí m̀. ³Fù m̀n n'á jél Judasi ki dénnò fan fenenté kúur má ɔ á wóse, fù nì ténlénklerê. Á fléklerê ñmelê n'á Farisiyêênjê ri fê mun tónghèn. Àkun nònkurni ki búr yì jero, niyéel-bré-móè bè yì se, fù nì yíin hlèn m̀ nye bréméè nì kèñlghénmóè. ⁴Yesu k'á to klegbòèè hlò kpeɲn ta á sukúrno, ki yì du dé: «Yíkun nì gbò jéen?» ⁵Yì k'á m̀li dé yíkun nì Nasareti jir Yesu jéen. Yesu k'á wú yì se dé: «Mún ɔ» Judasi mun k'á ja néntóni ɔ kpeɲn m̀, fù bè línghèn yì wóse. ⁶Yesu m̀ghèn yì nì gbukelí m̀le d'àkun ɔ híin, yì k'á besé kél, yì ki wò wòè à páan ta. ⁷Yesu ki yì sedu yé dé: «Yíkun nì gbò jéen?» Yì k'á m̀li dé yíkun nì Nasareti jir Yesu jéen. ⁸Yesu ki yì nì gbukelí m̀li dé: «Mún n'á ló yíkun se dé mún ɔ. Á nì mún jénkún kwó yíkun se, yíi w'ani jimiíi jélé yì ki don.» ⁹Á ri fù lóon ín nókónl àn kel gbukeèlì m̀ lóo gbòèè ki kwo m̀yín, à ri m̀mun ló ín dé: «Ákún ki mún to tē jimiíi m̀ dó wo jeel mún kpeɲn bo.»

¹⁰Kèñlghén-kro dyàn nì Simón Piyeri se ín, fù ki fù ja wu, ki fù rɔ à fléklerê ñmelón jòɔ tònghkleróni kindiir tàshenjê kyàngh li. Yì ri fù tònghklerón jòɔ fèghèn ín dé Malikusi. ¹¹Yesu k'á wú Piyeri se dé: «Án kèñlghén-kroɔ senénè à gbél m̀! Mún To Jónɔɔɔ ri da la-kle kólii mun tē mún to, mún wo yanghèn nì k'á gbe fù rɔ be a?» ¹²Á fan feneklerê tobrakúuri nì yì ñmelón jòɔ, n'á Yawutu feneklerêè ki Yesu ja, yì k'á tìn. ¹³Yì k'á kyèñlì ɔ dénnò à nò Anè se, Anè ki Kayifu brê ɔ. Kayifu ki fù kàtèlì to fléklerê ñmelón ɔ ín. ¹⁴Kayifu m̀n k'á Yawutuii sènbè jòɔ rɔ ín dé: «Jir byéen klò ri fín jù m̀ nì yèghèn m̀.» ¹⁵Ta Simón Piyeri nì keeln-bisháaagh m̀a bè kpéghèn Yesu ta. Á fléklerê ñmelón jòɔ bè fù keeln-bisháaaghni shi, fù jòɔ ki dé Yesu wóse à fléklerê ñmelón jò sòɔ nì dishénjê m̀. ¹⁶Kè, Piyeri ki lí ta à wo, à yéen ñmro. Á fléklerê ñmelón jòɔ nì hlò keeln-bisháaaghni ki lí be, ki kel à yéen fenen bií se, ki Piyeri ja dé. ¹⁷Á tònghklerón bií mun ki la à fenekle bií rɔ, fù k'á wú Piyeri se dé: «Ákún nókónl k'án keeln-bisháênjê má ɔ ín be a?» Á jòɔ k'á m̀li dé: «Owo, mún ki yì má ɔ ín bo.» ¹⁸Á tònghklerêè n'á feneklerêè mun nì tènghèn, fè ki kyègh ɔ nye ka, fè ki fù toteghèn, bóló ɔ bo yéel leèn ín. Piyeri ki saagh dénnò líké fè wóse à nyéè toteghèn to. ¹⁹Á fléklerê ñmelón jòɔ ki Yesu du àn keeln-bisháênjê gbo n'án jimiíi keeln fáa gbo ɔ. ²⁰Yesu k'án gbukelí m̀li dé: «Mún nì kel jimiíi nònkurn jínra kpèn sòɔ, nì ki jimiíi keeln à tonyeelkle-lóèè, n'á tonyeelkle-lósòɔ dishénjê m̀ yefyèl tyègh sòɔ ta, à Yawutuii r'á tobraàn tíkélí mun m̀, mún wo nì gbukelí dó kel dín toyá m̀ bo. ²¹Myén n'á jél ákún bè mún duùgh? Jimiíi mun nì mún nì kel gbukeèlì ná, yíi wo fè du, mún nì gbukeèlì mun kel, fè r'á shi.» ²²Yesu ki fù gbukelí kelí se, à fan fenentéè m̀ jir byéen k'á ñme à tà m̀, k'á du dé: «Ákún n'á fléklerê ñmelón jòɔ nì gbukelí m̀leghen mano a?» ²³Yesu k'á m̀li dé: «Mún nì gbukelí jaal kel, mún nì gbukelí jaalí yèn íin. Kè mún nì gbukelí jòn kelghèn, myén n'á jél ákún bè mún ñmeèlgh?» ²⁴Fù la klè híin, Anè ki Yesu hlèghmuní búrno fléklerê ñmelón Kayifu se. ²⁵Fù gbàr ye Simón Piyeri línghèn míímí ín, à bè nye toteghèn. Yì k'á du dé: «Á shi ákún saagh tènghèn àn keeln-bisháênjê wóse ín?» Piyeri k'á tyangh, k'á wú dé: «Owo, mún ɔ bo.» ²⁶Piyeri r'á fléklerê ñmelón jòɔ mun tònghkleróni mun tóbin tàshenjê kyàngh li ín, fù jòɔ k'á wú dé: «Mún wo ákún ñmón à wóse à wòɔ m̀ ín be a?» ²⁷Piyeri k'á setyangh yé. Sùnkwoɔ ki wo to, fù tíkél byéeni m̀. ²⁸Fù jirêmun kwóon, yì ki lí Yesu ɔ Kayifu sádi, yì ki dénnò à nò lée m̀múr à Orómu yini ñmelón jòɔ sádi. Yíkun nònkurni wo dé à ñmelón jòɔ sádi bo, nókónl yì to be núkwá bo, nókónl yì k'á A-Be-Jirea-Fu-Ta wúwóghjò leè di hìn tèngh. ²⁹Pilati ki lí, ki dénnò yì se, ki yì du dé: «Yíkun nì gbáno gbukelí ɔ àni jòɔ kèghèn?» ³⁰Yì k'án gbukelí m̀li dé: «Áni jòɔ wo gbòjáalklerón ɔ ín bo, ñmégh w'á ja bea ákún se ín bo.» ³¹Fù r'á jél Pilati k'á wú yì se dé: «Yíkun nònkurni w'á ja, yíi k'á kítí yíi fù tóngh gbukelí ɔ.» Á Yawutuii k'á wú à se dé: «Jimin kro jèl wo tèngh ñmégh to bo.» ³²Fù gbòèè klè nókónl Yesu ri gbukeèlì mun kelghèn á kúní gbo m̀, àkun bè fáa mun to kúa, fù ki kwo m̀yín. ³³Fù la klè híin, Pilati k'á sedé án kítikáar-lóɔ m̀, ki Yesu fèghèn k'á du dé: «Ákún ki Yawutu nì kiyèghntón ɔ a?» ³⁴Yesu k'á m̀li dé: «Fù gbukelí ri língh ákún kpeɲn tóngh dàà jir nì kel gbukelí ɔ ákún se mún gbo m̀?» ³⁵Pilati ki Yesu nì gbukelí m̀li dé: «Ákún se kwó mún ki la Yawutu ɔ kpé be a? Ákún fù tóbin kúuri n'á fléklerê ñmelêè r'ákún ja bè nènghèn mún kpeɲn; ákún la myén klè?» ³⁶Yesu k'á m̀li dé: «Mún fù fanbéè ki díryógh fanbé ɔ bo. Mún fù fanbéè nì díryógh fanbé kwó ín, mún tònghklerêè r'á takáa ín kèñl m̀ nókónl mún be ja nèn à Yawutuii kpeɲn bo; fù n'á nònkurn m̀, mún nì fanbéè w'á hún m̀ díryógh m̀ bo.» ³⁷Pilati k'á du dé: «Ákún ki la kiyèghntón ɔ kpé be a?» Yesu k'á m̀li dé: «Ákún fón à lóon dé mún ki kiyèghntón ɔ. Hlò gbukelí ki mún kwògh ñmel nì mún byè ñmel ɔ díryógh m̀, nì ki hlò nínshibé kwo. Jiminí mun nókónl á kpeɲnjàghèn hlò to, fù r'á kpeɲnjaàn mún nì kel gbukelí to.» ³⁸Pilati k'á du dé hlò ki myén ɔ? Fù duú klèmun kwóon Pilati se k'á seli yé án kítikáar-lóɔ m̀ ki dénnò à Yawutuii se, k'á wú yì se dé: «Mún fón bóló ñmóghghèn m̀mun b'ani jòɔ kègh ñmel ñmóghghèn bo. ³⁹Kè, gbòɔ mun nì delghèn à bè klègh, à A-Be-Jirea-Fu-Ta wúwóghjò yefyèl ta, jir byéen m̀kyèghmun nì tobrégh; yíkun n'á se nì k'á Yawutu kiyèghntón jòɔ tobúré a?» ⁴⁰Á la máno tèngh híin, yì k'á sewú á myel tokpár ɔ yé dé: «Owo, fù jòɔ rɔ bo, kè Barabasi ɔ.» Ta, fù Barabasi jòɔ ki shèghnflèghèn ɔ ín.

Chapter 19

¹Fù se kwó Pilati k'à wú dé yì wo Yesu ja, dé yì k'à ñme sañbwàr ɔ. ²À sùrāshīī ki kiyeñntɔn ñmel to nén kar blīn kèñmè ɔ, yì ki fù nén Yesu ñmel to. Yì k'à tonén tonenwá kpèñl bel sóɔ ɔ, ³yì k'à sukúrnò à to, yì k'à wú à se dé: «Á dèñse Yawutuī ñ kiyeñntɔn!» Yì k'à ñme à tà mɔ. ⁴Pilati k'à sèlì be wo yé fāñl, k'à wú à Yawutuī se dé: «Mún k'à nɔ lì bèmùn nen wo yí se, nɔkɔñl yí k'à shu dé mún wo keñ fɔñn bólo ñmónñn à jɔɔ to bo.» ⁵À la máno tēñn hīn, Yesu ki lì be wo, à kèñmè kar blīñnmunì bè nēññn à ñmel to, fù n'à tonenwá kpèñl bel sóɔ è. Pilati k'à wú yì se dé: «Á jɔɔ ren!» ⁶À fléklerè ñmelèè n'à fan fenentēè mufɔn Yesu ñmón, yì k'à wú á myel tokpár ɔ dé: «Á kpé tá nan gbée to! Á kpé tá nan gbée to! Pilati k'à wú yì se dé: «Yíkun nònkurni w'à kpé tá nan gbée to, kè mún wo keñ fɔñn bólo ñmónñn à jɔɔ to bo.» ⁷À Yawutuī ki Pilati ñ gbukelì mɔlì dé: «Tōñn gbukel dyàn fɔn ñméen se, fù tōñn mɔ gbukelì r'à yēññn d'à ri yanñn ki kwo, bólo ɔ bo à r'à byéen ɔ Jɔɔɔ Dye-Jen jirñn.» ⁸Pilati ri gbārì mun ye fù gbukelì ná, àn yānbēè k'à tosāñè, ⁹ki dēnnò à kítikár-lóɔ mɔ, ki Yesu du dé: «Ákún ni lēen fēēñn?» Kè Yesu w'à gbukelì mɔlè bo. ¹⁰Pilati k'à du dé: «Á r'à sháañn mún to a? Ákún w'à shi d'à lo ri mún to ákún ki tobúrè, à lo bè mún to ákún ki kpé tá nan gbée to be a?» ¹¹Yesu k'à mɔlì dé: «Ákún ki mún to nurkwóɔ lo bólo w'ákún se bo, Jɔɔɔ se jòñkpár mɔ lì bè fù ri kwó kè. Fù r'à jél tōñn mun ni mún jāñēen ákún kpeñn, fù ñ klè gbɔjáal (besénari) ri sóɔ yé ákún fù ri to.» ¹²Pilati wo saañ fù gbukelì ná gbārì mun ye, ki jo Yesu mɔ kpeñnlee fá jēen to. Kè à Yawutuī k'à wú á myel tokpár ɔ dé: «Á n'à kpeñnle àni jɔɔ mɔ á ki Rɔmu kiyeñntɔn sóɔ Sesari jirè ɔ bo. Jiminì mun nɔkɔñl á byéen ɔ kiyeñntɔn klēen, fù r'à byéen ɔ à kiyeñntɔn jɔɔ kēñlshì jīrn.» ¹³Pilati ri fù gbukelì ná gbārì mun ye, ki Yesu ɔ lì be wo, ki jīñēen àn kítikár fɔñn mɔ, yì ri mùmùn fēēñn dé Tun-ben, fù k'à lò ɔ ébúrú jēen mɔ dé Gabata. ¹⁴Fù wóontēlì k'à A-Be-Jirea-Fu-Ta wúwóɔñ ɔ rɔ ín, ye kpēñlmun kwóɔn, Pilati k'à wú à Yawutuī se dé: «Yí ñ kiyeñntɔn jɔɔ ren yí se kpé!» ¹⁵Kè yì k'à wú á myel tokpár ɔ dé: «Ki kwo! Ki kwo! Á kpé ta nan gbée to!» Pilati k'à wú yì se dé: «Mún ki yíkun ñ kiyeñntɔn jɔɔ kpé kwo nan gbée to a?» À fléklerè ñmelèè k'à mɔlì dé: «Kiyēñntɔn má wo fɔn ñméen se Rɔmu kiyeñntɔn sóɔ Sesari kwásé bo.» ¹⁶Fù la klè hīn, Pilati k'à kpeñnliè Yesu mɔ yì se kpé taa ɔ nan gbée to. Yì ki fù kpeñnì ta à ja, [yì ki dēnnò à nɔ.] ¹⁷Fù jirēmùn kwóɔn Yesu nònkurni k'à kpé-nanì gbòn, ki lì à dyēè bur, ki dēnnò tìkél dyàn mɔ, yì ri mùmùn fēēñn dé Ñmelkpár, fù bè lóon ébúrú jēen mɔ dé Goligota. ¹⁸Yesu ki kpé nan gbée to fù tìkélì mɔ jir nūn wóse, à kínkár món nūnì nɔkɔñl se jir byéen byéen, Yesu bè yì tyé mɔ. ¹⁹Pilati k'à kwo yì ki klóbin to sèbè dyàn ñwármun kpé tá à kpé-nanì to. À bè júrñn dé: «Nasareti jir Yesu, Yawutuī ñ kiyeñntɔn.» ²⁰Yawutu tyēñn sóɔ ki fù klóbin to sèbè ñwármunì keeln, bólo ɔ bo Yesu ri kpé tá nan gbée to tìkélì mun mɔ, fù ri shùn ín à dyēè to: à sèbèè bè júrñn ébúrú jēen, nì látēñn jēen, fù nì girèkì jēen mɔ. ²¹À Yawutuī ñ fléklerè ñmelèè k'à wú Pilati se dé: «B'à júr dé Yawutuī ñ kiyeñntɔn bo, à júr d'à r'à lò dé: "Mún ki Yawutuī ñ kiyeñntɔn ɔ".» ²²Pilati k'à wú yì se dé: «Mún ni mùmùn ñwár, mún ni fù ñwár.» ²³À sùrāshīī mufɔn Yesu kpé nan gbée to, yì k'àn wāèè sīkár, sīkár jēn fɔñn món yor, sùrāshī mún nɔkɔñl n'à fù nín fɔñn. (Yì ki saañ àn tonenwá-belì gbòn, fù bè gbòññn à nū to fóro à kwāñlì to, kwèl fɔñn w'à se bo.) ²⁴Yì b'à lóon yí se dé: «Ñ b'à tyé gbón bo, kè ñ k'à mèlbúr fù k'à gbòntóni yēn. Fù ri klè nɔkɔñl Jɔɔɔ ñ gbukelì ñwár sèbèè mɔ lo gbɔèè ki kwo mɔyín dé: Yì ri mún ñ wāèè sīkár yí to, Yì ki mún ñ tonenwá-belì mèlbúr.» ²⁵À sùrāshīī ñ klè fù ri nen la. Yesu kpé nanì blè se à kwóñ nɔɔ n'à srɔɔ-mélì ri tēññn ín, fù nì Kulopasi lu Mariyamu nì Makidala jir Mariyamu. ²⁶Yesu k'à kwóñ nɔɔ ñmón, fù n'à gbɔmɔnar fù keeln-bisháañnì bè līñn à blè se, k'à wú á nɔɔ dé: «Bi, á Dye-Jenì ren.» ²⁷Fù jirēmùn kwóɔn, k'à wú fù keeln-bisháañnì se dé: «Á nɔɔ ren.» Ki la gbòn fù wóonì to, ki dēnnò Yesu nɔɔ rɔ á sádì. ²⁸Fù jirēmùn kwóɔn, Yesu k'à hlò kpeñn ta d'à nònkurn n'à mɔyínè, nɔkɔñl Jɔɔɔ ñ gbukelì ñwár sèbèè mɔ gbɔèè k'à mɔyín, k'à wú dé: «Nín ni í to.» ²⁹Món-kwèl dyàn mɔ nunñàn nì tēññn fù tìkélì mɔ ín. À sùrāshīī ki wíyáa kekèl isofi tímón bɔ kéēñl to, yì ki fù jíkí à nunñànì mɔ, yì ki fù jēn Yesu yēñn to. ³⁰Yesu r'à nunñànì twóñyi gbārì mun ye, k'à wú dé: «Á nònkurn la á mɔyínè.» (Fù la klè hīn), k'à tàshínè, k'à káè á shi se. ³¹Fù gbɔɔ klèè se à tarwóɔ nyāññn klewóèè klè yefyélì ta, fù wóontēlì b'à tarwóɔ è. À Yawutuī w'à se nikyēñn dó be kpé déè à kpé-naèè to bo, bólo ɔ bo à tarwóɔ ki yefyélì sóɔ ɔ yì se. Fù r'à jél yì ki Pilati tonyel d'à ki jñl ɔ yíkun kēñ, à jimin kpēmèèè kpaāñlì kútúr kútúr, dé yí ki kwóɔn yì kyel lì à kpé-naèè to. ³²Fù la klè hīn, à sùrāshīī ki dēnnò loké, yì k'à jimin túkyēñlì kpaāñlì kútúr, yì k'à máá fù ri kútúr, mùmùn ni kpé tājñn yì wóse ín. ³³À ri lò Yesu to, yì ri fù kúunmun ñmón hīn, yì wo fù kpaāñlì kútár bo; ³⁴kè, à sùrāshīī mɔ jir má ki tònɔɔ ɔ à sañ à kínkár se, nun nì tōñ ki wo lì. ³⁵Jɔɔ mun n'à ñmón á náa ɔ fù r'à tokel hlɔtabè mɔ. Fù nònkurni b'à shi d'án lò fù ri ki hlɔ ɔ, nɔkɔñl yíkun ki saañ à hlɔja. ³⁶Fù ri klè nɔkɔñl à tōñn sèbèè mɔ ñwár gbukelì ki kwo mɔyín, mùmùn ni wúññn ín dé: À kpaārì mɔ dó bè kútúra bo. ³⁷Fù gbukelì má saañ júrñn à tōñn sèbèè bēn má se ín dé: Yì ri tònɔɔ ɔ à jɔɔ sañ jimì bè fù yia. ³⁸Fù jirēmùn kwóɔn, Arimate jir Yisufu mun ki Yesu ñ keeln-bisháañn ɔ ín toyá mɔ, bólo ɔ bo à Yawutuī yānbè à to. Ákun ki dēnnò Yesu nikyēñnè nyelké Pilati se, k'à gbònnò. Pilati k'à tosé, k'à nikyēñnè gbòn jñl tè à to. ³⁹Nikodemu mun lɔndya dēnnò ín Yesu se túun se, fù ki saañ mire nyéel nì aloé nyéel toben nar sóɔ gbòn be, yì bè kēēñlñn yí mɔ, à mɔnurì bè kilò kufú (30) kúur. ⁴⁰Fù kpeñnì ta, yì jir nūnì ki Yesu nikyēñnè gbòn, yì k'à tokekèl wá kpeñn-byéen ɔ, yì ki fù nyéel toben nar sóɔ fùr à gbée to, ári

à ri dɛɽɲɛ̀n à bè klɛ̀n fáâ mun to. ⁴¹Ta táɲnkún-wɔ̀ dyàn ni tɛ̀ɲnɛ̀n ín Yesu kpé kwò tíkélí mɔ̀, fù wɔ̀ɔ̀ mɔ̀ d̀̀kur dyàn ni tɛ̀ɲnɛ̀n ín níkyɛ̀ɛ̀ɲ dó wo tokyé kɛ̀ɲ m̀̀mun mɔ̀ bo. ⁴²Yesu níkyɛ̀ɛ̀ɲê ki gb̀̀nno tokpé́ké fù tíkélí mɔ̀, bóló ɔ̀ bo fù d̀̀kurí fɔ̀ɲn sh̀̀n ín, fù wóontɛ̀lɛ̀l b'á Yawutuìí n̄ tarwɔ̀ yefyɛ̀lɛ̀l è.

Chapter 20

¹À klóŋmeli yefyêl túú lóô mɔ, Makidala jir Mariyamu ki dénnɔ à dùkurí kpra lée múmúr, butúun bè tɛnnɛn (yé); ki b'á ñmón à dùkurí mɔkyê kàkrôô bè kùnkóln lɛnɛn à ñmɔ. ²Mariyamu Madeleni k'á setúno Simɔn se, fù nì Yesu gbɔ mɔnar keeln-bisháaŋn máê, k'á wú yì se dé: «Yì ri ñ Totɔn nikyéɛŋê lɛ lɛ à dùkurí mɔ, ñméen w'á ñenkôŋn fɔŋn hlò yì se bo.» ³Piyerì nì keeln-bisháaŋn má ki lɛ à dùkurí kpra kóŋŋn ɔ, ⁴yì ki túno yíse á jir nín ɔ. Kè à keeln-bisháaŋn máa kyèŋl ki túno loké á munán ɔ à dùkurí kpra. ⁵Fù k'á kurkpé k'á náa ñen, k'á ñmón Yesu tokekêlɛn wá kpeŋn-byéenì bè tɛnnɛn, ta à wo la dé bo. ⁶Simɔn Piyerì mun kpéŋn à ta ín, fù ki dénnɔ loké. Fù ki dé à dùkurí wono, k'á ñmón à tokekêlɛn wá kpeŋn-byéenì mun nì tɛnnɛn ín, ki fù mɔjal gbeŋn ñmón náan ta. ⁷Yì ri wá-lôô mun ɔ Yesu ñmeli tokekêlɛn ín, yì wo fù ñmón à wá kpeŋn-byéenì wóse bo, kè fù bè mɔjal búŋŋn á dɔ ɔ tɛkél má mɔ. ⁸Fù la klè híin, à keeln-bisháaŋn máa mun kyèŋl dénnɔ loké à dùkurí kpra, fù ki saan dé, k'á ñmón, ki gbɔ hlɔja. ⁹Fù b'á ñmónŋn, yìkun w'á tɔŋn sébêê mɔ júŋŋn gbukelí mɔfáhlò keŋn bo, fù mun nì wúŋŋn dé Yesu ri yanŋn ín ki ñinen lɛ jimin klóméê tyé mɔ. ¹⁰Fù jirémun kwóŋn, à keeln-bisháaŋn k'á seno á tɛŋn fɔŋn. ¹¹Fù wono, Mariyamu lɛnɛn wo ín à dùkurí yéen ñmɔ à bè hleén. À hleŋn k'á tutwón à dùkurí mɔ lɛ klè ɔ, ¹²ki Jɔŋɔɔ ñ tɔŋŋn jir nín ñmón wá ló mɔ, yì bè ñinéen ñinéŋŋn Yesu nikyéɛŋê shín fɔŋn mɔ, má b'á ñmel tɔŋn, má b'á kpanl tɔŋn. ¹³Jɔŋɔɔ ñ tɔŋŋrê ki Mariyamu du dé: «Bi, á ri myén hleén?» Mariyamu ki yì ñ gbukelí mɔlɛ dé: «Mún nì hleén bóló ɔ bo yì mún Totɔn nikyéɛŋê gbòn lɛ, mún w'á ñenkôŋn fɔŋn shi yì se bo.» ¹⁴À ri fù gbukelí kel kóŋŋn híin, k'á tojir k'á besé yì, ki Yesu lɛnɛn ñmón, à w'á hlò dé Yesu ɔ bo. ¹⁵Yesu ki Mariyamu du dé: «Bi, á ri myén hleén? Á ri gbò ñéen?» Ki tɛŋn Mariyamu ñ jéen mɔ d'á tánkún-wá mɔ klewɔ kletóni ɔ, k'á wú à se dé: «Ñ Totɔn, ákún n'á nikyéɛŋê gbòŋŋn, à ñenkôŋn fɔŋn wú ñ se, ñ ki don à gbòŋkè.» ¹⁶Yesu k'á fɛŋn dé: «Mariyamu!» Mariyamu k'á besé yì, ki kel Yesu wóse eburu jéen mɔ dé: «Arabuni!», fù k'á lô ɔ dé kelɔn. ¹⁷Yesu k'á wú à se dé: «Be ñ jayen bo, bóló ɔ bo mún wo dúno keŋn jòŋŋ ñe ñ Tɔô tɔŋnimɔ wá bo. Kè, don mún sróêê tɔŋnimɔ, á k'á wú yì se dé mún fɔn dúkóŋŋn mún Tɔô nì yìkun Tɔô nì mún ñ Jɔŋɔɔɔ nì yìkun ñ Jɔŋɔɔɔ tɔŋnimɔ.» ¹⁸Makidala jir Mariyamu ki dénnɔ à wúké à keeln-bisháaŋn se d'á kun nì yì Totɔn ñmón ín, k'á ñi gbòêê ñònkurn to dènden ákun se. ¹⁹Fù lóô mɔ núkur gbâr ye, fù mun k'á klóŋmeli yefyêl tú ɔ, à keeln-bisháaŋn tɛnnɛn lóô mun mɔ ín, fù yéêê bè sa saŋn à Yawutuú yànbê se; Yesu ki be lí yì tyé mɔ, k'á wú yì se dé: «Námɔgbâl ki tɛŋn yí se!» ²⁰À mùfɔn máno à ló híin, k'á kpeŋŋê n'á kínkáarí yèn yì to. À keeln-bisháaŋn ri fù ñmón híin yì byéen gbɔ ki yì mɔnukwó. ²¹Yesu k'á wú yì se yé dé: «Námɔgbâl ki tɛŋn yí se! Mún Tɔ Jɔŋɔɔɔ ri faá mun to mún tɔŋ be, mún saan máno yìkun tóŋŋn.» ²²Fù gbukeêlɛ kelmun kwóŋn, k'á kɔŋn sɔŋn lú yì fléen, k'á wú dé: «Tél-Féné ki ñinéen fɔŋn ñmón yìkun mɔ. ²³Yìkun nì bè jiminí mun nɔkɔŋl ñ klè gbɔjáal (besénar) saŋlɛ, fù jiminí bè saŋlɛ ñmóna, kè yìkun wo jiminí mun nɔkɔŋl ñ klè gbɔjáal (besénar) saŋlɛ bo, fù jiminí wo saŋlɛ ñmóna bo.» ²⁴Yì ri Toma mun sefɛŋn dé Nmal-bɔɛ, fù b'á keeln-bisháaŋn jir fú-níiní má, fù wo tɛnnɛn yì wóse Yesu byè gbâr ye ín bo. ²⁵À keeln-bisháaŋn búurí k'á wú à se fù kpeŋn ta dé: «Ñméen nì ñ Totɔn ñmón.» Kè Toma k'á wú yì se dé: «Mún n'á kpeŋn kpé mwóêê fyeê ñmón bo, mún wo ñ kpeŋnbín nén yì kpé fɔŋŋ mɔ bo, mún wo ñ kpeŋnbín nén à kínkáar se à saŋ fɔŋn mɔ bo, mún w'á gbɔ hlɔjaa fífi bo.» ²⁶Fù kwóse yefyêl kpreen jirémun kwóŋn, Yesu ñ keeln-bisháaŋn b'á setɛnnɛn yé fù ló món byéení mɔ, Toma bè tɛnnɛn yì wóse. À yéêê bè sa saŋn, Yesu ki dénnɔ líkúnè yì tyé mɔ, k'á wú yì se dé: «Námɔgbâl ki tɛŋn yí se!» ²⁷Fù jirémun kwóŋn, k'á wú Toma se dé: «Á kpeŋnbín nén hún mɔ, á ki mún kpeŋŋ yì ín, á k'á bò mɔtir á k'á ñen mún kínkáarí ta, á ki kár gbɔ hlɔja kaarn to, kè á ki gbɔ hlɔja.» ²⁸Toma k'á ñ gbukelí mɔlɛ dé: «Mún Totɔn, mún Tɔ Jɔŋɔɔɔ!» ²⁹Yesu k'á wú à se dé: «Ákún nì mún ñmón fù mún n'á jél á ki gbɔ hlɔja a? Mémun nì gbɔ hlɔja ta yì wo bóló ñmónŋn bo, fè la á fyâr!» ³⁰Yesu ri shógbɔ tyéŋ sɔá máê klè yé án keeln-bisháaŋn ñíŋra, mémun wo ñwár à ñi sébêê mɔ bo. ³¹Kè, àniin ri ñwár nɔkɔŋl yí ki gbɔ hlɔja dé Yesu ki Krista ɔ, Jɔŋɔɔ Dye-Jení è, nɔkɔŋl yìkun ki shi ñmón ákun yin ɔ yí ñ gbɔ hlɔja se.

Chapter 21

¹Fù jirèmun kwóon, Yesu k'á byéen seyèn yé án keeln-bisháànjê to, Tiberiyadi nun-kârbrê-sóó kpra. Yesu ri fáà mun to á byéen yèn, fù ren: ²Simón Piyeri, nì Toma mun nì seféen dé Nmálbo, nì Galile kiyenñi dye Kana jir Natanayeli, nì Sebede dye-jeêê è, fù n'án keeln-bisháànjê mɔ jir núin bè tɛnjnèn yíse. ³Simón Piyeri k'á wú à keeln-bisháànjê búurí se d'ákun nì dénnò yɔ fekóon. Fè k'á wú à se dé yikun saan kóon à wóse. Yì ki li, yì ki dé à kúrní mɔ. Fù túun bwári nònkurn wono yì wo bóló jà bo. ⁴Fù wóontèlì mɔ lée, Yesu bè tɛnjnèn à nun kwoní ta, kè à keeln-bisháànjê w'á shi dé Yesu ɔ ín bo. ⁵Yesu ki yì du dé: «Bisháànjê è! Lemón bóló fɔn yíkun se be a?» Yì k'á mɔli dé owo. ⁶Yesu k'á wú yì se dé: «Yíi w'án yɔɔ fe à kúrní kindíir bèn se, yíi bè yéen jaa.» Yì k'á yɔɔ feè fù kpɛnñi ta, àn jà yéènjê tyéèntɛnjn nurkwó se, ki tɛnjnè yíkun nònkurni w'á gbár li hìn ká bo. ⁷Fù la klè híin, Yesu gbɔ mɔnar keeln-bisháànjê k'á wú Piyeri se dé: «Nméen Totɔn ɔ!» Simón Piyeri wo saan fù ná mǎá dé: «Nméen Totɔn ɔ.» Simón k'án wǎèè gbòn nén á kpra, bóló ɔ bo à r'á tokwél ɔ ín, ki lùn jòè à nuní mɔ. ⁸À keeln-bisháànjê búurí k'á kúrní ɔ à yɔ mɔ yéen tyéènj sɔɔ gbár be, bóló ɔ bo yì fɔnj bel à nun kwon to ín bókùr kpíníinkúur (200) kúur. ⁹Yì mùfɔn bè kyel à nun kwon ta, yì ki ninkâr dyàn nmón, yéènj bè ben benjèn fù fléen, fù nì won-myél. ¹⁰Yesu k'á wú yì se dé: «Yíi w'án kyánmɔ jà yéènj má gbɔn be.» ¹¹Simón Piyeri ki dé à kúrní mɔ, k'á yɔ ló yéen denkejn denkejn sɔɔ kar-kiin àmi fú-tyáari (153) gbár be náan ta. À yéènj n'á tyéènj bra ɔ à yɔɔ wo gbón bo. ¹²Yesu ki yì fɛnj dé yì wo be le di. À keeln-bisháànjê mɔ dó wo Yesu du gbɔ kpé hìn tɛnj d'ákun ki tɔnjí mun ɔ bo. Fù bóló ɔ bo yì r'á shi ín dé yíkun Totɔn ɔ. ¹³Yesu k'á sukúr be, ki won-myél tɛ yì to, fù nì yéènj. ¹⁴Fù ki tɛnjnè Yesu k'án keeln-bisháànjê to á byéen yèni náa tyáarɔn, à jìnèn lè ɔ à jimin klómèèè tyé mɔ. ¹⁵À keeln-bisháànjê nì leè òmun kwóon, Yesu ki Simón Piyeri fɛnj k'á du dé: «Jonasi dye-jen Simón, mún gbɔ r'á mɔnar ànií to a?» Simón k'á mɔli dé: «Oo n Totɔn, á r'á shi d'á gbɔ ri mún mɔnar.» Yesu k'á wú à se dé: «Á kpɛnja mún n keeln-bisháànjê to ári bɛbɛèè myentɔn.» ¹⁶Yesu k'á náa níntɔn seféen k'á du yé dé: «Jonasi dye-jen Simón, mún gbɔ r'á mɔnar a?» Piyeri k'á mɔli dé: «Oo n Totɔn, á r'á shi d'á gbɔ ri mún mɔnar.» Yesu k'á wú à se dé: «Tɛnj mún n bɛbɛèè myentɔn.» ¹⁷Yesu k'á náa tyáarɔn seféen k'á du yé dé: «Jonasi dye-jen Simón, mún gbɔ r'á mɔnar a?» Piyeri k'á námɔjànè à náa tyáarɔn sɛdùu rɔ dé: «Mún gbɔ r'á mɔnar a?» Fù se kwó k'á mɔli dé: «N Totɔn, ákún nì gbɔ kúur nònkurn shi, á r'á shi d'á gbɔ ri mún mɔnar.» Yesu k'á wú à se dé: «Á kpɛnja mún n keeln-bisháànjê to ári bɛbɛèè myentɔn. ¹⁸Mún n'á lóon á se hɔ ta, hɔ ta d'ákún nì gbári mun ye á mínɛnlebé mɔ ín, ákún nònkurni r'án wǎè néen ín á byéen á k'á tatin. Á bè don hìn á tiyà fɔnj, kè klòbè mùkâr ye bè lo á to, á b'á bɔ tɔnjnkúra, jir má k'á to wǎè nén, ki don á nɔ á tiyà kaarn fɔnj.» ¹⁹Yesu ri fù gbukelí keèln ín, k'á yèn Piyeri to ákun Piyeri bè kúní mun kúa fù ki nɛflɛn Jɔnɔsɔ jɛn. Fù gbukelí kɛlmun kwóon Piyeri se, k'á wú à se dé: «Kpé n ta.» ²⁰Piyeri k'á tojir, ki Yesu gbɔ mɔnar keeln-bisháànjê kpɛnjèn nmón yíkun ta, fù keeln-bisháànjê k'á yɛnj jɛn tɔnjí ɔ ín à leè lefɔn Yesu tǎshɛj tɔnj, k'á du ín dé: «N Totɔn, gbɔ k'ákún jà néntɔn ɔ kpɛnj mɔ?» ²¹Piyeri mùfɔn fù keeln-bisháànjê nmón, ki Yesu du dé: «Áni keeln-bisháànjê híin, myén gbɔ bè kwɔa à to?» ²²Yesu k'á wú à se dé: «Mún n'á se ki tɛnj á shi mɔ fóro mún sebyè ɔ, ákún nì myén fù mɔ? Ákún kwó, ákún wo kpé mún ta.» ²³Fù gbukelí ki tokelno loké Yesu ta kpɛnjèn fɛè to dé fù keeln-bisháànjê bè kwɔa bo. Ta, Yesu w'á klóo kaarn wúpèn à se bo, kè à r'á ló dé: «Mún n'á se ki tɛnj á shi mɔ fóro mún sebyè ɔ ákún nì myén fù mɔ?» ²⁴Fù keeln-bisháànjê mún nì fù gbɔèè tokel, k'á se k'á júr. Nméen b'á shi d'án tokel gbɔèè ri kwònjèn hɔ ta. ²⁵Yesu ri gbɔ tyéènj sɔɔ mǎé kwònjèn. Fù gbɔèè nònkurn ki jwár kwó ín sébè mɔ, mún tél mɔ kwó, dé fɛ jɛn fɔnj wo nmón hìn ín díryɔnj mɔ bo.

2 Thessalonians

Chapter 1

¹A' Tesaloniki yíine n Jɔnɔsɔ tonyel lɔɔ mɔ, Poli, Siliwen nì Timotè, gbɔ ri tɛnjnè Jɔnɔsɔ mɔ fù mun ki nméen tɔɔ rɔ, gbɔ b'á tɛnjnè nméen totɔnj Yesu mɔ. ²Jɔnɔsɔ n'án Yesu krisita yinlóbè fù nì jàar mɔ gbál ki tɛ yí to. ³N' tɔbíinj yíi kun gbɔ núkwó ári jɔn nì ki Jɔnɔsɔ fuu gbár nì gbar án klè jɔnní núkwóon, fù mun nònkurni k'á jɔn ɔ, bòlo ɔ bo, yí n Jɔnɔsɔ gbɔ hlɔjǎá á mɔnurkwóè, fù ní yíkun jɔnbéè è yí kun fù b'á mɔnurkwó dekwóon. ⁴Nméen n'á byéen fúlóon yíkun yín ɔ à Jɔnɔsɔ tonyel lóèè mɔ, yí n gbɔ to kpɛnj jaá ní n niryɛnj jɔnbéè nukwóon Jɔnɔsɔ n jɛlì ta yí nmelta gbɔèè nònkurn tyémɔ. ⁵Fù ki Jɔnɔsɔ n jɔnbéè hlɔfɔnj ɔ, nɔkónl yíi tɛnj Jɔnɔsɔ n jíimin jɔɛ mun núkwóon yí ri da klen. ⁶Bóló ɔ bo àri tɛnjnè Jɔnɔsɔ n hlɔɔ mɔ de mɛmun ní gbɔjaal klè à ri jɔn jaal ki lo fù to. ⁷Fù nì yí jaal kwònjè mɛmun to Jɔnɔsɔ fè nì nméen kɛnj kyènj mɔmyɛnj ɔ, nméen totɔnj Yesu krista bè libe à nònfleen án fanj te melekèèè wóse. ⁸A' nye fyáli tyémɔn ki fanj jɛn jíimii ta mɛmun wo Yesu keelní tokpɛnj jaan bo. ⁹yí bè kóonj kàarn gbèjɛnj nmón na mún fɔnj bè bel Jɔnɔsɔ tɛnjn fɔnjí to fù n'á fanj á to. ¹⁰À bè lɔɔ mún to be a nɔkónl ki fanj nmón fù

ni mèmun nònkurn n'à gbo hlɔjà à gbo ki fè tiya tɛɛn. Fù bóló ɔ bo ɛméen nishíbéèè yíkun blèse fù hlɔri jàɛ.¹¹Fù mun núkwɔɔn ɔ ɛméen ní Jɔnɔsɔ to nyɛɛn yíkun se nɔkɔŋl ki yí gbɔn án jimin ɲóè ɔ yí klɛgbóèè nukwɔɔn fù nì k'án fanâ ɔ ñ kpeɛn ɔ klè gbɔèè ní ñ nìrɛn ɲɔn ɔ klè gbɔèè mɔ kyon nén.¹²Gbɔɔ mún n'à jéla Yesu n fanâ ki tɛɛn yí mɔ fù n'à tɛlbè yí kun mɔ, Jɔnɔsɔ n'an yesu krista loô mɔ.

Chapter 2v 1 Mu ki n̄men totɔn Yesu krista sɛ bla gbɔɔ. fu ni n̄men tobra kur gbɔɛ, ni ye tonyel n'tɔbine.

²Ye b'a je do ki ye telmɔ kanɲl bo, fu ni ki ye n̄nenbur ye, kpenɲ fɔɔre bo, yanbi se, fu ni gbokal se, fu ni kawa bo tuwɔn se, da ri le n̄mɛɛn tɔnni mɔn. ke tene ari n̄mɛɛn totɔn ni yefiyali lo mu nɔ. ³De j̄imin dɔ be yi n̄enebur fa doón to bo; bóló ɔ bo, fu wo hlo jape kyelye bo, fu ni nki gbo jakero blakun n̄mɔn, fu mu ki bwuɔn den ɔ. ⁴kenlshi muni duklo gbo nɔkur nɔnflé ye b'á fɛen di jɔnɔsɔ, funi ye b'á tonyel, a be tɛnen jɔnɔsɔ n'lɔɔ mɔn, a b'á byen yen jɔnɔsɔ ɔ. ⁵ye wa tel n̄en mun gbɔɛ mɔ, mun memɔ lo yí se mún gbar mun to tɛn̄nen yíikun wɔse be á? ⁶kiya mɔn, mɔn ni mun ye tel, a wa biye yɛɛ hi bo, a gbar wo lo ken bo, ye fu shi. ⁷Bòlo ɔ bó gbɔshɛɛɲl mun ni yaj̄en furi an klewɔɔ funkpe. ⁸Fu mɔ, j̄iminjɛɛl bé á byen yen na, n̄mɛɛn totɔn Yesu be fu nɛnaa á kɔɔn sɔn ɔ, ke à jelen a bla kun n̄wɔɔ ni se. ⁹Fu klenshijaalsɔ be be a sutana faa mɔ, ki shɔgbɔ ɛ kur kwo, ki j̄imi kwɛn̄n mɔ kanl. ¹⁰A be gbɔjel kur nɔnɔ kur kua nekenl, memu nena jal ta ke fɛ jelen. Bòlo ɔ bó ye wo hlo to she bo, gbo mun a jéla ye kí kenl. ¹¹fù muɔnimɔn, jɔnɔsɔ ki lô faansɔ bur be ye jalɔ gbo muna jela ye be ken̄n hlo ja bo. ¹²Gbo mun á jela n̄mɛɛn mun gbɔhloj̄an bo, ke telkarnbi ba yí tiya, fɛ ken̄n. ¹³Mun tɔbin,Tɔtɔn gbɔmɔn naar te ɛ, n yan̄pe ki jɔnɔsɔ n jarfiye fuu tonton mɔ. Bòlo ɔ bo jɔnɔsɔ n̄mɛɛn mɔ tɔn a ken̄n nali fun kpe gbariye, telféné n fénébimɔ, funi hlɔrabe hlɔjato. ¹⁴Fu mun na jal, ari yekun fɛen n̄mɛɛn jɔnɔsɔ gbɔkal sé, gbo mun na jela nki n̄mɛɛn totɔn Yesu krisita lôbi n̄mɔn. ¹⁵Fu se kuo, ntɔbin y'a kpen ja n̄mɛɛn logbɔɛ to ye mun n̄mɛɛn kɔngbukali mɔn, funi n̄mɛɛn tuwɔ juari mɔ. ¹⁷De n̄mɛɛn totɔn Yesu krisita nɔnkur ni fù ni jɔnɔsɔ n̄ tɔɔ mun ni n̄mɛɛn n̄en, a be jarfiye tɛn̄pe n̄mɛɛn to, ki n̄irgbel ni kpenjabɔ n̄on sɔ te. ¹⁶n̄mɛɛn n̄iryen poko, fu ni fáa te n̄ to gbo kur nɔnkun mɔn, klewɔ nin, fu ni gbukal n̄on mɔ.

Chapter 3

¹⁰bólo ɔ bo ɲméen gbārī se tɛɲnɛ yí kun sé in ɲméen ni mɔlɔta à lóon yí kun se, de tɔɲnɪ múní klewɔ kle besé bo, di fu tɔɲnɪ wo le kíkɛɛɲn le bo. ¹¹ɲméen n'à lò dé yí kun tyémɔn jimin máè tɛɲnɛ yí b'an díɲɔn klèn téln kaarn bé mɔ yí wó klewɔ ɲɛen. kle ɔ bo, yí b'á byéen búɲɛ kle káarn gbɔ́ɛ kle to. ¹²Ŋ ni twóɔn tɛɲn fù jímíi to, n̄ ki yí tonyel Yesu krista yín ɔ, yí k'á tokel won myêlɪ kun, án kle wɔɔ ɲen mɔ. ¹³Yí kun mèmun ki n̄ tobiín ɔ b'á bò gbál ɲon klefɔɲn bo. ¹⁴kè tɔɲnɪ muni ɲméen ló fùrɪ to kɛɲn jà bo, yí fù yin gbɔn, dóon b'á ɲɛngbɔn à kɔɲn bo nɔkɔɲl flée k'à ja. ¹⁵Yí b'á yí á kɛɲlshì le ɲáa ɔ bo kɛ, yí à tél mɔkɔn srɔɔ bi mɔ. ¹⁶Jarfye totɔɲn ɲonɔɔ nɔnkurnɪ ki jàrfye te yí to gbar mun nɔkɔɲl fù n̄ fá kú nɔkɔɲl to. dé ɲonɔɔ ki tɛɲn n̄ wɔsɛ fù n̄ ki n̄ tityɛɲn ja. ¹⁷Mún Polí yí fulóon n̄ tokel kɛɲn ɔ, fù ki mun kɛɲn fye ɔ n̄ twóɔɲn sɛbêê mɔ. ¹⁸Ŋ totɔɲn Yesu krista n̄ lobéê ki tɛɲn n̄ mɔnkurn wɔsɛ. ¹⁹N' tobiínɪ è yí kyɔn nén ɲméen mɔ à fáa mún to tɛɲna ɲonɔɔ gbukelɪ ki mɔmel fù n̄ ki faɲn ɲmón ári à fáa mun to ɲméen se. ²À fáa mún to tɛɲnaɲméen ki sekeɲl à jimin jaálɪ kɛɲn bolo ɔ bo n̄ɪɪɛɲn ɲon wó yí se bo. ³ɲonɔɔɔ ri télɲɛ, à bè yí jàɲɛna, fù n'à bè yí tanyàna won jéen sɔɔ tɛ ɔ gbo tyé. ⁴ɲméenɪ yíkun hlɔjɔɲɛ ɲonɔɔ n̄ ɲɛlɪ ta yí n̄ kle gbɔ́ɛɛ è fù n̄ yí bè mèmun kwoa, ɲméen ɲén fáa to. ⁵Dirɔn totɔɲn kɪ yí n̄ɪɪɛnɪ tojɪɲɛn ɲonɔɔ n̄ gbo mɔnarbêê mɔ fù n̄ Yesu n̄ n̄r gbálɪ ta. ⁶ɲméen n'à ɲéen yíkun se, n̄ tobiínɪ è, n̄ totɔɲn Yesu krista yin ɔ, dé yí á fɔɲn balkwo à gbo ɲon kle kaarn tobin kúurɪto, fù n̄ gbojaál to, yí ki télɪ ɲonɔɔɔ ɲɛlɪ ta ári ɲméen ló fáa to. ⁷Yíkun nɔnkurnɪ r'à shi á byéen yí kun gbɔ́ no à tashaɲa, bólo ɔ bo ⁸ɲméen wo tobɔɲɛ yí kun tyémɔ gbojal kle mɔ bo. ɲméen wó dó n̄ won myêl kùɲɲɛ kwêl bo, kè klewɔ mɔ fù n̄ kyén won, n̄ b'á klegbɔɔ to túun gbo ye gbo, nɔkɔɲl n̄ be tɛɲn yí mɔ dó ta tyé bó. ⁹Fù k'á nɔ dé ɲméen w'à hlɔɔ ɲmóɔn bo kè ɲméen n'à le á byéen mɔ n' ki yí toshán.

Titus

Chapter 1

¹Pɔl, ɲonɔɔ klewɔ kletɔn, Yesu Krisita takpetɔn ɲonɔɔ jimii móɔɲnmeè fù n̄ hlɔ lótêê fè mun à kɛɲnyɛɲnɛ ɲonɔɔ dɔ kaarn shi fléen. ²Fè mun yɛɲn tɛɲnɛn tagbal ɔ. Fù mun à gbukalɪ toja à wóon to. ³Fù gbukalɪ mun lo ɲél tɛ mún to, ki li ɲonɔɔ se, ɲméen Keltónɪ (Nɔnletónɪ) è. ⁴Tite to, mún tikel dye ɲonɔɔ ɲél ta, n̄ nɔkurn ta mún ló nen fù nɔnkɔɲ. ɲonɔɔ fyar n̄ gbe gbál mún lè ɲonɔɔ se ki tɛ á to Yesu Krisa yin ɔ. ⁵Ŋ n'à talta Crête dye mɔ, à ki à gbe bur món tityéenn, a ki à kloré ɲínéén à dye nɔnkurn mɔ. ⁶À dye mɔ, ɲen telnmun ki yanɲɛn ki mɛl món byéen gbɔn, ki bisháɛɲ ɲon sɔɔ ɲmón, yí bè telnnè. Yí wo ɲenkenɲ bo, yí b'à kwɔɲmè lona tɛ. ⁷À ɲonɔɔ lɔɔ ɲero tóniín yánɲɛ ki tɛɲn jimin telnmun ári àn kpɛɲl máar tɔn, à niir bè gbajɛ à wo jáarbo, flée b'à jaa, à wo à bwéen tɛɲn tyéɛɲ to bo, à ɲɛlo wóo kɔɔɲn bo. Món wo hlɔ kaarn mɔ tèkél méè ɲéen bo. ⁸À sáan yanɲɛn ki jimii nùkurn ɲmel hlúu, ɲmel hlúu fáa ɲon món ɲonɔɔ n̄ ɲéelɪ ta, niir yɛɛɲ ɲon ɔ. ⁹Káa tyɔɔ táa ɲonɔɔ gbukelɪ to fù mun ki hlɔɔ, à n'à ɲmóɔn ár'á fúu mún tá wúɲɛn nɔnkɔɲl ki lo ki jimii totelɪ yí ka ɲél ɲonɪ ja, jimin mun jimin mɔkɛɛɲl á tèkel téel ló. ¹⁰À tɔntɔn ɲínéntêê tyémɔ, jimin tyéɛɲ gbo loo náan bo. Yí b'à byéen gbɔɔ jimii tiyà tɛɲn. Máè mun kɛɲn lo, hlɔ jüurn. ¹¹Yí fèè kɔɲn kpé, yí jiminbeè nɔnɔnkur mɔkɛɲl. Yí bè jimii keelɪ flée n̄ jakaarn, n̄n klekaarn gbɔɔ ɔ nɔnkɔɲl yí ki nòfɔl ɲmón. ¹²Yí tyémɔ jir byéen, yí n̄ kèkél ɲonɔɔ n̄ tɔɲɔnɪ à ló dé Kreti yini ki kɛɲnlótêê ɔ, yí bè jaar, yí bè tütweltêê, fù n̄ yí be keɛɲl. ¹³Fù gbukelɪ ki hlɔ ɔ, fù se kwo yí se kelɪ to kɛɲlsɔɔ, gbo món à jeela yí ki ɲonɔɔ ɲél kél à fá to. ¹⁴Fù n̄ yí b'à taa Juda yini kɛɛɲɛ to bo, fù n̄ yí takeltêê mɔ à burjirn hlɔ kenen. ¹⁵Gbo nɔnkurn gbijirnen à jimin gbijirmè kɛɲ, ki bólo gbijirmè a jimin won tumè, n̄ n'à nurjaal, yí telɪ nɔkurn nukwajɛn. ¹⁶Y' à nɔ ɲonɔɔ hlɔtè jüurn, yí b'à káa á se à kle gbɔɔ rɔ, yí bè nyenkenɲ, y' à nɔ lonakaarntè jirn, fù n̄ yí wo gbo ɲon bólo kwo shi bo.

Chapter 2

¹Ákun kwo, gbo mun jon nen tɔɔn gbo féné to, á k'à fè wú. ²À wú à klorêê se dé, yì wo tɛɔn segbo nartêê, yì mèmun telɔnɛn, mèmun kise b'à jon, kpeɔnja b'à mèmun fléen sebeta, fù ni bukwɔɔbè, fù n'à jirgbâl mɔ. ³Á k'à wú muklɔè se dé yí kle fá ki yan fù to, Jɔɔɔɔ gboɔ tyé, yí bè tɛɔn jimin yin nínáan tè fáâ to bo, fù ni sáan, be tɛɔn tyen be ye ɔmelja bo di wo yí toshán gbo jon kle ɔ. ⁴Fù ɔmel mɔn byéenî to, à mɛl shyɛ jir gbo mun n'à jela, yí dèè gbo ki mɔn jɔkɔ, fù n'à bisháèn. Yí ki tɛɔn byéen jati byéen to kwarti, yí k'à nɛko den mɔ klɛwɔ to jon sɔ. ⁵Yí bin byéen ni ki beln à dèè se tɛɔnkenl Jɔɔɔɔ gbukalí bè mɔn twɔn gbɔn bo. ⁶À ki kel à jen bisháèn se dé ki tɛɔn nartê. Gbo jon kur jonkurn mɔ, ⁷á b'à byéen yen teln bin mɔ, á bè kenl tè mun b'à féné, à bè yanɔn. ⁸Gbukel féné sɔ, gbo tyan wo mun mɔ bo, tekenl n kenlshi twɔ ki mele, à wo gbɔjaal bóló wú híin n to bo. ⁹À klɛwɔkletê se kel tikel yí ki bel yí ɔmel tè se, yí ki yí tiyà gbo kurn nɔnkurn mɔ, yí be tɛɔn gbo tyan tè keken bo. ¹⁰Bè bele jra bo. Á ki gbo mɔn yin mun kwo teln bi mɔ. Gboɔ mun à jeela Jɔɔɔɔ n gbukalí ki ɔmeltɔn kur ɔ ɔmɔn gbo kur nɔnɔnkurn mɔ, fù mun ki n telntɔn ɔ. ¹¹Bóló bo Jɔɔɔɔ n jarfyɛ r'à byéen yen fù mun ki jimin nɔnɔnkurn teln jél ɔ. ¹²À ri tel te n to tekeln n ki nɔkwa gbo ni díryɔɔ na tel gbè yí jelè n k'à se jinenin kwo na ye to gbo hɔ bi mɔ, ¹³telnbi fù n Jɔɔɔɔ jél ta. Dwɔn gbo marsɔɔ niyon, fù n Jɔɔɔɔ n fanbin nì Yesu Krista ye n nùkwɔɔn, mun ki mɛ telntɔn ɔ. ¹⁴Yesu ni à byéen tɛ mɛ nùkwɔɔn, nɔkɔɔl ki n toɔɔn gbɔjaal nɔnkurn to, fù ni ki n nɔ an jimin jir. À ba mèmun toféne japɛn yí b'à kparmɔn karnè gbɔɔn kle ɔ. ¹⁵Fù gbɔè wú á ki jimin sewu, fù n jimin takel ɔmeltɔn bi mɔ. Do b'à dwankwo bo.

Chapter 3

¹Yi senbè dé yì ri jón yì k'á byéen tokyel à gbukel kùrkártêê n'à faènjê se, yì ki soja kwo, ²yì k'á mɔtin gbo jón kle se. Yì be do gbo wú bo, yì k'á nirgbâl jónbé mɔ yì wo tɛjn nirgbâl mɔ jimii wóse. ³Bóló ɔ bo ɲméen kɛɲlbé gbɔè kwò dé kyàl ye. Sojakle kaarn mɔjɛel wono, ɲ nwóɔn bè mɔn kúur nɔnkurn se ɲ náa togbɔè wo kóɔɲ bo. ɲ b'à shii kléen jaarbè mɔ, fù tojakóó wò ɲ náa mɔ gbo ɔ bo, ɲ gbo bè yì déen. ⁴Kè, gbârì mun se, Jɔnɔsɔ, ɲméen Nɔnletɔnì è, á jónbéè nì ɲméen gbo mɔnarbéè yèn gbârì ye, ⁵à wo ɲ jón lɛ ɲméen jónklè núkwóɔn bo, kè, à r'à klè á fù jónbéè núkwóɔn Tyel-Féné ja nukwóɔn, ɲ ki tɛɲnè jimin fâɲl Tél-Féné faɲ mɔ. ⁶À ri mún mɔmɛl ɲméen fléen dɔkaarn mɔ Yesu Krista ɲméen jónletɔnì núkwóɔn. ⁷Nɔkɔɲl ɲ ki tél jón ɲmɔn Jɔnɔsɔ ɲ loò mɔ, ɲ ki be tɛɲn dɔkaarn shi mɔ. ⁸À nì gbukelì ki hɔ ɔ, ɲ n'à shi á k'à nì gbɔèè wú, nɔkɔɲl memun Jɔnɔsɔ gbɔó hɔjà fè k'á byéen búr jónkle to. À nen mumun jón à be gbo nukwóɔn jimii to. ⁹Kè yì á byéen ja binkaarn gbɔtyáaɲ bo, jimin kɛɲ jimin gbo lo to bo fù nì kɛɲl nì gbɔtyaɲ to Jɔnɔsɔ ɲ tɔɲnì gbo mɔ; bóló ɔ bo nɔnkurn ki gbo kwêl ɔ. ¹⁰Tɔɲnì mun ki jimii mel tɔɲn ɔ à nì fù senbè tar á fɔɲnfelkwó fù to. ¹¹À ri shi dé fù jiminì kúurì ki jimin jaal ɔ, fù n'à bè gbɔjaal kléen, fù k'à nén dín kaarn nye mɔ. ¹²Ŋ mukar ye bè Aritemasi fù nì kwoa bo Tishiki tɔɲbe á se á k'á mɔkar á ki ɲ fonobe Nikopolisi, bóló ɔ bo ɲ nì ɲ mɔ tityéɲɲnèn à yéel gbârì kle ɔ mímí. ¹³À yanɲn Zenosi fù mun ki tɔɲn kelɔn ɔ fu nì Apolisi ɲ jélì kelì ki li, nɔkɔɲl bélé be fwón yì to bo. ¹⁴À ri jón ɲméen fù jimii ki gbo jónkle tosháɲ nɔkɔɲl gbɔèè mun togbo tɛɲnèn kyáɲmɔ fè ki kwo hìn tɛɲn, nɔkɔɲl yì be tɛɲn bin baarn mɔ bo. ¹⁵Mèmun nɔnkurn ɲméen jéen gbo hɔja mɔ fulóo tè fè to, Jɔnɔsɔ ɲ lobéè ki tɛɲn yì wóse.